

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ: ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΣΧΟΛΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ: ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Θέμα: Ο Ρόλος και η Επίδραση του Ελέγχου στη Διαμόρφωση
Ανταγωνιστικών Επιχειρήσεων

ΙΩΑΝΝΗΣ Β. ΕΥΓΕΝΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΝΙΚΟΛΑΟΣ Π. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2010

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ: ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΣΧΟΛΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ: ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Θέμα: Ο Ρόλος και η Επίδραση του Ελέγχου στη Διαμόρφωση
Ανταγωνιστικών Επιχειρήσεων

ΙΩΑΝΝΗΣ Β. ΕΥΓΕΝΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΝΙΚΟΛΑΟΣ Π. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2010

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Το συγκεκριμένο προπτυχιακό πρόγραμμα αποτέλεσε ένα ταξίδι γνώσεων που θα παραμείνει για πάντα μέσα στην καρδιά μου. Ευχαριστώ όλους τους καθηγητές μου και ειδικότερα τον κ. Νικόλαο Αναστασόπουλο για την πολύτιμη βοήθειά του, την επίβλεψη και την παρότρυνσή του για τη συνέχιση των προσδοκιών μου.

Επιπλέον, ευχαριστώ τον οικογενειακό φίλο κ. Β. Καλαντζή για τις χρήσιμες και ουσιαστικές του επισημάνσεις, για τις ατελείωτες συζητήσεις και πρωτίστως για την πραγματική του συμπαράσταση και καθοδήγηση για την επίτευξη του δύσκολου για μένα αυτού έργου.

Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω τον κύριο Ε. Ελληνάκη, εταίρο της εταιρείας “Ρ.Κ.Φ. ΕΥΡΩΕΛΕΓΚΤΙΚΗ” που ως προϊστάμενός μου κατά την διάρκεια της πρακτικής μου άσκησης, με βοήθησε να καταλάβω καλύτερα την δουλειά που πρέπει να κάνουν οι ορκωτοί ελεγκτές.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την γραμματεία του τμήματός μας και ιδιαίτερα τις κυρίες Π. Πολυχρόνη και Σ. Μπακετέα για την υπομονή τους και την βοήθειά τους σε διάφορα θέματα και προβλήματα που προέκυψαν καθ’ όλη την διάρκεια των σπουδών μου.

ΕΠΕΞΗΓΗΣΕΙΣ

1. 31/12: Εννοείται η ημερομηνία των οικονομικών καταστάσεων και των οποίων γίνεται ο έλεγχος και εκδίδεται το πιστοποιητικό ελέγχου. Τρέχουσα περίοδος είναι εκείνη που λήγει στις 31/12.
2. Γενικά, οι διαδικασίες του ελέγχου που ακολουθούνται δεν είναι όλες προκαθορισμένες (standard) αλλά διαμορφώνονται από τον ελεγκτή ad hoc (επί τούτου) και βάσει των δραστηριοτήτων, ειδικών συνθηκών και βεβαίως των λογιστικών διαδικασιών ή/και διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου.
3. Όταν στην εργασία μας αναφερόμαστε σε διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου π.χ. σε σχέση με διαχωρισμούς λειτουργιών ή οργάνωση τμημάτων, δεν πρέπει να διαφεύγει της προσοχής ΠΑΝΤΑ Η ΠΡΑΚΤΙΚΟΤΗΤΑ και το κόστος της οργάνωσης
4. Βασική εταιρεία: εννοείται η εταιρεία «Ταχυμεταφορές Ε.Λ.Τ.Α. Α.Ε.».
5. Ανταγωνιστικές εταιρείες: θεωρούνται οι εταιρείες: «ACS Α.Ε.» καθώς και η εταιρεία «ΟΡΜΠΙΤ ΤΑΧΥΜΕΤΑΦΟΡΙΚΗ Α.Ε.»

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	
	Σελ.
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	8
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο – ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ	11
1.1. Εισαγωγή	11
1.2. Η έννοια της ελεγκτικής	12
1.3. Θέματα που εξετάζει η ελεγκτική	12
1.3.1. Το αντικείμενο του ελέγχου	12
1.3.2. Το υποκείμενο του ελέγχου	13
1.3.3. Τις ελεγκτικές διαδικασίες	13
1.4 Κατηγορίες ελέγχου	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο – ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	14
2.1. Εισαγωγικά	14
2.2. Σκοπός εσωτερικού ελέγχου	15
2.3. Είδη εσωτερικού ελέγχου	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο – ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ	19

3.1. Η ποιότητα του εξωτερικού ελέγχου	20
3.2. Εξωτερικοί ελεγκτές	22
3.3. Τα μέτρα των κυβερνήσεων για τη βελτίωση εξωτερικού ελέγχου	23
3.4. Τα ελληνικά ελεγκτικά πρότυπα και οι αρμόδιοι φορείς ελέγχου	24
3.4.1. Το ελληνικό λογιστικό πλαίσιο	24
3.4.2. Τα διεθνή πρότυπα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης	24
3.5. Ανταγωνισμός μέσα στον ελεγκτικό χώρο	25
3.6. Συνοπτική παρουσίαση της εταιρικής διακυβέρνησης ως μηχανισμού ελέγχου	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο – ΕΛΕΓΧΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΥΓΙΟΥΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ	
4.1. Η ανταγωνιστικότητα της Ελλάδας	28
4.2. Ο ανταγωνισμός στην αγορά των ταχυδρομικών υπηρεσιών	33
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο – Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ	
5.1. Εισαγωγικά	35
5.2. Βασικές ιδέες ελεγκτικής που άπτονται της οικονομικής κρίσης	36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο - ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ	
6.1. Η χρησιμότητα των αριθμοδεικτών	41

6.2. Ανάλυση αριθμοδεικτών	44
6.2.1. Αριθμοδείκτες ρευστότητας	44
6.2.2. Αριθμοδείκτες κεφαλαιακής δομής και βιωσιμότητας	47
6.2.3. Αριθμοδείκτες αποδοτικότητας	52
6.2.4. Αριθμοδείκτες δραστηριότητας	57
6.2.5. Αριθμοδείκτες δαπανών λειτουργίας	59
6.2.6. Συνοπτικός πίνακας αριθμοδεικτών	60
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο – ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ	63
7.1. Εισαγωγή	63
7.2. Τα στάδια της ελεγκτικής διαδικασίας	64
7.2.1. Στάδιο 1 ^ο : αναζήτηση και αναδοχή πελάτη	66
7.2.2. Στάδιο 2 ^ο : σχεδιασμός ελέγχου και κατανόησης της επιχείρησης	68
7.2.3. Στάδιο 3 ^ο : μελέτη και αξιολόγηση του συστήματος εσωτερικών δικλίδων της επιχείρησης	74
7.2.4. Στάδιο 4 ^ο : δοκιμασία του συστήματος εσωτερικών δικλίδων	75
7.2.5. Στάδιο 5 ^ο : έλεγχος για τον εντοπισμό ουσιωδών σφαλμάτων	77
7.2.6. Στάδιο 6 ^ο : ολοκλήρωση των ελεγκτικών διαδικασιών	79
7.2.7. Στάδιο 7 ^ο : έκδοση της έκθεσης ελέγχου	83
7.3. Παραδείγματα ελεγκτικών διαδικασιών	84
7.3.1. Ο έλεγχος του κύκλου πωλήσεων	84
7.3.2. Έλεγχος των εξόδων	87

7.3.3. Έλεγχος των παγίων στοιχείων	91
7.3.4. Έλεγχος των ταμειακών διαθεσίμων	97
7.3.5. Έλεγχος εμπορικών απαιτήσεων	99
7.4. Συνεχιζόμενη δραστηριότητα (going concern)	101
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ	105
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	112
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	114
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	118
ΤΑΧΥΜΕΤΑΦΟΡΕΣ Ε.Λ.Τ.Α. .	119
A.C.S.	126
ΟΡΜΠΙΤ ΤΑΧΥΜΕΤΑΦΟΡΙΚΗ	133

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι επιχειρήσεις ιδρύονται και λειτουργούν με σκοπό τη μεγιστοποίηση του κέρδους από την εκμετάλλευση των διαφόρων πόρων μέσω των επιχειρηματικών διαδικασιών. Αυτή η αυστηρά τεχνοκρατική τοποθέτηση εγκυμονεί τον κίνδυνο, ιδιαίτερα όταν ο στόχος είναι η βραχυπρόθεσμη μεγιστοποίηση του κέρδους, να οδηγηθεί η επιχείρηση σε καταχρήσεις των πόρων και στην παράβλεψη του αντίκτυπου των επιχειρησιακών δραστηριοτήτων της πάνω στους άλλους κοινωνικούς εταίρους, στο κράτος, στις υπόλοιπες επιχειρήσεις και στο περιβάλλον.

Επιπρόσθετα, διάφορα σκάνδαλα αδιαφάνειας και κακοδιαχειρίσεων – νοθεύσεων από διεθνείς επιχειρήσεις κολοσσούς είχαν ως αποτέλεσμα την επέκταση του ελέγχου της Εταιρικής Διακυβέρνησης και των αρχών της Κοινωνικής Ευθύνης σε όλες τις οικονομίες, ξεκινώντας από τις αναπτυγμένες.

Τα θέματα της διαφάνειας και του υγιή ανταγωνισμού είναι δύο από τα δυναμικότερα και προκλητικότερα ζητήματα που αντιμετωπίζουν σήμερα οι ηγετικές επιχειρήσεις. Και πράγματι, ο έλεγχος με την ευρεία έννοια μπορούμε να πούμε ότι συμβάλλει στην εξισορρόπηση της οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής επίδρασης της επιχειρησιακής δραστηριότητας με ταυτόχρονη ανάπτυξη της αξίας για λογαριασμό των μετόχων, αλλά και όλων γενικότερα των συμμετεχόντων σε αυτή (stakeholders).

Στην παρούσα μελέτη γίνεται μια εκτενής παρουσίαση της έννοιας και των μορφών ελέγχου και πιο συγκεκριμένα, θα προσπαθήσουμε να προσεγγίσουμε την επιστήμη της ελεγκτικής μέσω της ιστορικής αναδρομής της και των θεμάτων που αυτή εστιάζει, αλλά και μέσω του διαχωρισμού της σε επίπεδο εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου.

Ενώ στη συνέχεια, θα μελετήσουμε την αξία του ελεύθερου ανταγωνισμού στην οικονομία και θα παρουσιάσουμε τους τρόπους προστασίας αυτού και των επιχειρήσεων έναντι των σκόπιμων αντί - ανταγωνιστικών ενεργειών, μέσω της νομοθετικής κατοχύρωσης ενεργειών για την καταπολέμησή τους. Συγκεκριμένα, η προσέγγιση αυτή γίνεται σε κοινοτικό και εθνικό επίπεδο με τη μελέτη των αρμοδίων οργάνων ελέγχου και προστασίας του ανταγωνισμού.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Μέσα σε ένα επιχειρησιακό περιβάλλον που διαρκώς εξελίσσεται, σκοπό του καταναλωτή και κατ' επέκταση της κοινωνίας αποτελεί η βελτίωση της ευημερίας τους. Μια έννοια αρκετά σημαντική, καθώς προωθεί τη βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων και την ωφέλεια του κοινωνικού συνόλου.

Μέσω ενός καθεστώτος ελεύθερου και θεμιτού ανταγωνισμού, οι επιχειρήσεις προκειμένου να αποκτήσουν συγκριτικό πλεονέκτημα και να προσελκύσουν τους καταναλωτές, αυξάνουν την παραγωγή τους και βελτιώνουν τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τους. Ενώ, οι καταναλωτές απολαμβάνουν φθηνότερα και ποιοτικότερα προϊόντα και υπηρεσίες, και ταυτόχρονα διευρύνουν τις επιλογές τους.

Θα μπορούσαμε, επομένως, να αποτυπώσουμε τα οφέλη του ανταγωνισμού σε 3 σημεία: μειώνει τις τιμές, αυξάνει την ποιότητα και ευνοεί την καινοτομία.

Χρέος της κοινωνίας και του κράτους, επομένως, αποτελεί η προώθηση και ο έλεγχος των κανόνων του ανταγωνισμού. Με τρόπο ώστε, αφενός να προωθούνται οι κρατικές χρηματοδοτήσεις για την ενίσχυση των οικονομικών δραστηριοτήτων, αφετέρου δε, να ελέγχονται οι πόροι χρηματοδότησης και οι κανόνες ανταγωνισμού.

Τελικός σκοπός, επομένως, της εργασίας είναι να αναδείξει την επίδραση και τη συμβολή του ελέγχου των επιχειρήσεων (εσωτερικού και εξωτερικού) στην προώθηση του υγιούς ανταγωνισμού.

Η διάκριση του ελέγχου σε εσωτερικό και εξωτερικό, αντικατοπτρίζει τόσο την υποχρέωση που έχει η εταιρεία να στηρίζει τις ηθικές της αξίες, όσο και το χρέος που αυτή αναλαμβάνει απέναντι στους επενδυτές και τους λοιπούς ενδιαφερόμενους.

Ο εσωτερικός έλεγχος από πλευράς επιχείρησης, προωθεί τη διαφάνεια και την εμπιστοσύνη και περιορίζει τα εταιρικά σκάνδαλα εις βάρος των επενδυτών. Ο ρόλος αυτός επιτυγχάνεται, αφενός με την απαγόρευση κατάχρησης προνομιακών πληροφοριών από τους έχοντες εμπιστευτικές πληροφορίες (insider trading) και αφετέρου μέσω των αρχών εταιρικής διακυβέρνησης για τη διαφάνεια των συναλλαγών, τη μείωση του κόστους αντιπροσώπευσης μεταξύ ιδιοκτητών και manager και την προστασία των μειοψηφούντων μετόχων. Έτσι, βελτιώνεται η εμπιστοσύνη μεταξύ της διοίκησης και των επενδυτών ενώ προωθείται η ελεύθερη πρόσβαση στην πληροφόρηση.

Ο εξωτερικός έλεγχος, αντίθετα, επιβάλλεται από τη νομοθεσία και επικεντρώνεται στον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων μιας οικονομικής μονάδας, με σκοπό τη διατύπωση γνώμης προς τους μετόχους της, για το κατά πόσο

αυτές παρουσιάζουν την αληθινή και δίκαιη εικόνα της οικονομικής θέσης της επιχείρησης και των αποτελεσμάτων της. Περαιτέρω, ελέγχεται αν οι οικονομικές καταστάσεις συνάδουν με την ισχύουσα νομοθεσία και τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης.

Εξετάζεται, λοιπόν, πέρα από τη σημασία του εσωτερικού ελέγχου στην προώθηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, και ο ρόλος των εξωτερικών ελεγκτών (Ορκωτοί ελεγκτές, Ελεγκτές Ν.2190/1920).

Τέλος, δε θα πρέπει να παραλείπεται το γεγονός ότι οι επιχειρήσεις καλούνται να δραστηριοποιηθούν σε ένα νέο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον, το οποίο έχει μεταβάλει την «εικόνα» του καταναλωτή και τον έχει μετατρέψει από θύμα της γεωγραφικής απομόνωσης σε ρυθμιστή της παγκόσμιας αγοράς αυξάνοντας την πληροφόρησή του και ακόμη περισσότερο τις επιλογές τους. Οφείλουν, λοιπόν, οι επιχειρήσεις να λαμβάνουν υπόψη τους πέρα των Εθνικών Αρχών Ελέγχου και τη συμβολή των Ευρωπαϊκών αλλά και Παγκόσμιων αρχών ως ρυθμιστικού παράγοντα των κανόνων του ανταγωνισμού.

Κατά διαστήματα, όμως, οι επιχειρήσεις έχουν καταδείξει μια συμπεριφορά «εκμετάλλευσης» της έλλειψης χρόνου που αντιμετωπίζει ο σύγχρονος καταναλωτής στη διαδικασία δοκιμής και επιλογής προϊόντων, και έχουν προωθήσει εμπορικές πρακτικές οι οποίες παρουσιάζουν «αντι-ανταγωνιστικό» και «αντι-καταναλωτικό» χαρακτήρα. Αποτέλεσμα, λοιπόν, των πρακτικών αυτών είναι να κλονίζεται η εμπιστοσύνη στην αγορά.

Σκοπός, επιπλέον, θα πρέπει να είναι και η διασφάλιση της προστασίας των οικονομικών συμφερόντων των καταναλωτών σχετικά με τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές και η εναρμόνιση της νομοθεσίας (κοινοτικής και εθνικής) με τον τομέα αυτό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ

1.1. Εισαγωγή

Η αναγκαιότητα του ελέγχου οποιασδήποτε οικονομικής διαχείρισης ξένης περιουσίας πηγάζει από τις ατέλειες της ανθρώπινης φύσης. Τα λάθη είναι έμφυτα στον άνθρωπο. Ο άνθρωπος γεννιέται μαζί με τις ατέλειες και τις αδυναμίες του, με τις οποίες ζει και τελειώνει τη ζωή του. Βέβαια, η εξέλιξη της επιστήμης και του πολιτισμού και γενικότερα οι κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες διαβίωσης, επηρεάζουν μέχρι κάποιο βαθμό, θετικά ή αρνητικά, τις αδυναμίες αυτές, ωστόσο ποτέ δεν τις εξαφανίζουν, γιατί αυτές είναι μέσα στη φύση του ανθρώπου.

Συνεπώς, η μοναδική λύση που απομένει είναι η καταπολέμηση αυτών των λαθών μέσω της σωστής εφαρμογής του ελέγχου. Της έρευνας δηλαδή για την εξακρίβωση ή πιστοποίηση της εγκυρότητας, της ορθότητας και της αλήθειας. Ουσιαστικά δηλαδή, δεν είναι τίποτε άλλο από μία διαδικασία που σκοπό έχει να εντοπίσει τις «αδυναμίες» του ανθρώπου.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, αντιλαμβανόμαστε ότι ο έλεγχος δεν περιορίζεται σε στεγανά, αλλά περιλαμβάνει όλες τις λειτουργίες που συνάδουν με τη φύση του ανθρώπου. Και πράγματι, στην πολύπλοκη αυτή πραγματικότητα, ουσιαστικό ρόλο έρχεται να παίζει η ελεγκτική, η οποία με διακριτικό τρόπο και στο βαθμό που οι συνθήκες το επιτρέπουν, προσφέρει τις κατάλληλες υπηρεσίες, μέσω μιας ανεξάρτητης ελεγκτικής λειτουργίας, για την αποτροπή δυσάρεστων φαινομένων.

Η γέννηση της έννοιας του ελέγχου συμπίπτει με τη δημιουργία των πρώτων ανθρώπινων κοινωνιών και υπαγορεύθηκε από την εμφάνιση φαινομένων οικονομικών ατασθαλιών και έλλειψης χρηστής διαχείρισης, αλλά και τη διαχρονική διόγκωση των συναλλαγών.

Η σύγχρονη μορφή του όμως, όσον αφορά τον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας, συνδέεται με το θεσμό της Ανώνυμης Εταιρείας (Α.Ε.) και εισάγεται ο θεσμός των εξωτερικών ελεγκτών και δημιουργείται ο νόμος ο οποίος ρυθμίζει μέχρι και σήμερα τη λειτουργία των εταιρειών αυτών.

Εν τέλει, σκοπός του ελέγχου είναι η παροχή εύλογης διασφάλισης ότι οι οικονομικές καταστάσεις είναι απαλλαγμένες από ουσιώδη λάθη και παραλήψεις.

1.2. Η έννοια της ελεγκτικής

Η ελεγκτική είναι και εκφράζεται ως «ένας ξεχωριστός επαγγελματικός κλάδος των διοικητικών – οικονομικών επιστημών που πραγματεύεται τους γενικούς κανόνες, όρους και προϋποθέσεις για τη διενέργεια ελέγχου σε κάθε επιχείρηση, οικονομική μονάδα, φορέα, που στοχεύει στη διαφύλαξη και τη σωστή διαχείριση των οικονομικών πόρων, καθώς και στην ανάπτυξη και αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού»¹.

Η ελεγκτική ως κλάδος της οικονομικής – διοικητικής των επιχειρήσεων και εκμεταλλεύσεων είναι συγχρόνως επιστήμη και τεχνική. **Επιστήμη** γιατί μέσω της διερεύνησης παρέχει «νέα» γνώση, και **Τεχνική** γιατί μέσω της «καινούργιας» γνώσης ικανοποιεί παράλληλα τις ανάγκες ελέγχου και φέρνει σε πέρας την αποστολή της.

Δεν ενδιαφέρεται για τη νομική μορφή (ιδιωτική ή δημόσια) της μονάδας ελέγχου, για το αντικείμενό της ή τον κερδοσκοπικό ή μη χαρακτήρα της, αλλά μέσω της διερεύνησης και της αξιολόγησης προσπαθεί να προσεγγίσει τις αδυναμίες των συστημάτων Εσωτερικής Πληροφόρησης, με επιστημονικές μεθόδους και να υποδείξει ρεαλιστικές λύσεις για μια «χρηστή διοίκηση» που θα πετυχαίνει τους σκοπούς/ επιδιώξεις της, διασφαλίζοντας παράλληλα και του μετόχους αλλά και την κοινωνική συνοχή της εταιρείας.

Στα πλαίσια του συγκεκριμένου κεφαλαίου θα γίνει μία προσπάθεια παρουσίασης των κατηγοριών του ελέγχου, της επίδρασης και της συμβολής αυτών στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων

1.3. ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΕΞΕΤΑΖΕΙ Η ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ²

Η ελεγκτική εστιάζει σε τρία βασικά θέματα:

- 1. Το αντικείμενο του ελέγχου:** Το οποίο αναφέρεται στο τι ελέγχεται, γιατί είναι αναγκαίο να ελεγχθεί και ποιοι σκοποί επιδιώκονται και ενδιαφέρει

^{1, 6} Παπαστάθης Π., «Ο Σύγχρονος Εσωτερικός Έλεγχος στις Επιχειρήσεις- Οργανισμούς και η Πρακτική Εφαρμογή του», 2003.

κυρίως τη διοίκηση και τους μετόχους, αλλά ταυτόχρονα τους πιστωτές και όσους γενικότερα συναλλάσσονται με την επιχείρηση.

2. **Το υποκείμενο του ελέγχου:** Το οποίο αναφέρεται στο/α πρόσωπο/α που διενεργεί/ούν τον έλεγχο και στις προδιαγραφές και προσόντα που αυτό/ά έχει/ουν, ώστε να μπορεί/ούν να ανταποκριθεί/θούν στα καθήκοντά του/τους.
3. **Τις ελεγκτικές διαδικασίες:** Οι οποίες αφορούν τον τρόπο και τις επιστημονικές τεχνικές – μεθόδους που χρησιμοποιούνται κατά τη διενέργεια του ελέγχου ούτως ώστε το έργο που παράγεται να έχει επιστημονικό χαρακτήρα.

1.4. Κατηγορίες ελέγχου

Η ελεγκτική κατηγοριοποιείται με βάση το άτομο που διενεργεί τον έλεγχο, την έκταση των ελέγχων, το σκοπό τους, τη διάρκεια και το αντικείμενο του ελέγχου.

Αναλυτικότερα:

A) Με βάση το **άτομο** που διενεργεί τον έλεγχο και τη σχέση εργασίας που έχει με τον ελεγχόμενο φορέα, οι έλεγχοι διακρίνονται σε εσωτερικούς, οι οποίοι διενεργούνται από την ίδια την επιχείρηση, εξωτερικούς, που διενεργούνται από ανεξάρτητους ελεγκτές, μικτούς, οι οποίοι συντονίζονται από τον τμήμα εσωτερικού ελέγχου σε συνεργασία με τους εξωτερικούς ελεγκτές και κρατικούς.

B) Με βάση την **έκτασή** τους, διακρίνονται σε ειδικούς και γενικούς.

Γ) Με βάση το **σκοπό** τους, διακρίνονται σε προληπτικούς και κατασταλτικούς.

Δ) Με βάση τη **διάρκειά** τους, διακρίνονται σε μόνιμους, τακτικούς και έκτακτους.

E) Και τέλος, με βάση το αντικείμενο του ελέγχου τους διακρίνονται σε ελέγχους οικονομικών καταστάσεων, ελέγχους συμμόρφωσης, λειτουργικούς ελέγχους, ελέγχους διοίκησης, κοινωνικούς ελέγχους, ελέγχους οικονομικού εγκλήματος και απάτης και ειδικούς ελέγχους³.

³ Αναλυτικά αναφέρονται στην «Ελεγκτική & Εσωτερικός Έλεγχος» υπό του Καζαντζή Χρήστου, Πειραιάς 2006.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

2.1. Εισαγωγικά

Ο «Εσωτερικός Έλεγχος» (Internal Auditing) βάση του Ελληνικού Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών⁴ είναι «μια ανεξάρτητη, αντικειμενική, διαβεβαιωτική και συμβουλευτική δραστηριότητα, σχεδιασμένη να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τις λειτουργίες του οργανισμού» ενώ «βοηθά έναν οργανισμό να επιτύχει τους στόχους του προσφέροντας μια συστηματική επιστημονική προσέγγιση για την αποτίμηση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας της διαχείρισης των κινδύνων των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου και των εταιρειών εταιρική διακυβέρνησης».

Στους παράγοντες που καθιστούν τον έλεγχο απαραίτητο περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων, η μεγέθυνση των εταιρειών, οι εξαγορές και συγχωνεύσεις, η πολυπλοκότητα των διαδικασιών στο εσωτερικό της επιχείρησης, η αύξηση του οικονομικού εγκλήματος κ.α.

Δεν παύουν όμως και εξωτερικοί παράγοντες να επηρεάζουν τη λειτουργία μιας επιχείρησης και να καθιστούν παράλληλα το ρόλο του εσωτερικού ελέγχου αναγκαίο για τη βιωσιμότητά της. Τέτοιοι παράγοντες αφορούν τις τεχνολογικές και οικονομικές εξελίξεις, την ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών, την παγκοσμιοποίηση κ.α.

Είναι πλέον αδιαμφισβήτητο, ότι η εποχή όπου ο ιδιοκτήτης – διοικητής της εταιρείας έλεγχε τις εσωτερικές διαδικασίες, ανήκει οριστικά στο παρελθόν. Όπως αδιαμφισβήτητη είναι και η ανάγκη διασφάλισης πραγματικής πληροφόρησης μέσω του εσωτερικού ελέγχου.

Σκοπός λοιπόν του παρόντος, αποτελεί η κατανόηση της έννοιας του εσωτερικού ελέγχου αλλά και του ουσιαστικού ρόλου που διαδραματίζει σε κάθε επιχείρηση.

Προτού όμως προχωρήσουμε σε εκτενέστερη ανάλυση της έννοιας του εσωτερικού ελέγχου, κρίνεται απαραίτητη η σαφής διάκριση των όρων «συστήματα

⁴ www.hiia.gr

εσωτερικού ελέγχου – εσωτερικοί έλεγχοι» (Internal Control)⁵ και «Εσωτερικός Έλεγχος» (Internal Auditing)⁶ οι οποίοι συχνά τείνουν να συγχέονται.

Έτσι, λοιπόν, το **σύστημα εσωτερικού ελέγχου**, αναφέρεται σε ένα «οργανωμένο πλέγμα» λειτουργιών και διαδικασιών, ή αλλιώς σε ένα ολοκληρωμένο σύστημα ελέγχων της διοίκησης με σκοπό την αποτελεσματική λειτουργία του οργανισμού και την εξάλειψη των αρνητικών επιπτώσεων που πιθανά αυτή συνεπάγεται.

Ενώ, ο όρος «**Εσωτερικός Έλεγχος**» αναφέρεται στην υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου και αφορά την αξιολόγηση της επάρκειας του συστήματος εσωτερικών ελέγχων ούτως ώστε να διαπιστώνονται οι αδυναμίες του και σταδιακά να βελτιώνεται.

2.2. Σκοπός εσωτερικού ελέγχου

Ο εσωτερικός έλεγχος είναι ένα ανεξάρτητο και ξεχωριστό τμήμα που υπάγεται στη διοίκηση της επιχείρησης και λογοδοτεί σε αυτή και στη γενική συνέλευση των μετόχων. Αντικείμενό της αποτελεί ο συνεχής έλεγχος, διοικητικός και διαχειριστικός – λογιστικός, και η αξιολόγηση των λειτουργικών συστημάτων της οικονομικής μονάδας.

Δεδομένου ότι κάθε εταιρεία έχει τα δικά της χαρακτηριστικά, είναι ιδιαίτερα σημαντικό ο εκάστοτε εσωτερικός ελεγκτής να παρακολουθεί συστηματικά και να μελετά την κάθε περίπτωση ως ξεχωριστή. Με τον τρόπο αυτό ο σχεδιασμός του ελέγχου γίνεται αποτελεσματικότερος και κατ' επέκταση τα πορίσματα του εξωτερικού ελέγχου πιο αντιπροσωπευτικά, καθώς αυτά σχετίζονται ως ένα σημείο με την εξέταση του εσωτερικού συστήματος ελέγχου.

Αντιλαμβανόμαστε λοιπόν, ότι εφόσον ο εξωτερικός ελεγκτής υποχρεώνεται παράλληλα με την εξέταση να τεκμηριώνει τα συμπεράσματά του για το εσωτερικό σύστημα ελέγχου, πρέπει αυτό να είναι κατανοητό και ως εκ τούτου, η σημασία διατήρησης ενός καλά οργανωμένου συστήματος εσωτερικού ελέγχου είναι

⁵ Ο όρος Control προέρχεται απ' το γαλλικό «controle» που σημαίνει έλεγχος. Στην ελληνική βιβλιογραφία το συναντάμε ως τον προληπτικό έλεγχο που εφαρμόζουν εσωτερικά τα τμήματα (πριν οριστικοποιηθεί μια συναλλαγή ή λάβει μέρος ένα γεγονός) ενώ επίσης τον συναντάμε και ως τον διαχειριστικό έλεγχο υπό την ευρεία έννοια (οικονομική διαχείριση, διοικητικός έλεγχος, διαχείριση παγίων κ.τ.λ.

⁶ Ο όρος αυτός προέρχεται απ' τον αγγλοσαξονικό «auditing» ή τον γαλλικό «audit».

πρωταρχική για τη διαμόρφωση των πορισμάτων εξωτερικού ελέγχου και την εμπιστοσύνη του επενδυτικού κοινού.

Βασικοί στόχοι του εσωτερικού ελέγχου είναι:

- Η διαβεβαίωση πως τα επιμέρους τμήματα της επιχείρησης και κυρίως το τμήμα του λογιστηρίου λειτουργούν με βάση την καθορισμένη πολιτική της διοίκησης
- Η διαπίστωση της αποτελεσματικότητας της εσωτερικής οργάνωσης
- Η εκτίμηση της αποτελεσματικότητας και επάρκειας των συστημάτων οργάνωσης και διοίκησης της επιχείρησης
- Ο εντοπισμός τυχόν περιπτώσεων απάτης, ατασθαλιών, σφαλμάτων και αδυναμιών στην οργάνωση και λειτουργία των συστημάτων της επιχείρησης.
- Η αναφορά των διαπιστώσεων του ελέγχου στη διοίκηση της επιχείρησης.
- Η εισήγηση μέτρων διόρθωσης και βελτίωσης λειτουργιών και διαδικασιών της οικονομικής μονάδας.

Κάθε επιχείρηση, λαμβάνοντας υπόψη το οικονομικό μέγεθός της, τη φύση των εργασιών της καθώς και τη στρατηγική και τους στόχους της, εφαρμόζει το δικό της εσωτερικό έλεγχο στοχεύοντας να:

- Διασφαλιστεί μέσω αξιόπιστων πληροφοριών και στοιχείων η συνέχιση των δραστηριοτήτων της.
- Προστατευτούν τα περιουσιακά της στοιχεία από κλοπές, σπατάλες και άλλα αρνητικά στοιχεία.
- Υπάρχει ορθή διαχείριση των αποθεμάτων της.
- Συμμορφώνονται με τις αποφάσεις της διοίκησης όλα τα τμήματά της.
- Ελέγχεται η αποδοτικότητα των πόρων της,
- Ελέγχεται η ακρίβεια των χρηματοοικονομικών καταστάσεών της.

2.3. Είδη εσωτερικού ελέγχου

Ο εσωτερικός έλεγχος, ως διαδικασία, είναι αρκετά περίπλοκος και κρίνεται απαραίτητος ο διαχωρισμός του σε ορισμένες κύριες κατηγορίες. Ενώ τυπικά οι κατηγορίες αυτές του εσωτερικού ελέγχου διακρίνονται σε διοικητικούς και λογιστικούς – ελεγκτικούς, στην πράξη υπάρχουν περισσότερες.

Πιο αναλυτικά, αυτές, παρουσιάζονται στη συνέχεια.

Διοικητικός Έλεγχος (Management Audits)

Σκοπός των ελέγχων αυτών είναι να διαπιστωθεί αν ένα τμήμα της επιχείρησης διοικείται σωστά και πιο συγκεκριμένα, αξιολογείται, βάσει αντικειμενικών επιστημονικών και τεχνικών μεθόδων, η αποτελεσματικότητα του σχεδιασμού και η στρατηγική που η εταιρεία εφαρμόζει για την επίτευξη των στόχων της. Τέλος, αξιολογείται και η διαχείριση των παραγωγικών μέσων όπως π.χ. του ανθρώπινου δυναμικού, των διαθέσιμων πόρων και όλων εν γένει των δραστηριοτήτων του φορέα που αφορούν το διοικητικό σκέλος.

Λογιστικός – Διαχειριστικός Έλεγχος

Σκοπός των ελέγχων αυτών είναι η δημιουργία ενός αξιόπιστου λογιστικού συστήματος από το οποίο θα αντλούνται πληροφορίες για την πραγματική κατάσταση των χρηματοοικονομικών αναφορών, ενώ παράλληλα αποβλέπουν στη διαφύλαξη και εξασφάλιση των περιουσιακών στοιχείων και την προστασία της επιχείρησης από εσφαλμένες λογιστικές καταχωρήσεις. Τέλος, προβλέπουν το διαχωρισμό καθηκόντων μεταξύ της τήρησης των λογιστικών βιβλίων και των λογιστικών καταστάσεων, όπως επίσης και των καθηκόντων της διοίκησης και λειτουργίας ενός τμήματος.

Οι λογιστικοί έλεγχοι, περαιτέρω, διακρίνονται σε:

- Γενικούς ελέγχους, που πραγματοποιούνται καθ' όλη τη διαχειριστική περίοδο και σε όλα τα αντικείμενα.
- Ειδικούς ελέγχους, που πραγματοποιούνται για ορισμένα αντικείμενα όπως αποθέματα, ταμείο, αγορές, κ.λ.π.
- Προληπτικούς ελέγχους,
- Διαρκείς ελέγχους και
- Έκτακτους ελέγχους.

Όπως, όμως έχουμε ήδη αναφέρει, πέραν αυτών υπάρχουν και άλλα είδη εσωτερικών ελέγχων όπως, ο έλεγχος παραγωγής, οι οικονομικοί και λειτουργικοί έλεγχοι και ο έλεγχος πληροφορικής τεχνολογίας και πληροφοριακών συστημάτων της οικονομικής μονάδας, οι οποίοι παρουσιάζονται αναλυτικότερα στη συνέχεια:

Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι τα διάφορα είδη ελέγχων δεν είναι ανεξάρτητα μεταξύ τους αλλά εμπλέκονται και αλληλοσυμπληρώνονται, ούτως ώστε να επιτυγχάνεται ο κύριος στόχος του εσωτερικού ελέγχου, που αφορά την επίτευξη του σκοπού που θέτει η επιχείρηση με την ταυτόχρονη εφαρμογή του εκάστοτε νομοθετικού πλαισίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3"

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, ο εξωτερικός έλεγχος επιβάλλεται στις Επιχειρήσεις από το νόμο και διενεργείται επί των οικονομικών καταστάσεων της οικονομικής μονάδας από ανεξάρτητους ορκωτούς ελεγκτές.

Η ιδέα του Εξωτερικού Ελέγχου προέρχεται από το γεγονός ότι η ιστορία του οικονομικού βίου μιας επιχείρησης ή ενός οργανισμού καταγράφεται με λογιστικές εγγραφές και απεικονίζεται στις οικονομικές της καταστάσεις. Δεδομένου όμως, ότι οι καταστάσεις συντάσσονται υπό την καθοδήγηση και με την ευθύνη της διοίκησης των επιχειρήσεων, υπάρχει κίνδυνος να επηρεάζονται από προσωπικό ενδιαφέρον, προκατάληψη, άγνοια, αμέλεια, δόλο και οποιασδήποτε μορφής παραβατική συμπεριφορά.

Απ' την αντίθετη άποψη, όμως, η διοίκηση έχει «κατά τεκμήριο» συμφέρον να διασφαλίσει την αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων διότι όταν αυτές είναι απαλλαγμένες από προκαταλήψεις πληροφοριών μπορεί η επιχείρηση να κατευθύνει την επίτευξη των στόχων της.

Δεδομένου, των οικονομικών σκανδάλων που ξέσπασαν στις αρχές του 21^{ου} αιώνα σε ολόκληρο τον κόσμο και με επίκεντρο τις ΗΠΑ και του κλονισμού της εμπιστοσύνης του επενδυτικού κοινού που αυτά απέφεραν, κρίθηκε απαραίτητος ο επαναπροσδιορισμός των νομοθετικών κανόνων και των ελεγκτικών μηχανισμών σε ΗΠΑ και Ευρωπαϊκή Ένωση.

Έτσι, κρίνεται απαραίτητος ο αυστηρότερος έλεγχος τόσο των εισηγμένων εταιρειών όσο και των ιδίων των ελεγκτικών εταιρειών, προκειμένου να αυξηθεί η διαφάνεια και η αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων και να αποτραπούν μελλοντικά φαινόμενα λογιστικής απάτης.

Η ύπαρξη πιθανότητας λογιστικής απάτης υπονομεύει τη σωστή πληροφόρηση των συμμετεχόντων μερών στην αγορά κεφαλαίου, την καλή και αποτελεσματική λειτουργία της κεφαλαιαγοράς, την αποτελεσματική κατανομή των κεφαλαίων των επιχειρήσεων και τη μείωση των συναλλακτικών ειδών κόστους.

Στο σημείο αυτό, λοιπόν, αναλύεται η συμβολή του εξωτερικού ελέγχου στην αποκάλυψη της λογιστικής απάτης.

3.1. Η ποιότητα του εξωτερικού ελέγχου

Η ποιότητα του εξωτερικού ελέγχου ορίζεται ως⁷ η συνδυασμένη πιθανότητα του εντοπισμού και της αναφοράς ουσιαστικών λαθών στις οικονομικές καταστάσεις. Η πιθανότητα αυτή εξαρτάται από τις γνώσεις και τις ικανότητες του ελεγκτή, αλλά και απ' το βαθμό ανεξαρτησίας του.

Η ποιότητα του εξωτερικού ελέγχου νοθεύεται σε δύο περιπτώσεις. Πρώτον, όταν εμφανίζονται περιπτώσεις μη συμμόρφωσης του ελεγκτή προς τους γενικούς κανόνες λογιστικής (αποτυχία εφαρμογής των γενικά αποδεκτών αρχών της λογιστικής) και δεύτερον όταν ο ελεγκτής αδυνατεί να δημοσιεύσει μια κατάλληλη έκθεση ελέγχου ανάλογα με τις εκάστοτε συνθήκες (αποτυχία δημοσιευμένης έκθεσης ελέγχου).

Στο σημείο αυτό, διερωτάται το πώς μπορεί να μετρηθεί η αποτυχία του εξωτερικού ελέγχου και κατ' επέκταση η απουσία ποιότητας των κανόνων που διέπουν τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων.

Η έρευνα λοιπόν των παραγόντων που νοθεύουν την ανεξαρτησία του ελεγκτή και κατ' επέκταση επηρεάζουν την ποιότητα του ελέγχου, έχουν καταδείξει τις ακόλουθες περιπτώσεις που συντελούν στην παράλειψη, απόκρυψη και διαστρέβλωση των πορισμάτων ενός ελέγχου:

- **Παροχή από τον ελεγκτή εξειδικευμένων διοικητικών υπηρεσιών πέραν των ελεγκτικών:** Αφορά την περίπτωση που οι εταιρείες δέχονται ένα ευρύ φάσμα μη ελεγκτικών υπηρεσιών από τις εταιρείες ελεγκτών όπως π.χ. χρηματοδότηση επενδύσεων, στρατηγικό σχεδιασμό, σχεδιασμό πρόσληψης προσωπικού, εγκατάσταση προγραμμάτων κτλ. Διερωτάται, επομένως, πώς αυτοί οι παράγοντες επηρεάζουν αρνητικά την ανεξαρτησία του εξωτερικού ελεγκτή⁸.
- **Θητεία των ελεγκτών και η συχνότητα εναλλαγής τους:** Ζήτημα που προέκυψε κατόπιν της εισήγησης της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς των ΗΠΑ ότι η μακροχρόνια θητεία ενός ελεγκτή κλονίζει την ανεξαρτησία του. Η πρόταση αυτή θεωρητικά στηρίζεται στο γεγονός

⁷ Ορισμός που δίδεται απ' τον DeAngelo το 1981.

⁸ Αναλυτικότερα αναφέρονται θεωρητικές απόψεις και συμπεράσματα εμπειρικών ερευνών στις σελ. 13-15 της «Ποιότητας του Εξωτερικού Ελέγχου στην Ελλάδα» υπό την Τσελεκίδου Κ., Θεσσαλονίκη 2009.

ότι οι ελεγκτές σ' αυτή την περίπτωση (της μακρόχρονης θητείας) αρχίζουν να λειτουργούν ως υπερασπιστές της επιχείρησης, και τείνουν να αποσιωπούν τυχόν αμφίβολες ενέργειες.

- **Διοικητικά Συμβούλια και επιτροπές ελέγχου:** Στην περίπτωση αυτή, η ποιότητα του ελέγχου συνδέεται άρρηκτα με τη σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών Ελέγχου και αφορά την ανεξαρτησία τους. Με την έννοια της ανεξαρτησίας του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών Ελέγχου, νοείται η συμμετοχή σ' αυτά εξωτερικών συμβούλων.
- **Προηγούμενη θητεία ελεγκτή ως μάνατζερ στις επιχειρήσεις:** Αναφερόμαστε στα αποτελέσματα των ερευνών τα οποία έχουν εντοπίσει περιπτώσεις ανεπαρκούς ποιότητας ελέγχου σε περιπτώσεις που οι ελεγκτές παλαιότερα είχαν εκτίσει θητεία ως ανώτερα στελέχη των εταιρειών που εξετάζαν. Διερωτάται, επομένως, αν η σχέση μεταξύ ελεγκτών και πρώην εργοδοτών επηρεάζει την αντικειμενικότητα και την αμεροληψία των ελεγκτών και κατ' επέκταση του εξωτερικού ελέγχου.
- **Νομικό πλαίσιο:** Εννοώντας τη σημασία του νομικού πλαισίου στην επίδραση της συμπεριφοράς των ελεγκτών. Εξετάζεται δηλ. κατά πόσο το κίνητρο του ελεγκτή να παρεκκλίνει από τα πρότυπα και τα νομικά όρια που έχουν ορίσει οι κυβερνήσεις των διαφόρων κρατών επηρεάζεται αρνητικά από τις νομικές συνέπειες και τις ποινές που επιβάλλονται για αμέλεια και παράβαση καθήκοντος.
- **Η ελεγκτική Προσπάθεια:** Αποτελεί μια μέθοδο μέτρησης της ποιότητας του εξωτερικού ελέγχου μελετώντας τις διαφορές στο προσωπικό της ελεγκτικής εταιρείας ή του επιπέδου προσπάθειας. Στηρίζεται στη θεωρία ότι «οι μεγάλες ελεγκτικές εταιρείες διεξάγουν ποιοτικότερους ελέγχους» (Palmrose, 1986) που λαμβάνει ως δεδομένο την υπόθεση ότι οι ελεγκτικές εταιρείες παρουσιάζουν υψηλότερες αμοιβές και περισσότερες ώρες εργασίας, οι οποίες δεν προκύπτουν από τη μονοπωλιακή δύναμη αυτών αλλά από την παροχή ποιοτικότερων υπηρεσιών.

3.2. Εξωτερικοί ελεγκτές

Συχνά αναφέρονται και ως ανεξάρτητοι ελεγκτές ή ορκωτοί ελεγκτές και η ονομασία τους «εξωτερικοί» προέρχεται από το γεγονός ότι δεν ανήκουν στο ανθρώπινο δυναμικό του ελεγχόμενου φορέα.

Οι Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές

Είναι αναγνωρισμένοι (απ' την Πολιτεία ή την αναγνωρισμένη λογιστική οργάνωση της χώρας) ειδικοί επαγγελματίες οι οποίοι έχουν ως καθήκον τον υπεύθυνο, αντικειμενικό και ανεπηρέαστο έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων που δημοσιεύουν οι πάσης φύσεως επιχειρήσεις και οργανισμοί.

Ειδικότερα, προβλέπεται για τη σύσταση και λειτουργία του Σ.Ο.Ε.Λ. (Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών) ότι αυτή αποβλέπει στην «άσκηση του ελέγχου της οικονομικής διαχείρισεως των πάσης φύσεως δημοσίων και ιδιωτικών οργανισμών και επιχειρήσεων ή εκμεταλλεύσεων, ανεξαρτήτως της νομικής τους μορφής (ιδρύματος, εταιρείας ή άλλου νομικού προσώπου δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου), από πρόσωπα με αυξημένα επαγγελματικά προσόντα, που ασκούν το έργο τους με διαφάνεια και υπευθυνότητα, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η εγκυρότητα και αξιοπιστία των πορισμάτων των διενεργούμενων ελέγχων, σύμφωνα με τα διεθνώς ανεγνωρισμένα Ελεγκτικά πρότυπα και τους όρους που τίθενται από την εσωτερική και την κοινοτική νομοθεσία»⁹.

Αναφέρεται, επιπλέον, η υποχρεωτική χρησιμοποίηση των Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών, και συγκεκριμένα:

1. Οι Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές είναι αποκλειστικώς αρμόδιοι για την άσκηση τακτικού ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων και της οικονομικής διαχείρισης των Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ., Τραπεζών, Α.Ε. κ.λ.π.¹⁰.
2. Ορίζεται, επίσης, ότι οι Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές είναι αποκλειστικώς αρμόδιοι για τη διενέργεια πραγματογνωμοσύνης σε θέματα οικονομικών καταστάσεων ή οικονομικής διαχείρισης οποιονδήποτε φυσικών ή νομικών προσώπων, δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, κοινοπραξίας, ειδικού λογαριασμού ή ομάδας περιουσίας, που απαιτεί λογιστικές γνώσεις.

⁹ Περισσότερα, περί ευθύνης των ελεγκτών αναφέρονται στην «Σύγχρονη Ελεγκτική: Θεωρία και πρακτική σύμφωνα με τα διεθνή ελεγκτικά πρότυπα» υπό του Καραμάνη Κων/νου, Αθήνα 2008, σελ. 137-144.

¹⁰ Συγκεκριμένα αναφέρονται στο αρ. 3 του Π.Δ. περί της χρησιμοποίησης των Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών.

Αναλυτικότερα, στην ελληνική βιβλιογραφία αναφέρεται το θεσμικό πλαίσιο διασφάλισης της ανεξαρτησίας των Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών το οποίο προβλέπει:

- Απαγορεύσεις, Ασυμβίβαστα και Περιορισμούς
- Την επιλογή του Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή και την ανάθεση του Ελέγχου

Εξωτερικοί Ελεγκτές του Ν. 2190/1920

Πραγματοποιούν τους ελέγχους των οικονομικών καταστάσεων των οικονομικών μονάδων που δεν υπάγονται υποχρεωτικά στον έλεγχο των Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών.

3.3. Τα μέτρα κυβερνήσεων για τη βελτίωση του εξωτερικού ελέγχου

Στις ΗΠΑ το κυριότερο νομοθετικό πλαίσιο για το σκοπό της πρόληψης και μείωσης της λογιστικής απάτης ήταν ο Νόμος Sarbanes – Oxley που ψηφίστηκε τον Ιούλιο του 2002. Οι στόχοι που προωθούνται μέσω του νόμου αυτού είναι η ενίσχυση της ανεξαρτησίας των ελεγκτικών εταιρειών, η βελτίωση της ποιότητας και της διαφάνειας των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, η ενίσχυση της εταιρικής διακυβέρνησης, η βελτίωση της αντικειμενικότητας των ερευνών και η ενίσχυση της επιβολής των ομοσπονδιακών νόμων, μέσω μιας σειράς έγγραφων πιστοποιήσεων που υποχρεώνει τους Διευθύνοντες Συμβούλους και τους Οικονομικούς Διευθυντές των εισηγμένων εταιρειών να καταθέτουν και ενός συνόλου κανόνων που πρέπει να διέπουν την λειτουργία της επιχείρησης και τις σχέσεις της με τα ανώτερα στελέχη και τους εργαζόμενους αλλά κυρίως με τους εξωτερικούς Ελεγκτές.

Αντίστοιχο του νόμου Sarbanes – Oxley παράδειγμα, ακολούθησε και η Ευρωπαϊκή Ένωση με την εφαρμογή παρόμοιων μέτρων για τη διασφάλιση της ποιότητας των οικονομικών καταστάσεων και της ανεξαρτησίας των ορκωτών ελεγκτών.

Στην Ελλάδα, ως κράτος – μέλος της Ε.Ε., υιοθετήθηκε αρχικά η σχετική κοινοτική οδηγία και η εφαρμογή των Διεθνών Ελεγκτικών Προτύπων και ενισχύθηκε επιπλέον ο ρόλος της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς για την προώθηση του πλαισίου για τη διαφάνεια των οικονομικών καταστάσεων και τον αποτελεσματικό έλεγχο. Επιπλέον, αναδιαμορφώθηκε η υφιστάμενη εμπορική νομοθεσία αναφορικά με τους κανόνες της Εταιρικής Διακυβέρνησης και την Οργάνωση του Εσωτερικού

Ελέγχου των εισηγμένων εταιρειών, αλλά και παράλληλα την υποχρεωτική εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων σ' αυτές.

3.4. Τα ελληνικά ελεγκτικά πρότυπα και οι αρμόδιοι φορείς ελέγχου

Τα Ελληνικά Ελεγκτικά Πρότυπα (Ε.Ε.Π.) συντάχθηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο της Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχου (Ε.Λ.Τ.Ε.) και στόχο τους έχουν να υποβοηθήσουν το έργο των ελεγκτών ώστε αυτό να πραγματοποιείται με τρόπο ικανοποιητικό και αποτελεσματικό και ν' αξιολογείται με τρόπο δίκαιο και αντικειμενικό.

3.4.1. Το Ελληνικό Λογιστικό Πλαίσιο

Πρόκειται για ένα πλαίσιο λογιστικών προτύπων, λογιστικών κανόνων και λογιστικής νομοθεσίας, τα οποία είναι γενικά αποδεκτά και εφαρμόζονται για την παρουσίαση των διαφόρων οικονομικών γεγονότων.

Ως μειονέκτημα του Ελληνικού Λογιστικού Πλαισίου αναφέρεται ότι αυτό χρησιμοποιεί τη μέθοδο του ιστορικού κόστους για την εκτίμηση των στοιχείων του ενεργητικού, των εσόδων και των εξόδων, σε αντίθεση με τα αγγλοσαξονικά συστήματα τα οποία χρησιμοποιούν τη μέθοδο της εύλογης αξίας. Αποτέλεσμα είναι¹¹ να δημιουργούνται προβλήματα στην απόσβεση των στοιχείων ενεργητικού, στη διανομή μερισμάτων κ.α. λογιστικά θέματα, κάνει όμως τα κόστη καθορισμένα, αντικειμενικά και επαληθεύσιμα, μειώνοντας έτσι την πιθανότητα χειραγώγησης και παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων απ' τα στελέχη των επιχειρήσεων.

3.4.2. Τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης

Βάσει του ευρωπαϊκού κανονισμού¹², υποχρεώνονται όλες οι εισηγμένες εταιρείες των κρατών – μελών της Ε.Ε. να εφαρμόζουν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα για την κατάρτιση των ενοποιημένων χρηματοοικονομικών τους καταστάσεων με στόχο τη σύγκλιση των λογιστικών προτύπων διεθνώς.

Έτσι στην Ελλάδα από την 1 Ιανουαρίου 2005 και εφεξής εφαρμόζονται τα ΔΙΧΠ σε όλες τις εισηγμένες στο ΧΑΑ εταιρείες. Αποτέλεσμα της εφαρμογής αυτής

¹¹ Σύμφωνα με τους Δημητρόπουλο και Αστερίου

¹² Κανονισμός (ΕΚ) αρ. 1606/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 19^{ης} Ιουλίου 2002, για την εφαρμογή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων.

είναι μεγαλύτερη διαφάνεια και ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων και αύξηση του επιπέδου ενημέρωσης του επενδυτικού κοινού.

Συμπερασματικά, με την εφαρμογή των Δ.Λ.Π., τη θέσπιση Ελληνικών Ελεγκτικών Προτύπων και την ενδυνάμωση των εποπτικών και ρυθμιστικών μηχανισμών, αυξάνεται η αξιοπιστία της ελληνικής κεφαλαιαγοράς.

3.5. Ανταγωνισμός μέσα στον ελεγκτικό χώρο

Ένα ενδιαφέρον θέμα που χρήζει αναφοράς και αξιόλογης προσοχής αποτελεί το επίπεδο ανταγωνισμού μεταξύ εταιρειών. Και αυτό που διερωτάται και ελέγχεται σε πολλές μελέτες είναι η φύση, ο βαθμός ανταγωνισμού, οι δυνάμεις που τον προκαλούν, οι δυνατότητες εισόδου και βέβαια οι επιπτώσεις του ανταγωνισμού.

Ο υψηλός ανταγωνισμός μεταξύ ελεγκτικών εταιριών αυξάνει σημαντικά τον κίνδυνο απώλειας της ανεξαρτησίας των ελεγκτών. Επίσης ο Ταχινάκης (1999), διαπίστωσε ότι η φύση και ο βαθμός ανταγωνισμού μεταξύ των ελεγκτικών εταιριών επηρεάζονται από ορισμένους παράγοντες που καλούνται δυνάμεις ανταγωνισμού. Οι δυνάμεις αυτές είναι η 1^ο η δυνατότητα εισόδου νέων ελεγκτικών εταιριών στην αγορά 2^ο η διαπραγματευτική δύναμη της ελεγκτικής εταιρίας και 3^ο η διαπραγματευτική δύναμη των ελεγχόμενων επιχειρήσεων. Η έρευνα κατέληξε στο ότι αν το επίπεδο ανταγωνισμού μεταξύ των ελεγκτικών εταιριών για έλεγχο πελατών στην περιοχή όπου εργάζονται και προσφέρουν τις υπηρεσίες τους, επηρεάζεται από τις «δυνάμεις ανταγωνισμού» τότε το Επίπεδο Ανταγωνισμού περιγράφεται ως «Υψηλό» αλλιώς περιγράφεται ως «Χαμηλό».

3.6. Συνοπτική παρουσίαση της εταιρικής διακυβέρνησης ως μηχανισμού ελέγχου

Η εταιρική διακυβέρνηση αποτελεί πλέον ένα από τα κύρια θέματα ενασχόλησης των σημερινών επιχειρήσεων, κυρίως λόγω της έντονης ανάγκης, που χαρακτηρίζει τη σημερινή επιχειρηματική κοινότητα, εξασφάλισης αισθήματος ασφάλειας και εμπιστοσύνης.

Μέσω της εταιρικής διακυβέρνησης επιδιώκεται να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα που δημιουργούνται από τον διαχωρισμό της διοίκησης της επιχείρησης απ' την ιδιοκτησία, ούτως ώστε να διαφυλάσσονται και να ικανοποιούνται τα έννομα συμφέροντα όλων όσων συνδέονται με την εταιρεία στα πλαίσια του εταιρικού συμφέροντος.

Οι ρυθμίσεις εταιρικής διακυβέρνησης αναφέρονται σε δύο προβλήματα, αυτό του ηθικού κινδύνου (moral hazard) και του κινδύνου δυσμενούς επιλογής (adverse selection). Ο πρώτος σχετίζεται με την σύγκρουση των συμφερόντων των μετόχων και της διοίκησης, ενώ ο δεύτερος με την ασυμμετρία πληροφόρησης εταιρικών υποθέσεων μεταξύ διοίκησης και μετόχων ή και λοιπών ενδιαφερομένων, όπως π.χ. δανειστών.

Στην Ελλάδα, η εφαρμογή βέλτιστων πρακτικών Ε.Δ. επιτυγχάνει για την εταιρεία την αντικατάσταση της νοοτροπίας της οικογενειακής επιχείρησης, την εμπέδωση κλίματος εμπιστοσύνης, την αύξηση του επενδυτικού ενδιαφέροντος (ημεδαπών και ξένων θεσμικών επενδυτών) και την καλύτερη αποτίμηση της μετοχής της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4"

ΕΛΕΓΧΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΥΓΙΟΥΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Η διαδικασία των συνεχών διαρθρωτικών αλλαγών που εξελίσσεται καθημερινά στην παγκόσμια οικονομία έχει δημιουργήσει την ανάγκη προστασίας του καταναλωτή και του ανταγωνισμού. Οι «αθέμιτες πρακτικές» των επιχειρήσεων, αποτελούν το μεγαλύτερο πρόβλημα παγκοσμίως, διότι βλάπτουν τους καταναλωτές και τους «ανταγωνιστές» επιχειρηματίες και κλονίζουν την εμπιστοσύνη στην αγορά.

Η έννοια του ανταγωνισμού θα πρέπει να διακρίνεται από αυτήν της ανταγωνιστικότητας που αφορά την ικανότητα μιας χώρας να παράγει αγαθά και υπηρεσίες αντίστοιχα στις απαιτήσεις των διεθνών αγορών. Ο ανταγωνισμός, αντίθετα, αφορά τις σχέσεις μεταξύ των επιχειρήσεων που συνάπτουν σχέσεις με τον ίδιο πελάτη.

Η λειτουργία του ανταγωνισμού διακρίνεται σε οικονομικοπολιτικό και κοινωνικό επίπεδο. Κατά την πρώτη άποψη συμβάλει στην δημιουργία μηχανισμού προσφοράς και ζήτησης και κατευθύνει την προσφορά στις ανάγκες της ζήτησης. Στην δεύτερη περίπτωση, συμβάλει στην παρεμπόδιση σχηματισμού και παγίωσης μεγάλης οικονομικής δύναμης που να απειλεί την ελευθερία των άλλων υποκειμένων της αγοράς.

Νομοθετικά, η επίτευξη του υγιούς ανταγωνισμού διασφαλίζεται τόσο σε εθνικό όσο και σε κοινοτικό επίπεδο. Στην Ελλάδα ο θεσμός αυτός προστατεύεται συνταγματικά και διαφυλάσσει τις επιχειρήσεις από αντί-ανταγωνιστικές ενέργειες άλλων επιχειρήσεων αλλά και από κρατική οικονομική ενίσχυση κάποιων, όπως και από την επιχειρηματική δραστηριότητα των δημοσίων φορέων.

Οι διατάξεις του κοινοτικού δικαίου περί ανταγωνισμού διαιρούνται σε δύο κατηγορίες: αυτές που εφαρμόζονται έναντι των επιχειρήσεων και αυτές που εφαρμόζονται στα κράτη-μέλη. Στην πρώτη περίπτωση, απαγορεύονται και είναι αυτοδικαίως άκυρες όλες οι συμφωνίες και συμπράξεις μεταξύ επιχειρήσεων που έχουν ως αποτέλεσμα την νόθευση του ανταγωνισμού. Ως εκ τούτου, απαγορεύεται η καταχρηστική εκμετάλλευση από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις της δεσπόζουσας θέσης τους εντός της κοινής αγοράς ή σημαντικού τμήματος αυτής.

Από πλευράς κρατών-μελών, απαγορεύονται οποιασδήποτε μορφής μέτρα αντίθετα προς τις διατάξεις της Συνθήκης για τον ανταγωνισμό υπέρ των δημόσιων επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων στις οποίες χορηγούν ειδικά ή αποκλειστικά

δικαιώματα, ενώ ταυτόχρονα απαγορεύεται και η χορήγηση κρατικών ενισχύσεων οποιαδήποτε μορφής.

Η ανάγκη για μια συνεκτικότερη και καλύτερα συντονισμένη αντιμετώπιση των θεμάτων περί ανταγωνισμού οδήγησε στην ίδρυση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας με απώτερο σκοπό τη διασφάλιση μιας κοινής προσέγγισης σε ζητήματα ανταγωνιστικότητας και οικονομικής ανάπτυξης. Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του Συμβουλίου, είναι να εξετάζει τομεακά θέματα ανταγωνιστικότητας και να εκφράζει τις απόψεις του αναφορικά με το πώς πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα θέματα της ανταγωνιστικότητας σε όλες τις «πρωτοβουλίες πολιτικής» που επηρεάζουν τις επιχειρήσεις.

Απαιτείται, τέλος, στα πλαίσια του εσωτερικού ελέγχου να παρακολουθούνται τα συστήματα διαχείρισης κινδύνου της διοίκησης και η εταιρεία που διενεργεί τον εξωτερικό έλεγχο δεσμεύεται ν' αναφέρει όλα τα σημαντικά θέματα που ανακύπτουν από τον έλεγχο και ειδικότερα οποιαδήποτε ουσιώδη αδυναμία των συστημάτων του εσωτερικού ελέγχου που σχετίζονται με τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση. Αναφέρεται, επιπλέον, ότι τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου θα πρέπει να διαθέτουν: α) επαρκείς μηχανισμούς σε σχέση με την επάρκεια του κεφαλαίου για να αναγνωρίζονται και να μετρούνται όλοι οι ουσιώδεις κίνδυνοι που μπορεί να συμβούν β) δελτία αναφοράς και λογιστικές διαδικασίες, με σκοπό την αναγνώριση, μέτρηση και έλεγχο των ενδο-εταιρικών συναλλαγών και τη συγκέντρωση του κινδύνου.

4.1. Η ανταγωνιστικότητα της Ελλάδας

Μέχρι τη δεκαετία του 1970, η έννοια της ανταγωνιστικότητας ήταν άρρηκτα συνδεδεμένη με την τιμή, το κόστος των συντελεστών παραγωγής και τις συναλλαγματικές ισοτιμίες. Στην πορεία, αποδείχτηκε ότι ο παράγοντας της τεχνολογίας αποτελεί καθοριστικό στοιχείο της οικονομικής μεγέθυνσης.

Διαπιστώνεται επομένως, ότι μετά από 12 περίπου χρόνια εντυπωσιακής ανάπτυξης, υψηλότερης του μέσου όρου της Ευρώπης των 15, η Ελλάδα βρίσκεται σήμερα αντιμέτωπη με το ερώτημα της σωστής αναπτυξιακής στρατηγικής. Προτού όμως, εντοπίσουμε τους παράγοντες που θέτουν το ερώτημα αυτό και προφανώς προσδιορίζουν κατά μια έννοια την απάντηση που δίνεται, αξίζει να αναφερθούμε σε όλα όσα οδήγησαν στο σημείο αυτό.

Το πραγματικό πρόβλημα πίσω από την αδύναμη ανταγωνιστική βάση και τις ανισορροπίες στο ισοζύγιο πληρωμών βρίσκεται στη χαμηλή παραγωγικότητα της ελληνικής οικονομίας, το οποίο αναπόφευκτα συνδέεται με τη σχέση τεχνολογίας και ανταγωνιστικότητας καθώς και τους βραχυπρόθεσμους ή μακροπρόθεσμους παράγοντες που επηρεάζουν τη σχέση αυτή (π.χ. κόστος εργασίας, πληθωρισμός κ.α.).

Πίσω απ' το πρόβλημα αυτό βρίσκονται άλλα σημαντικά διαρθρωτικά – συστημικά χαρακτηριστικά/αδυναμίες του ελληνικού παραγωγικού συστήματος σε σχέση με τις άλλες χώρες, τα οποία συνοπτικά αναφέρονται¹³:

- Στη δυσκαμψία τεχνολογικής μετεξέλιξης στο παραγωγικό πρότυπο: Υπό την έννοια αυτή εννοείται ο δύσκαμπτος παραγωγικός μετασχηματισμός του ελληνικού παραγωγικού συστήματος με την εξαιρετικά αργή μεταβολή στον κλάδο υψηλής και κυρίως μέσης τεχνολογίας σε αντίθεση με τον κλάδο χαμηλής τεχνολογίας ο οποίος ευνοείται ιδιαίτερα.
- Στο πρότυπο μιας αργής μετεξέλιξης των εξαγωγών: που αντανακλά τη δυσκαμψία του παραγωγικού συστήματος της χώρας μας. Επισημαίνεται ότι, μακροχρόνια άκαμπτες εξαγωγικές δομές για μια χώρα που χαρακτηρίζεται από αδύναμη ανταγωνιστικότητα και ελλειμματικό ισοζύγιο, σημαίνουν ότι η χώρα δεν έχει επιτύχει μετασχηματισμό του παραγωγικού της προτύπου, που κατ' επέκταση καθορίζει την ανταγωνιστική της αδυναμία, και τέλος
- Το γενικότερο πρόβλημα της αδυναμίας τεχνολογικού και παραγωγικού μετασχηματισμού της οικονομίας: Πράγμα που υποδηλώνει ότι οι ελληνικές επιχειρήσεις χαρακτηρίζονται από την έλλειψη του στοιχείου της «παραγωγικής ευελιξίας», που θα τους επέτρεπε να παρακολουθούν με επιτυχία τις συνεχείς μεταβολές στους παράγοντες που καθορίζουν την ανταγωνιστική ικανότητα σε διεθνές επίπεδο.

Μπορεί το ελληνικό παραγωγικό σύστημα να υστερεί στην επένδυση, στην έρευνα και στα οφέλη της καινοτομίας, ενώ παράλληλα να μη διαθέτει ισχυρή απορροφητική ικανότητα και να μην ανταποκρίνεται ικανοποιητικά στις τεχνολογικές πολιτικές, όμως δεν είναι ο τεχνολογικός παράγοντας ο μοναδικός. Ανάμεσα στους

¹³ Γιαννίτσας Τ., Ζωγραφάκης Σ., Καστέλλη Ι., Μαυρή Δ., «Ανταγωνιστικότητα και Τεχνολογία στην Ελλάδα», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2009.

παράγοντες που επηρεάζουν το παραγωγικό σύστημα είναι η αποτελεσματική διακυβέρνηση, η ερευνητική – τεχνολογική πολιτική, η δημιουργία γνώσεων σε μια κοινωνία, ο τρόπος ενσωμάτωσης των στοιχείων αυτών κ.α.

Ξεφεύγοντας όμως από την προσέγγιση του προβλήματος της χαμηλής ανταγωνιστικότητας στην Ελλάδα μέσω του παραγωγικού συστήματος θα επεκταθούμε και σε άλλους παράγοντες που στην Ελλάδα λειτουργούν ως τροχοπέδη στην κατεύθυνση της ανάπτυξης.

Είναι αναμφισβήτητο ότι για να είναι δυνατή η ανάπτυξη μιας οικονομίας, θα πρέπει η παραγωγικότητα να αυξάνεται σε τέτοιο βαθμό, που να επιτρέπει τη διάθεση των προϊόντων της Χώρας, σε ανταγωνιστική βάση, στην ευρωπαϊκή και γενικότερα στη Διεθνή αγορά, όμως δεν πρέπει να στηρίζουμε μια τέτοια προσέγγιση καθαρά και μόνο στον εξαγωγικό – παραγωγικό τομέα.

Ένας παράγοντας που συντέλεσε στη μειωμένη ανταγωνιστικότητα των ελληνικών προϊόντων, ήταν η ανεπάρκεια των ιδιωτικών επενδύσεων¹⁴ και αυτό γιατί οι επιχειρήσεις που κατορθώνουν να επιβιώσουν και διαθέτουν ίδια ή δανειακά κεφάλαια, προτιμούν να τα κατευθύνουν σε επενδύσεις στο εξωτερικό (και κυρίως στις βαλκανικές χώρες που εκτός του χαμηλού κόστους εργασίας απολαμβάνουν και ποικίλες διευκολύνσεις) παρά στην ίδρυση νέων μονάδων στον ελλαδικό χώρο.

Το πρόβλημα της ανεπάρκειας επενδύσεων κατά ένα μεγάλο μέρος οφείλεται σε διαρθρωτικά προβλήματα στην Ελλάδα, όπως το αβέβαιο, αδιαφανές και ασταθές φορολογικό σύστημα, η γραφειοκρατία και η διαφθορά, η δυσκαμψία στην αγορά εργασίας κ.α. Σε μακροοικονομικό και μικροοικονομικό επίπεδο οφείλεται στην αδυναμία του κράτους να επιβάλει ένα πλαίσιο κανόνων στις οικονομικές και κοινωνικές σχέσεις των πολιτών μεταξύ τους και με το κράτος, και αναγκάζεται να γεφυρώνεται πίσω από δύσκαμπτους νόμους με παντελή έλλειψη κινήτρων υπακοής της έννομης τάξης σ' αυτούς.

Η Ελλάδα με βάση τα στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας του 2007 κατατάσσεται στην 100^η, σε σύνολο 178 χωρών, θέση σχετικά με την ευκολία άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας. Όπως περιγράφεται και στον πίνακα που

¹⁴ Ο Γιαννίτσας Τ. στην «Ελληνική Οικονομία: Κρίσιμα Ζητήματα Οικονομικής Πολιτικής», Αθήνα 2008, σελ. 88 παρουσιάζει την Ελλάδα, βάσει συγκριτικών στοιχείων για τα έτη 2003-2006 της Eurostat, στην 13^η θέση σε ποσοστό των ξένων επενδύσεων στο σύνολο των επενδύσεων που γίνονται στην χώρα, όταν το Βέλγιο που βρίσκεται στην πρώτη θέση έχει 63,7% ξένες επενδύσεις στο σύνολο και η Ελλάδα μόνο το 3,2%

ακολουθεί. απαιτείται υπερδιπλάσιο αριθμός διαδικασιών και χρόνος για την έναρξη λειτουργίας μιας επιχείρησης σε σχέση με τον μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ, ενώ το αντίστοιχο κόστος είναι πενταπλάσιο. Άλλα στοιχεία που περιγράφονται στον πίνακα είναι η δυσκολία που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις στην Ελλάδα στο διασυνοριακό εμπόριο, το υψηλό φορολογικό κόστος και σε χρήμα και σε χρόνο και, τέλος, η ακαμψία της αγοράς εργασίας για την υιοθέτηση ενεργητικών και ευέλικτων πολιτικών απασχόλησης.

	Ελλάδα	ΟΟΣΑ
I.A		
Έναρξη επιχείρησης		
Αριθμός διαδικασιών	15,0	6,0
Ημέρες ολοκλήρωσης διαδικασιών	38,0	14,9
Κόστος (% κατά κεφαλήν ΑΕΠ)	23,3	5,1
Κλείσιμο επιχείρησης		
Έτη ολοκλήρωσης διαδικασίας πτώχευσης	2,0	1,3
Κόστος πτώχευσης (% αξίας ιδιοκτησίας)	9,0	7,5
I.B		
Διασυνοριακό εμπόριο		
Αριθμός εγγράφων για τα εξαγωγικά αγαθά	5,0	4,5
Ημέρες για εξαγωγή αγαθών	20	9,8
Κόστος εξαγωγών (\$ ανά εμπορευματοκιβώτιο)	998	905
Αριθμός εγγράφων για τα εισαγωγικά αγαθά	6,0	5,0
Ημέρες για εισαγωγή αγαθών	25,	10,4
Κόστος εισαγωγών (\$ ανά εμπορευματοκιβώτιο)	1.245	986,1
I.Γ		
Πληρωμή Φόρων		
Αριθμός φόρων που πληρώνονται	21,0	15,1
Ώρες το έτος προετοιμασίας φακέλου για εφορία	264,0	183,3
Φόροι (% ακαθάριστου κέρδους επιχείρησης)	48,6	46,2
I.Δ		
Αγορά Εργασίας		
Δείκτης δυσκολίας προσληψής (0-100)	44,0	25,2
Δείκτης ακιμψίας θηρατίου εργασίας (0-100)	80,0	39,2
Δείκτης δυσκολίας απόλυσης (0-100)	40,0	27,9
Δείκτης ακιμψίας απασχόλησης (0-100)	55,0	30,8
Κόστος απόλυσης (μισθοί σε εβδομάδες)	24,0	25,7

Πηγή: World Bank, Doing Business in 2007.

4.2. Ο ανταγωνισμός στην αγορά των ταχυδρομικών υπηρεσιών

Θα μπορούσε ν' αναρωτηθεί κανείς ποιος ο ρόλος των ταχυδρομικών υπηρεσιών σε μια κοινωνία η οποία χαρακτηρίζεται από τεχνολογική πρόοδο, διαδικτυακή και ηλεκτρονική επικοινωνία.

Σε μια ενιαία ευρωπαϊκή αγορά, όμως, απαιτείται η παροχή ταχυδρομικών υπηρεσιών υψηλής ποιότητας ούτως ώστε να διασφαλίζεται η οικονομική τους ευρωστία και να μειώνεται η ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής ταχυδρομικής αγοράς. Καταλαβαίνουμε, επομένως, ότι λόγω της ενοποίησης και της θεσμοθέτησης κοινών κριτηρίων και αρχών παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών έχει ως αποτέλεσμα να τροφοδοτείται ο κλάδος με κίνητρα για ανάπτυξη.

Δεδομένου όμως ότι η παροχή ταχυδρομικών υπηρεσιών αποτελούσε στην Χώρα μας μέχρι πρότινος μέρος του ευρύτερου δημόσιου οικονομικού τομέα (αποτελούσε δηλ. δραστηριότητα την οποία παραδοσιακά ασκούσε το κράτος), η νομική απελευθέρωση των υπηρεσιών αυτών, ως αποτέλεσμα της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης, θέτει και τη βάση για την προστασία του ανταγωνισμού.

Η εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού στην αγορά των ταχυδρομικών υπηρεσιών έχει διπλή διάσταση¹⁵:

- Η πρώτη αφορά τη θεωρία της ενυπάρχουσας καταχρηστικής εκμετάλλευσης δεσπόζουσας θέσης, η οποία άνοιξε τον δρόμο για την απελευθέρωση της αγοράς. Έτσι, τα κοινοτικά θεσμοθετικά όργανα επικεντρώνονται αφενός στις επιχειρήσεις που χαίρουν αποκλειστικών προνομίων (π.χ. μονοπωλιακές επιχειρήσεις) και αφετέρου στη διαπίστωση αν αυτές οι εταιρείες εκμεταλλεύονται τη θέση αυτή με καταχρηστικό τρόπο¹⁶.

- Και η δεύτερη στην επέκταση των μονοπωλιακών δραστηριοτήτων από την αγορά της βασικής ταχυδρομικής υπηρεσίας στις αγορές των υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας.

Έτσι, οι αγορές διακρίνονται με βάση:

¹⁵ Θάλεια Εμίρη, «Η απελευθέρωση των ταχυδρομικών υπηρεσιών», Πρακτικά Ημερίδας 12& 13 Μαΐου 2005, Αθήνα, υπό την επιμέλεια των εκδόσεων Σάκκουλα.

¹⁶ Η θεωρία που αναπτύχθηκε απ' τα κοινοτικά όργανα στο πλαίσιο της απελευθέρωσης της απελευθέρωσης των μονοπωλιακών αγορών έγκειται στο ότι η ύπαρξη αποκλειστικών (π.χ. μονοπωλιακών) δικαιωμάτων και, ενίοτε η ύπαρξη ειδικών δικαιωμάτων, θεωρήθηκε ότι οδηγεί αυτοδικαίως στην καταχρηστική εκμετάλλευση της θέσης αυτής.

- Την ταχύτητα, την ασφάλεια, τη δυνατότητα συλλογής από το σπίτι, τη διανομή εις χείρας του παραλήπτη, της παρακολούθησης του αντικειμένου και της προσωποποιημένης αντιμετώπισης των πελατών κ.τ.λ.
- Και τις ανάγκες τις οποίες υπηρετεί κάθε αγορά όπως π.χ., υπηρεσία μάζας, ανάγκες μεγάλου κοινού και επιχειρήσεων κ.τ.λ.

Τέλος, η βάση της νέας απελευθερωμένης αγοράς των ταχυδρομικών υπηρεσιών συνοψίζεται σε πέντε κυρίως αρχές:

- Η αρχή της ίσης μεταχείρισης μεταξύ των παικτών της αγοράς: με την έννοια ότι όλοι οι φορείς που δραστηριοποιούνται στην αγορά πρέπει να λειτουργούν υπό τους ίδιους κανόνες και να έχουν τις ίδιες ευκαιρίες πρόσβασης στην αγορά.
- Η αρχή της διάκρισης μεταξύ αφενός του φορέα εποπτείας και ελέγχου και αφετέρου του φορέα παροχής υπηρεσιών. Η εναρμόνιση του νομοθετικού πλαισίου με την αρχή αυτή σημαίνει την επιλογή μεταξύ δύο λύσεων: (α) πλήρης ιδιωτικοποίηση του ταχυδρομικού οργανισμού ή (β) τη σύσταση νομικά και οικονομικά ανεξάρτητης από το Δημόσιο αρχής ρύθμισης, ελέγχου και εποπτείας της αγοράς, εφόσον το δημόσιο δε μπορεί να έχει διττό ρόλο στην αγορά.
- Η αρχή της πρόσβασης των τρίτων στο δίκτυο: η οποία στηρίζεται στην διάκριση του φορέα υποδομής και φορέα παροχής υπηρεσιών. Η σημασία της αρχής αυτής είναι η χρήση του δικτύου και των εγκαταστάσεων του πρώην μονοπωλιακού οργανισμού, επί ίσοις όροις από το σύνολο των δραστηριοποιούμενων φορέων.
- Η απαγόρευση των σταυροειδών επιδοτήσεων και κατ' επέκταση και του διαχωρισμού των διαφορετικών παρεχόμενων υπηρεσιών
- Ο έλεγχος των δραστηριοποιούμενων στην αγορά φορέων, μέσω της αδειοδότησής τους: Ο ελληνικός νόμος προβλέπει την έκδοση γενικής άδειας για κάθε επιχείρηση που δραστηριοποιείται στην αγορά και την έκδοση ειδικής άδειας για τις επιχειρήσεις εκείνες που προσφέρουν υπηρεσίες οι οποίες εμπíπτουν στην καθολική υπηρεσία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5"

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ

5.1. Εισαγωγικά

Ως αποτέλεσμα της πιστωτικής κρίσης που ξέσπασε το 2008 δημιουργήθηκαν προβλήματα που αφορούν όλες τις επιχειρήσεις και τα άμεσα συνδεδεμένα μ' αυτές μέρη (επενδυτές, διοίκηση, πιστωτικούς οργανισμούς κ.λ.π.). Τα προβλήματα αυτά, περιλαμβάνουν μεταβολές της πραγματικής αξίας της εταιρείας και της ικανότητας συνέχισης της δραστηριότητάς της και κατά συνέπεια απαιτούνται ενέργειες βελτίωσης της εταιρικής διακυβέρνησης, των οικονομικών εκθέσεων και των εκθέσεων ελέγχων.

Έρευνα που διεξήχθη στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής μεταξύ διευθυντών επιχειρήσεων, αποδεικνύει για την επίτευξη των ανωτέρω, οι διοικήσεις των εταιρειών να λάβουν επιπλέον υπόψη τους ότι:

- 1) η κύρια ευθύνη τους εκτείνεται στις επιδόσεις από την συμμόρφωση στους μέχρι τώρα κανόνες,
- 2) θα πρέπει να επεκτείνουν τους στόχους τους πέραν των μετόχων (πιστωτικοί οργανισμοί, επενδυτές κ.λ.π.)
- 3) να λάβουν υπόψη τους κοινωνικές και οικολογικές παραμέτρους και
- 4) να βελτιώσουν την επικοινωνία μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων μερών.

Βάσει αυτών, συμπεραίνουμε ότι:

α) η χρηματοπιστωτική κρίση και η αβεβαιότητα για οικονομική ανάκαμψη, απαιτούν από τις επιχειρήσεις να αξιολογήσουν τι πήγε στραβά και τι μέτρα πρέπει να ληφθούν ώστε αυτό να μην ξανα συμβεί. Επ' αυτού, οι διοικήσεις των επιχειρήσεων πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι το κύριο πρόβλημα, εν προκειμένω, είναι η αποδοτικότητα και

β) δίνεται έμφαση στο γεγονός της σημαντικότητας της ύπαρξης των επιχειρήσεων τόσο για τους μετόχους/ιδιώτες αλλά και για τους πελάτες, το προσωπικό, τους προμηθευτές, τις κυβερνήσεις, τα χρηματιστήρια, τις τράπεζες και την κοινωνία στο σύνολό της. Λόγω του γενικότερου κλίματος λοιπόν, πρέπει να δίνεται έμφαση σε κοινωνικούς, περιβαλλοντολογικούς, και οικονομικούς παράγοντες, οι οποίοι κατ' επέκταση θα πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη για την ικανότητα συνέχισης της δραστηριότητας της επιχείρησης.

γ) προτείνεται δραστική αλλαγή στη μορφή οικονομικής πληροφόρησης (financial reporting). Η τρέχουσα πρακτική φαίνεται περίπλοκη και περιορισμένη και θα πρέπει να αντικατασταθεί με μια σχετική επιχειρηματική πληροφόρηση που να εστιάζεται πάνω σε κοινωνικά, περιβαλλοντολογικά και οικονομικά θεμελιώδη ενός οργανισμού. Διερωτάται κανείς τι θα έπρεπε να επισυναφθεί στις οικονομικές καταστάσεις της εταιρείας BP πριν συμβεί το ατύχημα στον κόλπο του Μεξικό. Το ίδιο ερώτημα, κυρίως από οικονομική σκοπιά προκύπτει για άλλους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς που κατέρρευσαν ή βρέθηκαν στο χείλος του γκρεμού πριν και μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση (Lehman Bros, AIG κ.λ.π.) καθώς και τι μέλλει γενέσθαι για άλλους οργανισμούς.

Άμεσα προβλήματα που προέκυψαν αμέσως μετά την κρίση και τα οποία άπτονται του ελέγχου κατά την άποψη του Public Company Accounting Oversight Board, είναι η μεγάλη πίεση στα στελέχη της εταιρείας για άμεσες ενέργειες – εδώ και τώρα δράση – και το “μαγείρεμα” των βιβλίων.

Εκτός αυτών, οι ελεγκτές, θα πρέπει να ελέγξουν με αυξημένη προσοχή και την ρευστότητα των εταιρειών, ενώ παράλληλα απαιτείται και συγκριτική έρευνα των στοιχείων (π.χ. κατά μήνα) για την υπό έλεγχο περίοδο με σκοπό να κατανοηθεί πως ότι γίνονταν στο παρελθόν, δεν επαναλαμβάνεται κατ’ αρχάς και στο μέλλον.

5.2 Βασικές ιδέες ελεγκτικής που άπτονται της οικονομικής κρίσης

Η οικονομική κρίση, όπως ήδη έχει αναφερθεί έχει αυξήσει σημαντικά τον ρόλο του ελέγχου των επιχειρήσεων και έχει εξειδικεύσει περαιτέρω τις απαιτήσεις για την δημοσιοποίηση των οικονομικών καταστάσεων των εταιρειών. Συνοψίζοντας όσα έχουν ήδη αναφερθεί σχετικά με τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων, και τον κίνδυνο σημαντικού λάθους των οικονομικών στοιχείων (misstatement) που αντιμετωπίζεται αναφέρεται ότι θα πρέπει να διασφαλίζονται τα ακόλουθα:

- 1) Ενημέρωση πελατών αναφορικά με:
 - α) την πιθανή διακοπή μελλοντικής συνεργασίας του ελεγκτή με τον πελάτη του
 - β) την αύξηση των μελών της ελεγκτικής ομάδας
 - γ) την φύση, τον χρόνο, την έκταση και τις ελεγκτικές διαδικασίες
 - δ) τις πληροφορίες της διοίκησης της εταιρείας σχετικά με:

- Λδυναμίες του εσωτερικού ελέγχου
- Απάτη
- Αμφιβολίες ως προς την δυνατότητα συνέχισης της δραστηριότητας της εταιρείας

2) Σχεδιασμός του ελέγχου: ο σχεδιασμός και η γενική στρατηγική του ελέγχου δεδομένου ότι είναι περισσότερο σημαντικός από ποτέ, λόγω του γενικότερου κλίματος, θα πρέπει να περιλαμβάνει τα εξής:

- α) Σχεδιασμός του ελέγχου από αρκετά νωρίς
- β) Σκέψεις, κατά κάποιο τρόπο, που υπερβαίνουν το συμβατικό μοντέλο του συνήθους ελέγχου (π.χ. οικονομική κατάσταση μεγάλου προμηθευτή, πιστωτικού ιδρύματος, κλάδου της επιχείρησης κ.λ.π.)
- γ) Πλήρη κατανόηση της δραστηριότητας του πελάτη
- δ) Stress test
- ε) Πιθανή ανάμειξη στον έλεγχο πιο έμπειρου προσωπικού
- στ) Εκτέλεση ελεγκτικών εργασιών πριν, κατά την 31/12 και μετά, ιδιαίτερα σε κρίσιμες περιοχές του ελέγχου

3) Εκπαίδευση της ελεγκτικής ομάδας: Δεδομένου ότι τα μέλη του ελεγκτικού προσωπικού δεν έχουν ανάλογη εμπειρία σε παρόμοιο οικονομικό κλίμα απαιτείται μια πρόσθετη εκπαίδευση εκ των προτέρων

4) Αναζήτηση και συμμετοχή ειδικών (experts) σχετικά με αμφισβητούμενα θέματα καθώς επίσης και συσκέψεις με άλλες ελεγκτικές εταιρείες.

5) Σημαντικότητα (materiality): Κατά την διαμόρφωση του προγράμματος ελέγχου θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη οτιδήποτε θα μπορούσε να μας οδηγήσει σε εσφαλμένες εκθέσεις ελέγχου. Περιπτώσεις που μπορούν να επηρεάσουν την σημαντικότητα στο υπάρχον κλίμα της κρίσης αφορούν:

α) Το καθαρό κέρδος που μπορεί να φαίνεται εκ πρώτης όψεως παρόμοιο ή διαφορετικό από τις προηγούμενες περιόδους

β) Οι προσδοκίες των χρηστών της έκθεσης ελέγχου που μπορεί να διαφέρουν από τις αντίστοιχες των προηγούμενων ετών και

γ) Η εκτίμηση των κινδύνων από τον ίδιο τον ελεγκτή οι οποίοι θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε εσφαλμένα συμπεράσματα.

Γενικά, θα μπορούσαμε να πούμε ότι, η γενική εκτίμηση της σημαντικότητας των στοιχείων, βασίζεται στην επαγγελματική κρίση του ελεγκτή, αλλά πρέπει να περιέχει ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία.

6) Περιοχές κινδύνων: Αφορούν περιοχές αυξημένου κινδύνου που περιέχουν

α) ιδιαίτερες προτιμήσεις της διοίκησης της εταιρείας (με ή χωρίς πρόθεση απάτης). Π.χ.

- Υπάρχει μια φυσική τάση και προδιάθεση για θετική κριτική και σχόλια για όσο το δυνατό καλύτερη και “καθαρή” έκθεση του ελεγκτή
- Η διοίκηση θεωρεί ευκαιρία, την περίοδο της κρίσης, για υπερεκτίμηση ορισμένων στοιχείων

β) απάτη: απάτη μπορεί να συμβεί επειδή:

- Απειλείται η οικονομική σταθερότητα ή η κερδοφορία
- Υπάρχει υπερβολική πίεση στην διοίκηση
- Υπάρχει έλλειψη προσωπικού σε κρίσιμες θέσεις και τμήματα
- Τα στελέχη, μπορεί να παραμερίζουν ή να υπερβαίνουν τον εσωτερικό έλεγχο

γ) αποτιμήσεις και εκτιμήσεις της διοίκησης: αποτιμώντας και εκτιμώντας τα στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν από την διοίκηση, πρέπει να εστιάσουμε την προσοχή μας ώστε να αποφευχθεί ο κίνδυνος σφαλμάτων σε σχέση με τις πραγματικές αξίες και τις λογιστικές εκτιμήσεις. Δεδομένου των ανωτέρω αλλά και των άλλων κινδύνων, είναι ανάγκη να επανεκτιμηθούν:

- Η φύση, ο χρόνος και η έκταση των διαδικασιών εκτίμησης
- Η αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου σχεδιασμένου ώστε να περιλαμβάνει ή να ανακαλύπτει και να διορθώνει σημαντικά εσφαλμένα στοιχεία
- Εκείνοι οι κίνδυνοι που απαιτούν ιδιαίτερη θεώρηση από ελεγκτική άποψη (εκτιμήσεις, σημειώσεις και σχόλια)
- Κατά πόσο απαιτούνται πρόσθετες ή διαφορετικές διαδικασίες ελέγχου

- Η απάντηση στην πιθανότητα απάτης (π.χ. διατήρηση του επαγγελματικού σκεπτικισμού εκ μέρους της ελεγκτικής ομάδας) κατά πόσο υπάρχει κίνδυνος λάθους λόγω απάτης

7) Συνέχιση της δραστηριότητας της επιχείρησης: Περιλαμβάνει κρίσιμα θέματα που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη και αφορούν:

- την ορθότητα της εκτίμησης της διοίκησης ότι η εταιρεία είναι ικανή να συνεχίσει την λειτουργία της έστω και αν τέτοια εκτίμηση δεν απαιτείται στα πλαίσια της δημοσίευσης των οικονομικών καταστάσεων και της έκθεσης ελέγχου
- την παράθεση όποιας αμφιβολίας για το εάν η εταιρεία είναι ικανή να συνεχίσει την δραστηριότητά της και
- το χρονικό διάστημα που εκτιμάται ότι η επιχείρηση δύναται να συνεχίσει την λειτουργία της.

8) Άλλοι τρόποι – σκεπτικά: Αφορούν την μη συμβατική σκέψη, τον επαγγελματικό σκεπτικισμό, την επανεκτίμηση κινδύνων, τις πρόσθετες συσκέψεις με την διοίκηση, τα στελέχη, τις επιτροπές εσωτερικού ελέγχου, τους ειδικούς και την ενημέρωση, επίγνωση και επιπτώσεις της κρίσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ

Η δυναμική μιας επιχείρησης και η θέση της στον κλάδο που ανήκει, απεικονίζεται στις οικονομικές της καταστάσεις. Δεδομένης, λοιπόν, της σημαντικότητας των στοιχείων αυτών, κρίνεται απαραίτητη η ανάλυση των καταστάσεων προκειμένου τα ενδιαφερόμενα μέρη να ενημερώνονται για την πορεία της επιχείρησης και να λαμβάνουν αποφάσεις.

Οι λογιστικές καταστάσεις, όμως, που δημοσιεύουν οι επιχειρήσεις (ισολογισμός, κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως) παρουσιάζουν μειονεκτήματα τα οποία «δυσχεραίνουν» το έργο του αναλυτή. Συγκεκριμένα, τα στοιχεία που περιλαμβάνονται είναι πολύ συνοπτικά και ανομοιόμορφα, δεδομένου ότι δεν υπάρχει ένας απόλυτα υποχρεωτικός τύπος για την κατάρτισή της σε όλες τις επιχειρήσεις και το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί από την κατάρτιση μέχρι τη δημοσίευσή τους, είναι αρκετά μεγάλο¹⁷.

Για τον λόγο αυτό, η χρηματοοικονομική ανάλυση έρχεται να αντιμετωπίσει τις αδυναμίες της λογιστικής επιστήμης. Με τον τρόπο αυτό, μπορούν οι ενδιαφερόμενες ομάδες της επιχείρησης, ανάλογα με το ενδιαφέρον και τις επιδιώξεις τους να κατευθύνουν την ανάλυση των στοιχείων και να μειώνεται, με τον τρόπο αυτό, η αβεβαιότητα ως προς το αποτέλεσμα που ενυπάρχει στις αποφάσεις τους.

Στο παρόν κεφάλαιο θα αναπτυχθεί λεπτομερέστερα η ανάλυση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων μέσω της χρήσης αριθμοδεικτών. Θα αναφερθούν οι σημαντικότεροι δείκτες για τα ζητήματα ρευστότητας, αποδοτικότητας, βιωσιμότητας κ.α. που αντιμετωπίζει μια επιχείρηση και θα αξιολογηθούν τα αποτελέσματα των υπό μελέτη επιχειρήσεων, τόσο διαχρονικά στην πορεία τους όσο και σε σύγκριση με την πορεία του κλάδου. Ως παράδειγμα θα χρησιμοποιηθεί ο κλάδος των ταχυδρομικών υπηρεσιών και θα μελετηθούν οι εταιρείες «Ταχυμεταφορές Ε.Λ.Τ.Α. Α.Ε.», «ACS Α.Ε.» και «ΟΡΜΠΙΤ Ταχυμεταφορική Α.Ε.».

¹⁷ Νιάρχος Ν., «Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών Καταστάσεων», Αθήνα 2004.

6.1. Η χρησιμότητα των αριθμοδεικτών

Η ανάλυση αριθμοδεικτών είναι από τις πλέον διαδεδομένες μεθόδους, που χρησιμοποιούνται όλο και πιο συχνά στη μελέτη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και ως τέτοιο εργαλείο στοχεύει στην πρόβλεψη της μελλοντικής πορείας της υπό μελέτη επιχείρησης.

Αντίθετα, με την αντίληψη ότι η μέθοδος αυτή χρησιμοποιείται μόνο απ' όσους δεν έχουν πρόσβαση στις «πληροφοριακές βάσεις» της επιχείρησης, αυτή έχει αρχίσει να εφαρμόζεται και από τις διοικήσεις, ενώ η χρησιμότητά της εξαρτάται από την έμπειρη και σωστή ερμηνεία τους.

Οι αριθμοδείκτες, όπως και όλες οι αριθμητικές εκφράσεις από μόνοι τους δεν έχουν κάποια σημασία, αλλά αποκτούν αξία μόνο συγκρινόμενοι είτε με κάποια πρότυπα ή standards, είτε με δείκτες και μεγέθη προηγούμενων περιόδων της ίδιας μονάδας, είτε, τέλος, με δείκτες άλλων μονάδων σαν μέσο όρο του κλάδου στον οποίον ανήκει η υπό μελέτη επιχείρηση.

Υπάρχουν επομένως, δύο διαστάσεις στη σύγκριση και αξιολόγηση των οικονομικών μονάδων: η ενδοεταιρική και η διεταιρική (με άλλες οικονομικές μονάδες).

Παρόλη, όμως τη χρησιμότητα της μεθόδου των αριθμοδεικτών στη χρηματοοικονομική ανάλυση, δε θα πρέπει να παραβλέπεται και το γεγονός ότι όπως, κάθε μέθοδος έτσι κι αυτή, παρουσιάζει αδυναμίες, οι οποίες αναφέρονται συνοπτικά ως εξής:

- Έλλειψη στοιχείων: Όπως έχουμε αναφέρει, οι αριθμοδείκτες είναι χρήσιμοι στη χρηματοοικονομική ανάλυση μόνο όταν συγκρίνονται είτε διαχρονικά με τα μεγέθη της εταιρείας είτε με άλλες εταιρείες του κλάδου που διαμορφώνουν τον μέσο όρο. Η έλλειψη, επομένως, τέτοιων στοιχείων αποτελεί ένα απ' τα βασικότερα προβλήματα στη χρήση των αριθμοδεικτών.
- Επιλογή δεικτών: Η οποία αφορά την αναζήτηση των κατάλληλων αριθμοδεικτών προκειμένου τα στοιχεία που θα επιλεγθούν να είναι τα πλέον αποκαλυπτικά για την οικονομική μονάδα και οι αριθμοδείκτες να είναι πλέον αποτελεσματικοί για το σκοπό που χρησιμοποιούνται.
- Η αξιοπιστία των λογιστικών αριθμών: Δεδομένου ότι αριθμοδείκτες στηρίζονται σε λογιστικές καταστάσεις, αντανακλούν και τις αδυναμίες-

ελαττώματα αυτών, υπερβάλλοντας ή υπολείποντας του ακριβούς μεγέθους ή της σχέσης που απεικονίζουν.

- Η διαθεσιμότητα των λογιστικών στοιχείων: Αναφέρεται κυρίως στο γεγονός της χρονικής απόστασης από τη λήξη της χρήσης μέχρι τη δημοσίευση των οικονομικών καταστάσεων, με αποτέλεσμα η κατάσταση την οποία απεικονίζουν σε 4 ή και σε 6 μήνες πολλές φορές να μην είναι αντιπροσωπευτική. Η απόσταση αυτή είναι μικρότερη για τις εισηγμένες εταιρείες των οποίων η δημοσίευση των οικονομικών τους καταστάσεων είναι αμεσότερη.

- Η ανομοιογένεια των λογιστικών μεθόδων: Η αδυναμία αυτή αναφέρεται στην ευχέρεια της επιχείρησης να επιλέξει τις λογιστικές εκείνες αρχές που εξυπηρετούν καλύτερα τους στόχους της. Σε αντίθεση με τις εισηγμένες επιχειρήσεις οι οποίες εφαρμόζουν κοινά λογιστικά πρότυπα, για τις υπόλοιπες εταιρείες ο αναλυτής μπορεί να αντιμετωπίσει το πρόβλημα αυτό είτε αναπροσαρμόζοντας τα δεδομένα είτε περιορίζοντας το δείγμα. Στην πρώτη περίπτωση αναπροσαρμόζει τα δεδομένα των καταστάσεων κατά επιχείρηση ανάλογα με τις μεθόδους που έχουν χρησιμοποιηθεί για τη σύνταξή τους, οι οποίες αναφέρονται στην έκθεση των ορκωτών λογιστών, ενώ στη δεύτερη περίπτωση περιορίζει το δείγμα για ανάλυση σε αυτές τις επιχειρήσεις των οποίων οι καταστάσεις στηρίζονται στις ίδιες λογιστικές αρχές και μεθόδους.

- Μη ελεγμένες λογιστικές καταστάσεις: Υπό την έννοια ότι οι περισσότερες οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων στην Ελλάδα στηρίζονται στη γνώμη των ορκωτών λογιστών, οι οποίοι βεβαιώνουν ότι τηρήθηκαν οι γενικά παραδεδομένες λογιστικές αρχές και ότι απεικονίζεται σε αυτές η οικονομική κατάσταση της εν λόγω μονάδας ή σημειώνονται τυχόν αποκλίσεις.

- Η μη γραμμική σχέση μεταξύ αριθμητή και παρονομαστή στον υπολογισμό των δεικτών: Στη σύγκριση μιας επιχείρησης είτε με άλλες επιχειρήσεις μια δεδομένη στιγμή είτε με τον εαυτό της διαχρονικά γίνεται η υπόθεση ότι ο αριθμητής και ο παρονομαστής είναι ευθέως ανάλογοι μεταξύ τους. Στην πράξη όμως, ο αναλυτής προτού χρησιμοποιήσει συγκεκριμένους αριθμοδείκτες θα πρέπει να ελέγχει πάντα τη γραμμική σχέση μεταξύ του αριθμητή και του παρονομαστή τους, ούτως ώστε να συνεχιστεί η ανάλυση.

- Μη λογιστικοποίηση ορισμένων γεγονότων: Αφορά γεγονότα τα οποία επηρεάζουν την πορεία της επιχείρησης, όπως π.χ. οι προβλέψεις για αποζημίωση

προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, οι υποχρεώσεις της επιχείρησης σε συνταξιοδοτικά προγράμματα, ενοικιαστήρια που μακροπρόθεσμα συνεπάγονται δέσμευση για την εταιρεία και υποχρέωση καταβολής σημαντικών ποσών κ.τ.λ., και τα οποία δεν απεικονίζονται στους κανονικούς λογαριασμούς.

- Επιλεκτική εμφάνιση συγκεκριμένων μεγεθών και λογαριασμών στις διάφορες κατηγορίες των στοιχείων των χρηματοοικονομικών καταστάσεων: Τέτοια περίπτωση αφορούν οι διάφορες επιχορηγήσεις αναπτυξιακών νόμων και Ευρωπαϊκών προγραμμάτων καθώς και το προνομιούχο μετοχικό κεφάλαιο, τα οποία η διοίκηση χρησιμοποιεί για να αυξήσει την καθαρή της θέση και τα συμπεριλαμβάνει στα ίδια κεφάλαιά της αντί στις υποχρεώσεις της όπως θα έπρεπε.

- Αρνητικοί παρονομαστές: Αφορά περιπτώσεις όπου οι διαιρέτες των κλασμάτων είναι αρνητικοί, π.χ. αρνητική καθαρή θέση κατά τον υπολογισμό της απόδοσης των ΙΚ. Στην περίπτωση αυτή, είτε η εταιρεία αποκλείεται από το δείγμα, είτε αναζητούνται οι αιτίες της αρνητικής αυτής τιμής της συγκεκριμένης μεταβλητής προκειμένου να αντικατασταθεί με άλλη παραπλήσια, είτε γίνεται αντικατάσταση του δείκτη με άλλον ο οποίος να μετρά το ίδιο χαρακτηριστικό της επιχείρησης που αρχικά επιθυμούσαμε να μετρήσουμε.

- Η χρήση μέσου όρου των μεγεθών στον υπολογισμό των αριθμοδεικτών: Ενώ συνίσταται για μεγαλύτερη ακρίβεια και αντιπροσωπευτικότητα να χρησιμοποιούνται μέσοι όροι στον υπολογισμό των αριθμοδεικτών, το γεγονός αυτό μπορεί να συμβάλλει θετικά στην περίπτωση στοιχείων του ενεργητικού ενώ μπορεί να έχει αντίθετα αποτελέσματα όταν τα στοιχεία αφορούν λογαριασμούς του παθητικού. Αυτό οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι τα μεγέθη αυτά συνεχώς μεταβάλλονται λόγω εξόφλησης ή νέου δανεισμού και θα πρέπει να χρησιμοποιείται ακριβώς το τελευταίο υπόλοιπο και όχι το μέσο της περιόδου.

- Η διαφάνεια των αριθμοδεικτών: Όπως συμβαίνει με τα βασικά στοιχεία των λογιστικών καταστάσεων των οποίων η ακρίβεια αμφισβητείται, έτσι συμβαίνει και με τους αριθμοδείκτες που χρησιμοποιούν τέτοια στοιχεία. Έχει διαπιστωθεί ως πιο ακριβείς αριθμοδείκτες, η ταμειακή ρευστότητα, η ταμειακή ροή/Σύνολο Ενεργητικού, η Χρηματοοικονομική μόχλευση, η απόδοση ΙΚ και η ανακύκλωση αποθεμάτων, ενώ αρκετά χρήσιμη έχει αποδειχθεί και η γνώση της κατανομής των δεικτών αυτών.

6.2 Ανάλυση αριθμοδεικτών

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, ο σκοπός των αριθμοδεικτών είναι η ερμηνεία των οικονομικών καταστάσεων μιας επιχείρησης και για το λόγο αυτό ανάλογα με το τι επιδιώκει ο εκάστοτε αναλυτής κατατάσσονται στις εξής κατηγορίες:

1. Αριθμοδείκτες Ρευστότητας
2. Αριθμοδείκτες Κεφαλαιακής Δομής και βιωσιμότητας
3. Αριθμοδείκτες Απόδοσης Κεφαλαίων
4. Αριθμοδείκτες Αποδοτικότητας
5. Αριθμοδείκτες Δραστηριότητας
6. Αριθμοδείκτες Δαπανών Λειτουργίας

Στη συνέχεια παρουσιάζονται και αναλύονται οι βασικότεροι αριθμοδείκτες από την κάθε κατηγορία και υπολογίζονται αντίστοιχα στις επιχειρήσεις του υπό μελέτη κλάδου των ταχυδρομικών υπηρεσιών.

6.2.1. Αριθμοδείκτες ρευστότητας

Οι αριθμοδείκτες αυτοί χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό της βραχυχρόνιας οικονομικής θέσης της επιχείρησης και την ικανότητά της να ανταποκρίνεται στις τρέχουσες υποχρεώσεις της. Η ρευστότητα μιας επιχείρησης επηρεάζει άμεσα τα κέρδη της, διότι αν τα κυκλοφοριακά της στοιχεία δεν είναι εύκολα ρευστοποιήσιμα ή δεν υπάρχουν επαρκή ρευστά διαθέσιμα, η επιχείρηση αντιμετωπίζει πρόβλημα εξυπηρέτησης των υποχρεώσεών της και επιπλέον σε περιόδους οικονομικής ύφεσης, αντιμετωπίζει κίνδυνο ρευστότητας και περαιτέρω, προβλήματα βιωσιμότητας.

Από τους κυριότερους δείκτες της κατηγορίας αυτής είναι:

- Ο αριθμοδείκτης γενικής ρευστότητας
- Ο αριθμοδείκτης ειδικής ρευστότητας
- Ο αριθμοδείκτης ταμειακής ρευστότητας
- Ο αριθμοδείκτης αμυντικού διαστήματος.

Επιπλέον όμως, χρησιμοποιούνται και άλλοι δείκτες προσδιορισμού της ρευστότητας μιας επιχείρησης όπως οι δείκτες:

- Ο δείκτης ανακύκλωσης απαιτήσεων
- Ο δείκτης ανακύκλωσης αποθεμάτων και

- Ο δείκτης ποσοστού επισφαλών απαιτήσεων.

Αριθμοδείκτης γενικής ή κυκλοφοριακής ρευστότητας:

Ο αριθμοδείκτης αυτός δείχνει τη σχέση των κυκλοφοριακών περιουσιακών στοιχείων του ενεργητικού με τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις και όσο καλύτερη είναι η σχέση αυτή (ακριβής αντιστοιχία εισερχομένων κεφαλαίων και εξοφλούμενων υποχρεώσεων), τόσο η επιχείρηση διατηρεί υψηλό περιθώριο ασφάλειας σε κεφάλαια κίνησης.

Χρησιμοποιείται, κυρίως, στη χορήγηση πίστωσης από προμηθευτές ή κεφαλαίων κίνησης από τις τράπεζες ή ακόμα και από τη διοίκηση προκειμένου να διατηρείται σε ορθολογικά επίπεδα και υπολογίζεται ως:

$$\text{Γενική Ρευστότητα} = \frac{\text{Κυκλοφορούν} + \text{Χρωστ. μεταβατικοί Λογαριασμοί}}{\text{Βραχυπρ. υποχρεώσεις} + \text{Πιστ. μεταβ.Λογαρ.}}$$

Στην υπό μελέτη επιχείρηση «Ταχυμεταφορές ΕΛΤΑ Α.Ε.» ο αριθμοδείκτης αυτός είναι ίσος με:

$$\frac{(23.236.782 + 19.607.883)/2}{(15.935.435 + 19.454.797)/2}$$

= 1,21 για το έτος 2009, ενώ συγκρινόμενος με τα αντίστοιχα ποσά για τα προηγούμενα έτη διαπιστώνουμε ότι διαρκώς αυξάνεται (0,989 για το έτος 2008 και 0,96 για το έτος 2007). Το σημαντικότερο, όμως, είναι ότι ενώ η εταιρεία συνεχώς βελτιώνει τη βραχυπρόθεσμη ρευστότητά της, στο τρέχον έτος για πρώτη φορά ο δείκτης βρέθηκε πάνω από την μονάδα. Πράγμα που σημαίνει ότι η επιχείρηση βελτίωσε σημαντικά το περιθώριο ασφάλειάς της, διασφαλίζοντας την επιχείρηση έναντι σε κάποια ανεπιθύμητη εξέλιξη στη ροή των κεφαλαίων κίνησης. Για πρώτη χρονιά, το 2009, το κυκλοφορούν ενεργητικό της υπερέβη τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της, και σύμφωνα με την πορεία της επιχείρησης αναμένεται να βελτιωθεί περαιτέρω. Σε σύγκριση με τις επιχειρήσεις του κλάδου, βρίσκεται σε παρόμοια επίπεδα βραχυπρόθεσμης ρευστότητας παρουσιάζοντας, όμως, μια καθυστέρηση ρύθμισης των υποχρεώσεών της. Ενώ ο κλάδος, είχε μια αρνητική

εικόνα το 2007 (ACS= 0,92, ΟΡΜΠΙΤ= 1,07) παρουσίασε μια σταθερή βελτίωση τα επόμενα δύο χρόνια και φαίνεται να διατηρεί τα ίδια περίπου επίπεδα και για τα επόμενα χρόνια. (Το 2008: ACS= 1,798, ΟΡΜΠΙΤ= 1,05 και το 2009: ACS= 1,736, ΟΡΜΠΙΤ= 1,116). Η «ΕΛΤΑ Ταχυμεταφορές Α.Ε.» ακολούθησε την πορεία αυτή του κλάδου και βελτίωσε τη ρευστότητά της, με μια όμως καθυστέρηση σε σχέση με τις άλλες εταιρείες του κλάδου.

Αριθμοδείκτης Ειδικής Ρευστότητας

Ο αριθμοδείκτης αυτός δεν παρουσιάζει μεγάλη διαφορά απ' τον αριθμοδείκτη γενικής ρευστότητας, περιλαμβάνει όμως τα στοιχεία του κυκλοφορούντος ενεργητικού που ρευστοποιούνται ευκολότερα και γρηγορότερα.

$$\text{Αριθμοδείκτης Ειδικής Ρευστότητας} = \frac{\text{Διαθέσιμα} + \text{Απαιτήσεις}}{\text{Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις}}$$

Έτσι στην «Ταχυμεταφορές ΕΛΤΑ Α.Ε.» για το έτος 2009 ο δείκτης ειδικής ρευστότητας είναι:

$$= \frac{[(19.807.450 + 68.698 + 799.876) + (15.753.319 + 1.470.748)]/2}{(15.935.435 + 19.454.797)/2}$$
$$= 1,071$$

Ενώ σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη, παρουσιάζει και πάλι αυξητική πορεία, (2008= 0,884 και 2007=0,871) συμπεραίνοντας, επομένως, ότι η επιχείρηση διατηρεί την τάση να καλύπτει τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της αυξάνοντας τα ρευστοποιήσιμα στοιχεία του ενεργητικού της. Αντίστοιχα και οι υπόλοιπες επιχειρήσεις του κλάδου έχουν αρκετά καλή αναλογία ρευστοποιήσιμου ενεργητικού και βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων, εφόσον η ACS καλύπτει κατά 1,68 φορές περίπου τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της με άμεσα ρευστοποιήσιμα στοιχεία ενεργητικού (2009= 1,686, 2008= 1,68 και 2007= 1,66) και η ΟΡΜΠΙΤ Α.Ε. αντίστοιχα κατά 1,1 φορές περίπου (2009= 1,116, 2008= 1,05 και 2007=1,07).

Αριθμοδείκτης Ταμειακής Ρευστότητας

Ο αριθμοδείκτης αυτός μας δείχνει την επάρκεια της επιχείρησης σε μετρητά σε σχέση με τις τρέχουσες λειτουργικές της ανάγκες και συγκεκριμένα ισούται με:

$$\text{Αριθμοδείκτης ταμειακής ρευστότητας} = \frac{\text{Διαθέσιμο Ενεργητικό}}{\text{Ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις}}$$

Ο δείκτης αυτός, τόσο στην υπό μελέτη εταιρεία όσο και στον κλάδο, δείχνει να υπολείπεται αρκετά της μονάδος (<1) που σημαίνει ότι τόσο η «ΕΛΤΑ Ταχυμεταφορές Α.Ε.» όσο και οι υπόλοιπες επιχειρήσεις του κλάδου παρουσιάζουν ταμειακή στενότητα και δεν μπορούν να καλύψουν τις ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις τους με ταμειακά διαθέσιμα ενώ αποτελεί ένδειξη ότι βραχυπρόθεσμα θα πρέπει να προβούν είτε σε ρευστοποίηση του ενεργητικού τους είτε σε περαιτέρω δανεισμό.

Για μια πιο εκτενή ανάλυση της ρευστότητας μιας επιχείρησης, στην βιβλιογραφία, υπάρχουν επιπλέον αριθμοδείκτες όπως¹⁸:

- Ο δείκτης αμυντικού χρονικού διαστήματος, ο οποίος δείχνει για πόσες ημέρες τα ρευστά και ρευστοποιήσιμα στοιχεία της επιχείρησης καλύπτουν τα λειτουργικά της κέρδη.
- Ο δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας ή ανακύκλωσης απαιτήσεων, ο οποίος δείχνει πόσες φορές μέσα στη χρήση ανακυκλώνονται τα υπόλοιπα του λογαριασμού «Απαιτήσεις», δηλ. πόσο διάστημα απαιτείται για την είσπραξη/ ρευστοποίηση των απαιτήσεων.
- Ο δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας ή ανακύκλωσης των αποθεμάτων και
- Ο δείκτης ποσοστού επισφαλών απαιτήσεων, ο οποίος δείχνει τι ποσοστό των απαιτήσεων χαρακτηρίστηκαν επισφαλείς ή επίδικοι και μεταφέρθηκαν στον αντίστοιχο υπό- λογαριασμό στο τέλος της χρήσης.

6.2.2. Αριθμοδείκτες κεφαλαιακής δομής και βιωσιμότητας

Ενώ η δυνατότητα της επιχείρησης να ανταπεξέρχεται στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της, είναι αρκετά σημαντική στην μελέτη και ανάλυση μιας επιχείρησης,

¹⁸ Αναλυτικότερα αναφέρονται στην «Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων» υπό του Κάντζου Κ., Αθήνα 2002, σελ.121-126.

ωστόσο μας ενδιαφέρει και η εκτίμηση της μακροχρόνιας οικονομικής της κατάστασης. Ο προσδιορισμός της οικονομικής κατάστασης μιας επιχείρησης σε μακροχρόνιο ορίζοντα περιλαμβάνει την ανάλυση της κεφαλαιακής της δομής, με την έννοια της ανάλυσης των κεφαλαίων που χρησιμοποιεί για την χρηματοδότησή της (έτσι στην ανάλυση περιλαμβάνονται πέραν των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεών της, και οι μεσο-μακροπρόθεσμες αλλά και τα Ίδια Κεφάλαιά της).

Αυτό συνεπάγεται ότι οι διάφορες μορφές δανειακών κεφαλαίων μιας επιχείρησης περικλείουν διαφορετικά ποσοστά κινδύνου και επηρεάζουν σε διαφορετικό βαθμό τα κέρδη της επιχείρησης και κατ' επέκταση την δυνατότητά της να δημιουργεί κέρδη σε σταθερό ρυθμό.

Οι παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν τις αποφάσεις μιας επιχείρησης για τη διατήρηση δεδομένης κεφαλαιακής δομής είναι:

- Ο επιχειρηματικός κίνδυνος: με την έννοια ότι όσο μεγαλύτερος είναι ο κίνδυνος αυτός, τόσο μικρότερος θα πρέπει να είναι ο αριθμοδείκτης δανειακής επιβάρυνσης,
- Η θέση της επιχείρησης από άποψη φορολογίας: Όταν έχει την δυνατότητα να πραγματοποιεί αυξημένες αποσβέσεις ή έχει μειωμένη φορολογική επιβάρυνση κτλ., με αποτέλεσμα το κίνητρο χρησιμοποίησης ξένων κεφαλαίων να ατονεί.
- Η ικανότητα της επιχείρησης να αντλεί κεφάλαια με επωφελείς για αυτήν όρους, ακόμη και κάτω από δύσκολες συνθήκες.

Για την ανάλυση της μακροχρόνιας οικονομικής κατάστασης μιας επιχείρησης χρησιμοποιούνται συνήθως:

- Ο αριθμοδείκτης ιδίων κεφαλαίων προς συνολικά κεφάλαια
- Ο αριθμοδείκτης ιδίων κεφαλαίων προς δανειακά κεφάλαια
- Ο αριθμοδείκτης ιδίων κεφαλαίων προς πάγια
- Ο αριθμοδείκτης κυκλοφορούντος ενεργητικού προς συνολικές υποχρεώσεις
- Ο αριθμοδείκτης παγίων προς μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις
- Ο αριθμοδείκτης καλύψεως τόκων

Αριθμοδείκτης ιδίων κεφαλαίων προς συνολικά κεφάλαια.

Η αλλιώς, δείκτης αυτονομίας κεφαλαίων της επιχείρησης δείχνει το ποσοστό του ενεργητικού μιας επιχείρησης που έχει χρηματοδοτηθεί από τους φορείς της. Ενώ η διαφορά του δείκτη αυτού από το 100 δείχνει το ποσοστό χρηματοδότησης της επιχείρησης από τους πιστωτές της. Ο τύπος υπολογισμού είναι:

$$\frac{\text{Ίδια κεφάλαια}}{\text{Συνολικά κεφάλαια}} * 100$$

Συγκεκριμένα, η υπό μελέτη επιχείρηση «ΕΛΤΑ Ταχυμεταφορές Α.Ε.» το 2009 έχει δείκτη αυτονομίας κεφαλαίου 36,31%, αρκετά υψηλότερο σε σχέση με τα προηγούμενα έτη (11,08% το 2008 και 11,41% το 2007) εφόσον διπλασίασε περίπου τα Ίδια Κεφάλαιά της και παράλληλα μείωσε τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της. Αντίστοιχα στον κλάδο δεν παρατηρείται παρόμοιο φαινόμενο εφόσον η ACS είναι σταθερά περισσότερο αυτόνομη (2009= 45,90%, 2008= 42,15% και 2007= 52,89%) και η ΟΡΜΠΠ σταθερά σε χαμηλά επίπεδα αυτονομίας, αντίστοιχα της ΕΛΤΑ των προηγούμενων ετών (2009=22,26%, 2008= 11,81%, 2007= 20,48%).

Αντίστοιχα η αυτονομία των κεφαλαίων μιας επιχείρησης, μετράται και με τον αριθμοδείκτη Ξένα Κεφάλαια προς Συνολικά Κεφάλαια, ως η διαφορά του δείκτη απ' το 100.

Αριθμοδείκτης ιδίων κεφαλαίων προς δανειακών κεφαλαίων

Ο αριθμοδείκτης αυτός χρησιμοποιείται προκειμένου να ερευνηθεί αν υπάρχει υπερδανεισμός σε μια επιχείρηση και κατά πόσο, επομένως, μπορούν να νιώσουν ασφάλεια οι δανειστές. Ο τύπος υπολογισμού είναι:

$$\frac{\text{Ίδια κεφάλαια}}{\text{Δανειακά κεφάλαια}} * 100$$

Στην προκειμένη περίπτωση, η εταιρεία που μελετάται έχει δείκτη ιδίων προς ξένων κεφαλαίων ίσο με 0,57 το τρέχον έτος, έναντι 0,125 το 2008 και 0,128 το 2007 Όπως και πάλι συμπεραίνεται, η επιχείρηση έχει αυξήσει τα ίδια κεφάλαιά της το τελευταίο έτος μ' αποτέλεσμα κάθε μία μονάδα υποχρεώσεων να καλύπτεται κατά 57% από Ίδια Κεφάλαια, ενώ στο παρελθόν οι υποχρεώσεις της καλύπτοντας κατά 87% περίπου από Ξένα Κεφάλαια. Βελτιώνοντας έτσι, κατά πολύ την θέση της και την ικανότητά της να χρηματοδοτεί σε μεγαλύτερο ποσοστό τις υποχρεώσεις της με δικά της κεφάλαια. Αντίστοιχα, από τις υπόλοιπες εταιρείες του κλάδου μόνο η ACS καλύπτει σχεδόν το 85% των υποχρεώσεων της με ίδια κεφάλαια (2009= 84,86%,

2008= 72,86% και το 2007= 89,05%), ενώ η ΟΡΜΠΠΤ κυμαίνεται επίσης σε χαμηλά ποσοστά κάλυψης των υποχρεώσεων της με ίδια κεφάλαια της τάξης του 20% (2009= 28,96%, 2008= 13,68% και το 2007= 26,04%). Το σημαντικό στην προκειμένη περίπτωση είναι η δυναμική που δείχνει η εταιρεία «Ταχυμεταφορές ΕΛΤΑ Α.Ε.», όπου μέσα στον χρόνο έχει βελτιώσει αρκετά την εικόνα της, μειώνοντας τις υποχρεώσεις της και αυξάνοντας τα Ίδια Κεφάλαιά της.

Αριθμοδείκτης Ιδίων Κεφαλαίων προς Πάγια

Η αλλιώς αριθμοδείκτης χρηματοδότησης παγίων, ο οποίος δείχνει τον τρόπο χρηματοδότησης των παγίων στοιχείων μιας επιχείρησης. Επίσης είναι μια ένδειξη της άνεσης της επιχείρησης σε κεφάλαια κίνησης, αφού ένας δείκτης χρηματοδότησης παγίων μεγαλύτερος της μονάδας δείχνει ότι μέρος των αναγκών της επιχείρησης σε κεφάλαια κίνησης καλύπτεται από τους μετόχους της. Ο τύπος υπολογισμού είναι:

$$\frac{\text{Ίδια κεφάλαια}}{\text{Πάγια}}$$

Συγκεκριμένα η «Ταχυμεταφορές ΕΛΤΑ Α.Ε.» έχουν δείκτη χρηματοδότησης παγίων ίσο με 3,76 το 2009 (0,91 το 2008 και 0,69 το 2007) που σημαίνει ότι το 100% των παγίων καλύπτονται από ίδια κεφάλαια και ένα μέρος αυτών χρησιμοποιείται και ως κεφάλαιο κίνησης ενώ στο παρελθόν τα πάγια καλύπτονταν κατά ένα μέρος από τα ίδια κεφάλαια της εταιρείας (το 91% το 2008 και το 69% το 2007), ενώ το υπόλοιπο ποσοστό και τα κεφάλαια κίνησης καλύπτονταν από τους πιστωτές της. Αντίστοιχα και οι υπόλοιπες εταιρείες του κλάδου καλύπτουν το 100% των επενδύσεών τους από ίδια κεφάλαια και συγκεκριμένα, η ACS έχει δείκτη χρηματοδότησης παγίων 5,364 το 2009 (έναντι 3,796 και 4,023 το 2008 και 2007 αντίστοιχα) και η ΟΡΜΠΠΤ 3,209 το 2009 (έναντι 1,24 και 1,74 το 2008 και 2007 αντίστοιχα).

Αριθμοδείκτης κυκλοφορούντος ενεργητικού προς συνολικές υποχρεώσεις.

Ο αριθμοδείκτης αυτός δείχνει την ρευστότητα των μακροχρόνιων υποχρεώσεων και είναι σημαντικός διότι ορισμένα κυκλοφοριακά στοιχεία της επιχείρησης παρουσιάζουν σχετικά χαμηλό βαθμό ρευστοποίησης. Ο τύπος υπολογισμού είναι:

Κυκλοφορούν ενεργητικό

Σύνολο υποχρεώσεων

Στην υπό μελέτη επιχείρηση ο δείκτης αυτός το 2009 ήταν 1,418 (έναντι 0,988 το 2008 και 0,943 το 2007) που σημαίνει ότι αν δεν υπάρξουν σημαντικές ζημιές στο μέλλον από τη ρευστοποίηση των κυκλοφοριακών στοιχείων του ενεργητικού, οι υποχρεώσεις της επιχείρησης θα μπορέσουν να εξοφληθούν χωρίς να χρειαστεί αναδιάρθρωση της κεφαλαιακής δομής της.

Αντίστοιχα ισχύει και με τις εταιρείες του κλάδου όπου η ACS έχει δείκτη κυκλοφορούντος ενεργητικού προς υποχρεώσεις ίσο με 1,69 το 2009 (έναντι 1,537 το 2008 και 1,64 το 2007) και η ΟΡΜΠΙΤ ίσο με 1,207 το 2009 (έναντι 1,036 το 2008 και 1,065 το 2007).

Στο σημείο αυτό, σημειώνεται ότι αντίστοιχα συμπεράσματα προκύπτουν και από τον αριθμοδείκτη γενικής ρευστότητας.

Αριθμοδείκτης παγίων προς μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις

Ο αριθμοδείκτης αυτός δείχνει την κάλυψη των μακροπρόθεσμων πιστωτών της επιχείρησης από ρευστοποιήσιμα στοιχεία, στον βαθμό που αυτά δεν είναι υποθηκευμένα. Αν γνωρίζουμε και το ποσοστό των παγίων που έχουν υποθηκευτεί μπορούμε να υπολογίσουμε επιπλέον και την δυνατότητα της επιχείρησης να αντλήσει δανειακά κεφάλαια με υποθήκευση παγίων. Ο τύπος υπολογισμού είναι:

Πάγια

Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις

Η «ΕΛΤΑ Ταχυμεταφορές Α.Ε.» έχει δείκτη ίσο με 5,595 το 2009 (έναντι 6,836 το 2008 και 8,388 το 2007) και η σταδιακή μείωσή του δείχνει την πολιτική της εταιρείας να επεκτείνει τις επενδύσεις της σε πάγια περιουσιακά στοιχεία με προσφυγή σε δανεισμό, με αποτέλεσμα να μειώνεται το περιθώριο ασφαλείας των μακροχρόνιων πιστωτών. Αντίστοιχα και η ACS ακολουθεί την ίδια πολιτική επένδυσης σε πάγια στοιχεία καθώς διαχρονικά ο δείκτης αυτός επίσης φθίνει (2007= 3,463, 2008= 2,786, 2009= 2,244). Η ΟΡΜΠΙΤ Α.Ε., αντίθετα, δεδομένου ότι δεν έχει μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις έχει την δυνατότητα να αντλήσει κεφάλαια με την υποθήκευση των παγίων της, καθώς έχει μεγάλο περιθώριο ασφαλείας έναντι των μακροχρόνιων πιστωτών.

6.2.3. Αριθμοδείκτες αποδοτικότητας

Οι αριθμοδείκτες αυτοί είναι αρκετά σημαντικοί στην ανάλυση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων καθώς η ικανότητα της επιχείρησης να παράγει κέρδη και κατ' επέκταση η αποδοτικότητά της σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα, απασχολούσε και απασχολεί ανέκαθεν του επενδυτές - μετόχους και τους πιστωτές μιας επιχείρησης. Έτσι οι αριθμοδείκτες αυτοί σχετίζονται κυρίως τα κέρδη με τα απασχολούμενα κεφάλαια της επιχείρησης και με τις πωλήσεις της. Αναλυτικότερα, οι αριθμοδείκτες αποδοτικότητας είναι:

- Ο αριθμοδείκτης μικτού περιθωρίου ή μικτού κέρδους
- Ο αριθμοδείκτης καθαρού περιθωρίου ή καθαρού κέρδους
- Ο αριθμοδείκτης αποδοτικότητας απασχολούμενων κεφαλαίων
- Ο αριθμοδείκτης αποδοτικότητας ενεργητικού και συνδυασμένος αριθμοδείκτης αποδοτικότητας ενεργητικού
- Ο αριθμοδείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων
- Ο αριθμοδείκτης οικονομικής μόχλευσης και
- Ο αριθμοδείκτης δαπανών λειτουργίας.

Αριθμοδείκτης μικτού περιθωρίου ή μικτού κέρδους

Ο αριθμοδείκτης αυτός εκφράζει την λειτουργική αποτελεσματικότητα μιας επιχείρησης έτσι όπως αυτή διαμορφώνεται από την πολιτική τιμών που αυτή ακολουθεί. Δείχνει λοιπόν, κατά πόσον μπορεί η επιχείρηση να καλύψει τα λειτουργικά και λοιπά έξοδά της και να παράγει κέρδη.

Συγκεκριμένα ο αριθμοδείκτης υπολογίζεται ως:

$$\text{Αριθμοδείκτης μικτού περιθωρ. κέρδους} = \frac{\text{Μικτά κέρδη εκμεταλλευσης}}{\text{Καθαρές πωλήσεις χρήσεως}}$$

Και ως ποσοστό υπολογίζεται ως:

$$\text{Ποσοστό μικτού περιθωρ. κέρδους} = 100 * \frac{\text{Καθαρές Πωλήσεις} - \text{Κόστος Πωληθέντων}}{\text{Καθαρές πωλήσεις}}$$

Η επιχείρηση «Ταχυμεταφορές ΕΛΤΑ Α.Ε.» που μελετάται, έχει μικτό περιθώριο κέρδους ίσο με 12,5% το 2009 (έναντι 15,63% το 2008 και 21,20% το 2007). Το ποσοστό αυτό είναι αρκετά χαμηλό με την έννοια ότι αφενός σε μια αύξηση του κόστους πωληθέντων η επιχείρηση να μην μπορέσει να ανταπεξέλθει με ευκολία και αφετέρου η πολιτική της επιχείρησης μειονεκτεί υπό την έννοια ότι δεν μπορεί να επιτύχει αγορές που να της δίνουν μεγαλύτερο περιθώριο κέρδους, πουλώντας σε χαμηλότερες τιμές. Επιπλέον, μπορεί να σημαίνει ότι η επιχείρηση έχει αυξημένο κόστος παραγωγής που πιθανόν να οφείλεται στις επενδύσεις της επιχείρησης που είναι δυσανάλογα μεγαλύτερες του όγκου πωλήσεών της. Αντίστοιχα διαπιστώνουμε ότι συμπεριφέρονται και οι επιχειρήσεις του κλάδου, όπου η ACS έχει ποσοστό μικτού περιθωρίου κέρδους ίσο με 20,73% το 2009 (έναντι 19,18% το 2008 και 19,53 το 2007) και η ΟΡΜΠΤ Α.Ε. ίσο με 18,28% το 2009 (έναντι 14,52% το 2008 και 19,35 το 2007), συμπεραίνοντας, επομένως, ότι ο κλάδος γενικότερα λειτουργεί με χαμηλά περιθώρια κέρδους και τα προβλήματα δεν αφορούν μόνο την υπό μελέτη εταιρεία.

Αριθμοδείκτης καθαρού περιθωρίου ή καθαρού κέρδους

Ο αριθμοδείκτης αυτός δείχνει το ποσοστό του καθαρού κέρδους (του κέρδους από τις λειτουργικές δραστηριότητες) που επιτυγχάνει η επιχείρηση από τις πωλήσεις της, και υπολογίζεται ως:

$$\text{Αριθμοδείκτης καθαρού περιθ. κέρδους} = 100 * \frac{\text{Καθαρά κέρδη εκμεταλλευσης}}{\text{Καθαρές πωλήσεις χρήσεως}}$$

Όπως υπολογίζεται για την «ΕΛΤΑ Ταχυμεταφορές Α.Ε.», το καθαρό περιθώριο κέρδους της είναι ίσο με -3,8% το 2009 (έναντι 2,3% το 2008 και 2,5% το 2007). Συμπεραίνουμε ότι πέραν των αρνητικών κερδών που παρουσιάζονται το τρέχον έτος και μπορεί να οφείλονται σε κάποιο συγκεκριμένο γεγονός χωρίς επανάληψη, το καθαρό περιθώριο κέρδους είναι σταθερά κοντά στο 2%, και σε συνδυασμό με τη σταδιακή μείωση του μικτού περιθωρίου κέρδους της επιχείρησης διαπιστώνουμε, επιπλέον, την ένδειξη δυσανάλογης αύξησης του κόστους πωληθέντων της επιχείρησης σε σχέση με τα έσοδα από πωλήσεις, γεγονός που σε συνδυασμό με τα σταθερά έξοδα λειτουργία, οφείλεται στο υψηλότερο κόστος παραγωγής. Αντίστοιχα συμβαίνει και με τις υπόλοιπες επιχειρήσεις του κλάδου όπου

το καθαρό περιθώριο κέρδους είναι σταθερά χαμηλό (ACS: 2009= 5,5%, 2008= 5.4% και 2007= 4,58% ενώ η ΟΡΜΠΠΤ έχει το 2009= 4,46%, το 2008= -0,31% και το 2007= 4,71%) και συνοδεύεται από υψηλές δαπάνες παραγωγής.

Αριθμοδείκτης αποδοτικότητας απασχολούμενων κεφαλαίων

Ο αριθμοδείκτης αυτός υπολογίζει την αποδοτικότητα ανεξάρτητα από την πηγή προέλευσης κεφαλαίων και συγκεκριμένα, παράλληλα με την ικανότητα της επιχείρησης να παράγει κέρδη, διαφαίνεται και η ικανότητα της διοίκησης να χρησιμοποιεί αποτελεσματικά τα ίδια και ξένα κεφάλαιά της.

Η αποδοτικότητα απασχολούμενων κεφαλαίων, συγκεκριμένα υπολογίζεται ως:

$$= 100 * \frac{\text{Καθαρά κέρδη εκμετάλλευσης} + \text{Χρηματοοικονομικά έξοδα}}{\text{Συνολικά Απασχολούμενα Κεφάλαια}}$$

Όπου στα καθαρά κέρδη εκμετάλλευσης υπολογίζονται τα κέρδη προ φόρων της επιχείρησης και στα συνολικά απασχολούμενα κεφάλαια χρησιμοποιούμε τα μεσοσταθμικά.

Έτσι, στην επιχείρηση «ΕΛΤΑ Ταχυμεταφορές Α.Ε.» η αποδοτικότητα απασχολούμενων κεφαλαίων είναι ίση με -4,66% το 2009 (έναντι 3,52% το 2008 και 4,43% το 2007). Η χαμηλή αυτή απόδοση που παρουσιάζει η επιχείρηση αποτελεί ένδειξη υπερεπένδυσης κεφαλαίων σε σύγκριση με τις πωλήσεις και εν γένει τις εισπράξεις της επιχείρησης, υψηλής δαπάνης πωλήσεων και υψηλά γενικά έξοδα ενώ υποθέτει και κακή διαχείριση από μέρος της διοίκησης. Το γεγονός όμως, ότι και οι επιχειρήσεις του κλάδου βρίσκονται σε παρόμοια επίπεδα αποδοτικότητας απασχολούμενων κεφαλαίων (η ACS έχει κοντά στο 5% και η ΟΡΜΠΠΤ κοντά στο 15%) υποδεικνύει μια γενική κακή εικόνα του κλάδου των ταχυδρομικών υπηρεσιών ο οποίος αποτελεί αντικίνητρο επένδυσης λόγω αφενός του χαμηλού περιθωρίου κέρδους και αφετέρου των υψηλών λειτουργικών εξόδων που την καθιστούν ασύμφορη.

Αριθμοδείκτης αποδοτικότητας ενεργητικού

Ο αριθμοδείκτης αυτός μετρά την απόδοση του συνόλου των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης και αξιολογεί με τον τρόπο αυτό και την ικανότητα της διοίκησης.

Αντίστοιχα με τον προηγούμενο αριθμοδείκτη, υπολογίζεται ως:

$$= 100 \cdot \frac{\text{Καθαρά κέρδη εκμεταλλευσης} + \text{Χρηματοοικονομικά έξοδα}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}}$$

Καταλήγοντας στα ίδια αποτελέσματα για την εταιρεία με την ανάλυση της αποδοτικότητας επενδυμένων κεφαλαίων. Έτσι αντίστοιχα, με τα ποσά που έχουμε υπολογίσει για την αποδοτικότητα του ενεργητικού συμπεραίνεται ότι, η επιχείρηση έχει υπερεπένδυση περιουσιακών στοιχείων σε σχέση με τις πωλήσεις της, ενώ αντίστοιχα εκτίθεται σε υψηλά διοικητικά έξοδα.

Επιπλέον, για την αποδοτικότητα του ενεργητικού υπολογίζεται και ο συνδυασμένος αριθμοδείκτης αποδοτικότητας ενεργητικού ο οποίος υπολογίζεται ως εξής:

$$= 100 \cdot \frac{\text{Καθαρά κέρδη εκμεταλλευσης (προ χρημ. εξόδων)}}{\text{Καθαρές πωλήσεις}} \cdot \frac{\text{Καθαρές πωλήσεις}}{\text{Μέσο ύψος ενεργητικού}}$$

Αριθμοδείκτης αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων

Είναι ένας εξίσου σημαντικός αριθμοδείκτης για την ανάλυση της αποδοτικότητας μιας επιχείρησης που εκφράζει την κερδοφόρα δυναμικότητα μιας επιχείρησης, και υπολογίζεται ως εξής:

$$= 100 \cdot \frac{\text{Καθαρά κέρδη εκμεταλλευσης}}{\text{Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων}}$$

Όπου στα καθαρά κέρδη εκμετάλλευσης χρησιμοποιούμε τα κέρδη προ φόρων και στο σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων, το μεσοσταθμικό.

Η υπό μελέτη εταιρεία έχει αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων ίση με -20,02% το 2009 (έναντι 30,46% το 2008 και 37,79% το 2007), που σημαίνει ότι η επιχείρηση πάσχει σε κάποιον τομέα της ο οποίος γίνεται πιο συγκεκριμένος με την ολική μελέτη

των αριθμοδεικτών αποδοτικότητας και σε σύγκριση με τις υπόλοιπες εταιρείες του κλάδου. Σε σύγκριση με την ACS η επιχείρηση βρίσκεται σε παρόμοια επίπεδα (ACS: 2009= 36,83%, 2008= 38,09% και το 2007= 31,48%) ενώ η ΟΡΜΠΙΤ Α.Ε. έχει καλύτερη αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων της τάξης του 81,75% το 2009 (έναντι -19,62% το 2008 και 61,43% το 2007) που μπορεί να οφείλεται στην εύστοχη χρησιμοποίηση των κεφαλαίων της με αποτέλεσμα οι μέτοχοι να ωφελούνται από το γεγονός ότι τα ξένα κεφάλαια όπως έχει ήδη αναλυθεί, κοστίζουν λιγότερο στην επιχείρηση από ότι αποδίδουν σε αυτή.

Επομένως, δεδομένου ότι δεν υπάρχουν δυσμενείς οικονομικές συνθήκες, όταν ανταγωνίστρια εταιρεία ωφελείται της απόδοσης των ιδίων κεφαλαίων της, το χαμηλό ποσοστό της εταιρείας «ΕΛΤΑ Ταχυμεταφορές Α.Ε.» (και αντίστοιχα και της ACS) οφείλεται καθαρά σε κακοδιοίκηση, είτε λόγω του ότι προβαίνει σε υπερεπενδύσεις είτε λόγω του ότι δεν καταφέρνει να περιορίσει τα λειτουργικά της έξοδα.

Αριθμοδείκτης οικονομικής μόχλευσης

Τέλος, ο αριθμοδείκτης αυτός χρησιμοποιείται προκειμένου να γνωρίζει η επιχείρηση και οι ενδιαφερόμενοι αν η προσφυγή σε δανεισμό είναι επωφελής για αυτήν ή όχι και υπολογίζεται ως:

$$= \frac{\text{Αριθμοδείκτης αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων}}{\text{Αποδοτικότητα συνολ. απασχολούμενων κεφαλαίων}}$$

Για την «ΕΛΤΑ Ταχυμεταφορές Α.Ε.», ο αριθμοδείκτης αυτός ισούται με 4,29 το 2009 (έναντι 8,65 το 2008 και 8,53 το 2007) που σημαίνει ότι επιχείρηση επωφελείται περισσότερο από την χρήση ξένων κεφαλαίων και συγκεκριμένα η επίδραση από τη χρήση ξένων κεφαλαίων στα κέρδη της επιχείρησης είναι θετική, όπως συμβαίνει και με τις υπόλοιπες επιχειρήσεις του κλάδου, ACS και ΟΡΜΠΙΤ.

Επιπλέον αριθμοδείκτες για την πληρέστερη ανάλυση της αποδοτικότητας μιας επιχείρησης είναι και οι¹⁹:

- Αριθμοδείκτης δαπανών συντηρήσεως και επισκευών προς πάγια

¹⁹ Αναλυτικότερα αναφέρονται στην «Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών Καταστάσεων» υπό του Νιάρχου Ν., Αθήνα 2004, σελ. 137-142.

- Αριθμοδείκτης δαπανών συντηρήσεως και επισκευών προς πωλήσεις
- Αριθμοδείκτης αποσβέσεων παγίων
- Αριθμοδείκτης αποσβέσεως προς πωλήσεις

Η κυρίως ανάλυση των οικονομικών καταστάσεων μιας επιχείρησης βασίζεται στις ανωτέρω τρεις κατηγορίες αριθμοδεικτών και συμπληρώνεται με τους αριθμοδείκτες δραστηριότητας, δαπανών λειτουργίας και επενδυτικούς (όταν πρόκειται για εταιρείες που είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο).

6.2.4. Αριθμοδείκτες δραστηριότητας

Οι αριθμοδείκτες δραστηριότητας χρησιμοποιούνται για την μέτρηση της παραγωγικότητας και τον βαθμό χρησιμοποίησης των περιουσιακών στοιχείων μιας επιχείρησης και συνοπτικά περιλαμβάνονται:

- Ο αριθμοδείκτης ταχύτητας εισπράξεως απαιτήσεων
- Ο αριθμοδείκτης ταχύτητας βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων
- Ο αριθμοδείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας αποθεμάτων
- Ο αριθμοδείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας καθαρού κεφαλαίου κινήσεως
- Ο αριθμοδείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας του ενεργητικού
- Ο αριθμοδείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας παγίων και
- Ο αριθμοδείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας ιδίων κεφαλαίων.

Αριθμοδείκτης ταχύτητας εισπράξεως απαιτήσεων

Ο αριθμοδείκτης αυτός δείχνει πόσες φορές, κατά μέσο όρο, εισπράττονται οι απαιτήσεις της επιχείρησης κατά την διάρκεια της χρήσης και υπολογίζεται ως:

$$= \frac{\text{Καθαρές πωλήσεις}}{\text{Μέσος όρος απαιτήσεων}}$$

Συγκεκριμένα η «ΕΛΓΑ Ταχυμεταφορές Α.Ε.» έχει ρυθμό εισπραξης απαιτήσεων 1,645 (και 2,13 και 2,58 τα έτη 2008 και 2007 αντίστοιχα) φορές μέσα στην λογιστική χρήση.

Αντίστοιχα, μπορεί να υπολογιστεί και η μέση διάρκεια παραμονής των απαιτήσεων στην επιχείρηση ως εξής:

$$= 365 * \frac{\text{Μέσο ύψος απαιτήσεων}}{\text{Καθαρές πωλήσεις}}$$

Ήτοι, 222 ημέρες για το έτος 2009 (2008= 171 ημέρες και 2007= 141 ημέρες). Αποτέλεσμα της ανάλυσης αυτής σε σύγκριση με την ταχύτητα εισπράξεως των απαιτήσεων στον κλάδο, συμπεραίνεται η σταθερή και διαχρονική αποτυχία της επιχείρησης να εισπράττει τις απαιτήσεις της όταν ο μέσος ρυθμός είσπραξης είναι 4 φορές (ACS: 2009= 3,92, 2008= 4,22 και 2007= 4,06 ενώ ΟΡΜΠΠΤ: 2009= 4,624, 2008= 4,312 και 2007= 4,468) μέσα στη λογιστική χρήση και η αντίστοιχη παραμονή των απαιτήσεων περίπου στις 80 ημέρες (ACS: 2009= 93ημ., 2008= 86ημ. Και 2007= 90ημ. Ενώ ΟΡΜΠΠΤ: 2009= 79ημ., 2008= 84ημ. και 2007= 81ημ.).

Αριθμοδείκτης ταχύτητας εξοφλήσεως βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων

Ο αριθμοδείκτης αυτός δείχνει πόσες φορές το κόστος πωληθέντων (ή οι αγορές αντίστοιχα) καλύπτουν τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της επιχείρησης και υπολογίζεται ως εξής:

$$= \frac{\text{Κόστος Πωληθέντων}}{\text{Μέσο ύψος βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων}}$$

Ενώ αντίστοιχα οι ημέρες παραμονής των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων στην επιχείρηση ως:

$$= 365 * \frac{\text{Μέσο ύψος βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων}}{\text{Κόστος Πωληθέντων}}$$

Η μεγάλη διαφορά του ρυθμού εξόφλησης βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων καθώς και των ημερών παραμονής τους στην επιχείρησης (1,44 το 2009 και 1,46 και 1,60 τα έτη 2008 και 2007 αντίστοιχα και ημέρες παραμονής 252, 249 και 228 για τα έτη 2009, 2008 και 2007 αντίστοιχα) απ' τον μέσο όρο του κλάδου (ACS: 2009= 4,127, 2008=4,955 και 2007= 5,048 και ημέρες παραμονής 88, 73 και 72 για τα έτη 2009, 2008 και 2007 αντίστοιχα, ενώ η ΟΡΜΠΠΤ: 2009= 3,72, 2008= 3,80 και

2007=3,60 και ημέρες παραμονής 98,96 και 101 για τα έτη 2009, 2008 και 2007 αντίστοιχα), δείχνει μια συγκριτικά δυσμενέστερη πολιτική χρηματοδότησης των αγορών της επιχείρησης καθώς επίσης εκπληρώνει όπως φαίνεται με βραδύτερο ρυθμό τις υποχρεώσεις της.

Επειδή όμως είναι μικρότερη της ταχύτητας είσπραξης των απαιτήσεων, σημαίνει ότι οι υποχρεώσεις της εξοφλούνται με βραδύτερο ρυθμό από ότι εισπράττονται οι απαιτήσεις, γεγονός αρκετά θετικό για την επιχείρηση και τον ταμειακό της κύκλο.

6.2.5. Αριθμοδείκτες δαπανών λειτουργίας

Οι αριθμοδείκτες αυτοί χρησιμοποιούνται για την ανάλυση των δαπανών της επιχείρησης και συγκρίνονται με τις πωλήσεις της, κυρίως, προκειμένου να διαπιστωθεί η πολιτική ελέγχου της.

Αριθμοδείκτης λειτουργικών εξόδων

Ο αριθμοδείκτης αυτός εκφράζει το ποσοστό των πωλήσεων που απορροφάται από τα λειτουργικά έξοδα της επιχείρησης και το κόστος της επιχείρησης και υπολογίζεται ως εξής:

$$= 100 * \frac{\text{Κόστος Πωληθέντων} + \text{Λειτουργικά έξοδα}}{\text{Καθαρές πωλήσεις}}$$

Η «ΕΛΤΑ Ταχυμεταφορές Α.Ε.» έχει δείκτη λειτουργικών εξόδων ίσο με 104% το 2009 (έναντι 99% το 2008 και 98% το 2007) υποδεικνύοντας την χαμηλή αποδοτικότητα της επιχείρησης, όταν το ποσοστό λειτουργικών κερδών που παραμένει στην επιχείρηση δεν επαρκεί για την εξυπηρέτηση των χρηματοοικονομικών και λοιπών εξόδων της επιχείρησης.

Επιπλέον, ο αριθμοδείκτης αυτός μετασχηματισμένος στον αριθμοδείκτη λειτουργικών εξόδων προς πωλήσεις, αντανακλά την ικανότητα της διοίκησης της επιχείρησης να προσαρμόζει τα έξοδά της σύμφωνα με τις πωλήσεις της και υπολογίζεται ως:

$$= 100 * \frac{\text{Λειτουργικά έξοδα}}{\text{Καθαρές πωλήσεις}}$$

6.2.6. ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ	ΕΛΤΑ Ταχυμεταφορές Α.Ε.			Α.Σ.Σ.			ΟΡΑΣΗΠ Α.Ε.		
	2009	2008	2007	2009	2008	2007	2009	2008	2007
Γενικής ή κυκλοφοριακής ρευστότητας	1,21	0,989	0,96	1,736	1,798	0,92	1,116	1,05	1,07
Ειδικής ρευστότητας	1,071	0,884	0,871	1,686	1,68	1,66	1,116	1,05	1,07
ΙΚ/ Συνολικά Κεφάλαια	36,31%	11,08%	11,41%	45,90%	42,15%	52,89%	22,26%	11,81%	20,48%
ΙΚ/ Δανειακά Κεφάλαια	57%	12,5%	12,8%	84,86%	72,86%	89,05%	28,96%	13,68%	26,04%
ΙΚ/ Πάγια	3,76	0,91	0,69	5,364	3,796	4,023	3,209	1,24	1,74
Κυκλοφορούν ενεργητικό/ Συνολικός υποχρεώσεις	1,418	0,988	0,943	1,69	1,537	1,64	1,207	1,036	1,065
Πάγια/ Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις	5,595	6,836	8,388	2,244	2,786	3,463	-	-	-
Μικτού περιθωρίου ή μικτού κέρδους	12,5%	15,63%	21,20%	20,73%	19,18%	19,53%	18,28%	14,52%	19,35%
Καθαρού περιθωρίου ή καθαρού κέρδους	-3,8%	2,3%	2,5%	5,5%	5,4%	4,58%	4,46%	-0,31%	4,71%
Αποδοτικότητα απασχολούμενων κεφαλαίων	4,66%	3,52%	4,43%	Περίπου 5%			Περίπου 15%		
Αποδοτικότητα ΙΚ	-20,02%	30,46%	37,79%	36,83%	38,09%	31,48%	81,75%	-19,62%	61,43%
Οικονομικής μόχλευσης	4,29	8,65	8,53						
Ταχύτητας εισπράξεως απαιτήσεων	1,645	2,13	2,58	3,92	4,22	4,06	4,624	4,312	4,468
Μέση διάρκεια παραμονής απαιτήσεων (σε ημέρες)	222	171	141	93	86	90	79	84	81
Ταχύτητας εξόφλησης βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων	1,44	1,46	1,60	4,127	4,955	5,048	3,72	3,8	3,6
Ημέρες παραμονής βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων στην επεξεύριση	252	249	228	88	73	72	98	96	101
Λειτουργικών εξόδων	104%	99%	98%						

Όπως φαίνεται στον παραπάνω πίνακα, ο αριθμοδείκτης γενικής ρευστότητας έχει παρουσιάσει σημαντική αύξηση για τις δύο πρώτες εταιρείες σε σχέση με την σχετικά χαμηλότερη μεταβολή που έχει λάβει στην ΟΡΜΠΠΤ Α.Ε. Συγκεκριμένα κατά την τριετία 2007-2009, στην ACS η γενική ρευστότητα αυξήθηκε κατά 89% από 0,92 σε 1,736 και στην ΕΛΤΑ Ταχυμεταφορές κατά 26% από 0,96 σε 1.21. Αντίθετα στην ΟΡΜΠΠΤ Α.Ε η οποία είχε ήδη αυξημένο λόγο γενική ρευστότητας το 2007, η μεταβολή ήταν σχετικά πιο συγκρατημένη καθώς η αύξηση της τριετίας ήταν στα 5%.

Αντίστοιχα, αύξηση παρουσιάζει και η ειδική ρευστότητα των επιχειρήσεων με σχετικά μεγαλύτερη μεταβολή για την ΕΛΤΑ Ταχυμεταφορές κατά 23% στην τριετία.

Αντίστοιχα, βελτίωση παρουσιάζεται και στην κεφαλαιακή δομή των εταιρειών και κατ' επέκταση της βιωσιμότητάς τους. Συγκεκριμένα, όπως φαίνεται και από τους αντίστοιχους αριθμοδείκτες η ACS έχει την μεγαλύτερη αυτονομία κεφαλαίου (σχέση ΙΚ/ΣΚ) σε σχέση με τις άλλες δύο εταιρείες, οι οποίες δείχνουν τάση αύξησης της εν λόγω σχέσης, ενώ αξιοσημείωτη είναι και η αρκετά μεγάλη αύξηση, της τάξης των 25 ποσοστιαίων μονάδων, της εταιρείας ΕΛΤΑ Ταχυμεταφορές Α.Ε. Παράλληλα, βελτίωση παρουσιάζουν και οι υπόλοιποι δείκτες κεφαλαιακής δομής με σημαντικότερη την σχέση Ιδίων Κεφαλαίων και Δανειακών Κεφαλαίων, που είναι αρκετά βελτιωμένη για τις εταιρείες ΕΛΤΑ και ACS σε σχέση με αυτή της εταιρείας ΟΡΜΠΠΤ που δείχνει την αρκετά μεγάλη εξάρτηση αυτής από τον Δανεισμό. Ενώ, τέλος η αρκετά καλή σχέση του Ενεργητικού και των Υποχρεώσεων των επιχειρήσεων δείχνει την ικανότητα αυτών να καλύπτουν τις υποχρεώσεις τους χωρίς να παρουσιάζονται, επομένως, σημαντικά προβλήματα βιωσιμότητας, υπό τον όρο ότι η κρίση δεν θα επιφέρει πρόσθετες επισφάλειες από τους πελάτες

Αντίθετα, οι αριθμοδείκτες αποδοτικότητας όπως φαίνονται και στον ανωτέρω πίνακα έχουν άσχημη εικόνα καθώς η συνεχής μείωσή τους προμηνύει προβλήματα πωλήσεων και κατ' επέκταση κέρδους και για τις τρεις επιχειρήσεις. Πιο συγκεκριμένα, με την μείωση του καθαρού και του μεικτού περιθωρίου κέρδους και των τριών επιχειρήσεων συμπεραίνουμε ότι αυτές παρουσιάζουν πωλήσεις υψηλών δαπανών και υψηλών γενικών εξόδων με αποτέλεσμα η περαιτέρω μείωση της τιμής των πωλήσεων να οδηγήσει σε ακόμη μεγαλύτερη μείωση των κερδών καθώς

παρουσιάζουν δυσκολία στην μείωση των δαπανών που διενεργούν για τις πωλήσεις. Παρομοίως, πρόβλημα προμηνύει και η μείωση των αριθμοδεικτών αποδοτικότητας ΙΚ και οικονομικής μόχλευσης που αποκαλύπτουν μεγαλύτερη ωφέλεια των επιχειρήσεων απ' την χρήση δανειακών κεφαλαίων.

Τέλος, η ταχύτητα είσπραξης των απαιτήσεων και η ταχύτητα εξόφλησης των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων έχει παρουσιάσει μεγάλη μεταβολή για την εταιρεία ΕΛΤΑ καθώς έχει μειωθεί σημαντικά ο ταμειακός της κύκλος και κατ' επέκταση η δυνατότητα επένδυσης των χρημάτων που εισπράττει μέχρι αυτά να καταστούν απαίτηση από τους προμηθευτές της (ημέρες παραμονής υποχρεώσεων - ημέρες παραμονής απαιτήσεων), σε σχέση με την εταιρεία ΟΡΜΙΠΤ που δεν έχει σημαντικές μεταβολές στον ταμειακό της κύκλο. Σε αντίθεση, η εταιρεία ACS είναι η μόνη που παρουσιάζει αρνητική διαφορά υποχρεώσεων και απαιτήσεων, πράγμα που την αναγκάζει να χρηματοδοτεί τις υποχρεώσεις σε διάστημα προγενέστερο της είσπραξης των απαιτήσεών της. Αξιοσημείωτη όμως, στην περίπτωση της εταιρείας ACS είναι η βελτίωση της διαφοράς αυτής που από -18 ημέρες που ήταν το 2007 έχει φτάσει στις -5 ημέρες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

7.1. Εισαγωγή

Η διαδικασία του ελέγχου είναι μια αλληλουχία βημάτων με σκοπό την πιστοποίηση κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων μιας εταιρείας με βάσει τις εφαρμοζόμενες γενικά παραδεκτές λογιστικές αρχές και τη σχετική νομοθεσία.

Κάθε ελεγκτής κατά την διαδικασία ελέγχου ακολουθεί συγκεκριμένα βήματα και σε κάθε βήμα καταλήγει σε κάποιο συμπέρασμα. Τα συμπεράσματα αυτά δεν είναι απίθανο να τον επιστρέψουν σε προηγούμενο βήμα, αν π.χ. ο εντοπισμός σημαντικών σφαλμάτων σε κάποιο λογαριασμό χρηματοοικονομικών καταστάσεων μπορεί να επιβάλλει την επανεξέταση του συστήματος εσωτερικών δικλίδων της επιχείρησης.

Τα επίπεδα της ελεγκτικής διαδικασίας, ξεκινώντας από το πρώτο βήμα της επιλογής του πελάτη και καταλήγοντας στο τελευταίο της έκθεσης ελέγχου, συνοπτικά αναφέρονται ως εξής:

- Αναζήτησης και αναδοχή πελάτη
- Κατανόηση του περιβάλλοντος του πελάτη και των στρατηγικών κινδύνων που αντιμετωπίζει
- Μελέτη και αξιολόγηση του συστήματος εσωτερικών δικλίδων (internal control system)
- Σχεδιασμός και εκτέλεση δοκιμασιών συστήματος εσωτερικών δικλίδων
- Σχεδιασμός και εκτέλεση δοκιμασιών για τον εντοπισμό σημαντικών σφαλμάτων
- Ολοκλήρωση ελεγκτικών διαδικασιών
- Έκδοση έκθεσης ελέγχου.

Στο παρόν. κεφάλαιο αναλύεται η διαδικασία που ακολουθεί ο ελεγκτής για τον σχηματισμό γνώμης και αποτελέσματος σε κάθε ένα από τα παραπάνω βήματα καθώς και οι μέθοδοι και τα εργαλεία που έχει στην διάθεσή του σε κάθε επίπεδο. Παράλληλα, πραγματοποιείται πρακτική προσέγγιση του εν λόγω συστήματος ελέγχου στην περίπτωση του κλάδου των ταχυδρομικών υπηρεσιών και συγκεκριμένα της «ΕΛΤΑ Ταχυμεταφορές Α.Ε.» και παρουσιάζονται τ' αποτελέσματα της διαδικασίας αυτής.

Στην εργασία αυτή, έγινε προσπάθεια να περιληφθεί η ελεγκτική εργασία μέσα στο πλαίσιο της λειτουργίας της επιχείρησης.

7.2. Τα στάδια της ελεγκτικής διαδικασίας

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η ελεγκτική διαδικασία αποτελείται από 7 στάδια καθένα από τα οποία συμβάλλει στη διαμόρφωση γνώσης από τον ελεγκτή για την ανάδοχο επιχείρηση.

Κατά το πρώτο στάδιο της αναζήτησης και αναδοχής του πελάτη ερευνάται αρχικά αν αυτή είναι συμβατή με τους εφαρμοστέους επαγγελματικούς κανόνες και την νομοθεσία και έπειτα το όφελος που αποκομίζει ο ελεγκτής σε όρους αμοιβής, κόστους, ευθυνών και κινδύνων. Περνώντας το στάδιο αυτό και επιλέγοντας την επιχείρηση, ο ελεγκτής θα πρέπει να κατανοήσει το περιβάλλον της και τους ενδεχόμενους κινδύνους προκειμένου να μπορεί να εντοπίσει τα πιθανά σφάλματα των οικονομικών καταστάσεών της και να σχεδιάσει τις διαδικασίες εντοπισμού αυτών.

Κάθε επιχείρηση διαθέτει ένα σύστημα εσωτερικών δικλίδων, υπό την έννοια μηχανισμών και διαδικασιών καθορισμένων από τη διοίκηση για να λειτουργούν εκ των προτέρων, προτού πραγματοποιηθεί η συναλλαγή (ex-ante), και να την διευκολύνουν στην εποπτεία της επιχείρησης και τον έλεγχο επίτευξης των στόχων που έχει θέσει. Στο αμέσως επόμενο στάδιο ελέγχεται και αξιολογείται το σύστημα αυτό με σκοπό να διαπιστωθεί η καταλληλότητα και η επάρκειά του, ενώ ακριβώς μετά ο ελεγκτής προβαίνει στη δοκιμασία αυτού ούτως ώστε να αποφανθεί για την λειτουργική του αποτελεσματικότητα.

Πριν την ολοκλήρωση της ελεγκτικής διαδικασίας, ο ελεγκτής στηριζόμενος στ'αποτελέσματα από την δοκιμασία του συστήματος εσωτερικών δικλίδων σχεδιάζει τις δοκιμασίες εντοπισμού σφαλμάτων και τις εκτελεί στους επιμέρους λογαριασμούς των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και στο προσάρτημα προκειμένου να αποκλειστεί η πιθανότητα εμφάνισης τέτοιων ενώ, τέλος, εφόσον διασφαλιστεί ότι δεν έχουν ξεφύγει της προσοχής του σημαντικά θέματα για την διαμόρφωση της γνώμης του, συντάσσεται η έκθεση ελέγχου. Με την έκθεση αυτή δίνεται απάντηση στο κατά πόσον η επιχείρηση έχει συντάξει τις οικονομικές καταστάσεις με βάση τις γενικά παραδεκτές λογιστικές αρχές και τη σχετική νομοθεσία.

Προτού προχωρήσουμε στην ανάλυση των επιμέρους σταδίων της ελεγκτικής διαδικασίας απαιτείται η κατανόηση των ελεγκτικών τεκμηρίων, των στοιχείων δηλ. και πληροφοριών που χρησιμοποιεί ο ελεγκτής προκειμένου να σχηματίσει και να στηρίξει τη γνώμη του, υπό την έννοια του σκοπού στον οποίον επιτελούν, αλλά και των μεθόδων συλλογής αυτών.

Σκοπός, λοιπόν, των ελεγκτικών τεκμηρίων είναι η κατανόηση της επιχείρησης και του περιβάλλοντός της αρχικά, ούτως ώστε να αξιολογηθούν οι κίνδυνοι ουσιωδών σφαλμάτων στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, και έπειτα η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του συστήματος εσωτερικών δικλίδων και ο εντοπισμός ουσιωδών σφαλμάτων στους λογαριασμούς των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Οι βασικότερες ελεγκτικές διαδικασίες και μέθοδοι για την συλλογή ελεγκτικών τεκμηρίων είναι:

- Η επιθεώρηση αρχείων και εγγράφων στοιχείων,
- Η επιθεώρηση και καταμέτρηση περιουσιακών στοιχείων όπως π.χ. η διενέργεια φυσικής απογραφής αποθεμάτων του πελάτη στο τέλος της χρήσης ή η καταμέτρηση του ταμείου,
- Η παρακολούθηση, η οποία αφορά την οπτική παρακολούθηση των λειτουργιών και διαδικασιών που εκτελεί το προσωπικό της επιχείρησης,
- Η επιβεβαίωση από τρίτα πρόσωπα ενός γεγονότος, όπως π.χ. η αποστολή σχετικής επιστολής προς του πελάτες, προμηθευτές, τράπεζες κτλ. για την επαλήθευση του υπολοίπου του τέλους χρήσης,
- Ο επανυπολογισμός, ο οποίος αφορά την επιβεβαίωση των αριθμητικών πράξεων σε διάφορα στοιχεία και αρχεία.
- Η επανεκτέλεση από τον ελεγκτή των διαδικασιών που έχουν εκτελεστεί από πελάτη, όπως π.χ. η επαναμέτρηση των αποθεμάτων που είχε απογράψει συνεργείο του πελάτη,
- Αναλυτικές διαδικασίες, για την αναζήτηση τυχόν μη αναμενόμενων σχέσεων, τάσεων ή αποτελεσμάτων των χρηματοοικονομικών στοιχείων και μη των οικονομικών καταστάσεων,
- Η αναζήτηση της πορείας εγγραφών, η οποία περιλαμβάνει τον έλεγχο του παραστατικού και στη συνέχεια την ενημέρωση του ημερολογίου και την μεταφορά του στο καθολικό,
- Η ανάστροφη αναζήτηση της πορείας εγγραφών, που ξεκινάει από το καθολικό και καταλήγει στο παραστατικό και τέλος
- Η υποβολή ερωτήσεων και οι συνεντεύξεις, οι οποίες γίνονται σε πρόσωπα της επιχείρησης ή τρίτα, προκειμένου να διευκρινιστούν

καλύτερα τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουν συγκεντρωθεί με τις άλλες ελεγκτικές διαδικασίες.

Όπως, όμως έχουμε ήδη αναφέρει, η σύνταξη της έκθεσης ελέγχου ξεκινάει από την επιλογή και την αναδοχή του πελάτη, την αξιολόγησή τους και την κατανόηση του περιβάλλοντός του και των κινδύνων που αντιμετωπίζει. Στη συνέχεια αναλύεται κάθε στάδιο της ελεγκτικής διαδικασίας και παρουσιάζονται αναλυτικότερα οι ενέργειες που πραγματοποιεί ο ελεγκτής για την εξαγωγή συμπεράσματος σε καθ' ένα από αυτά.

7.2.1. Στάδιο 1^ο: αναζήτηση και αναδοχή πελάτη

Όπως έχει αναφερθεί ξανά οι κανόνες δεοντολογίας και οι νομοθετικές ρυθμίσεις που αφορούν το επάγγελμα του ελεγκτή στην Ελλάδα ρυθμίζουν, δεδομένης της ελευθερίας επιλογής της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας, τη λειτουργία της ελεγκτικής εταιρείας υπό τη βάση μιας κερδοσκοπικής επιχείρησης. Έτσι λοιπόν, προκειμένου να επιλέξει το πελατολόγιό της πρέπει να σταθμίσει τόσο τα οφέλη όσο και τα κόστη της εκάστοτε επιλογής.

Πιο συγκεκριμένα, κατά το στάδιο της αναζήτησης και επιλογής, τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα και ο Κώδικας Δεοντολογίας της IFAC, ορίζουν τα βήματα που ακολουθούνται, στις εξής διαδικασίες:

- Απόκτηση αρχικής κατανόησης της επιχείρησης του πελάτη:

Σημαντικό είναι η έννοια αυτή να μην συγχέεται με την διαδικασία κατανόησης για τον σχεδιασμό αναληφθέντος ελέγχου, διότι αποτελεί μια πιο απλή διαδικασία για την απόκτηση στοιχειώδους κατανόησης και αξιολόγησης των κινδύνων. Ο ελεγκτής μπορεί να συλλέξει τις πληροφορίες είτε από τον υποψήφιο πελάτη είτε από οποιαδήποτε άλλη δημόσια διαθέσιμη πηγή. Τα θέματα που εξετάζονται στο σημείο αυτό σχετίζονται με την εταιρική διακυβέρνηση και το υφιστάμενο σύστημα εσωτερικών δικλίδων. Οι λόγοι που μπορεί να αποτρέψουν τον ελεγκτή να αναλάβει την οικονομική μονάδα μπορεί να είναι είτε, πρώτον, τυχόν παρελθούσες αντιθέσεις με τον συγκεκριμένο πελάτη στα πλαίσια της διενέργειας του ελέγχου, το είδος της γνώμης του ελεγκτή ή το ύψος της αμοιβής του, είτε, δεύτερον, βάσιμες αμφιβολίες για την ηθική ακεραιότητα ή ικανότητα της διοίκησης της επιχείρησης, είτε, τέλος, σε περίπτωση που η ανάληψη του συγκεκριμένου πελάτη συνεπάγεται υψηλό κίνδυνο για τον ελεγκτή.

- Κάλυψη προϋποθέσεων δεοντολογίας και τεχνικής ικανότητας:

Έπειτα από την κατανόηση της επιχείρησης και την απόκτηση της πρώτης γνώσης, ο ελεγκτής στο στάδιο αυτό αξιολογεί εάν πληρούνται οι όροι του Κώδικα Δεοντολογίας του επαγγέλματος για την ανάληψη του συγκεκριμένου ελέγχου. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, είναι απαραίτητη η ανεξαρτησία του ελεγκτή από την υποψήφια ελεγχόμενη οικονομική μονάδα²⁰ και όσον αφορά την επαγγελματική ικανότητα για την ανάληψη ελέγχου αποφαινεται στον Κώδικα Δεοντολογίας της IFAC. Σύμφωνα με τον κώδικα αυτόν, ο ελεγκτής «δεν πρέπει να αναλαμβάνει μια εργασία εάν δεν κατέχει ή δεν μπορεί να αποκτήσει τους απαιτούμενους ελεγκτικούς πόρους και δεξιότητες».

- Χρησιμοποίηση άλλων ελεγκτών ή ειδικών επαγγελματιών²¹:

Κατά το στάδιο αυτό, ο ελεγκτής εξετάζει αν η διενέργεια του ελέγχου απαιτεί και την χρησιμοποίηση άλλου ελεγκτή, φαινόμενο αρκετά συχνό στις εταιρείες που καταρτίζουν ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις και συγκεκριμένα όταν μία ή περισσότερες εταιρείες του ομίλου είναι εγκατεστημένες στο εξωτερικό.

Επιπλέον, ο ελεγκτής ευθύνεται και για την περίπτωση που ο έλεγχος απαιτήσει και συνεργασία με ειδικό επαγγελματία, όπως π.χ. με ειδικό μηχανικό για τον υπολογισμό του ύψους των εκτιμώμενων αποθεμάτων ενός ορυκτού ή κάποιον εκτιμητή για τον υπολογισμό της εύλογης αξίας ενός ακινήτου κτλ. Για τον λόγο αυτό, όταν ο ελεγκτής έχει εκτιμήσει την ανάγκη και έχει κάνει τον απαραίτητο οικονομικό διακανονισμό με τον πελάτη, δεν μπορεί ο πελάτης ν' αρνηθεί να καταβάλλει το σχετικό κόστος.

- Επικοινωνία με τον προηγούμενο (απερχόμενο) ελεγκτή²²:

Λόγω του επαγγελματικού απορρήτου που δεσμεύει τον ελεγκτή και δεδομένου του επαγγελματικού ανταγωνισμού, η επικοινωνία αυτή διέπεται από

²⁰ ΔΕΠ 1, παρ. 18 έως 27, καθώς στην Ελλάδα θεσπίζονται σχετικοί περιορισμοί στο επάγγελμα του εξωτερικού ελεγκτή στο αρ. 15 του Π.Δ. 226/1992. Παράλληλα, υπενθυμίζεται, ότι ο ελεγκτής απαγορεύεται να κατέχει μετοχές της ελεγχόμενης εταιρείας, να δανείζει ή να δανείζεται, να παρέχει συμβουλευτικές και οργανωτικές υπηρεσίες (αρ. 12 Ν. 3148/2003) και να τηρεί τα λογιστικά της βιβλία.

²¹ Τα θέματα αυτά ρυθμίζονται στο ΔΕΠ 600 (Using the work of another auditor) και στο ΔΕΠ 620 (Using the work of an expert).

²² Το θεσμικό πλαίσιο που σχετίζεται με την αλλαγή ελεγκτή, ορίζεται απ' το τμήμα 210 του Κώδικα Δεοντολογίας της ΔΟΛ (2005)

κάποιους κανόνες. Στην περίπτωση αυτή, λοιπόν, απαιτείται να ληφθεί πρωτίστως έγκριση της εταιρείας για την κοινοποίηση στοιχείων στον νέο ελεγκτή, εκτός και αν η περίπτωση ανάγεται στον Κώδικα Δεοντολογίας περί άρσης υποχρέωσης εχεμύθειας εκ μέρους του απερχόμενου ελεγκτή.

- Υποβολή πρότασης ελέγχου προς τον πελάτη:

Είναι το τελευταίο βήμα της αναδοχής του πελάτη, όταν αυτός έχει κριθεί αποδεχτός και αφορά την προετοιμασία απ' τον ελεγκτή της σχετικής επιστολής στην οποία προσδιορίζονται το είδος και οι όροι διενέργειας του ελέγχου.

7.2.2. Στάδιο 2^ο: σχεδιασμός ελέγχου και κατανόηση της επιχείρησης

Ο σχεδιασμός του ελέγχου²³ αφορά τον προσδιορισμό της έκτασης και του είδους των ελεγκτικών τεκμηρίων που απαιτείται να συλλέξει ο ελεγκτής ούτως ώστε να μπορεί να αξιολογήσει την ελεγχόμενη επιχείρηση και να είναι σε θέση να εκφράσει γνώμη για το εάν οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις της εμπεριέχουν ουσιώδη σφάλματα.

Ο κατάλληλος σχεδιασμός του ελέγχου, ο οποίος θα πρέπει πάντα να είναι επίκαιρος σε νέα ευρήματα κατά την διαδικασία ελέγχου αλλά και σε αλλαγές στο περιβάλλον της επιχείρησης, συμβάλει στην επίτευξη τριών στόχων²⁴:

- Στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας του ελέγχου, καθώς ο ελεγκτής εντοπίζοντας έγκαιρα τις προβληματικές περιοχές, έχει την δυνατότητα να κατανέμει του ελεγκτικούς πόρους κατάλληλα.
- Στη διευκόλυνση της σύνταξης του πορίσματος ελέγχου (έκθεση ελέγχου) λόγω της ευκολότερης ανασκόπησης της ελεγκτικής διαδικασίας, και τέλος
- Στη διευκόλυνση της ενημέρωσης, του συντονισμού και της επίβλεψης της ελεγκτικής ομάδας, ούτως ώστε η κατανομή της εργασίας να γίνεται βάση των γνώσεων και της εμπειρίας του καθενός.

²³ Τα ΔΕΠ υποχρεώνουν το ελεγκτή να τεκμηριώνει σε φύλλα εργασίας το σύνολο των διαδικασιών και των αποφάσεων κατά τον σχεδιασμό του ελέγχου.

²⁴ Καραμάνης Κ., Σύγχρονη Ελεγκτική: Θεωρία και Πρακτική σύμφωνα με τα ΔΕΠ, Εκδόσεις ΟΠΑ, Αθήνα 2008.

Το επίπεδο σχεδιασμού του ελέγχου εξαρτάται πάντα από παράγοντες όπως, η γνώση του ελεγκτή για τον πελάτη και τον κλάδο δραστηριοποίησης αυτού, η εμπειρία και η ικανότητα της ελεγκτικής ομάδας, οι οποίοι συμβάλλουν στην μείωση του επιπέδου σχεδιασμού όταν αυτές είναι αυξημένες (αρνητική συσχέτιση) και τέλος, του μεγέθους και της πολυπλοκότητας των εργασιών της ελεγχόμενης επιχείρησης, πού όσο περισσότερο αυξημένα είναι τόσο μεγαλύτερος θα πρέπει να είναι και ο σχεδιασμός (θετική συσχέτιση).

Η έννοια του σχεδιασμού του ελέγχου των χρηματοοικονομικών καταστάσεων με βάση τα ΔΕΠ περιλαμβάνει τα εξής τέσσερα βήματα²⁵:

- Κατανόηση της επιχείρησης και του περιβάλλοντος στο οποίο αυτή λειτουργεί.
- Εκτίμηση των κινδύνων για την ύπαρξη σφαλμάτων στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις,
- Καθορισμός του σχεδιαζόμενου επιπέδου σημαντικότητας και τέλος
- Καθορισμός του επιπέδου του ελεγκτικού κινδύνου που θα αναλάβει ο ελεγκτής καθώς και της σχετικής στρατηγικής ελέγχου.

Κατανόηση της επιχείρησης και του περιβάλλοντός της

Κατά το σχεδιασμό του ελέγχου η κατανόηση της επιχείρησης απαιτεί έναν βαθύτερο βαθμό από αυτόν που επιτεύχθηκε κατά την αναδοχή της. Στο στάδιο αυτό ο ελεγκτής πρέπει²⁶ να προβεί στις απαιτούμενες διαδικασίες για τον εντοπισμό και την αξιολόγηση των κινδύνων ουσιωδών σφαλμάτων στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις μέσω μιας σειράς ελεγκτικών τεκμηρίων, διαφόρων ειδών και από διαφορετικές πηγές, όπως²⁷:

- Συζητήσεις και συνεντεύξεις με τη διοίκηση και το προσωπικό του πελάτη: Οι οποίες επικεντρώνονται κυρίως στους στόχους και τις

²⁵ Καραμάνης Κ., Σύγχρονη Ελεγκτική: Θεωρία και Πρακτική σύμφωνα με τα ΔΕΠ, Εκδόσεις ΟΠΑ, Αθήνα 2008.

²⁶ Βάσει του ΔΕΠ 315 για τον σχεδιασμό του ελέγχου

²⁷ Καραμάνης Κ., Σύγχρονη Ελεγκτική: Θεωρία και Πρακτική σύμφωνα με τα ΔΕΠ, Εκδόσεις ΟΠΑ, Αθήνα 2008.

προσδοκίες της διοίκησης²⁸, αλλά και στον τρόπο με τον οποίο επιδιώκει αυτή να τους πετύχει. Ο ελεγκτής θα πρέπει να γνωρίζει την μεροληπτική θέση των μελών της διοίκησης σε τέτοια θέματα και θα πρέπει να επεκτείνει την έρευνά του συμπεριλαμβάνοντας και την κρίση μελών του προσωπικού αλλά και του νομικού συμβούλου.

- Αναλυτικές διαδικασίες²⁹: Οι οποίες αφορούν, κυρίως, την εξέταση των κονδυλίων των οικονομικών καταστάσεων προκειμένου να διαπιστωθεί το κατά πόσο αυτά είναι εύλογα στις συνθήκες λειτουργίας της επιχείρησης. Η εξέταση αυτή γίνεται με την εξέταση των σχέσεων τόσο λογιστικών όσο και μη λογιστικών μεγεθών και άλλων πληροφοριών μεταξύ τους, οι οποίες πληροφορίες μπορεί να προέρχονται είτε από τον κλάδο είτε από την εθνική ή διεθνή οικονομία.
- Παρατήρηση και επιθεώρηση: Η οποία αφορά μια σειρά εργαλείων που ο ελεγκτής έχει στην διάθεσή του. Όπως την παρακολούθηση σε πραγματικό χρόνο, την εξέταση των περιουσιακών στοιχείων και των διαφόρων εγγράφων, την συλλογή πληροφοριών για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που αυτή διαθέτει, να καταγράψει τις εγκαταστάσεις, να πληροφορηθεί για την τεχνολογία παραγωγής κτλ.

Η κατανόηση του πελάτη αναφέρεται σε πέντε επιμέρους ομάδες θεμάτων³⁰:

- **Κλάδος, ρυθμιστικοί κανόνες, πλαίσιο χρηματοοικονομικής πληροφόρησης (λογιστικά πρότυπα) και άλλοι εξωτερικοί παράγοντες**, δεδομένης της σπουδαιότητας που αυτοί έχουν στην επιχείρηση³¹. Ο λόγος που επιβάλλεται η μελέτη του κλάδου είναι γιατί καθένας αντιμετωπίζει συγκεκριμένους κινδύνους, συγκεκριμένο

²⁸ Αφορούν την επιδίωξη συγκεκριμένου επιπέδου κερδών, την εισαγωγή νέων προϊόντων, τη μείωση του δανεισμού, τη βελτίωση του καθαρού κεφαλαίου κίνησης, την περικοπή γενικών εξόδων κ.τ.λ.

²⁹ Το ΔΕΠ 520 επιβάλλει τη διενέργεια αναλυτικών διαδικασιών στο στάδιο του σχεδιασμού, με σκοπό τον εντοπισμό περιοχών υψηλού κινδύνου για σφάλματα στις οικονομικές καταστάσεις.

³⁰ Σύμφωνα με το ΔΕΠ 315.20 υπό του Καραμάνη Κ., Σύγχρονη Ελεγκτική: Θεωρία και Πρακτική σύμφωνα με τα ΔΕΠ, Εκδόσεις ΟΠΑ, Αθήνα 2008.

³¹ ΔΕΠ 315 παράγραφοι 22 έως 24.

επίπεδο ανταγωνισμού, ρυθμιστικό πλαίσιο, λογιστικούς κανόνες και προβλήματα, ενώ επηρεάζεται σε συγκεκριμένο επίπεδο και από μεταβολές στην τεχνολογία, στις πολιτικές εξελίξεις της χώρας κτλ.

- **Φύση της επιχείρησης του πελάτη, συμπεριλαμβανομένης της επιλογής και εφαρμογής λογιστικών πολιτικών**³²: Το βήμα αυτό περιλαμβάνει «τις λειτουργίες, τον τρόπο χρηματοδότησης, τα είδη επενδύσεων και τον τρόπο με τον οποίο η διοίκηση επιλέγει, εφαρμόζει και γνωστοποιεί τις λογιστικές της πολιτικές». Η λογιστική πολιτική της επιχείρησης αποτελεί το επίκεντρο του ελεγκτή διότι αυτές επηρεάζουν τα λογιστικά μεγέθη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και κατ' επέκταση και της γνώμης που θα σχηματίσει ο ελεγκτής. Ενώ τέλος μελετώνται και οι νομικές πτυχές της επιχείρησης π.χ. το καταστατικό, τα πρακτικά συνεδριάσεων του Δ.Σ. κτλ.
- **Επιχειρηματικοί στόχοι και στρατηγική και συναφείς επιχειρηματικοί κίνδυνοι** που μπορεί να καταλήξουν σε σημαντικά σφάλματα στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις
- **Μέτρηση και ανασκόπηση των χρηματοοικονομικών επιδόσεων του πελάτη**, όπως είδαμε με την χρήση ελεγκτικών τεκμηρίων προερχόμενων είτε από την επιχείρηση ή από τρίτους. Μεταξύ των εσωτερικών ελεγκτικών τεκμηρίων περιλαμβάνονται βασικοί δείκτες επιδόσεων, πληροφορίες επιμέρους μονάδων ή κλάδων δραστηριότητας, προϋπολογισμοί, ανάλυση αποκλίσεων κτλ., ενώ μεταξύ των εξωτερικών τεκμηρίων προβλέπεται απ' τα ΔΕΠ ένας κατάλογος θεμάτων που ο ελεγκτής μπορεί να εξετάζει κατά τη μέτρηση και ανασκόπηση των χρηματοοικονομικών αποτελεσμάτων, μεταξύ των οποίων, βασικούς χρηματοοικονομικούς αριθμοδείκτες και στατιστικά στοιχεία δραστηριότητας, βασικούς δείκτες μέτρησης των επιδόσεων της επιχείρησης, δείκτες μέτρησης απόδοσης του προσωπικού και συστήματα αμοιβών, τάσεις, προβλέψεις, προϋπολογισμοί και ανάλυση διακύμανσης, εκθέσεις χρηματοοικονομικών αναλυτών και εκθέσεις αξιολόγησης

³² Αναφέρεται στον στενότερο πυρήνα της επιχείρησης ο οποίος αναλύεται στο ΔΕΠ 315 (παρ. 25 έως 29).

πιστοληπτικής ικανότητας, ανάλυση ανταγωνισμού, σύγκριση επιδόσεων με προηγούμενη περίοδο.

- **Σύστημα εσωτερικών δικλίδων**, το οποίο περιλαμβάνει μια προκαταρκτική κατανόηση μέσω της συμπλήρωσης κατάλληλων ερωτηματολογίων, της δομής, της πληρότητας και της αξιοπιστίας αυτού.

Εκτίμηση κινδύνων για σφάλματα

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει, ο σκοπός της ελεγκτικής διαδικασίας στο στάδιο της κατανόησης του περιβάλλοντος της επιχείρησης, συμπεριλαμβανομένης και της προκαταρκτικής εξέτασης του συστήματος εσωτερικών δικλίδων, είναι να κατανοηθεί και να αξιολογηθεί ο κίνδυνος επίτευξης σφαλμάτων στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Η μελέτη των κινδύνων αυτών γίνεται σε δύο επίπεδα. Στο πρώτο επίπεδο εξετάζονται οι οικονομικές καταστάσεις ως ενιαίο σύνολο καθώς οι κίνδυνοι εκδηλώνονται στους περισσότερους λογαριασμούς και μπορεί να φτάσουν και μέχρι του σημείου της εκδήλωσης αμφιβολιών για την δυνατότητα συνέχισης της δραστηριότητας της επιχείρησης (going concern). Οι κίνδυνοι στο στάδιο αυτό πηγάζουν είτε από το εσωτερικό είτε από το εξωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης και ενδεικτικά αφορούν, την γενική κατάσταση της οικονομίας, την κατάσταση του κλάδου, τις σχέσεις της επιχείρησης με τους προμηθευτές και τους πελάτες, αδυναμίες του συστήματος εσωτερικών δικλίδων, κινδύνους από ελαττωματικά προϊόντα κτλ.

Στο δεύτερο επίπεδο ανάλυσης μελετώνται οι κίνδυνοι που επιδρούν στους ισχυρισμούς της διοίκησης σε κατηγορίες συναλλαγών, υπόλοιπα λογαριασμών ισολογισμού ή σχετικές γνωστοποιήσεις στο προσάρτημα και έχουν το χαρακτηριστικό ότι αυτοί περιορίζονται συνήθως σε έναν συγκεκριμένο λογαριασμό.

Τέλος, πέραν της ταυτοποίησης και ανάλυσης των κινδύνων και της συσχέτισής τους με τις κατηγορίες των συναλλαγών και τα υπόλοιπα των λογαριασμών που μπορούν να επηρεάσουν, ενδιαφέρει τον ελεγκτή και η αξιολόγηση της πιθανότητας επέλευσης των κινδύνων, με αποτέλεσμα αυτοί να καταλήξουν σε ουσιώδη σφάλματα λόγω της φύσης και του είδους των εργασιών της επιχείρησης³³.

³³ Ο ελεγκτικός κίνδυνος νοείται ως η πιθανότητα να υπάρχουν ουσιώδη σφάλματα στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, εν αγνοία του ελεγκτή. Είναι, επομένως, η πιθανότητα ο ελεγκτής

Σχεδιαζόμενο επίπεδο σημαντικότητας

Με τον όρο «επίπεδο σημαντικότητας» στην ελεγκτική εννοούμε «την τάξη μεγέθους ενός σφάλματος (υποτίμησης, υπερτίμησης ή παράλειψης) στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις που καθιστά πιθανό τον επηρεασμό των οικονομικών αποφάσεων των χρηστών³⁴. Ο ορισμός αυτός είναι ιδιαίτερα σημαντικός διότι αποτελεί στην ουσία ένα όριο, το οποίο αν οι επιχειρήσεις δεν ξεπερνούν ο ελεγκτής θα τους εκδώσει έκθεση με σύμφωνη γνώμη. Δεδομένου ότι τα ΔΕΠ δεν δίνουν οδηγίες σχετικά με τον καθορισμό του επιπέδου σημαντικότητας, οι ελεγκτικές εταιρείες χρησιμοποιούν εμπειρικούς οδηγούς οι οποίοι βασίζονται σε κυμαινόμενα ποσοστά επί ορισμένων μεγεθών των οικονομικών καταστάσεων όπως π.χ. 5-10% επί των κερδών προ φόρων, 5-10% επί των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων, 1-5% της καθαρής θέσης, 0.5-2% επί των πωλήσεων κτλ. Καθώς όμως το μέγεθος της επιχείρησης μεταβάλλεται, παράλληλα μεταβάλλονται και τα ποσοστά αυτά και για την κατάλληλη επιλογή απαιτείται ορθή επαγγελματική κρίση, ενώ πέραν των ποσοτικών αυτών κριτηρίων ο ελεγκτής θα πρέπει να χρησιμοποιεί και ποιοτικά κριτήρια για την αξιολόγηση των εντοπισμένων σφαλμάτων. Τέλος, τονίζεται ότι είναι δυνατόν το επίπεδο αυτό να μεταβληθεί στην πορεία όσο αφορά τόσο την ποσοτική όσο και την ποιοτική αξιολόγηση των αποτελεσμάτων, την διαμόρφωση γνώμης και την σύνταξη πορίσματος.

Επίπεδο ελεγκτικού κινδύνου και στρατηγική ελέγχου

Δεδομένου ότι ο ελεγκτής δε μπορεί να ελέγξει το 100% των λογαριασμών των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, εξ ορισμού αναλαμβάνει ένα συγκεκριμένο επίπεδο ελεγκτικού κινδύνου. Το επίπεδο αυτό κινδύνου καθορίζεται από τον ίδιον τον ελεγκτή (συνήθως 5%) και κυμαίνεται ανάλογα με την φύση της επιχείρησης που ελέγχει.

Το επίπεδο του ελεγκτικού κινδύνου επιτυγχάνεται από τον ελεγκτή είτε αποφασίζοντας αυτός να δείξει εμπιστοσύνη στο υπάρχον σύστημα εσωτερικών δικλίδων (Στρατηγική Α) είτε να το αγνοήσει πλήρως (Στρατηγική Β), επιλέγοντας

να εκδώσει λανθασμένο τύπο έκθεσης όταν υπάρχουν, εν αγνοία του, ουσιώδη σφάλματα στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης που έλεγξε.

³⁴ ΔΕΠ 320, παράγραφος 3.

μεν μεταξύ των δύο στρατηγικών κατά το στάδιο του σχεδιασμού, αλλά αφήνοντας την πιθανότητα μετασχηματισμού σε μεταγενέστερο στάδιο βάση των ευρημάτων ελέγχου. Παράλληλα, μπορεί ο ελεγκτής να επιλέξει και κάποιο μείγμα στρατηγικής αποφεύγοντας τις ακραίες «επιλογές», υπό την έννοια του συνδυασμού των αποτελεσμάτων του συστήματος εσωτερικών δικλίδων και των δικών του ελεγκτικών διαδικασιών ή την μεταβολή της στρατηγικής του ανάλογα με το αντικείμενο του ελέγχου.

7.2.3. Στάδιο 3^ο: μελέτη και αξιολόγηση του συστήματος εσωτερικών δικλίδων της επιχείρησης.

Η έννοια της αξιολόγησης του συστήματος εσωτερικών δικλίδων αφορά την εκτίμηση αυτού από άποψη σχεδιασμού και λειτουργικής αποτελεσματικότητας ούτως ώστε να μπορεί ν' αποτρέπει αλλά και να εντοπίζει έγκαιρα και να διορθώνει τα σφάλματα στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Στο στάδιο, λοιπόν, αυτό εκτιμάται προκαταρκτικά το σύστημα εσωτερικών δικλίδων της επιχείρησης και εντοπίζεται ο κίνδυνος δικλίδων, υπό την έννοια του κινδύνου του συστήματος να μην αποτρέψει ή να μην εντοπίσει έγκαιρα και να διορθώσει τα ουσιώδη σφάλματα στις καταστάσεις. Για την εκτίμηση του κινδύνου δικλίδων στο υπόλοιπο ενός λογαριασμού θα πρέπει να εκτιμηθεί ξεχωριστά κάθε κατηγορία συναλλαγών που τον επηρεάζουν και ο ελεγκτής μπορεί να περιορίζει την εργασία του στις δικλίδες εκείνες που θεωρεί ότι επηρεάζουν άμεσα την αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων.

Σημασία για την αξιολόγηση του συστήματος εσωτερικών δικλίδων έχουν το περιβάλλον των δικλίδων, το οποίο επηρεάζει την πιθανότητα εμφάνισης ουσιωδών λαθών και η αξιοπιστία του λογιστικού συστήματος. Δεδομένης της αξιοπιστίας που το πληροφοριακό (λογιστικό) σύστημα πρέπει να παρουσιάζει, η αξιολόγησή του απαιτεί την ταυτοποίηση των συναλλαγών και θα πρέπει πάντα να γίνεται με αναφορά τα δομικά στοιχεία³⁵ του συστήματος εσωτερικών δικλίδων, με την έννοια του τρόπου συσχετισμού των δικλίδων με τον πυλώνα του συστήματος³⁶.

³⁵ Τα δομικά αυτά στοιχεία αφορούν το περιβάλλον του ελέγχου, την αξιολόγηση των κινδύνων, τις δραστηριότητες ελέγχου, την πληροφόρηση και επικοινωνία και την περιοδική παρακολούθηση.

³⁶ Πως π.χ. οι παράγοντες του περιβάλλοντος των δικλίδων επηρεάζουν την εγκυρότητα των καταχωρημένων συναλλαγών.

Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης του συστήματος εσωτερικών δικλίδων διακρίνονται σε τρία επίπεδα: Από 90- 100% κίνδυνο αποτυχίας, το σύστημα κρίνεται ουσιαστικά ανύπαρκτο, από 30-90% κίνδυνο αποτυχίας είναι περιορισμένος και παρουσιάζει αρκετή αποτελεσματικότητα και αξιοπιστία, ενώ τέλος το κατώτατο όριο κινδύνου 30% υποδηλώνει την πιθανότητα το σύστημα να μην εντοπίσει ή να αποτρέψει την εμφάνιση σφαλμάτων ακόμη και σε ένα άριστο σύστημα εσωτερικών δικλίδων. Είναι κατανοητό, βεβαίως, στο σημείο αυτό ότι στην πρώτη περίπτωση είναι περιττή η διενέργεια δοκιμασιών του συστήματος.

Σχετικά με τα ελεγκτικά τεκμήρια, την πηγή δηλ. πληροφόρησης, για την αξιολόγηση των δικλίδων το κυριότερο αποτελεί η πληροφόρηση από το προσωπικό της επιχείρησης, ενώ παράλληλα είναι απαραίτητη και η επικοινωνία του με τους εσωτερικούς ελεγκτές αυτής. Η διαδικασία της πληροφόρησης γίνεται είτε από ειδικά ερωτηματολόγια αξιολόγησης, είτε διαγράμματα ροής διαδικασιών και περιγραφές και με την ολοκλήρωσή της ο ελεγκτής εντοπίζει τα δυνατά και αδύναμα στοιχεία του συστήματος ούτως ώστε να προχωρήσει στο επόμενο στάδιο της δοκιμασίας αυτού.

7.2.4. Στάδιο 4^ο: δοκιμασία του συστήματος εσωτερικών δικλίδων

Όπως αναφέρθηκε και στο προηγούμενο στάδιο, η αξιολόγηση του συστήματος εσωτερικών δικλίδων οδηγεί στην κατάταξη αυτού με βάση το ποσοστό κινδύνου που αυτό παρουσιάζει, αποκλείοντας την δοκιμασία του συστήματος σε ποσοστό άνω του 90%. Ο λόγος που δεν δοκιμάζεται το σύστημα στα επίπεδα αυτά είναι γιατί το κόστος της δοκιμής υπερβαίνει κατά πολύ το όφελος από την ενδεχόμενη μείωση των δοκιμασιών για σφάλματα η οποία είναι αρκετά μικρή.

Οι δοκιμασίες του συστήματος εσωτερικών δικλίδων μπορεί να επιβεβαιώσει ή να μεταβάλλει το ποσοστό που είχε εκτιμηθεί κατά την προκαταρκτική διαδικασία αξιολόγησης αυτού. Συγκεκριμένα τα είδη δοκιμασιών τα οποία χρησιμοποιεί ο ελεγκτής είναι³⁷:

- Ερωτήσεις και συνεντεύξεις: Οι οποίες και στο στάδιο αυτό αποτελούν εργαλείο του ελεγκτή, το οποίο παρ' όλης της χαμηλής αποδεικτικής ισχύς του, εξαρτάται απ' την ικανότητα του ελεγκτή να θέτει κρίσιμες

³⁷Καραμάνης Κ., Σύγχρονη Ελεγκτική: Θεωρία και Πρακτική σύμφωνα με τα ΔΕΠ, Εκδόσεις ΟΠΑ, Αθήνα 2008.

ερωτήσεις. Τέλος όπως έχουμε ήδη πει, οι ερωτήσεις τίθενται είτε σε πρόσωπα της επιχείρησης είτε σε τρίτα άτομα.

- Παρατήρηση: Με την οποία ο ελεγκτής αποκτά ίδια αντίληψη σχετικά με την πραγματοποίηση των επιχειρησιακών διαδικασιών.
- Επιθεώρηση αρχείων, εγγράφων, στοιχείων του ενεργητικού κλπ.
- Επανεκτέλεση ή επανυπολογισμός: που αφορούν την επανάληψη μιας διαδικασίας, που έχει εκτελέσει ο υπάλληλος της επιχείρησης, από τον ίδιο τον ελεγκτή προκειμένου να διαπιστωθεί ότι έχει εκτελεστεί αυτή σωστά.

Ένα ακόμα σημαντικό στοιχείο στην δοκιμασία του συστήματος εσωτερικών δικλίδων είναι ο χρόνος εκτέλεσης αυτής. Ο ελεγκτής μπορεί να διενεργεί τις δοκιμασίες κατά τη διάρκεια του ενδιάμεσου ελέγχου³⁸ ενώ για την υπόλοιπη περίοδο θα πρέπει στον τελικό έλεγχο να κρίνει είτε ποιες πρόσθετες διαδικασίες θα πρέπει να διενεργήσει³⁹ ή να επεκτείνει τις δοκιμές του, λαμβάνοντας υπόψη διάφορους παράγοντες όπως τη σημασία των δικλίδων στον κίνδυνο εμφάνισης σφαλμάτων, την ύπαρξη μη αναμενόμενων μεταβολών των λογαριασμών κατά τη διάρκεια της υπόλοιπης περιόδου κτλ. Αν δε γίνει επέκταση των δοκιμών στο υπόλοιπο διάστημα, ο ελεγκτής οφείλει τουλάχιστον να ερευνήσει αν έχουν επέλθει αλλαγές στο εσωτερικό σύστημα δικλίδων.

Στην περίπτωση που έχει γίνει δοκιμή του συστήματος σε προηγούμενη χρήση, ο ελεγκτής οφείλει να εξετάσει, εάν δεν προβεί σε εκ νέου δοκιμασία, τυχόν αλλαγές στην τρέχουσα χρήση με ερωτήσεις και συνεντεύξεις, παρατήρηση ή και επιθεώρηση⁴⁰ και αν εντοπίσει αλλαγές θα πρέπει αναγκαστικά να προβεί σε εκ νέου δοκιμασία του συστήματος εσωτερικών δικλίδων, ενώ αν δεν εντοπίσει θα πρέπει να προβαίνει σε δοκιμασία κάθε τρίτη ελεγκτική χρήση, με την προϋπόθεση ότι ελέγχει σε κάθε χρήση μέρος των δικλίδων⁴¹. Ενώ αναγκαστικά θα πρέπει να υποβάλλονται

³⁸ Ο έλεγχος των χρηματοοικονομικών καταστάσεων διενεργείται σε δύο φάσεις: στον ενδιάμεσο έλεγχο και στον τελικό έλεγχο. Ο ενδιάμεσος γίνεται κατά την διάρκεια της ελεγχόμενης περιόδου (συνήθως λίγο μετά το μέσο) και καλύπτει τις συναλλαγές απ' την αρχή της χρήσης μέχρι εκείνη την στιγμή ενώ ο τελικός διενεργείται μετά την λήξη της χρήσης.

³⁹ ΔΕΠ 330, παρ. 37.

⁴⁰ ΔΕΠ 330, παρ. 39 και ΔΕΠ 500., παρ. 23

⁴¹ ΔΕΠ 330 παρ. 41 και 43

σε έλεγχο οι δικλίδες που αποτελούν αυξημένο κίνδυνο για την εμφάνιση σφαλμάτων στις οικονομικές καταστάσεις ακόμα κι αν αυτές δεν έχουν αλλαγές⁴².

Τέλος, στα πλαίσια του ΔΕΠ ορίζεται ότι ο ελεγκτής «οφείλει να γνωστοποιεί στα αρμόδια κάθε φορά μέλη της εκτελεστικής διοίκησης ή της εταιρικής διακυβέρνησης (μέλη του Δ.Σ. ή και της Επιτροπής Ελέγχου), το συντομότερο δυνατό, ουσιώδεις αδυναμίες στο σχεδιασμό ή την εφαρμογή δικλίδων εσωτερικού διοικητικού ελέγχου».

7.2.5. Στάδιο 5^ο: έλεγχος για τον εντοπισμό ουσιωδών σφαλμάτων

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, ο στόχος του ελέγχου είναι να συγκεντρώσει ο ελεγκτής επαρκή ελεγκτικά τεκμήρια προκειμένου να διαμορφώσει και να εκφράσει τη γνώμη του για το εάν υπάρχουν σφάλματα στις οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης, ενώ η πιθανότητα ύπαρξης σφαλμάτων εξαρτάται από τρεις παράγοντες:

- Τους στρατηγικούς κινδύνους και το εξωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης.
- Τους κινδύνους επιχειρηματικών διαδικασιών και το εσωτερικό επιχειρηματικό περιβάλλον και τέλος,
- Τις εσωτερικές δικλίδες που έχουν αναπτυχθεί από την διοίκηση για την αντιμετώπιση των εν λόγω κινδύνων.

Με τη μελέτη των τριών αυτών παραγόντων, ο ελεγκτής έχει διαμορφώσει την άποψή του για το επίπεδο του υπολειμματικού κινδύνου, του κινδύνου δηλαδή για την εμφάνιση ουσιωδών σφαλμάτων μετά τη λειτουργία των εσωτερικών δικλίδων. Διαπιστώνεται, επομένως, ότι ο ελεγκτής σε πρώτο στάδιο αξιολογεί τους κινδύνους που οφείλονται στο εξωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης και τους κινδύνους που σχετίζονται με την ανάληψη των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και το εσωτερικό περιβάλλον αυτής και στη συνέχεια για κάθε μια κατηγορία μελετά τις αντίστοιχες δικλίδες αντιμετώπισης, ούτως ώστε να καταλήξει στο επίπεδο κινδύνου που υπολείπεται.

Ο σχεδιασμός των ελεγκτικών διαδικασιών για τον έλεγχο σφαλμάτων περιλαμβάνουν τον καθορισμό της φύσης, της έκτασης και του χρόνου εκτέλεσης της κάθε ελεγκτικής διαδικασίας.

⁴² ΔΕΠ 330 παρ. 41

Η φύση των ελεγκτικών διαδικασιών σχετίζεται με το είδος και την αποτελεσματικότητα των επιμέρους τεστ. Συγκεκριμένα, ο ελεγκτής έχει στην διάθεσή του τέσσερα είδη δοκιμασιών για ποσοτικά σφάλματα⁴³:

1. Αναλυτικές διαδικασίες, οι οποίες προβλέπονται από τα ΔΕΠ, χωρίς όμως να επιβάλλονται και συνοπτικά περιλαμβάνουν: την παράθεση συγκριτικών χρηματοοικονομικών πληροφοριών, τις καταστάσεις κοινών μεγεθών (κάθετη ανάλυση), την ανάλυση αριθμοδεικτών, τις μη χρηματοοικονομικές μετρήσεις επίδοσης και την διενέργεια συγκρίσεων με άλλες επιχειρήσεις ή τον κλάδο (benchmarking)⁴⁴.
2. Λεπτομερής εξέταση των συναλλαγών (έλεγχος των παραστατικών): η οποία όπως έχει ήδη αναφερθεί σε προηγούμενη παράγραφο κατευθύνεται είτε κατά την φορά «Παραστατικό - Ημερολόγιο - Καθολικό» ή την αντίστροφη. Η πρώτη διαδικασία αφορά κυρίως την περίπτωση που ο ελεγκτής υποψιάζεται την ύπαρξη σφαλμάτων υποτίμησης στοιχείων του Ισολογισμού, ενώ η δεύτερη την περίπτωση που αυτός θέλει να επιβεβαιώσει την καταχώρηση ενός παραστατικού στα βιβλία και είναι αποτελεσματική στην περίπτωση ελέγχου σφαλμάτων υπερτίμησης στοιχείων.
3. Εξέταση υπολοίπων λογαριασμών: Στην περίπτωση αυτή, αντί ο ελεγκτής να εξετάζει τα υπόλοιπα μέσω των χρεώσεων και των πιστώσεων, αποστέλλει επιστολές στους πελάτες, τους προμηθευτές και τις τράπεζες προκειμένου να επιβεβαιώσουν το υπόλοιπο του λογαριασμού και να εξηγήσουν το λόγο πιθανής διαφωνίας.
4. Δοκιμασίες τύπου «αποδέχομαι/απορρίπτω»: που εφαρμόζονται στις περιπτώσεις π.χ. καταμέτρησης αποθεμάτων της επιχείρησης από τον ελεγκτή και επιζητείται επανακαταμέτρηση από τον πελάτη λόγω διαφωνίας.

Η έκταση των ελεγκτικών διαδικασιών αφορά το μέγεθος του δείγματος που θα επιλέξει ο ελεγκτής και το οποίο έχει αντίστροφη σχέση με τον αποδεκτό κίνδυνο εντοπισμού. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, λόγω του μεγέθους των επιχειρήσεων και της

⁴³ Καραμάνης Κ., Σύγχρονη Ελεγκτική: Θεωρία και Πρακτική σύμφωνα με τα ΔΕΠ, Εκδόσεις ΟΠΑ, Αθήνα 2008.

⁴⁴ Αναλυτικά οι διαδικασίες αυτές παρουσιάζονται στην Σύγχρονη Ελεγκτική: Θεωρία και Πρακτική σύμφωνα με τα ΔΕΠ του Καραμάνη Κ., Εκδόσεις ΟΠΑ, Αθήνα 2008, σελ. 354-370.

συνθετότητας των συναλλαγών, καθίσταται αντιοικονομική και χρονοβόρα η εξέταση όλων των λογιστικών στοιχείων, κονδυλίων και παραστατικών και συνίσταται η επιλογή κατάλληλου δείγματος ελέγχου το οποίο προσδιορίζεται με σαφή τρόπο στην ελεγκτική βιβλιογραφία και διακρίνεται σε στατιστική και μη στατιστική δειγματοληψία⁴⁵.

Ο χρόνος εκτέλεσης, τέλος, όπως έχει αναλυθεί και σε προηγούμενη παράγραφο διακρίνεται σε δύο φάσεις: τον ενδιάμεσο και τον τελικό και αποτελεί σημαντικό θέμα στον σχεδιασμό των ελεγκτικών διαδικασιών εφόσον θα πρέπει να αποφασιστεί εάν τα τεστ θα καλύπτουν ολόκληρη την χρήση ή εάν επαρκούν οι δοκιμασίες που έγιναν στο ενδιάμεσο έλεγχο.

7.2.6. Στάδιο 6^ο: ολοκλήρωση των ελεγκτικών διαδικασιών

Στο στάδιο αυτό περιλαμβάνονται οι διαδικασίες για την ολοκλήρωση του ελέγχου των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και συνδέονται άμεσα με τις αποφάσεις που έχει λάβει ο ελεγκτής καθ' όλη τη διάρκεια του ελέγχου αλλά και με τα ελεγκτικά τεκμήρια τα οποία έχει συλλέξει.

Στο στάδιο αυτό η ελεγκτική διαδικασία συμβάλλει στον εντοπισμό ενδεχόμενων υποχρεώσεων ή δεσμεύσεων της επιχείρησης αναφορικά με:

- Δικαστικές διενέξεις με τρίτα πρόσωπα
- Δικαστικές διενέξεις με δημόσιες αρχές ή άλλες ρυθμιστικές αρχές και
- Εγγυήσεις υπέρ τρίτων (π.χ. χορηγηθείσες εγγυήσεις για δάνεια τρίτων).

Άλλες δεσμεύσεις μπορεί να αφορούν συμφωνίες για μελλοντικές ενέργειες, όπως αγοραπωλησία εμπορευμάτων σε προκαθορισμένες τιμές και ημερομηνίες, συμφωνίες με τους εργαζόμενους κτλ. και γενικά δεν αναγνωρίζονται ως στοιχεία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, ωστόσο όμως πρέπει να παρέχονται επαρκείς γνωστοποιήσεις στο προσάρτημα εφόσον μπορεί να επηρεάσουν σημαντικά τις μελλοντικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

⁴⁵ Αναλυτικότερα η διαδικασία επιλογής δείγματος αναφέρεται στην Σύγχρονη Ελεγκτική: Θεωρία και Πρακτική σύμφωνα με τα ΔΕΠ, του Καραμάνη Κ., Εκδόσεις ΟΠΑ, Αθήνα 2008 Κεφ. 14 και συγκεκριμένα στην διαδικασία ελέγχου εσωτερικών δικλίδων και ελέγχου σφαλμάτων στα κεφ. 15 και 16 αντίστοιχα.

Οι διαδικασίες για τον εντοπισμό και τον έλεγχο των ενδεχόμενων υποχρεώσεων και δεσμεύσεων είναι⁴⁶:

- Η ανασκόπηση φύλλων εργασίας του φακέλου ελέγχου της προηγούμενης χρήσης, για την παρακολούθηση της εξέλιξης ενδεχόμενων υποχρεώσεων της προηγούμενης χρήσης κατά την τρέχουσα περίοδο.
- Υποβολή ερωτήσεων και συνεντεύξεις με αρμόδια στελέχη της διοίκησης.
- Ανασκόπηση φορολογικών δηλώσεων ή άλλων εγγράφων και δηλώσεων που έχουν υποβληθεί στις δημόσιες αρχές.
- Ανασκόπηση δημοσιευμάτων στον Τύπο σχετικά με την επιχείρηση ή ανακοινώσεων της επιχείρησης στον Τύπο.
- Ανασκόπηση των πρακτικών των συνεδριάσεων του ΔΣ και της Γενικής Συνέλευσης, για τυχόν αναφορά ενδεχόμενων υποχρεώσεων ή δεσμεύσεων.
- Για τον ίδιο λόγο επίσης γίνεται ανάλυση και έλεγχος των παραστατικών των δικαστικών εξόδων της χρήσης και τέλος

Περαιτέρω, και λόγω της σπουδαιότητας της πηγής πληροφόρησης που αποτελεί ο δικηγόρος, ο ελεγκτής φροντίζει να λάβει έγγραφη επιστολή παράστασης από το νομικό σύμβουλο σχετικά με τις ενδεχόμενες υποχρεώσεις και δεσμεύσεις⁴⁷.

Ένα ακόμα θέμα που ελέγχεται στο στάδιο αυτό αφορά τα μεταγενέστερα γεγονότα⁴⁸, τα οποία είτε συμβαίνουν μέχρι την ημερομηνία της έκθεσης ελέγχου, είτε μετά την έκθεση και πριν την έκδοση των καταστάσεων, είτε μετά και των δύο.

Στην περίπτωση που τα γεγονότα αυτά συμβούν πριν την ημερομηνία έκθεσης ελέγχου, ο ελεγκτής οφείλει να συγκεντρώσει τα απαραίτητα τεκμήρια και να προβεί στις απαραίτητες ενέργειες είτε τα γεγονότα απαιτούν την προσαρμογή των μεγεθών των χρηματοοικονομικών καταστάσεων είτε απλά την γνωστοποίησή τους⁴⁹.

⁴⁶ Καραμάνης Κ., Σύγχρονη Ελεγκτική: Θεωρία και Πρακτική σύμφωνα με τα ΔΕΠ, Εκδόσεις ΟΠΑ, Αθήνα 2008.

⁴⁷ ΔΕΠ 501 παρ. 33 έως 37.

⁴⁸ Σχετικά θέματα ρυθμίζει το ΔΕΠ 560 σε συμφωνία με τα ΔΛΠ 10.

⁴⁹ ΔΕΠ 560

Στην περίπτωση, τώρα, που τα γεγονότα λάβουν χώρα μετά την ημερομηνία έκδοσης ελέγχου και πριν την έκδοση των καταστάσεων, ο ελεγκτής εφόσον έχει ενημερωθεί από την διοίκηση (η οποία έχει υποχρέωση να ενημερώνει για τέτοια γεγονότα) οφείλει να εξετάσει το ενδεχόμενο που οι καταστάσεις χρειάζονται προσαρμογή, να το συζητήσει με την διοίκηση και να λάβει τα κατάλληλα μέτρα και να προβεί στις απαραίτητες διαδικασίες (έκδοση νέας έκθεσης ελέγχου, ενημέρωση χρηστών).

Τέλος, στην περίπτωση που τα γεγονότα συμβούν μετά την έκδοση των καταστάσεων και ο ελεγκτής τα λάβει γνώση, οφείλει να ενημερώσει την διοίκηση αν απαιτείται αναθεώρηση και επανέκδοση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και να το συζητήσει μαζί της για να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα (η διαδικασία που ακολουθείται είναι ίδια με την προηγούμενη περίπτωση, δηλ. έκδοση νέας έκδοσης, ενημέρωση χρηστών κτλ.).

Στη συνέχεια, και προτού ολοκληρωθεί η ελεγκτική διαδικασία εξετάζονται τα συνδεδεμένα μέρη της επιχείρησης⁵⁰, υπό την έννοια ότι ελέγχονται και γνωστοποιούνται στις οικονομικές καταστάσεις το ύψος των συναλλαγών κατά τη διάρκεια της εν λόγω χρήσης και τα υπόλοιπα των λογαριασμών⁵¹.

Ένα ακόμα ενδεχόμενο που εξετάζεται στο στάδιο αυτό, αφορά τη δυνατότητα συνέχισης της δραστηριότητας (going concern) καθώς η διοίκηση οφείλει να εξετάζει την ικανότητα αυτή της επιχείρησης κατά την διαδικασία κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων. Αποτελεί βασικό στοιχείο των οικονομικών καταστάσεων, καθώς αυτές καταρτίζονται πάντα με την προϋπόθεση την συνέχισης της δραστηριότητας της επιχείρησης, ενώ αν διαπιστωθεί αβεβαιότητα για το ενδεχόμενο αυτό, οφείλει η διοίκηση να το αναφέρει στο προσάρτημα. Σε επόμενο κεφάλαιο, θα αναλυθεί εκτενέστερα αυτή η αρχή και η ελεγκτική διαδικασία που ακολουθείται για τη διαπίστωση της δυνατότητας συνέχισης της δραστηριότητας μιας επιχείρησης.

Ένα επιπλέον στοιχείο που πρέπει να περιλαμβάνεται στο φάκελο του ελεγκτή είναι οι επιστολές παράστασης της διοίκησης (representations letters), οι οποίες

⁵⁰ Βάσει του ΔΛΠ 24, συνδεδεμένο μέρος ενός φυσικού ή νομικού προσώπου είναι ένα τρίτο φυσικό ή νομικό πρόσωπο, όταν το ένα από τα δύο μέρη είναι σε θέση να κατευθύνει ή να επηρεάσει σημαντικά τις οικονομικές και επιχειρηματικές αποφάσεις του άλλου. Π.χ. οι θυγατρικές ή συγγενείς επιχειρήσεις, τ' ανώτερα διοικητικά στελέχη και τα μέλη της στενής οικογενείας. (παρ. 9)

⁵¹ ΔΕΠ 550 παρ. 2

αφορούν σημαντικά θέματα των χρηματοοικονομικών καταστάσεων για τα οποία πληροφορείται ο ελεγκτής από τη διοίκηση. Το περιεχόμενο αυτών των επιστολών προσδιορίζεται από τον ελεγκτή με επιστολή του προς τη διοίκηση και η απάντηση πρέπει να είναι τεκμηριωμένη. Το κύριο θέμα της επιστολής παράστασης της διοίκησης αφορά την ανάληψη της ευθύνης για την εύλογη παρουσίαση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, σύμφωνα με το πλαίσιο χρηματοοικονομικής πληροφόρησης⁵². Παράλληλα η διοίκηση μέσω της επιστολής παράστασης οφείλει να δηλώσει ότι οι επιπτώσεις από τα μη διορθωμένα σφάλματα για τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις δεν είναι σημαντικές. Πρέπει όμως να τονιστεί ότι οι παραστάσεις της διοίκησης δεν απαλλάσσουν τον ελεγκτή από την ευθύνη που έχει να συγκεντρώσει τα απαραίτητα ελεγκτικά τεκμήρια.

Προτού ολοκληρωθούν οι ελεγκτικές διαδικασίες, υπάρχουν κάποιες τελικές δοκιμασίες με σκοπό να διασφαλίσουν το έργο του ελεγκτή υπό την έννοια ότι δεν του έχουν ξεφύγει σημαντικά θέματα.

Οι διαδικασίες αυτές αφορούν, αρχικά την τελική αξιολόγηση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων υπό την έννοια της συνολικής παρουσίας αυτής και των γνωστοποιήσεων ιδίως στην περίπτωση των ενοποιημένων καταστάσεων όπου και οι συνθήκες και τα χρονικά περιθώρια καθιστούν την παρείσφρηση σφαλμάτων ιδιαίτερα πιθανή. Στην περίπτωση που εντοπίσει ο ελεγκτής ουσιώδεις αποκλίσεις μεταξύ πρόσθετων πληροφοριών και χρηματοοικονομικών καταστάσεων, οφείλει να αποφανθεί αν είναι απαραίτητη η διόρθωση αυτών. Στην συνέχεια συγκεντρώνονται τα ποσοτικά σφάλματα που έχουν βρεθεί κατά την ελεγκτική διαδικασία και προτείνονται οι απαραίτητες προσαρμογές οι οποίες είναι στην ευθύνη της διοίκησης να εκτελεστούν ενώ ευθύνη του ελεγκτή αποτελεί η έκφραση αρνητικής γνώμης σε περίπτωση μη συμμόρφωσης των οικονομικών καταστάσεων με αυτές. Τέλος, απαιτείται η εσωτερική επισκόπηση του φακέλου ελέγχου υπό την έννοια της ευθύνης της ελεγκτικής εταιρείας να εγκαταστήσει ένα σύστημα εσωτερικών δικλίδων που θα διασφαλίζει την συμμόρφωση της επιχείρησης με τα επαγγελματικά πρότυπα και της νομικές και λοιπές κανονιστικές ρυθμίσεις ενώ οι εκθέσεις που εκδίδονται είναι κατάλληλες. Με την έννοια αυτή θα πρέπει να υπάρχει εσωτερική επισκόπηση των φύλλων εργασίας και της έκθεσης ελέγχου η οποία θα πρέπει να γίνεται με ιεραρχική προτεραιότητα.

⁵² ΔΕΠ 580

ενώ το έργο του ανώτερου οργάνου, του ορκωτού ελεγκτή, θα πρέπει να επισκοπείται από άλλον ορκωτό ελεγκτή.

Προτού ολοκληρώσει ο ελεγκτής το στάδιο αυτό θα πρέπει, τέλος, να έρθει σε επικοινωνία και με τους υπεύθυνους της διακυβέρνησης ούτως ώστε τα όργανα αυτά να ενημερωθούν για θέματα σχετικά με την διακυβέρνηση τα οποία προκύπτουν κατά την διενέργεια του ελέγχου ενώ παράλληλα και για τυχόν λάθη που δεν διορθώσει η εκτελεστική διοίκηση με την αιτιολογία ότι αυτά δεν είναι τόσο σημαντικά τόσο ατομικά όσο και συνολικά. Η αναφορά αυτή θα πρέπει να γίνεται εγγράφως και όσο το δυνατόν πιο έγκαιρα, πριν από την δημοσίευση των οικονομικών καταστάσεων, ούτως ώστε τα πρόσωπα αυτά να προβούν στις κατάλληλες ενέργειες.

7.2.7. Στάδιο 7^ο: έκδοση της έκθεσης ελέγχου

Η έκδοση της έκθεσης ελέγχου τερματίζει ουσιαστικά και τυπικά την ελεγκτική διαδικασία ενώ συγκεντρώνει και κωδικοποιεί τα ουσιώδη συμπεράσματα του συνόλου των ελεγκτικών τεκμηρίων που έχει συγκεντρώσει ο ελεγκτής και αποτελούν τη βάση για την έκφραση της επαγγελματικής του γνώμης, η οποία περιλαμβάνεται σε αυτήν. Τονίζεται στο σημείο αυτό ότι η έκθεση ελέγχου από τυπικής άποψης, υπέχει μια σειρά ευθυνών (πειθαρχικών, αστικών και ποινικών) για τον ελεγκτή σε περίπτωση που αποδειχθεί ότι δεν έχει εκπληρώσει επαρκώς τις υποχρεώσεις του.

Οι κατηγορίες των εκθέσεων ελέγχου του ελεγκτή με βάση τα ΔΕΠ είναι οι εξής:

- Απλή σύμφωνη γνώμη.
- Διαφοροποιημένες εκθέσεις χωρίς επηρεασμό της γνώμης του ελεγκτή σε θέματα έμφασης όπως της δυνατότητας ομαλής συνέχισης δραστηριότητας, ουσιώδους αβεβαιότητας καθώς και θέματα που δεν επηρεάζουν τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.
- Διαφοροποιημένες εκθέσεις με επηρεασμό της γνώμης του ελεγκτή όπου ο ελεγκτής είτε θα εκφράσει γνώμη με εξαίρεση ή εξαιρέσεις, ή θα αρνηθεί να εκφράσει γνώμη ή θα εκφράσει αρνητική γνώμη⁵³.

⁵³ Αναλυτικότερα οι εκθέσεις ελέγχου αναφέρονται στο Κεφ. 21 του Καραμάνη Κ., Σύγχρονη Ελεγκτική: Θεωρία και Πρακτική σύμφωνα με τα ΔΕΠ, Εκδόσεις ΟΠΑ, Αθήνα 2008.

Αναλύοντας λοιπόν την ελεγκτική διαδικασία σε κάθε στάδιό της, είμαστε σε θέση στη συνέχεια να αναφερθούμε στο παράδειγμα ελέγχου του κύκλου πωλήσεων, των παγίων και των εξόδων μιας επιχείρησης και συγκεκριμένα στις δοκιμασίες ελέγχου αυτών.

7.3. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΛΕΓΚΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ

7.3.1. Ο έλεγχος του κύκλου πωλήσεων

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει κατά τη διάρκεια αποσαφήνισης της ελεγκτικής διαδικασίας, σε κάθε λογαριασμό που συνδέεται με τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις πρωτίστως εφαρμόζεται ένα σύστημα εσωτερικών δικλίδων υπό την έννοια των ενεργειών της επιχείρησης για την αποφυγή και τον έγκαιρο εντοπισμό και διόρθωση των σφαλμάτων. Για το λόγο αυτό και επειδή ο ελεγκτής ενδιαφέρεται για τη διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου των λογαριασμών, η ανάλυση περιλαμβάνει αρχικά το κομμάτι αυτό και μετέπειτα τις δοκιμασίες ελέγχου του εξωτερικού ελεγκτή.

Τα έσοδα της επιχείρησης αποτελούν τον κυριότερο λογαριασμό⁵⁴ της δεδομένου ότι καταδεικνύουν την πορεία αυτής και διακρίνονται σε έσοδα από την κύρια δραστηριότητα, έσοδα από παρεπόμενες δραστηριότητες, έσοδα από επενδυτικές δραστηριότητες και έσοδα -κέρδη ή ζημίες- από ανόργανα αποτελέσματα.

Σκοπός του εσωτερικού ελέγχου επί των πωλήσεων είναι η διασφάλιση, αρχικά, ότι οι πωλήσεις οι οποίες διενεργήθηκαν καθ' όλη τη διάρκεια της χρήσης έχουν υπολογιστεί στα αποτελέσματα αυτής και τέλος αν οι λογαριασμοί εσόδων που τηρούνται από την εταιρεία απεικονίζουν τις πραγματικές συναλλαγές της περιόδου.

⁵⁴ Για τον λόγο αυτό ο φορολογικός νόμος 2238/1994 αρ. 4 παρ.3, ορίζει ότι τόσο τα έσοδα όσο και τα έξοδα κάθε διαχειριστικής χρήσης είναι αυτοτελή και ανεξάρτητα απ' τις άλλες χρήσεις. Έτσι στις οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης καταχωρούνται τα έσοδα και κατ' επέκταση τα κέρδη της χρήσης κτήσεως καθώς και τα έξοδα της χρήσης που βαρύνουν.

Έτσι, το εσωτερικό σύστημα δικλίδων ασχολείται με τον ταμειακό έλεγχο, τον έλεγχο του λογαριασμού πελατών, το ύψος των παρεχόμενων πιστώσεων και τον έλεγχο των αποθεμάτων, ενώ παράλληλα ελέγχει⁵⁵:

- Την καταχώρηση και το χειρισμό των παραγγελιών.
- Την εκτέλεση της παραγγελίας.
- Τη διακίνηση των πωληθέντων αγαθών και την έκδοση των νόμιμων παραστατικών καθώς και την παραλαβή παραστατικών έκδοσης τρίτων για τις φορτωτικές υπηρεσίες.
- Την τιμολόγηση των αγαθών και τους όρους εξόφλησης του τιμήματος
- Την ενημέρωση των λογιστικών βιβλίων.
- Την είσπραξη του τιμήματος.
- Την επαλήθευση του υπολοίπου των πελατών.
- Την καταμέτρηση των αποθεμάτων και τη σύγκριση με τα λογιστικά υπόλοιπα.

Επιπλέον, τα τιμολόγια πωλήσεων θα πρέπει να εκδίδονται από συγκεκριμένα και προκαθορισμένα στελέχη, ενώ πρέπει να υπάρχει και υπεύθυνος υπάλληλος του λογιστηρίου που θα ελέγχει τις αναγραφόμενες τιμές, ποσότητες, μονάδες μέτρησης κτλ. των τιμολογίων.

Στην περίπτωση των επιστροφών πωλήσεων θα πρέπει οι εισαγωγές να καταγράφονται στο βιβλίο αποθήκης και να εκδίδονται δελτίο εισαγωγής και πιστωτικό τιμολόγιο.

Πέραν των πωλήσεων και των επιστροφών θα πρέπει να ελέγχονται και οι πωλήσεις που γίνονται με όρους και συγκεκριμένα:

- Αγαθά τα οποία εκχωρούνται προς πώληση σε τρίτους θα πρέπει να καταχωρούνται σε ειδικούς λογαριασμούς διότι δεν μπορούν να εξαιρούνται της απογραφής αλλά δεν μπορούν να αναφερθούν και ως πωλήσεις ακόμα.
- Παρόμοια περίπτωση αποτελούν και τα πωληθέντα προϊόντα υπό τον όρο της δοκιμής τα οποία τιμολογούνται εφόσον περάσει η δοκιμαστική περίοδος και τεθούν οριστικά στην διάθεση του αγοραστή.

⁵⁵ Αληφαντής Γ., Ελεγκτική, Εκδόσεις Παμισος, Αθήνα 2010.

- Επιπλέον, οι πωλήσεις με δείγμα, που σε περίπτωση που οι πωλήσεις δεν συμφωνούν με αυτό ο αγοραστής μπορεί να απαιτήσει, είτε αναστροφή της πώλησης είτε μείωση του τιμήματος,
- Οι πωλήσεις υπό αίρεση, που δεν μπορούν να θεωρηθούν ως πώληση και συνεπώς το ποσό που έχει εισπραχθεί δεν μπορεί να αποτελέσει έσοδο της επιχείρησης προτού εξέλθει η αίρεση.

Για τις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει ο εσωτερικός έλεγχος να επιθεωρεί σε τακτά χρονικά διαστήματα τους αρμόδιους υπαλλήλους και να ελέγχει αν τηρούνται οι διαδικασίες στην περίπτωση που η μη πραγματοποίηση πώλησης καθίσταται οριστική ή βέβαια.

Παράλληλα με τους τακτούς ελέγχους που πραγματοποιούνται εσωτερικά από την επιχείρηση σε τακτά διαστήματα θα πρέπει να ελέγχονται κατά τη λήξη της χρήσης τα αποτελέσματα που καταρτίζονται και συγκεκριμένα αν περιλαμβάνονται τα βέβαια και εκκαθαρισμένα έσοδα μέχρι το τέλος της χρήσης καθώς και οι εκπτώσεις των πωλήσεων⁵⁶ που βαρύνουν την χρήση ενώ δεν θα πρέπει να περιλαμβάνονται προβλέψεις εσόδων⁵⁷.

Ο ρόλος τώρα του εξωτερικού ελεγκτή πέραν της διαπίστωσης καταγραφής των δεδουλευμένων εσόδων στους κατάλληλους λογαριασμούς θα πρέπει να διενεργούνται μια σειρά δοκιμών όπως:

- Συντάσσεται κατάσταση πωλήσεων η οποία θα πρέπει να συμφωνεί με τις υποβληθείσες δηλώσεις Φ.Π.Α. και να συγκρίνει τις πωλήσεις της τρέχουσας χρήσης με τις αντίστοιχες της προηγούμενης.
- Στη συνέχεια ελέγχονται τα αθροίσματα του ημερολογίου πωλήσεων καθώς και η μεταφορά τους στο γενικό καθολικό και τους αντίστοιχους εισπρακτέους λογαριασμούς. Επιπλέον, ελέγχεται το γεγονός ότι τα κονδύλια καταχωρήθηκαν σωστά τόσο σε ποσό όσο και σε ημερομηνία.
- Έτσι, ο ελεγκτής θα πρέπει να αντιπαραβάλλει τις πωλήσεις με τα εκδοθέντα τιμολόγια και δελτία αποστολής και περαιτέρω να ελέγχει

⁵⁶ Σημειώνεται στο σημείο αυτό ότι τ' αντίστοιχα πιστωτικά παραστατικά θα πρέπει να εκδίδονται μέχρι την εικοστή ημέρα του επόμενου από τη λήξη της χρήσεων μήνα με ημερομηνία έκδοσης την τελευταία ημέρα της εκάστοτε χρήσης (31/12, 30/06) με την προϋπόθεση ότι θα πρέπει να παραδίδονται μέχρι την ημέρα αυτή σε αυτόν που αφορούν.

⁵⁷ Εφόσον αυτό δεν επιτρέπεται βάσει Ν. 2190/1920.

και τη συνέχεια του αύξοντος αριθμού αυτών. Τα παραστατικά που έχουν ακυρωθεί θα πρέπει να εξετάζονται και ως προς τον λόγο ακυρώσεως και ως προς τη διαδικασία.

- Ακόμα, θα πρέπει να ελέγχονται και οι τιμές πωλήσεων που θα πρέπει να συμφωνούν με τους εγκεκριμένους τιμοκαταλόγους της επιχείρησης ή με τις σχετικές εγκρίσεις της διοίκησης.

Κατά τον έλεγχο των πωλήσεων, επιπλέον, ερευνάται η τήρηση των λογιστικών αρχών και συγκεκριμένα, της αρχής της αυτοτέλειας των χρήσεων υπό την έννοια της καταχώρησης όλων των δεδουλευμένων εσόδων στα έσοδα της χρήσης, της αρχής της συντηρητικότητας υπό την έννοια της καταχώρησης των εσόδων ως βέβαια και όχι ως «έσοδα κατά πρόβλεψη» και της αρχής της αντιπαράθεσης εσόδου - εξόδου, υπό την έννοια ότι για όλα τα παραγωγικά έξοδα έχουν λογιστικοποιηθεί και τιμολογηθεί τα αντίστοιχα έσοδα.

Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να αναφερθεί ότι η επιλογή της περιόδου ελέγχου θα πρέπει να γίνει έτσι ώστε να περιλαμβάνει οποιαδήποτε περίοδο κατά τη διάρκεια της χρήσης και ένα μικρό τμήμα πριν και μετά της ημερομηνίας ισολογισμού.

Σχετικά με την επιστροφή των πωλήσεων ο ελεγκτής θα πρέπει να δίνει ιδιαίτερη σημασία στην ύπαρξη οργάνου για την αποδοχή της επιστροφής και για το λόγο αυτό χρησιμοποιεί στην έρευνά του τα πιστωτικά σημειώματα, τη σχετική αλληλογραφία και τις τυχόν αποφάσεις της διοίκησης ενώ τέλος ελέγχεται και η εισαγωγή τους στην αποθήκη μέσω της αντιπαραβολής των εκδοθέντων δελτίων εισαγωγής.

Τέλος για τις χορηγηθείσες εκπτώσεις θα πρέπει ο ελεγκτής να δώσει μεγάλη προσοχή στην ύπαρξη έγκρισης για την χορήγηση εκπτώσεων, ενώ παράλληλα θα πρέπει όλα τα ποσά να αντιπαραβάλλονται και με τις υποβληθείσες δηλώσεις στο Δημόσιο για πωλήσεις επιστροφές και εκπτώσεις.

7.3.2. Έλεγχος των εξόδων

Συνέχεια του ελέγχου των πωλήσεων αποτελεί ο έλεγχος των εξόδων. Οι ελεγκτές ενδιαφέρονται για τα έξοδα που συνεπάγονται οι πωλήσεις μιας επιχείρησης προκειμένου να μην υπάρχουν σπατάλες. Για το λόγο αυτό ο εσωτερικός έλεγχος έχει

θεσπίσει συγκεκριμένες αρχές που πρέπει να τηρούνται στους λογαριασμούς εξόδων και συγκεκριμένα⁵⁸:

- Αρχή του πρωτοτύπου δικαιολογητικού: η οποία απαιτεί την διαφύλαξη των πρωτότυπων παραστατικών για την απόδειξη της συναλλαγής⁵⁹.
- Αρχή της οντότητας της επιχείρησης βάσει της οποίας τα δικαιολογητικά εκδίδονται στο όνομα αυτής και όχι του επιχειρηματία: υπό την έννοια ότι οι συναλλαγές αυτές θα πρέπει να αφορούν πράγματι συναλλαγές της επιχείρησης και όχι του εκάστοτε επιχειρηματία.
- Αρχή έκδοσης των δικαιολογητικών βάσει των διατάξεων της ισχύουσας νομοθεσίας: σύμφωνα με την οποία τα πρωτότυπα δικαιολογητικά που εκδίδουν τρίτοι θα πρέπει να περιλαμβάνουν τα πλήρη και ακριβή στοιχεία του παραλήπτη και του εκδότη, τον τόπο και την ημερομηνία έκδοσης⁶⁰, την πλήρη περιγραφή της τιμολογούμενης συναλλαγής⁶¹ και να είναι υπογεγραμμένα από τα νόμιμα πρόσωπα της συναλλαγής.
- Αρχή της επαλήθευσης των παραλαμβανομένων αγαθών και των προσφερόμενων από τρίτους υπηρεσιών: υπό την έννοια ότι δεν αρκεί μόνο η ύπαρξη του πρωτότυπου τιμολογίου, αλλά η παρεχόμενη από τους προμηθευτές υπηρεσία να προκύπτει από τα βιβλία του ότι είναι αληθής, όπως π.χ. πληρωμή αμοιβών στο προσωπικό ή τρίτους. Επιπλέον, κατά τη σύναψη συναλλαγών και την κατάρτιση συμβάσεων

⁵⁸ Αληφαντής Γ., Ελεγκτική, Εκδόσεις Πάμισος, Αθήνα 2010.

⁵⁹ Σε περίπτωση που αυτός που παρέχει την υπηρεσία είναι πολύ μικρού μεγέθους επιχειρηματίας και με ασήμαντο ετήσιο κύκλο εργασιών ώστε να μην υποχρεούται απ' τον ΚΒΣ να εκδίδει φορολογικά στοιχεία και να τηρεί θεωρημένα λογιστικά βιβλία, θα πρέπει η επιχείρηση που αποκτά τ' αγαθά ή τις υπηρεσίες να εκδίδει «απόδειξη επαγγελματικής δαπάνης».

⁶⁰ Η οποία σύμφωνα με την αρχή της αυτοτέλειας θα πρέπει των χρήσεων θα πρέπει να είναι εντός της χρήσης που αγοράστηκαν τα αγαθά ή προσφέρθηκαν οι υπηρεσίες.

⁶¹ Η οποία σύμφωνα με τον ΚΒΣ δεν μπορεί να είναι γενική και αόριστη αλλά αντιθέτως ν' αναφέρεται σε συγκεκριμένες και εξειδικευμένες υπηρεσίες προκειμένου να είναι εφικτός ο έλεγχος αυτών.

με τους προμηθευτές ο φορολογικός νόμος απαιτεί για την εγκυρότητα αυτών να γνωστοποιούνται στις Δ.Ο.Υ.⁶²

- Αρχή της επαλήθευσης της συναλλαγής από πρωτότυπα στοιχεία τρίτων: Με βάση την οποία οι επιχειρήσεις που πωλούν ή μεταβιβάζουν αγαθά ή υπηρεσίες σε τρίτους εκδίδουν τα παραστατικά και οι παραλήπτες βεβαιώνουν την παραλαβή⁶³.
- Αρχή διαφύλαξης και ακύρωσης των δικαιολογητικών: η οποία επιβάλλει τα εκδιδόμενα δικαιολογητικά μεν να φυλάσσονται για συγκεκριμένες χρονικές προθεσμίες βάση της φορολογικής και εμπορικής νομοθεσίας, να ακυρώνονται επιπλέον ούτως ώστε να μην υπάρχει περίπτωση διπλής χρησιμοποίησής τους.

Κατά τη διάρκεια λοιπόν του εσωτερικού ελέγχου τέλους χρήσης θα πρέπει να ελέγχονται αρχικά ότι τα βέβαια και εκκαθαρισμένα έξοδα περιλαμβάνονται στις οικονομικές της καταστάσεις καθώς επίσης και οι εκπτώσεις των αγορών από τους προμηθευτές, ενώ τέλος ότι έχουν προβλεφτεί όλα τα ενδεχόμενα έξοδα που υφίστανται κατά το χρόνο σύνταξης αυτών.

Κατά τη διάρκεια του εξωτερικού ελέγχου, εκτός από την επαλήθευση της καταχώρησης των δεδουλευμένων εξόδων και τη σύγκριση αυτών με την προηγούμενη χρήση ο ελεγκτής οφείλει να προβεί σε μια σειρά διαδικασιών για τη διαπίστωση της πιθανότητας ύπαρξης εικονικών ή πλαστών δικαιολογητικών και συγκεκριμένα να ελέγχει⁶⁴:

⁶² Πολύ σημαντικά στοιχεία για την παροχή υπηρεσιών είναι ο λήπτης των υπηρεσιών να ελέγχει και να επαληθεύει τις υπηρεσίες που του παρέχονται και οι προμηθευτές των υπηρεσιών να διαθέτουν κατάλληλη οργάνωση προκειμένου να προσφέρουν σωστές υπηρεσίες και να περατώνουν το έργο εγκαίρως.

⁶³ Η επιχείρηση οφείλει κατά την αποστολή αγαθών να εκδίδει δελτίο αποστολής το οποίο υπογράφει ο τρίτος και με τον τρόπο αυτό βεβαιώνει την παραλαβή τους. Επιπλέον απαιτείται η έκδοση δελτίου αποστολής και για την μετακίνηση ενσώματων περιουσιακών στοιχείων όπως π.χ. μηχανημάτων για επισκευή, ενώ τέλος για την διακίνηση μετρητών απ' το ταμείο προς τράπεζες για κατάθεση σε λογαριασμούς θα πρέπει να εκδίδεται προσωρινή απόδειξη πληρωμής την οποία υπογράφει ο υπάλληλος της επιχείρησης που θα πραγματοποιήσει τις συναλλαγές.

⁶⁴ Αληφαντής Γ., Ελεγκτική, Εκδόσεις Πάμισος, Αθήνα 2010.

- Για την έλλειψη στοιχείου διακίνησης, ή επιπλέον τη μη αναγραφή του αριθμού κυκλοφορίας του φορτηγού αυτοκινήτου ή άλλου μεταφορικού που χρησιμοποιείται κατά την έναρξη της αποστολής,
- Τη σύγκριση των διακινούμενων ποσοτήτων με το χρησιμοποιηθέν μεταφορικό μέσο και τον τρόπο μεταφοράς: υπό την έννοια ότι στο στοιχείο διακίνησης μπορεί να αναγράφεται τέτοια ποσότητα εμπορευμάτων που να μη μπορεί να μεταφερθεί με οποιοδήποτε μεταφορικό μέσο ή φορτηγό αυτοκίνητο,
- Για την έλλειψη φορτωτικών εγγράφων: σε περίπτωση που η επιχείρηση δε διαθέτει φορτηγά αυτοκίνητα και χρησιμοποιεί υπηρεσίες τρίτων για τις μεταφορές,
- Για την έλλειψη εξοπλισμού και εξειδικευμένου προσωπικού εκτέλεσης του έργου από τις επιχειρήσεις που το έχουν αναλάβει,
- Τον τρόπο πληρωμής των εξόδων: δεδομένου ότι οι συναλλαγές με πλαστά ή εικονικά παραστατικά γίνονται πάντα της μετρητοίς, θα πρέπει να ελέγχεται το υπόλοιπο του «Ταμείου» ώστε να μπορεί να καλύψει το αναγραφόμενο στο παραστατικό ποσό ενώ θα έπρεπε να προβληματίσει τον ελεγκτή και η πιθανή πολιτική της επιχείρησης να εξοφλεί τους άλλους προμηθευτές με επιταγές (ακόμη και όταν πρόκειται για μικρά ποσά)⁶⁵.
- Το χρόνο έκδοσης του στοιχείου: εφόσον ιδιαίτερου ελέγχου θα πρέπει να υφίστανται οι συναλλαγές «ιδιαίτερης αξίας» που λαμβάνουν χώρα στο τέλος φορολογικών περιόδων απόδοσης Φ.Π.Α.
- Τη συνάφεια της δραστηριότητας του εκδότη με το αντικείμενο των εργασιών,
- Τους προμηθευτές: υπό την έννοια της εμφάνισης συναλλαγών σημαντικού ποσού από προμηθευτή για μία και μοναδική φορά.
- Τους αποθηκευτικούς χώρους και την ύπαρξη των πωληθέντων ως αποθεμάτων: υπό την έννοια της αγοράς και αποθήκευσης για μεγάλο

⁶⁵ Σημειώνεται ότι η εξόφληση τιμολογίων αξίας άνω των 15.000 ευρώ με διαφορετικό τρόπο απ' αυτόν που επιβάλλει η φορολογική νομοθεσία και δει με δίγραμμη επιταγή ή μέσω τραπεζικού λογαριασμού, θα πρέπει πάντοτε να ερευνείται ως προς την εικονικότητα των στοιχείων της.

χρονικό διάστημα εμπορευμάτων, όταν δε διαθέτει κατάλληλους αποθηκευτικούς χώρους ή ο ήδη υπάρχον δεν επαρκεί.

- Την αγορά αγαθών μη συμβατών με τις δραστηριότητες της επιχείρησης
- Την τραπεζική δανειοδότηση ή επιχορήγηση της αγοράς αγαθού συγκεκριμένης αξίας η οποία συμφωνεί με το εκδοθέν παραστατικό αλλά στη συνέχεια εκδίδεται πιστωτικό τιμολόγιο.

7.3.3. Έλεγχος των παγίων στοιχείων

Εξίσου σημαντικός με τον έλεγχο των πωλήσεων και των εξόδων μιας επιχείρησης είναι και ο έλεγχος των παγίων που αποτελούν την περιουσία μιας επιχείρησης. Όπως και στις προηγούμενες περιπτώσεις, έτσι κι εδώ πέραν του ελέγχου αυτών από τους εξωτερικούς ελεγκτές μια επιχείρηση ενδιαφέρεται να τα ελέγχει και εσωτερικά με ένα αποτελεσματικό σύστημα δικλίδων.

Πιο συγκεκριμένα, ο εσωτερικός έλεγχος μιας επιχείρησης των παγίων της περιλαμβάνει⁶⁶:

- Την τήρηση μητρώου παγίων και την συμφωνία αυτού με τους αντίστοιχους λογαριασμούς του γενικού καθολικού. Συγκεκριμένα, τα περιουσιακά στοιχεία που καταγράφονται στο μητρώο αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνουν, τα στοιχεία που εξατομικεύουν το είδος του παγίου (ονοματολογία και διακριτικά στοιχεία), τα στοιχεία της λογιστικής του εντάξεως (τίτλοι και κωδικοί πρωτοβάθμιου λογαριασμού), η αιτιολογία και τα σχετικά στοιχεία κτήσεως, η αρχική αξία κτήσης και οι μεταβολές αυτής (προσθήκες, βελτιώσεις, μειώσεις), ο τόπος εγκατάστασης ή ο τρίτος στις εγκαταστάσεις του οποίου βρίσκεται, η τυχόν κτήση του με ευεργετική φορολογική διάταξη, η τυχόν ύπαρξη βαρών σε αυτό, ο κωδικός αριθμός της τελευταίας βαθμίδας του λογαριασμού αποσβέσεων, οι λογισμένες αποσβέσεις και τα στοιχεία

⁶⁶ Αληφαντής Γ., Ελεγκτική, Εκδόσεις Πάμισος, Αθήνα 2010.

της λογιστικής τους εγγραφής και τέλος τα στοιχεία και η αιτία τερματισμού της παραγωγικής του ζωής⁶⁷.

- Τις περιοδικές απογραφές αυτών, από αρμόδιους υπαλλήλους, που να συμφωνούν με το μητρώο παγίων
- Την εφαρμογή καθορισμένης διαδικασίας αγορών, προσθηκών, βελτιώσεων, συντηρήσεων και επισκευών των παγίων,
- Την παρακολούθηση των αχρηστευθέντων ή απαξιωθέντων παγίων η οποία περιλαμβάνει τη σύνταξη επιτροπής εκτίμησης των ακατάλληλων παγίων, τη σύνταξη πραγματογνωμοσύνης για την κατάσταση της οποίας βρίσκονται αυτά, την εισήγηση της επιτροπής στη διοίκηση για τη μελλοντική χρησιμοποίησή τους ή καταστροφή τους ή πώλησή τους, τη σύσταση επιτροπής καταστροφής παγίων και την σύνταξη πρωτοκόλλου καταστροφής και τέλος
- Την εφαρμογή αξιόπιστου συστήματος κοστολόγησης των ιδιοκατασκευών.

Από την άλλη, κατά τη διαδικασία εξωτερικού ελέγχου εξετάζονται:

- Η ύπαρξη των παγίων
- Η κυριότητα των παγίων
- Οι μεταβολές (αυξήσεις, μειώσεις) της αξίας των παγίων
- Ο λογισμός των αποσβέσεων
- Η επαλήθευση των λογιστικών συμφωνιών
- Οι έγγραφες διαβεβαιώσεις από τη διοίκηση της ελεγχόμενης επιχείρησης και
- Η ασφάλιση παγίων

Κατά την εξέταση της ύπαρξης των παγίων στοιχείων, ο ελεγκτής θα πρέπει να πραγματοποιεί επί τόπου έρευνα σε συσχέτιση με τα τηρούμενα μητρώα παγίων, ενώ στην περίπτωση απουσίας τέτοιου μητρώου θα πρέπει να συντάσσεται κατάσταση με τα επιλεγμένα από τα λογιστικά βιβλία πάγια προς επιθεώρηση. Στην περίπτωση που η υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου διενεργεί τακτικές απογραφές των

⁶⁷ Η απογραφή των παγίων καταχωρείται στο θεωρημένο βιβλίο απογραφών με τα εξής στοιχεία: αξία κτήσης ή κόστος ιδιοκατασκευής προσαυξημένο με τις δαπάνες επέκτασης, προσθηκών ή βελτίωσης, αποσβέσεις, αναπόσβεστο υπόλοιπο.

παγίων της επιχείρησης θα πρέπει ο ελεγκτής να λαμβάνει υπόψη του και τις εκθέσεις της υπηρεσίας αυτής.

Σχετικά με τη διαπίστωση της κυριότητας ενός παγίου στοιχείου και των βαρών που τυχόν αυτό έχει, οφείλει να ενημερώνεται αρχικά με έγγραφη επιστολή της επιχείρησης για την ακρίβεια των νομίμων τίτλων κυριότητας και της αναγραφής των σχετικών πληροφοριών περί βαρών στις οικονομικές καταστάσεις. Στη συνέχεια οφείλει να ζητήσει από τον νομικό σύμβουλο της επιχείρησης βεβαίωση για τη νομική κατάσταση των ακινήτων της ενώ αν κρίνεται σκόπιμο και πιστοποιητικό υποθηκοφύλακα.

Πέραν όμως αυτών τα πάγια μεταβάλλονται θετικά ή αρνητικά κατά τη διάρκεια της χρήσεως, αυξάνονται δηλ. η μειώνονται και συγκεκριμένα:

Αύξηση αποτελεί η αγορά, η ιδιοκατασκευή, η δωρεά από τρίτο και η αναπροσαρμογή της αξίας τους, ενώ μείωση αποτελεί η πώληση, η κατεδάφιση ή καταστροφή, η δωρεά σε τρίτο και η απομείωση (ή υποτίμηση της αξίας του).

Για την καθεμία από τις κατηγορίες αυτές ο ελεγκτής θα πρέπει να προβαίνει στις κατάλληλες διαδικασίες ελέγχου της μεταβολής της κατάστασης των παγίων.

Κατά την αγορά θα πρέπει να ελέγχονται το συμβόλαιο, τα τιμολόγια και όσα λοιπά έγγραφα σχετίζονται με αυτήν ενώ παράλληλα θα πρέπει να εξετάζεται η διαδικασία της αγοράς καθώς και οι περιπτώσεις που ενδεχομένως υποκρύπτουν εικονικότητα της συναλλαγής και θα πρέπει να συστήνεται στην επιχείρηση η τήρηση στοιχείων για την προμήθεια των παγίων (π.χ. προσφορές, εκθέσεις της διοίκησης κτλ).

Πιο συγκεκριμένα για να θεωρηθεί έγκυρη η απόκτηση περιουσιακού στοιχείου θα πρέπει να έχει προηγηθεί:

- Έγκριση της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων
- Αποτίμηση των στοιχείων που μεταβιβάζονται στην εταιρεία και
- Η έκθεση αποτίμησης να υποβάλλεται στις διατυπώσεις δημοσιότητας.

Στις περιπτώσεις που η επιχείρηση κατασκευάζει με δικά της μέσα ολόκληρο ή μέρος του εξοπλισμού της, θα πρέπει να ελέγχεται το κόστος κατασκευής και συγκεκριμένα:

- Η τιμή κτήσης των πρώτων υλών και λοιπών υλικών που χρησιμοποιήθηκαν.
- Η αναλογία γενικών εξόδων αγορών και τέλος

- Το κόστος καταργασίας που απαιτήθηκε για να έχουν τα πάγια περιουσιακά στοιχεία την μορφή που έχουν τη στιγμή της απογραφής.

Σε περίπτωση που για την κατασκευή των παγίων χρησιμοποιήθηκε προσωπικό της εταιρείας θα πρέπει να ελέγχεται επιπλέον αν πρόκειται για πραγματική παραγωγή και ορθά καταχωρήθηκε ως κόστος ιδιοκατασκευής, αλλιώς αποτελεί ζημία η οποία πρέπει να επιβαρύνει τα αποτελέσματα χρήσεως.

Στη δωρεά, τώρα, παγίων από τρίτους που αποτελεί συνηθέστερο φαινόμενο στην περίπτωση των κοινωφελών ιδρυμάτων, των πανεπιστημίων, των κρατικών νοσοκομείων και των δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών θα πρέπει, αρχικά, να ελεγχθεί ότι η επιχείρηση κατέχει νόμιμους τίτλους κυριότητας. Στην περίπτωση που δεν υπάρχουν στοιχεία για την αξία κτήσης τους θα πρέπει αυτά να εκτιμηθούν από ειδική επιτροπή και ο ελεγκτής θα πρέπει να ελέγξει ότι ενημερώθηκαν τόσο τα λογιστικά βιβλία όσο και το μητρώο παγίων.

Στην περίπτωση, τώρα, της αύξησης των παγίων με εισφορές τρίτων είτε λόγω εισφοράς παγίων από τους μετόχους της εταιρείας είτε λόγω εισφοράς κατά τον μετασχηματισμό επιχειρήσεων, καταχωρείται στα βιβλία η αξία που εκτίμησε η επιτροπή και αναφέρονται στην έκθεση εκτίμησης, ενώ ο ελεγκτής και πάλι προβαίνει στον έλεγχο της ορθής καταχώρησής τους στα λογιστικά βιβλία και στο μητρώο παγίων.

Τέλος στην περίπτωση αναπροσαρμογής των παγίων, ο ελεγκτής πέραν της ενημέρωσης των λογιστικών βιβλίων και του μητρώου παγίων, θα πρέπει να ελέγξει ότι η αναπροσαρμογή έχει γίνει βάσει διάταξης νόμου (π.χ. οικόπεδα, κτίρια).

Στην περίπτωση τώρα της μείωσης των παγίων και συγκεκριμένα στην πώληση παγίου ελέγχεται:

- αν η εκκαθάριση του πωληθέντος παγίου και ο προσδιορισμός του αποτελέσματος έγινε με βάση τα λογιστικά πρότυπα,
- ποιος είναι ο αγοραστής του παγίου, διότι σε περίπτωση που είναι μέλος του ΔΣ θα πρέπει να υπάρχει προέγκριση από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων
- Σε ποια τιμή πωλείται το πάγιο γιατί σε περίπτωση που είναι μικρότερη της υπολειμματικής αξίας ή της αντικειμενικής του αξίας και αγοραστής είναι μέλος του ΔΣ, η ζημιά που προκύπτει δεν εκπίπτει φορολογικά.

- Εάν τα πωληθέντα πάγια είχαν υπαχθεί στο παρελθόν στα κίνητρα αναπτυξιακών νόμων και είχαν σχηματιστεί αφορολόγητα αποθεματικά, τότε θα πρέπει να ελεγχθεί αν αντικατασταθούν ή αν σχηματισθέντα αποθεματικά φορολογηθούν.

Στην περίπτωση καταστροφής παγίων, ο ελεγκτής θα πρέπει να ελέγξει τα πρωτόκολλα καταστροφής⁶⁸, ενώ στην περίπτωση καταστροφής λόγω φυσικών φαινομένων θα πρέπει να εκτιμήσει το ποσό που θα εισπραχθεί ως αποζημίωση και ότι δεν εισπραχθεί να μεταφερθεί στα αποτελέσματα χρήσεως που έγινε η καταστροφή.

Όταν έχουμε εισφορά παγίου, και ιδίως στην περίπτωση που πρέπει να εισφέρουν εξοπλισμό για να καλύψουν τη συμμετοχή τους σε νεοσυσταθείσα επιχείρηση, ο ελεγκτής θα πρέπει να επαληθεύσει την εισφορά αυτή στο καταστατικό της νεοσυσταθείσας και να ελέγξει την καταγραφή των αντίστοιχων λογιστικών εγγραφών.

Ο εξωτερικός έλεγχος των παγίων, πέραν των μεταβολών, αφορούν και μια σειρά διαδικασιών σε άλλα θέματα όπως των αποσβέσεων. Οι εργασίες αυτές συγκεκριμένα αφορούν:

- Τον έλεγχο διενέργειας αποσβέσεων
- Τον έλεγχο υπολογισμού των αποσβέσεων με τους νόμιμους συντελεστές
- Τον έλεγχο καταχώρησης των αποσβέσεων στα λογιστικά βιβλία
- Τον έλεγχο επιβάρυνσης του λειτουργικού κόστους με τα ποσά των ετήσιων αποσβέσεων και τέλος

Άλλα θέματα που εξετάζονται στον έλεγχο παγίων αφορούν:

- Την επαλήθευση των λογιστικών συμφωνιών: η οποία περιλαμβάνει τον έλεγχο συμφωνίας του μητρώου παγίων με τους λογαριασμούς του Γενικού Καθολικού και στη συνέχεια την ενημέρωση του ειδικού θεωρημένου βιβλίου επενδύσεων.
- Τις έγγραφες διαβεβαιώσεις από τη διοίκηση της ελεγχόμενης επιχείρησης,

⁶⁸ Θα πρέπει να φέρουν τις υπογραφές των μελών που πραγματοποίησαν την καταστροφή και να έχουν συνημμένα τα λοιπά δικαιολογητικά τα οποία τεκμηριώνουν τη διακίνηση των παγίων για καταστροφή, ενώ στην περίπτωση που υπάρχουν χειρόγραφες διορθώσεις θα πρέπει να ελεγχθούν οι λόγοι που έγιναν

- Την ασφάλιση παγίων, η οποία θα πρέπει να καλύπτει το συνολικό κόστος αντικατάστασης αυτών και όχι μόνο την εμφανιζόμενη στα λογιστικά βιβλία αξία. Ο ελεγκτής θα πρέπει να καταρτίσει κατάσταση με όλα τα εν ισχύει συμβόλαια, να εξετάσει την ισχύ τους και την ανεπάρκειά τους, καθώς και τους λόγους μη ανανέωσης των συμβολαίων που έχουν λήξει, ενώ οι πληρωμές των ασφαλιστρών ελέγχονται με την αντιπαραβολή των αποδείξεων πληρωμής.
- Τις πληροφορίες για τα πάγια στο προσάρτημα και την έκθεση του διοικητικού συμβουλίου ή του διαχειριστή, οι οποίες θα πρέπει να περιλαμβάνουν την συνολική παράθεση των μεταβολών της χρήσης σχετικά με την αξία κτήσης, τις αποσβέσεις και την αναπόσβεστη αξία τους, τις μεθόδους αποτιμήσεως, την παρέκκλιση από τις μεθόδους, την ανάλυση πρόσθετων αποσβέσεων, την ανάλυση προβλέψεων υποτίμησης, την ανάλυση της αναπροσαρμογής της αξίας μέσα στη χρήση, τις εγγυήσεις και τα εμπράγματα βάρη που χορηγήθηκαν και τις ασώματες ακινητοποιήσεις με διαχωρισμό σε έξοδα έρευνας και ανάπτυξης, των παραχωρήσεων και δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας και της υπεραξίας της επιχείρησης και τέλος
- Την καταχώρηση εσόδων από πάγια, τα οποία θα πρέπει να συμφωνηθούν με τα αποτελέσματα χρήσεως.

Τέλος, ελέγχονται και τα ποσά που διατίθενται για κατασκευή νέων ενσώματων παγίων καθώς και τα ποσά που καταβάλλονται για την αγορά ως προκαταβολές σχετικά με τις λογιστικές κινήσεις και τα υπόλοιπα των λογαριασμών. Ο ελεγκτής στο τέλος της χρήσης θα πρέπει να επιλέξει ένα ικανοποιητικό δείγμα και να ζητήσει από την εταιρεία να συντάξει επιστολές στους εργολάβους κατασκευής παγίων και προμηθευτές κτήσεως παγίων που θα αναγράφονται, το υπόλοιπο τέλους χρήσης, όπως εμφανίζεται στα βιβλία της επιχείρησης και η επαλήθευση του υπολοίπου και να τις ταχυδρομούν στους εργολάβους και τους προμηθευτές.

Έλεγχος ασώματων ακινητοποιήσεων

Στην περίπτωση των ασώματων ακινητοποιήσεων ο εξωτερικός έλεγχος μελετά:

- Την ενημέρωση του «Μόνιμου Φακέλου»: υπό την έννοια ότι θα πρέπει να καταρτίσει κατάσταση με την πλήρη απογραφή, το κόστος

κτήσης, τις αποσβέσεις και τη μέθοδο αποσβέσεων και αν τα υπόλοιπα εμφανίζουν αξίες υφιστάμενες.

- Τη διαπίστωση ότι υφίσταται εσωτερικός έλεγχος και οι διαδικασίες του είναι επαρκείς
- Τον έλεγχο των έγγραφων τίτλων κτήσης των ασώματων ακινητοποιήσεων
- Τον έλεγχο ότι οι αγορασθείσες ασώματες ακινητοποιήσεις πληρούν τις προϋποθέσεις να χαρακτηρισθούν ως περιουσιακά στοιχεία και συγκεκριμένα αποτελούν ελεγχόμενο από την επιχείρηση πόρο, είναι αποτέλεσμα προγενέστερων γεγονότων και αναμένεται να προκύψουν μελλοντικά οικονομικά οφέλη
- Τον έλεγχο των αποσβέσεων και τέλος
- Την απογραφή και αποτίμηση.

7.3.4. Έλεγχος των ταμειακών διαθεσίμων

α) Τα ταμειακά διαθέσιμα της εταιρείας αποτελούνται από το ταμείο (μετρητά) στα γραφεία της εταιρείας και τους τραπεζικούς λογαριασμούς

Εσωτερικός έλεγχος: προκαταρκτικά πριν την 31/12, ελέγχουμε μεταξύ άλλων:

1. Αν οι ταμειακές συναλλαγές (εισπράξεις - πληρωμές) καταχωρούνται έγκαιρα στα λογιστικά βιβλία
2. Κατά πόσο, ποσά που πληρώνονται/εισπράττονται με ρευστό (cash) θα έπρεπε να αντικατασταθούν με επιταγές για μεγαλύτερη ασφάλεια και αποφυγή λαθών
3. Ποιος ανοίγει το ταχυδρομείο όταν φτάνουν οι επιταγές όπου και σφραγίζονται αμέσως με την σφραγίδα της εταιρείας (κατά προτίμηση όχι κάποιος από το λογιστήριο αλλά π.χ. μια γραμματέας του γενικού διευθυντή)
4. Όλα τα άτομα που χειρίζονται χρήματα πρέπει να παίρνουν τις ετήσιες διακοπές τους και εάν είναι δυνατόν να αντικαθίστανται κατά καιρούς και αιφνιδιαστικά από άλλον υπάλληλο της εταιρείας.
5. Κατά μη τακτά χρονικά διαστήματα, πρέπει να γίνεται μέτρηση του ταμείου (π.χ. από εξωτερικό ελεγκτή)

6. Έλεγχος ασφαλείας του χρηματοκιβωτίου της εταιρείας καθώς και της μεταφοράς χρηματικών διαθεσίμων, επιταγών κ.λ.π. στην τράπεζα (με μια εταιρεία security)
7. Ο ταμίας της εταιρείας δεν πρέπει να έχει πρόσβαση στα λογιστικά βιβλία και στοιχεία (δελτία αποστολής, τιμολόγια κ.λ.π.), δικαιώματα έκπτωσης σε πελάτες, πιστωτικά σημειώματα λόγω επιστροφών, συμφωνίες λογαριασμών – υπόλοιπο τραπεζικών *extraît* και βιβλίων
8. Συστηματική συμφωνία των τραπεζικών υπολοίπων όπως εμφανίζονται στα *extraît* της τράπεζας με τα βιβλία της εταιρείας από υπάλληλο του λογιστηρίου

β) βασικά, ο έλεγχος των ταμειακών διαθεσίμων γίνεται κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού και περιλαμβάνει

1. Μέτρηση των ταμείων/μικρών ταμείων, χρηματικών ποσών και μη καταχωρηθέντων αποδείξεων εισπράξεων/πληρωμών, επιταγών κ.λ.π.
2. Τα μη καταχωρηθέντα κατά την 31/12 δικαιολογητικά, θα ελεγχθούν μετά την 31/12 κατά πόσο έχουν καταχωρηθεί σωστά στα βιβλία της εταιρείας ώστε να μην έχουμε προβλήματα στον διαχωρισμό των περιόδων (*cut off*)
3. Σχετικά με τους τραπεζικούς λογαριασμούς, ζητάμε από την εταιρεία να στείλει επιστολές προς τις τράπεζες να επιβεβαιώσει τα υπόλοιπα και άλλα στοιχεία που απαιτούνται σχετικά με όλους τους τραπεζικούς λογαριασμούς
4. Πέραν του 2. Παραπάνω, θα ελεγχθούν επίσης κατά πόσο π.χ. καταθέσεις *in transit* όντως έγιναν μετά την 31/12
5. Ειδικά για όλους τους τραπεζικούς λογαριασμούς πρέπει να γίνει συμφωνία με βάση την ακόλουθη φόρμα – παράδειγμα

Τραπεζικός λογαριασμός

Υπόλοιπο λογαριασμού 31/12: 1000€

Πλέον: εκδοθείσες επιταγές από την εταιρεία μη εμφανιζόμενες σε τράπεζα: 200€

Πλέον: καταθέσεις πελατών μη καταχωρημένες στα βιβλία: 150€

Μείον: καταθέσεις *in transit*: (200€)

Μείον: λοιπά έξοδα χρεωθέντα: (20€)

Πλέον: έσοδα πιστωθέντα: 10€

Υπόλοιπο τράπεζας (extrait): 1.140€

Τονίζεται ιδιαίτερος ότι κατά τον ανωτέρω έλεγχο, λόγω της φύσης των ταμειακών διαθεσίμων στις ανωτέρω συμφωνίες, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι πολύ μικρές διαφορές και να επεξηγούνται ανάλογα

7.3.5. Έλεγχος πελατών και εμπορικών απαιτήσεων

α) Σκοπός:

1. Αρχικά, ελέγχουμε δειγματοληπτικά κατά πόσο το ποσό που αποτελείται όντως από εμπορικές συναλλαγές σχετικές με το κύριο αντικείμενο της εταιρείας, ελέγχοντας μερικές χρεώσεις ορισμένων πελατών
2. Έλεγχος επαρκούς αποθεματικού για επισφάλειες και λογιστικής απεικόνισης εκπτώσεων λόγω υπέρβασης ορισμένου ορίου πωλήσεων, διορθώσεων κ.λ.π.
3. Έλεγχος του κατά πόσον υπάρχει βάρος ή εκχώρηση (για μέρος) των απαιτήσεων βάσει συμβολαίων κ.λ.π. Για μια γενική θεώρηση και γνώμη επί των εμπορικών απαιτήσεων ίδε επίσης και το κεφάλαιο αριθμοδείκτες και πωλήσεις.
4. Έλεγχος ότι δεν περιλαμβάνονται σημαντικά ποσά σχετικά με προκαταβολές και περιουσιακά στοιχεία επί παρακαταθήκη. Η εταιρεία, εμφανίζει τις προμήθειες πρακτορείων της στις υποχρεώσεις

β) εσωτερικός έλεγχος

1. Έλεγχος διαχωρισμού του τμήματος τιμολόγησης και του τμήματος των απαιτήσεων και υπευθύνου για την κίνηση των ατομικών και του συνόλου των πελατών
2. Σε τακτά διαστήματα, πρέπει να συμφωνούνται τα υπόλοιπα των λογαριασμών των πελατών με τους πελάτες και να επιλύονται τυχόν διαφορές. Πληρωμές πιστωτικών υπολοίπων πρέπει να εγκρίνονται από υπεύθυνο υπάλληλο εκτός του ταμείου ή του τμήματος των πελατών
3. Οι επιταγές εισπρακτέες, πρέπει να φυλάσσονται εκτός του λογιστηρίου και να ελέγχονται και να καταμετρώνται από υπεύθυνο πρόσωπο
4. Εσωτερική πληροφόρηση. Συνήθως, λόγω του μεγέθους των ποσών των απαιτήσεων, απαιτείται συνεχής ενημέρωση της διοίκησης για την κίνηση των λογαριασμών των πελατών. (ηλικίωση, τάσεις αύξησης – μείωσης του/των υπολοίπου/ων σε σχέση με τις πωλήσεις, τους όρους πίστωσης, επισφαλών χρεωστών/ληφθέντα μέτρα

γ) ελεγκτικές διαδικασίες

1. Κριτική εξέταση των μηνιαίων υπολοίπων σε σχέση με τις αντίστοιχες πωλήσεις και όλα αυτά με προηγούμενες περιόδους
2. Έρευνα – έλεγχος των μεγαλύτερων παραγγελιών. Νέα συμβόλαια, νέοι πελάτες και αλλαγές στην πολιτική πιστώσεων, εξηγούν τις σημαντικές αλλαγές των χρεωστών της εταιρείας.
3. Επιβεβαίωση του υπολοίπου των πελατών

7.4. ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (GOING CONCERN)

Η αρχή της συνεχιζόμενης δραστηριότητας είναι θεμελιώδης, καθώς αποτελεί προϋπόθεση κατά την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων, υπό την έννοια ότι τα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις απεικονίζονται βάση της υπόθεσης ότι η επιχείρηση δεν θα υποχρεωθεί να ρευστοποιήσει τα περιουσιακά της στοιχεία για να εξοφλήσει τις υποχρεώσεις της (αλλιώς αν ρευστοποιήσει, η εταιρεία δεν θα είναι σε θέση να σταθεί) και ως εκ τούτου αποτελεί υποχρέωση της διοίκησης να εκτιμήσει την ικανότητα της επιχείρησης να συνεχίσει τη δραστηριότητά της.

Οι περιπτώσεις τις οποίες η διοίκηση θα πρέπει να λάβει υπόψη της ως πιθανότητα δημιουργίας σοβαρής αμφιβολίας για την παραδοχή της συνεχιζόμενης δραστηριότητας, έχουν ως εξής⁶⁹:

Οικονομικά στοιχεία:

- Αρνητική καθαρή θέση ή αρνητικό κεφάλαιο κινήσεως
- Δανεισμοί καθορισμένης λήξεως που πλησιάζουν στη λήξη χωρίς πραγματικές προοπτικές ανανεώσεως ή εξοφλήσεως ή υπερβολική παραπομπή σε βραχυπρόθεσμο δανεισμό για τη χρηματοδότηση παγίων περιουσιακών στοιχείων
- Ενδείξεις απόσυρσης της οικονομικής υποστηρίξεως από χρεώστες και άλλους πιστωτές,
- Αρνητικές λειτουργικές ταμειακές ροές που εμφανίζονται από ιστορικές ή αναμενόμενες οικονομικές καταστάσεις,
- Αντίθετοι οικονομικοί δείκτες- κλειδιά
- Ουσιώδεις λειτουργικές ζημιές ή ουσιώδεις περιορισμοί στην αξία των περιουσιακών στοιχείων που χρησιμοποιούνται για να δημιουργούν ταμιακές ροές,
- Καθυστερήσεις ή διακοπή μερισμάτων,
- Αδυναμία πληρωμής πιστωτών στις ημερομηνίες λήξης
- Αδυναμία να συμμορφωθεί με τους όρους των δανειακών συμβάσεων
- Μεταβολή συναλλαγών προμηθευτών από επί πιστώσει σε μετρητοίς κατά την παράδοση

⁶⁹ ΔΕΠ 570 παρ. 8

- Αδυναμία να λάβει χρηματοδότηση για ουσιαστική ανάπτυξη νέου προϊόντος ή άλλων σημαντικών επενδύσεων.

Λειτουργικά στοιχεία:

- Απώλεια σημαντικής Διευθύνσεως χωρίς αντικατάσταση
- Απώλεια μιας μεγάλης αγοράς, παραχώρησης άδειας ή βασικού προμηθευτή
- Εργασιακές δυσκολίες ή έλλειψη σημαντικών εφοδίων

Άλλα στοιχεία:

- Μη συμμόρφωση με όρους κεφαλαίου ή άλλους καταστατικούς όρους,
- Νομικές ενέργειες ή διοικητικές διαδικασίες εναντίον της οικονομικής μονάδας που μπορεί, αν είναι επιτυχείς, να καταλήξουν σε απαιτήσεις που είναι απίθανο να ικανοποιηθούν,
- Μεταβολές στη νομοθετική ή Κυβερνητική πολιτική που αναμένεται να επηρεάσουν ανατρεπτικά την οικονομική μονάδα.

Η ευθύνη, λοιπόν του ελεγκτή είναι να εξετάζει την καταλληλότητα της χρησιμοποίησης της παραδοχής της συνεχιζόμενης δραστηριότητας από τη Διοίκηση κατά την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων και να εξετάζει αν υπάρχει αβεβαιότητα για την ικανότητα της επιχείρησης να συνεχίσει τη δραστηριότητά της.

Έτσι ο ελεγκτής οφείλει να ερευνά την ύπαρξη γεγονότων ή καταστάσεων που δημιουργούν αμφιβολία για την συνέχιση της δραστηριότητας και να αξιολογεί την εκτίμηση της Διοίκησης, ενώ παράλληλα οφείλει να απευθύνεται στην επιχείρηση για τη γνώμη της για γεγονότα ή καταστάσεις που μπορεί να δημιουργούν αμφιβολία.

Σε περίπτωση που διαπιστωθούν γεγονότα ή καταστάσεις αμφιβολίας της ικανότητας συνέχισης δραστηριότητας, ο ελεγκτής θα πρέπει⁷⁰:

- Να επισκοπήσει τα προγράμματα της Διοίκησης για μελλοντικές ενέργειες που βασίζονται στην εκτίμησή της για συνεχιζόμενη δραστηριότητα.
- Να συλλέξει επαρκή και κατάλληλα ελεγκτικά τεκμήρια για να επιβεβαιώσει ή να διαψεύσει, αν και κατά πόσο ή όχι μια ουσιώδης αβεβαιότητα υπάρχει, μέσω της διεξαγωγής διαδικασιών που θεωρούνται αναγκαίες, συμπεριλαμβάνοντας μελέτη της επίδρασης

⁷⁰ ΔΕΠ 570 παρ. 26

κάθε προγράμματος της Διοίκησης και άλλων παραγόντων που μετριάζουν και

- Να ζητήσει γραπτές διαβεβαιώσεις από τη Διοίκηση που αφορούν τα προγράμματά της για μελλοντική ενέργεια.

Στις οικονομικές καταστάσεις, σε περίπτωση που το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων πέσει κάτω από τα όρια που η εταιρική νομοθεσία αναφέρει, τότε ο κίνδυνος να λυθεί και να εκκαθαριστεί η εταιρεία είναι σημαντικός.

Τα όρια αυτά διαφέρουν ανάλογα με το αν είναι ανώνυμη εταιρεία ή εταιρεία περιορισμένης ευθύνης.

Στην πρώτη περίπτωση, αυτή των ανωνύμων εταιρειών, η μείωση των Ιδίων Κεφαλαίων δεν μπορεί να πέσει κάτω από δύο όρια:

- Πρώτον το σύνολο των ΙΚ δεν μπορεί να γίνει μικρότερο του 50% του μετοχικού κεφαλαίου. Στην περίπτωση αυτή η Γενική Συνέλευση των μετόχων θα πρέπει να συνεδριάσει και να αποφασίσει είτε την λύση της εταιρείας είτε να υιοθετήσει άλλα μέτρα όπως την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου με καταβολή μετρητών από τους μετόχους και
- Δεύτερον δεν θα πρέπει το σύνολο των ΙΚ να πέσει κάτω από το 10% του μετοχικού κεφαλαίου. Στην περίπτωση αυτή η εταιρεία μπορεί να λυθεί με δικαστική απόφαση μετά από αίτηση οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον και η αίτηση εκδικάζεται με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας από το πολυμελές πρωτοδικείο της έδρας της εταιρείας.

Στην περίπτωση της εταιρείας περιορισμένης ευθύνης αντίστοιχα, το κατώτατο όριο είναι το 50% του εταιρικού κεφαλαίου και ο διαχειριστής οφείλει να συγκαλέσει την συνέλευση των εταίρων για να αποφασίσουν τη διάλυσή της ή τη μείωση του εταιρικού κεφαλαίου μέχρι το ελάχιστο όριο που προβλέπεται από τον νόμο⁷¹, ενώ αν η συνέλευση δεν συγκληθεί εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος ή δε ληφθεί απόφαση, την διάλυση της εταιρείας μπορεί να ζητήσει από το δικαστήριο οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον.

Τέλος, λοιπόν, διαπιστώνουμε ότι η γνώμη του ελεγκτή στην έκθεση ελέγχου εξαρτάται και μπορεί να μεταβληθεί σε περίπτωση διαπίστωσης αδυναμίας συνέχισης της δραστηριότητας και των εργασιών της εταιρείας και η γνώμη που θα διατυπώσει

⁷¹ Αρ. 4 παρ. 1 Ν. 3190/1955 (από το 2008 ορίζεται σε 4.500 ευρώ).

θα είναι με «εξαίρεση» ή αρνητική σε περίπτωση που οι καταστάσεις έχουν καταρτισθεί με δεδομένη την αρχή αυτή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

8.1. Γενικά

Ο άνεμος της παγκοσμιοποίησης και του κοινωνικοοικονομικού κλίματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν ήταν δυνατόν παρά να επηρεάσει το αντίστοιχο περιβάλλον στον ελληνικό χώρο. Έτσι, εδώ και δυο δεκαετίες και ιδιαίτερα την τελευταία δεκαετία, η ανάγκη μιας κοινής γλώσσας και επικοινωνίας μεταξύ των οικονομικών εταίρων του επιχειρηματικού κόσμου (μετόχων, πιστωτών, τραπεζών, κυβερνητικών φορέων κ.λ.π.), επέβαλλε μια ουσιαστική βελτίωση του μέχρι τότε νομοθετικού πλαισίου που αφορούσε την δημοσίευση των οικονομικών στοιχείων των ελληνικών επιχειρήσεων.

Το πλαίσιο αυτό κατατείνει στην θωράκιση της κατά το δυνατόν ακρίβειας των οικονομικών στοιχείων των οικονομικών μονάδων, απαλλαγμένων από προβλήματα διαφάνειας, παρερμηνείας και αμφισβήτησης. Τελικός στόχος της θέσπισης του ανωτέρω νομοθετικού πλαισίου είναι ένα υγιές υπόβαθρο ώστε να καθίσταται δυνατός ο υγιής ανταγωνισμός μέσα σε ένα επιχειρηματικό περιβάλλον κοινωνικής ευθύνης.

Για να ισχύουν τα ανωτέρω, είναι κατανοητό ότι ο έλεγχος των οικονομικών - μεταξύ των άλλων - στοιχείων των επιχειρήσεων, είναι αναγκαίος και διαρκής εν όψει δε και της συνεχούς εξέλιξης των πραγμάτων αλλά και ειδικότερα της τελευταίας οικονομικής κρίσης, απαιτείται ο έλεγχος συνεχώς να βελτιώνεται και να εξελίσσεται. Η βελτίωση αυτή διαρρέει τόσο τον έλεγχο στο σύνολό του όσο και στα βασικά μέρη του καθώς και η έκθεση ελέγχου που εκδίδεται βασίζεται στην προϋπόθεση της συνεχιζόμενης δραστηριότητας και πρέπει να γίνεται πάντα λαμβάνοντας υπόψη τη δομή και τις ιδιαιτερότητες της επιχείρησης και το δε πρόγραμμα ελέγχου να διαμορφώνεται αναλόγως.

Κατωτέρω, θα προσπαθήσω να καταγράψω τα συμπεράσματα που προκύπτουν ειδικότερα από την εργασία μου που αφορούν τα βασικά μέρη της ελεγκτικής καθώς και τον έλεγχο της εταιρείας “Ταχυμεταφορές Ε.Λ.Τ.Α. Α.Ε.” σε συνάφεια με τον κλάδο των ταχυμεταφορών.

8.2 Εσωτερικός έλεγχος

Είναι απαραίτητος καθ' ότι ανεξάρτητος – τα μέλη του ευθύνονται έναντι του νόμου - συμβουλευτικός, προσδίδει αξία και προσφέρει επιχειρηματική προσέγγιση για την αποτίμηση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας, της διαχείρισης των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου και της εταιρικής διακυβέρνησης.

Το μέγεθος της επιχείρησης είναι σημαντικός παράγοντας για την ύπαρξη του εσωτερικού ελέγχου.

Ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου γίνεται περισσότερο κατανοητός όταν λάβουμε υπόψη τους στόχους του που είναι:

1. Τα τμήματα της επιχείρησης λειτουργούν σύμφωνα με την πολιτική της διοίκησης
2. Διαπίστωση και εκτίμηση της αποτελεσματικότητας των συστημάτων οργάνωσης και διοίκησης της επιχείρησης
3. Εντοπισμός απάτης, ατασθαλιών και σφαλμάτων
4. Αναφορά διαπιστώσεων ελέγχου και εισήγηση μέτρων διόρθωσης και βελτίωσης λειτουργιών και διαδικασιών

8.3 Εξωτερικός έλεγχος

Όπως προκύπτει από την εργασία μου, ο εξωτερικός έλεγχος κατέστη αναγκαίος για τον ανταγωνισμό καθώς προστατεύει τους ενδιαφερόμενους (συμπεριλαμβανομένης της διοίκησης και της ιδιοκτησίας) ως προς

1. Την επιρροή προσωπικού ενδιαφέροντος της διοίκησης
2. Την ορθότητα των στοιχείων των οικονομικών καταστάσεων
3. Την ομοιογένεια για την συγκρισιμότητα των στοιχείων με άλλες οικονομικές μονάδες
4. Την διαφάνεια σχετικά με κρατικές ενισχύσεις ή φορολογικές διευκολύνσεις
5. Την αποφυγή κατά το δυνατόν ατασθαλιών και σκανδάλων

8.4. Ελεγκτικές εταιρείες

Από την ανάγκη του ποιοτικού εξωτερικού ελέγχου, διαμορφώθηκαν συνθήκες ανάπτυξης της ελεγκτικής, όπως

1. Θέσπιση κανόνων ανεξαρτησίας του ελεγκτή

2. Συνεχούς εποπτείας από ανώτατα όργανα (Σ.Ο.Ε.Λ.) για τη βελτίωση της επαγγελματικής και επιστημονικής επάρκειας του ελεγκτή για τη διενέργεια ελέγχων

8.5. Συνεργασία με τη διοίκηση

Η συνεργασία με τη διοίκηση καθώς και τους υπευθύνους των διαφόρων τμημάτων είναι κρίσιμη και ουσιαστική καθ' ότι από εκεί θα προκύψουν σημαντικότερες πληροφορίες, σχετικά με την γενικότερη στρατηγική της επιχείρησης για τη μελλοντική της πορεία μέσα στο γενικότερο περιβάλλον του κλάδου και της οικονομίας γενικότερα. Πρέπει να γίνει κατανοητός από όλα τα μέρη που εμπλέκονται στον έλεγχο, ο θεσμικός ρόλος τους. Περαιτέρω δε, μέσω αυτής της συνεργασίας, θα αξιολογηθούν και οι πληροφορίες που θα αποσπαστούν από τον ελεγκτή. Τελικός σκοπός είναι βεβαίως η ποιότητα της έκθεσης ελέγχου.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, εάν η έκθεση ελέγχου αφορά τις οικονομικές καταστάσεις με ημερομηνία 31/12, η έκθεση εκδίδεται σε μεταγενέστερη ημερομηνία (την ημέρα αποχώρησης της ελεγκτικής ομάδας από την επιχείρηση).

Η περίοδος μεταξύ των δυο αυτών ημερομηνιών ερευνάται από τον ελεγκτή εν όψει του "going concern" και πιθανών συναλλαγών που μπορεί να επηρεάζουν τις οικονομικές καταστάσεις της 31/12

8.6. Σημαντικότητα (materiality)

Κάτι που δεν πρέπει να διαφεύγει της προσοχής του ελεγκτή ώστε ο έλεγχος να γίνει με τον οικονομικότερο και αποτελεσματικότερο τρόπο είναι η κρίση του ελεγκτή ως προς την σημαντικότητα των ποσών που ελέγχει. Π.χ.: στον έλεγχο των ταμειακών διαθεσίμων ουσιαστικά και ένα ελάχιστο ποσό μπορεί να είναι σημαντικό να ελεγχθεί ενώ σε άλλα στοιχεία των οικονομικών καταστάσεων πρέπει να δίνεται ανοχή (πάντα κατά την ορθή κρίση του καθώς τα Δ.Ε.Π. δεν δίνουν οδηγίες σχετικά με τον καθορισμό επιπέδου σημαντικότητας).

8.7. Αριθμοδείκτες

Στο πνεύμα της οικονομικότερης και αποτελεσματικότερης διεξαγωγής του ελέγχου αλλά και της ουσιαστικής συγκρισιμότητας δύο ή περισσότερων ομοειδών επιχειρήσεων, η ελεγκτική κάνει χρήση της οικονομικής ανάλυσης μέσω αριθμοδεικτών. Η σύγκριση των οικονομικών καταστάσεων (κάθετη και οριζόντια)

είναι μεγίστης σημασίας για τον έλεγχο και περιορίζει πολλές φορές σημαντικά και αποτελεσματικά την ελεγκτική εργασία, στοχεύοντας συνάμα στην πρόβλεψη της μελλοντικής πορείας της επιχείρησης

8.8. Προοπτικές της ελεγκτικής

Όπως προκύπτει από τις παραπάνω αναλύσεις, οι προοπτικές της ελεγκτικής επιστήμης και τεχνικής είναι μεγάλες και πιστεύω ότι θα υπάρχουν μεταξύ των άλλων και οι ακόλουθες αλλαγές

1. Αυστηροποίηση και επαναπροσδιορισμός των νομοθετικών κανόνων τόσο σε παγκόσμιο επίπεδο όσο και στη χώρα μας
2. Περαιτέρω βελτίωση της επιστημονικής και επαγγελματικής επάρκειας εντός του χώρου των ελεγκτικών εταιρειών αλλά και σε ακαδημαϊκό επίπεδο
3. Μεγαλύτερη χρήση της τεχνολογίας της πληροφορικής
4. Χρησιμοποίηση – κατά τον έλεγχο των επιχειρήσεων – γνώσεων και άλλων ελεγκτών και ειδικών επαγγελματιών/επιστημόνων
5. Πιστεύω ότι λόγω της φύσεως και της θέσης του ελεγκτή έναντι της ελεγχόμενης επιχείρησης (ανεξαρτησία κ.λ.π.) δεν πρόκειται, όσο και αν γιγαντωθούν, να γίνουν δεκτές στο χρηματιστήριο

Οι ανωτέρω προβλεπόμενες εξελίξεις εδράζονται κυρίως στα εξής

1. Στα γεγονότα που συνέβησαν τα τελευταία χρόνια (ατασθαλίες, παρανομίες, απάτες) στην Αμερική αλλά και παγκοσμίως
2. Τέτοια γεγονότα πιθανότατα θα έλθουν στο φως πολύ περισσότερο στις αναπτυσσόμενες οικονομίες εν όψει της προβλεπόμενης αναγκαστικής βελτίωσης του νομοθετικού πλαισίου στις χώρες αυτές και του ελεγκτικού know - how
3. Η γιγάντωση των οικονομικών οργανισμών παγκοσμίως, με συνέπεια την κάλυψη όλο και μεγαλύτερων δυνατοτήτων παραγωγής και κάλυψη της αγοράς και των αναγκών του καταναλωτή. Μια παρέκκλιση από την δεοντολογία (τεχνική ή άλλης φύσεως) μπορεί να έχει οικουμενικές, περιβαλλοντικές, χρηματιστηριακές εργασιακές κ.λ.π. επιπτώσεις (B.P. Μεξικό, ορυχεία της Χιλής, Lehman Brothers, δυστύχημα στην Ουγγαρία)
4. Ένα Boycotage στο προϊόν μιας πολυεθνικής (θα) είναι πολύ πιο εύκολα (πιθανώς) επιτεύξιμο λόγω internet, facebook κ.λ.π.

5. Ήδη οι αμερικάνικες κρατικές υπηρεσίες έχουν δώσει εντολή στις διεθνείς ελεγκτικές εταιρείες ΝΑ ΜΗΝ ΠΑΡΕΧΟΥΝ ΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΟΥΣ σε συγκεκριμένες επιχειρήσεις που πιθανόν υπάρχει υπόνοια εμπλοκής τους σε παράνομες ενέργειες ή και έχουσες σχέση με ορισμένα κράτη π.χ. Αφγανιστάν.

8.9. Συμπεράσματα από τον έλεγχο της “Ταχυμεταφορές Ε.Α.Τ.Α.”

Από την παραπάνω εργασία και κυρίως στο κεφάλαιο των αριθμοδεικτών και από την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας προκύπτει ότι η εν λόγω εταιρεία, αν δεν είχε προβεί σε πρόσφατη αύξηση κεφαλαίου το 2009 θα βρισκόταν σε πολύ χειρότερη κατάσταση. Αναλύοντας τους διάφορους αριθμοδείκτες και λαμβάνοντας υπόψη την οικονομική κατάσταση της χώρας ως έχει αλλά και μεσομακροπρόθεσμα, πιστεύω ότι η εν λόγω εταιρεία - χωρίς βέβαια να έχω ανάλογη πληροφόρηση από τη διοίκηση της εταιρείας - δεν έχει καλό μέλλον σαν επιχείρηση. Ειδικότερα:

1. Απαγόρευση από την Ευρωπαϊκή Ένωση άμεσων ή έμμεσων κρατικών χρηματοδοτήσεων
2. Εν όψει της συνεχούς εξέλιξης της διαδικτυακής επικοινωνίας δεν φαίνεται εύκολο στις ταχυμεταφορές να αυξήσουν το αντικείμενο της εργασίας τους
3. Ήδη φημολογείται (14/10/2010) ενδιαφέρον εξαγοράς της εταιρείας από Βέλγο αγοραστή

8.10. Τελικά συμπεράσματα

Στα πλαίσια της εργασίας αυτής, διαπιστώθηκε η σημασία του υγιούς ανταγωνισμού για τη βελτίωση της ευημερίας του καταναλωτή και κατ' επέκταση της κοινωνίας καθώς και η σημασία του ελέγχου των επιχειρήσεων για την επίτευξη του σκοπού αυτού.

Με αφετηρία την ανάπτυξη της έννοιας της ελεγκτικής επιστήμης, αποδείχτηκε η σημασία τόσο του εσωτερικού μηχανισμού ελέγχου όσο και του εξωτερικού ελέγχου προς την κατεύθυνση της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων. Συγκεκριμένα, τόσο η συμβολή του νομοθετικού πλαισίου του ανταγωνισμού όσο και του νομοθετικού πλαισίου ελέγχου των Ανωνύμων Εταιρειών κατέχει εξέχουσα σημασία στην

καταστολή του αθέμιτου ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων και τον περιορισμό των οικονομικών σκανδάλων που ήταν πολλαπλά κατά τα τελευταία χρόνια. Έτσι, η υποχρέωση δημοσιοποίησης των οικονομικών καταστάσεων και η αυστηροποίηση των ελέγχων υπήρξε αποτέλεσμα των σκανδάλων αυτών, με αποτέλεσμα την βελτιστοποίησης της λειτουργίας των επιχειρήσεων.

Η δημοσιοποίηση, επομένως, των οικονομικών καταστάσεων δίνει αξία και στην μελέτη των αριθμοδεικτών για την πορεία της επιχείρησης προκειμένου να υπάρχει πλήρης πληροφόρηση των συνδεδεμένων μερών (επενδυτές, προμηθευτές, πελάτες κτλ.) για την παρούσα και την επερχόμενη κατάσταση αυτής.

Αντίστοιχα, μέσω της εργασίας μας στον κλάδο των ταχυμεταφορών διαπιστώσαμε τη βελτίωση της ρευστότητας και της κεφαλαιακής δομής των επιχειρήσεων του κλάδου, προμηνύοντας ωστόσο δυσμενή περιθώρια κέρδους για τον κλάδο ενόψει της επερχόμενης κρίσης, δεδομένου ότι όπως είδαμε πρόκειται για έναν κλάδο με υψηλές δαπάνες πωλήσεων χωρίς περιθώρια μείωσης αυτών και ως εκ τούτου δημιουργία αμφιβολίας για μελλοντική επιβίωση λόγω αδυναμίας προώθησης ανταγωνιστικότερων τιμών των υπηρεσιών τους. Επιπλέον, λόγω της συνεχούς εξέλιξης του internet, τίθεται το ερώτημα κατά πόσο θα αφαιρείται επιχειρηματικός χώρος για τις ταχυμεταφορές (π.χ. η γνησιότητα ενός εγγράφου από τον αποστολέα προς τον παραλήπτη θα μπορεί να ελέγχεται μέσω του internet, και να μην αποστέλλεται μέσω εταιρείας ταχυμεταφορών.

Διαπιστώνεται, ακόμα, μέσω της αναλυτικής καταγραφής τόσο των υποχρεώσεων της διοίκησης της επιχείρησης όσο και των εξωτερικών ελεγκτών αυτής, η επιτυχία των θεσμών στον διαχωρισμό των ρόλων και των συμφερόντων, με αποτέλεσμα την επίτευξη διαφάνειας στην κατάρτιση και δημοσιοποίηση των οικονομικών καταστάσεων.

Διαφαίνονται, λοιπόν, τόσο τα αποτελέσματα του ανταγωνισμού στην βελτίωση της λειτουργίας των επιχειρήσεων, όσο και στην μελλοντική βελτίωση των παρεχόμενων ελεγκτικών υπηρεσιών. Με τον τρόπο αυτό, αναμένεται ο ανταγωνισμός να δημιουργήσει καλύτερη ποιότητα υπηρεσιών αλλά και ανταγωνιστικότερες τιμές στον κλάδο των ελεγκτικών εταιρειών.

Συμπεραίνουμε ότι, η θεσμική παρέμβαση του κράτους ήταν η απαρχή παράλληλα της παροχής ποιοτικότερων υπηρεσιών ελέγχου από πλευράς εταιρειών ελέγχου αλλά και της κατάρτισης και παροχής ορθότερων και πιο ακριβοδίκαιων

οικονομικών καταστάσεων και πληροφοριών από μέρους των εταιρείας, την στιγμή που η εμπιστοσύνη στην αγορά κερδίζεται μόνο με την ειλικρίνεια.

Η άλλοτε υποτιμημένη σημασία του ελέγχου φαίνεται πλέον να αποτελεί πρωταρχικό παράγοντα για τις επιχειρήσεις, οι οποίες επενδύοντας τώρα στην βελτίωση των σχέσεών τους με τους τρίτους καλείται να γεφυρώσει το χάσμα που είχε δημιουργηθεί απ' την αποξένωση.

Τέλος, θα είχαμε καλύτερη εικόνα για την επιχείρηση, εάν είχαμε τα business plans και συζητήσεις με τις διοικήσεις των εταιρειών

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν η ανάδειξη της επίδρασης του ελέγχου των επιχειρήσεων (εσωτερικού και εξωτερικού) στην προώθηση του υγιούς ανταγωνισμού.

Πράγματι, η διεθνής βιβλιογραφία αποδεικνύει ότι ο έλεγχος συμβάλει στην επίτευξη θεμιτού ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων. Ειδικότερα, συμβάλει στην εξισορρόπηση της οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής επίδρασης της επιχειρησιακής δραστηριότητας με ταυτόχρονη ανάπτυξη της αξίας.

Σημαντικά στοιχεία που διαδραματίζουν επιτελικό ρόλο είναι η αύξηση της διαφάνειας, η μείωση των εταιρικών σκανδάλων, η πληροφόρηση, η απαγόρευση κατάχρησης προνομιακών πληροφοριών, η μείωση του κόστους αντιπροσώπευσης μεταξύ ιδιοκτητών και manager και η προστασία των μειοψηφούντων μετόχων. Με τον τρόπο αυτό προωθείται η εμπιστοσύνη μεταξύ της διοίκησης και της ελεύθερης πρόσβασης στην πληροφόρηση.

Συνοψίζοντας, η εργασία αυτή είχε τρεις βασικούς στόχους:

- ❖ Πρώτον, στην εισαγωγή της έννοια της ελεγκτικής και της επίδρασης τόσο του εσωτερικού όσο και του εξωτερικού ελέγχου στην διαμόρφωση ανταγωνιστικών επιχειρήσεων.
- ❖ Δεύτερον, την ανάλυση του θεσμού του υγιούς ανταγωνισμού των επιχειρήσεων τόσο σε Εθνικό όσο και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο καθώς και τη συμβολή των αρμόδιων οργάνων στην κατεύθυνση αυτή.
- ❖ Τρίτον, τη μελέτη της ανταγωνιστικότητας του κλάδου των ταχυδρομικών υπηρεσιών μέσω της χρήσης αριθμοδεικτών και περαιτέρω της συμβολή του εξωτερικού ελέγχου, ως διαδικασίας, στη διασφάλιση κατάρτισης ακριβοδίκαιων οικονομικών καταστάσεων, όπως επιβάλλεται θεσμικά για την ανάπτυξη περιβάλλοντος εμπιστοσύνης μεταξύ της επιχείρησης και τρίτων, ενώ επιπλέον αποτελεί και στοιχείο ενίσχυσης του προφίλ και της ανταγωνιστικότητας αυτής.

Επιβεβαιώνοντας τα παραπάνω, η παρούσα μελέτη εξέτασε αυτήν ακριβώς την υπόθεση, δηλαδή το κατά πόσο ο έλεγχος μπορεί να συμβάλλει στη διαμόρφωση ανταγωνιστικών επιχειρήσεων.

Στα πλαίσια της εμπειρικής έρευνας διαπιστώθηκε ότι ο κλάδος των ταχυδρομικών υπηρεσιών παρουσιάζει χαμηλό περιθώριο κέρδους υπό την έννοια ότι

μια αύξηση του κόστους πωληθέντων θα έχει ως αποτέλεσμα οι επιχειρήσεις να δυσκολευθούν να ανταπεξέλθουν οπότε θα αναγκαστούν να αυξήσουν τις τιμές τους λόγω της υπερεπένδυσης του κεφαλαίου τους σε σύγκριση με τις πωλήσεις. Αυτό, όμως δεν παρουσιάζει ούτε προβλήματα ανταγωνιστικότητας, υπό την έννοια ότι όλες οι επιχειρήσεις του κλάδου αντιμετωπίζουν τα ίδια δεδομένα, ούτε προβλήματα βιωσιμότητας. Το τελευταίο διαπιστώνεται απ' την ικανότητα των επιχειρήσεων του κλάδου να καλύπτουν βραχυπρόθεσμα τις υποχρεώσεις τους με ρευστοποιήσιμα στοιχεία του ενεργητικού τους, υπό την έννοια ότι παρ' όποιες πιθανές σημαντικές μελλοντικές ζημιές απ' την ρευστοποίηση του κυκλοφορούντος ενεργητικού τους μπορεί να καλυφθεί η εξόφληση των υποχρεώσεών τους χωρίς να χρειαστεί αναδιάρθρωση της κεφαλαιακής τους δομής, και να καλύπτουν το 100% των επενδύσεών τους με Ίδια Κεφάλαια τα οποία και σταδιακά τα τελευταία χρόνια παρουσιάζουν αυξητική πορεία. Πάντως, αναφορικά με την υπό μελέτη εταιρεία «Ταχυμεταφορές ΕΛΤΑ» θα αναμέναμε τελικά να αναγκαστεί να πωληθεί ή να κλείσει. Καθώς καθίσταται σαφές, βάσει της αρχής του going concern, ότι ενόψει της Ελληνικής Οικονομικής Κατάστασης και της στενότητας παροχής οικονομικών ενισχύσεων στις επιχειρήσεις, η εν λόγω εταιρεία που κατά πλειονότητα χρησιμοποιεί επιδοτούμενα κεφάλαια για τη λειτουργία της σύντομα θα αντιμετωπίσει προβλήματα βιωσιμότητας.

Συνεπώς, τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης επιβεβαιώνουν ότι η ανάπτυξη μιας υγιούς εσωτερικά αλλά και ανταγωνιστικής εξωτερικά αγοράς δεν είναι μια απλή υπόθεση, αλλά απαιτεί την συμβολή κάθε κρατικού ή ιδιωτικού οργάνου και σε κάθε επίπεδο, πρωταρχικό ή τελικό.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ι. ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Ι.1. Μονογραφίες – Βιβλία

Αγογλωσσάκης, Ν., Συμβολή του εξωτερικού ελέγχου στην αποκάλυψη της λογιστικής απάτης, Θεσσαλονίκη, 2009.

Αληφαντής, Γ., Ελεγκτική, Αθήνα, 2010

Γιαννίτσης, Τ., Ελληνική οικονομία: κρίσιμα ζητήματα οικονομικής πολιτικής, εκδόσεις Alpha Bank, Αθήνα, 2008.

Γιαννίτσης, Τ., Ζωγραφάκης, Σ., Καστέλλη, Ι. και Δ., Μαυρή, Ανταγωνιστικότητα και τεχνολογία στην Ελλάδα, εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα, Δεκέμβριος 2009.

Γρηγοράκος, Θ., Εξέλιξις του θεσμού της ανωνύμου εταιρείας και το πρόβλημα της κεφαλαιαγοράς, Αθήνα, 1964.

Δεμέναγας, Ε., Εταιρική Διακυβέρνηση και μονάδα εσωτερικής επιθεώρησης στον τραπεζικό χώρο, Πάτρα, 2007.

Δρακάτος, Κ., Πρόβλημα της ανταγωνιστικότητας, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, Φεβρουάριος 2009.

Η Ναυτεμπορική, 20 Φεβρουαρίου 2002, Θεσμοθετείται στεγανό εσωτερικού και λογιστικού ελέγχου στις εταιρείες.

Κάντζος, Κ., Ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων, εκδόσεις Interbooks, Αθήνα, 2002.

Κάντζος Κ., Ελεγκτική θεωρία και πρακτική, εκδόσεις Σταμούλη, Αθήνα, 2006.

Καραμάνης, Κ., Σύγχρονη Ελεγκτική: θεωρία και πρακτική σύμφωνα με τα διεθνή ελεγκτικά πρότυπα, εκδόσεις Ο.Π.Α. Αθήνα, 2008.

Κουτσούκης, Δ. Β., Εφαρμογή των αρ. 81 και 82 ΣυνθΕΚ από την Επιτροπή, τις Εθνικές Αρχές Ανταγωνισμού και τα Δικαστήρια, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, 2005.

Κυριαζόγλου, Ι., Έλεγχος Συστημάτων Πληροφορικής EDP / IT Auditing, εκδόσεις Anubis, Αθήνα, 2001.

Λιακόπουλος, Θ., Οικονομική Ελευθερία: αντικείμενο προστασίας στο δίκαιο του ανταγωνισμού, εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα, 1981.

Μαρίνος, Μ., Αθέμιτος Ανταγωνισμός, εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα, 2002.

Μπέσιλα – Βήκα, Ε., Ο ελεύθερος ανταγωνισμός και οι περιορισμοί του – η συμμετοχή στην οικονομική ζωή της χώρας, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, 1998

Μούζουλας, Σ., Εταιρική διακυβέρνηση (Corporate Governance): διεθνής εμπειρία, ελληνική πραγματικότητα, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, 2003.

Μούσης, Ν., Ευρωπαϊκή Ένωση: δίκαιο, οικονομία, πολιτική, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2005.

Νιάρχος, Ν., Χρηματοοικονομική ανάλυση λογιστικών καταστάσεων, εκδόσεις Σταμούλη, Αθήνα, 2004.

Παμπούκης, Κ., Δίκαιο Ανώνυμης Εταιρείας, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, 1994.

Παναγιωτόπουλος, Β., Εκσυγχρονισμός και Βιομηχανική Επανάσταση στα Βαλκάνια τον 19^ο αιώνα, εκδόσεις Θεμέλιο Αθήνα, 1980.

Παπαγιάννης, Δ., Εισαγωγή στο Ευρωπαϊκό Δίκαιο, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, 1999.

Παπαδάτου Θ., Εσωτερικός και Εξωτερικός Έλεγχος Ανωνύμων Εταιρειών: εφαρμογές διεθνών λογιστικών προτύπων, έλεγχος διαχείρισης, σύστημα οικολογικής οργάνωσης και ελέγχου, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, 2005.

Παπαδάτου Θ., Εσωτερικός και Εξωτερικός Έλεγχος Ανωνύμων Εταιρειών: εφαρμογές – πρακτικά θέματα, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα 2001.

Παπαστάθης, Π., Ο Σύγχρονος Εσωτερικός Έλεγχος στις Επιχειρήσεις –Οργανισμούς και η πρακτική εφαρμογή του, εκδόσεις χ.ο., Αθήνα, 2003.

Ταχυνάκης, Δ. Π., Εμπειρική προσέγγιση της ανεξαρτησίας του Ορκωτού Ελεγκτή στον ελληνικό χώρο, Θεσσαλονίκη, 1999.

Τριανταφυλλίδης, Κ., Πρότυπα για την Επαγγελματική Εφαρμογή Εσωτερικού Ελέγχου, Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών, μετ. Προτύπων στα ελληνικά, 1998.

Τσακλαγκάνος, Α., Ελεγκτική, εκδόσεις Αφοι Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη, 2005.

Τσελεκίδου, Κ., Ποιότητα του Εξωτερικού Ελέγχου στην Ελλάδα, Θεσσαλονίκη, 2009.

Χρηστάκη, Μ., Οι κρατικές ενισχύσεις στα πλαίσια του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού, Θεσσαλονίκη, 2008,

I. II. Επιστημονικά άρθρα

Εμίρη, Θ., 2005, Η απελευθέρωση των ταχυδρομικών υπηρεσιών, Πρακτικά ημερίδας 12 – 13 Μαΐου 2005, Αθήνα.

Ξανθάκης, Μ., και Λ., Τσιπούρη, 2002, Can Corporate be rated? Ideas based on the Greek experience, 1st International Conference on Corporate Governance, Vol.12, No.1, pp. 16-28.

Πρακτικά ημερίδας του Ελληνικού Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών, 30 Ιανουαρίου 2006, Εσωτερικός Έλεγχος-Επένδυση στο Μέλλον.

Tsibanoulis, D., 2002, Corporate Governance in the Fields of Corporate and Securities Laws, Πρακτικά 16^{ου} Συνεδρίου της Ένωσης Ευρωπαϊών Δικηγόρων, Χανιά, Ελλάδα

II. ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

II. 1. Μονογραφίες – Βιβλία

II. II. Επιστημονικά άρθρα

Baumgartner, G.D. and A., Hamilton, 2004, Internal Audit: consider the implications, *Healthcare Financial Management*, vol. 58 (6), pp. 34 – 36.

Caramanis, C. and E., Dedoulis, 2007, Imperialism of influence and the state profession relationship: The formation of the Greek auditing profession in the post-WWII era, *Critical Perspectives on Accounting*, vol. 18, pp. 393-412.

Dedoulis, E., 2006, The Code of Ethics and the development of the auditing profession in Greece, the period 1992–2002, *Accounting Forum*, vol. 30, pp. 155–178.

Dewing, I. and P., Russel, 2004, Accounting, Auditing and Corporate Governance of European Listed Countries: EU Policy Developments Before and After Enron, *JCMS*, vol. 42, pp. 289-319.

Ramamoorti, S., 2003, Internal Auditing: History, Evolution, and Prospects, The Institute of Internal Auditors.

Whitley, J., 2005, ECIIA Emphasizes Internal Audit Value, *Internal Auditor*, vol. 62 (2), pp. 17 – 18.

III. ΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

1. Αμερικάνικο Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών www.theiia.org
2. Εθνικό Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας www.competitive-greece.gr
3. Ελληνικό Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών www.hiia.gr
4. Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς www.hcmc.gr
5. 8^η Κοινοτική Οδηγία www.8th-company-law-directive.com

6. Directive of the European Parliament and the Council of the European Union amending Council concerning the annual accounts of certain types of companies and consolidated accounts <http://eur-lex.europa.eu>

7. www.financial-conglomerates-directive.com

8 el.wikipedia.org

9 PCAOB 23/10/2008 και I.F.A.C. and survey 2009

10 Δικτυακός τόπος “Ταχυμεταφορές Ε.Λ.Τ.Α.”: www.eltacourier.gr

11 Δικτυακός τόπος A.C.S.: www.acscourier.gr

12 Δικτυακός τόπος ΟΡΜΠΙΤ ΤΑΧΥΜΕΤΑΦΟΡΕΣ: www.orbitcouriers.gr

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

**ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
“ΤΑΧΥΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΕΛΤΑ ΑΕ”**

Ο Ρόλος και η Επίδραση του Ελέγχου στη διαμόρφωση Ανταγωνιστικών Επιχειρήσεων

ΕΛΤΑ ΤΑΧΥΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ποσά σε €			Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρηστών				
	Σημείωση	31/12/2007	31/12/2006	Σημείωση	1/1 - 31/12/2007	1/1 - 31/12/2006	
Μη κυκλοφορούντα στοιχεία							
Ενοίκιατες πανηγυρικές	4.1	2.383.901	2.004.887	Πωλήσεις	4.13	27.891.584	24.251.071
Λοιπά ειδή	4.2	285.294	158.589	Κόστος Πωληθέντων	4.13	(21.818.771)	(18.740.470)
Λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	4.3	5.271	4.398	Μικτό κέρδος		5.072.813	5.504.601
Αναβληόμενες φορολογικές απαιτήσεις	4.4	204.595	208.851	Λοιπά έσοδα εκμετάλλευσης	4.13	490.452	447.703
		2.879.061	2.481.481	Έξοδα διάθεσης	4.13	(2.105.712)	(2.390.247)
Κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία				Έξοδα επίδοσης	4.13	(3.261.181)	(2.385.698)
Εμπορικές απαιτήσεις	4.5	9.315.097	7.251.102	Λοιπά έξοδα εκμετάλλευσης	4.13	(309.813)	(389.116)
Λοιπές απαιτήσεις	4.5	3.300.531	1.600.509	Αποτελέσματα προ Φόρων Κραματοδοτικών και			
Λοιπά κυκλοφορούντα στοιχεία Ενεργητικού	4.6	1.273.033	1.160.295	Επενδυτικών Αποτελεσμάτων		692.559	581.301
Τομιακό διαθέσιμο και παροικά εσθύνοντα	4.7	919.985	1.385.065	Χρηματοοικονομικά έσοδα	4.13	8.479	22.717
		14.808.648	11.803.851	Χρηματοοικονομικά έξοδα	4.13	(21.602)	(13.823)
Σύνολο Ενεργητικού		17.728.108	13.897.574	Χρηματοοικονομικά αποτελέσματα		(13.123)	8.894
Ίδια Κεφάλαια και Υποχρεώσεις				Κέρδη προ φόρων		679.436	590.195
Ίδια Κεφάλαια	4.8			Φόρος εισοδήματος	4.14	(230.005)	(272.858)
Μετοχικά κεφάλαια	4.8.1	3.998.735	3.998.735	Κέρδη μετά από φόρους		448.832	317.337
Τεκνικό αποθεματικό	4.8.2	27.711	27.711	Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων			
Λοιπά αποθεματικά	4.8.2	469.480	469.480				
Αποτελέσματα εις νέον		(2.473.812)	(2.922.643)				
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων		2.022.114	1.573.283				
Υποχρεώσεις							
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις							
Υποχρεώσεις για παροχές στους εργαζόμενους μετά την έξοδο				Υπόλοιπα κατά την 1/1/2006,			
από τη υπηρεσία και λοιπές μακροπρόθεσμες παροχές	4.9	90.025	82.009	σύμφωνα με τις προηγούμενες			
Λοιπές προβλέψεις	4.10	257.438	318.549	λογιστικές αρχές	3.998.735	497.192	(2.984.872)
Σύνολο Μακροπρόθεσμων Υποχρεώσεων		348.063	380.558	Προσαρμογές μεταβάσεων στα ΔΓΧΠ		-	(335.905)
Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις				Υπόλοιπα κατά την 1/1/2006,			
Εμπορικές υποχρεώσεις (προμηθευτές κλπ)	4.11	6.730.003	3.853.344	σύμφωνα με τα ΔΓΧΠ	3.998.735	497.192	(3.239.981)
Φόροι και κοινωνικές ασφαλίσεις	4.12	497.801	419.286	Μεταβολή Ιδίων κεφαλαίων για την			
Λοιπές υποχρεώσεις	4.11	1.380.000	1.189.546	περίοδο 31/12/2006			
Υποχρεώσεις σε Συνδεδεμένες εταιρείες	4.11	6.737.467	6.461.557	καθαρά αποτελέσματα περιόδου 1/1-31/12/2006		317.337	317.337
Σύνολο Βραχυπρόθεσμων Υποχρεώσεων		15.357.531	11.883.733	Συνολική μεταβολή περιόδου		317.337	317.337
Σύνολο Υποχρεώσεων		15.705.594	12.324.291				
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων και Υποχρεώσεων		17.728.108	13.897.574	Υπόλοιπο των Ιδίων κεφαλαίων			
				επί την 31/12/2006	3.998.735	497.192	(2.922.643)
				Υπόλοιπα κατά την 1/1/2007,			
				σύμφωνα με τις προ. λογιστ. αρχές	3.998.735	497.192	(2.435.682)
				Προσαρμογές μεταβάσεων στα ΔΓΧΠ		0	(480.901)
				Υπόλοιπα κατά την 1/1/2007,			
				σύμφωνα με τα ΔΓΧΠ	3.998.735	497.192	(2.922.643)
				Μεταβολή Ιδίων κεφαλαίων για την			
				περίοδο 1/1-31/12/2007			
				Καθαρά αποτελέσματα περιόδου			
				1/1-31/12/2007		448.832	448.832
				Συνολική μεταβολή περιόδου		448.832	448.832
				Υπόλοιπο Ιδίων κεφαλαίων της			
				31ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2007	3.998.735	497.192	(2.473.812)
							2.022.115

Οι σημειώσεις στις σελίδες 14 έως 47 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων

Ο Ρόλος και η Επίδραση του Ελέγχου στη διαμόρφωση Ανταγωνιστικών Επιχειρήσεων

Κατάσταση Ταμειακών Ροών	1/1 - 31/12/2007	1/1 - 31/12/2006
Λειτουργικές δραστηριότητες		
Κέρδη προ φόρων	679.436	590.195
Πλέον / μείον προσαρμογές πο:		
Αποσβίσεις	980.584	781.709
Ζημιές / (Κέρδη) από πώληση παγίων	(1.526)	-
Προβλέψεις / (αύξηση από σμίκρυνση) προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων	(58.119)	(223.943)
Πιστωτικοί τόκοι και συναφή έσοδα	(8.479)	(22.717)
Πιστωτικοί τόκοι και συναφή έξοδα	21.802	13.823
Λειτουργικό κέρδος προ μεταβολών κεφαλαίου κίνησης	1.585.488	1.139.067
Πλέον / μείον προσαρμογές πη/ μεταβολές λογαριασμών κεφαλαίου κίνησης ή που σχετίζονται με τις λειτουργικές δραστηριότητες:		
Μείωση / (αύξηση) αποθέσεων	-	-
Μείωση / (αύξηση) απαιτήσεων	(3.885.575)	(1.991.648)
Μείωση / (αύξηση) υποχρεώσεων (πλην τραπεζών)	3.415.594	1.834.543
Μείον:		
Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα καταβεβλημένα	(21.802)	(13.823)
Καταβεβλημένα φόρα	(192.000)	(149.940)
Σύνολο εσραίων - (εξορών) από λειτουργικές δραστηριότητες (α)	911.916	818.199
Επενδυτικές δραστηριότητες		
Απόκτηση (διάθεση) θυγατρικών, συγγενικών, κανονιστικών και λοιπών επενδύσεων	-	-
Αγορά ενσώματων και άυλων παγίων	(1.387.000)	(776.393)
Εισπράξεις από πωλήσεις ενσώματων και άυλων παγίων σταθρών	1.526	-
Απόκτηση Επενδύσεων σε Ακίνητα	-	-
Εισπράξεις από πώληση Επενδύσεων σε ακίνητα	-	-
Τόκοι προσαρτηθέντες	8.479	22.717
Σύνολο εσραίων / (εξορών) από επενδυτικές δραστηριότητες (β)	(1.378.996)	(753.676)
Χρηματοδοτικές δραστηριότητες		
Σύνολο εσραίων / (εξορών) από χρηματοδοτικές δραστηριότητες (γ)	0-	0-
Καθαρή αύξηση / μείωση στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα (α+β+γ)	(467.080)	64.523
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα έναρξης περιόδου	1.385.083	1.320.542
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα λήξης περιόδου	918.003	1.385.065
<p>Οι σημειώσεις στις σελίδες 14 έως 47 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων</p>		

Ο Ρόλος και η Επίδραση του Ελέγχου στη διαμόρφωση Ανταγωνιστικών Επιχειρήσεων

ΕΛΤΑ ΤΑΧΥΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ποσό σε €	Σημείωση	31/12/2008	31/12/2007	Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεως	Σημείωση	1/1 - 31/12/2008	1/1 - 31/12/2007
Μη κυκλοφορούντα στοιχεία				Πωλήσεις	4.13	30 217.552	27 691.584
Ενσώματα αμοιροποιήσιμα	4.1	2 188 901	2 363 901	Κόστος Πωληθέντων	4.13	(25 495 250)	(21 818.771)
Λοιπά αδιάθετα	4.2	320 753	285 294	Μικτό κέρδος		4 722.302	5.872.813
Λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	4.3	8 023	5.271	Λοιπά έσοδα συμμετάλλευσης	4.13	1 048 893	498 452
Ανοβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	4.4	220 492	264.995	Έξοδα διάθεσης	4.13	(1 322 759)	(2 105 712)
		2 748 169	2 919.461	Έξοδα διοίκησης	4.13	(3 079 894)	(3 261 181)
Κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία				Λοιπά έσοδα συμμετάλλευσης	4.13	(609 024)	(309 813)
Εμπορικές απαιτήσεις	4.5	10 774 819	9 315 097	Αποτελέσματα προ Φόρων Χρηματοδοτικών και		697 518	692 559
Ασπίδες απαιτήσεων	4.6	5 464 034	3 300 531	Επενδυτικών Αποτελεσμάτων			
Λοιπά κυκλοφορούντα στοιχεία Ενεργητικού	4.6	1 853 086	1 273 035	Χρηματοοικονομικά έσοδα	4.13	8 453	8 479
Τομιακά δανειζόμενα και τομιακά ισχυρίσματα	4.7	1 470 748	919 985	Χρηματοοικονομικά έξοδα	4.13	(21 186)	(21 002)
		19 562.683	14 804.648	Χρηματοοικονομικά αποτελέσματα		(12 733)	(13 123)
Σύνολο Ενεργητικού		22 290 852	17 726 109	Κέρδη προ φόρων		684 785	679 436
Έξοχα Κεφάλαια επί Υποχρεώσεων				Φόρος εισοδήματος	4.14	233 280	(230 005)
Έξοχα Κεφάλαια				Κέρδη μετά από φόρους		451 505	448 832
Μετοχικό κεφάλαιο	4.8.1	3 998 735	3 998 735				
Τοιχωτό αποθεματικό	4.8.2	27 711	27 711	Κατάσταση Μεταβολών Ίσων Κεφαλαίων			
Λοιπά αποθεματικά	4.8.2	469 490	469 490				
Αποτελέσματα ως νέων		(2 022 905)	(2 473 812)	Μετοχικό κεφάλαιο			
Σύνολο Ίσων Κεφαλαίων		2 473 031	2 022 114	Λοιπά αποθεματικά			
Υποχρεώσεις				Αποτελέσματα ως νέων			
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις				Σύνολο			
Υποχρεώσεις για παροχές στις εργαζόμενες μετά την εφεσό				Υπόλοιπα κατά την 1/1/2007,			
από τη υπηρεσία και λοιπές μακροπρόθεσμες παροχές	4.9	130 984	90 625	σάρων με τα ΔΓΧΠ	3 998 735	497 192	(2 922 643)
Λοιπές προβλεπόμενες υποχρεώσεις	4.10	266 651	257 438	Μεταβολή Ίσων κεφαλαίων για την			
Σύνολο Μακροπρόθεσμων Υποχρεώσεων		397 635	348 063	περίοδο 1/1-31/12/2007			
Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις				Καθαρά Αποτελέσματα Περιόδου 1/1-31/12/2007		448 832	448 832
Εμπορικές υποχρεώσεις (προμηθευτές κλπ)	4.11	9 027 700	6 730 083	Συνολική μεταβολή περιόδου		448 832	448 832
Φόροι και κοινωνικές ασφαλίσεις	4.12	108 777	87 993	Υπόλοιπα των Ίσων κεφαλαίων			
Λοιπές υποχρεώσεις	4.11	2 189 850	1 795 808	της 31ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2007	3 998 735	497 192	(2 473 812)
Υποχρεώσεις σε Συνδεδεμένες εταιρείες	4.11	8 063 204	8 737 467	Υπόλοιπα κατά την 1/1/2008	3 998 735	497 192	(2 473 812)
Σύνολο Βραχυπρόθεσμων Υποχρεώσεων		19 408 597	15 357 331	Μεταβολή Ίσων κεφαλαίων για την			
Σύνολο Υποχρεώσεων		19 807 232	15 705 394	περίοδο 1/1-31/12/2008			
Σύνολο Ίσων Κεφαλαίων και Υποχρεώσεων		22 290 852	17 726 109	Καθαρά αποτελέσματα περιόδου 1/1-31/12/2008		451 505	451 505
				Συνολική μεταβολή περιόδου		451 505	451 505
				Υπόλοιπα Ίσων κεφαλαίων της			
				31ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2008	3 998 735	497 192	(2 473 812)

Οι σημειώσεις στις σελίδες 13 έως 47 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των επίσημων οικονομικών καταστάσεων

Ο Ρόλος και η Επίδραση του Ελέγχου στη διαμόρφωση Ανταγωνιστικών Επιχειρήσεων

<u>Κατάσταση Ταμειακών Ροών</u>	<u>2008</u>	<u>2007/2008</u>
Λειτουργικές δραστηριότητες		
Κέρδη προ φόρων	684.785	679.436
Γέρον / μείον προσαρμογές για:		
Αποσβέσεις	1.094.220	980.584
Αποσβέσεις επιχορηγήσεων		0
Ζημιές / (Κέρδη) από πώληση παγίων περιλαμβανόμενων / (εξαιρουμένων) από τον υπολογισμό κερδών	2.148	(1.525)
Ζημιές / (Κέρδη) από εύλογοι αξίας επενδύσεων σε Αξιακά	(100.000)	(88.119)
Συναλλαγματικές Διαφορές	(21.380)	0
Αποτέλεσμα (έσοδα, έξοδα, κέρδη και ζημιές) λειτουργικών δραστηριοτήτων		0
Αποτίμηση κανονισμών με τη μέθοδο της καθαρής θέσης		0
Ποσολογικοί τόκοι και συννοσή έσοδα	(8.453)	(8.478)
Ποσολογικοί τόκοι και συννοσή έξοδα	21.186	21.602
Λειτουργικό κέρδος προ μεταβαλλών εξοφλούμενων κινήσεων	1.672.513	1.595.499
Γέρον / μείον προσαρμογές για μεταβολές λογιστικών κεφαλαίου κινήσεων ή που σχετίζονται με τις λειτουργικές δραστηριότητες		
Μείωση / (αύξηση) απαιτήσεων	(4.203.271)	(3.885.575)
Μείωση / (αύξηση) υποχρεώσεων (πλην τραπεζών)	4.030.882	3.415.594
Μείον:		
Χρηματοικοί τόκοι και συννοσή έξοδα καταβληθέντα	(21.186)	(21.602)
Καταβληθέντα φόρα	(87.993)	(19.200)
Σύνολο εισροών - (εκροών) από λειτουργικές δραστηριότητες (α)	1.390.944	911.916
Επενδυτικές δραστηριότητες		
Απόκτηση (Διάθεση) θηρατικών, συγγενικών, κανονισμών και λοιπών επενδύσεων	0	0
Αγορά ενσώματων και αόλων παγίων	(848.635)	(1.387.000)
Εισπραχθέντα από πώλησης ενσώματων και αόλων παγίων σταχτιών	0	1.525
Τόκοι εισπραχθέντες / (πληρωθέντες)	8.453	8.479
Σύνολο εισροών / (εκροών) από επενδυτικές δραστηριότητες (β)	(840.181)	(1.376.996)
Χρηματοδοτικές δραστηριότητες		
Σύνολο εισροών / (εκροών) από χρηματοδοτικές δραστηριότητες (γ)	0	0
Καθαρή αύξηση / μείωση στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα (α)+(β)+(γ)	550.763	(465.080)
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα έναρξης περιόδου	919.985	1.385.065
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα λήξης περιόδου	1.470.748	919.985
Οι σημειώσεις στις σελίδες 13 έως 47 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων		

Ο Ρόλος και η Επίδραση του Ελέγχου στη διαμόρφωση Ανταγωνιστικών Επιχειρήσεων

ΕΛΤΑ ΤΑΧΥΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις
της περιόδου 1 Ιανουαρίου έως 31 Δεκεμβρίου 2009

Κατάσταση Οικονομικής Θέσης				Κατάσταση Συνολικού Εισοδήματος				
	Σημ.	31/12/2009	31/12/2008		Σημ.	1/1 - 31/12/2009	1/1 - 31/12/2008	
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ								
<u>Μη κυκλοφορούν ενεργητικό</u>								
Ενοίκια πύλων	4.1	1.897.230	2.168.901	Κόστος Εργασιών (πωλήσεων)	4.12	29.248.388	30.217.552	
Άλλα περιουσιακά στοιχεία	4.2	292.388	320.753	Κόστος πωλήσεων	4.12	(25.593.908)	(25.496.250)	
Λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	4.3	13.320	8.023	Μητό κέρδος		3.655.030	4.722.302	
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	4.4	277.728	220.492	Έξοδα διοικητικής λειτουργίας	4.12	(3.408.781)	(3.079.894)	
Σύνολο		3.480.666	2.718.169	Έξοδα λειτουργίας διαβάσεως	4.12	(1.335.135)	(1.322.758)	
				Λοιπά έσοδα	4.12	682.975	1.046.893	
				Λοιπά έξοδα	4.12	(997.669)	(869.024)	
				Αποτελέσματα προ φόρων Χρηματοδοτικών και				
				Επενδυτικών Αποτελεσμάτων		(1.123.580)	697.918	
<u>Κυκλοφορούν ενεργητικό</u>								
Πελάτες και λοιπές εμπορικές απαιτήσεις	4.5	19.807.450	18.753.319	Καθαρά χρηματοοικονομικά έσοδα	4.12	4.905	8.453	
Λοιπά κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού	4.6	2.950.758	2.383.810	Καθαρά χρηματοοικονομικά έξοδα	4.12	(53.400)	(21.180)	
Απαιτήσεις από Συνδεδεμένες εταιρείες		68.698	-	Κέρδη/(Ζημιές) προ φόρων		(1.182.736)	684.785	
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	4.7	799.870	1.470.748	Φορολογία εισοδήματος	4.13	57.236	(233.220)	
Σύνολο		23.236.782	19.607.883	Κέρδη/(Ζημιές) μετά φόρων (α)		(1.125.500)	451.565	
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ		26.717.435	22.326.052	Κέρδη/(Ζημιές) αναγνωρισμένες απευθείας στα				
				Ιδια κεφάλαια				
				Λοιπά συνολικά έσοδα μετά από φόρους (β)				
				Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα (α)+(β)		(1.125.500)	451.565	
ΠΑΘΗΤΙΚΟ				Κατάσταση Μεταβολών Ίδιων Κεφαλαίων				
Ίδια Κεφάλαια				Μετοχικό κεφάλαιο				
Μετοχικό κεφάλαιο	4.8.1	12.089.982	3.998.735	Τακτικό μετοχικό				
Τακτικό αποθεματικό	4.8.2	27.711	27.711	Λοιπά αποθεματικά κεφάλαια				
Λοιπά αποθεματικά κεφάλαια	4.8.2	469.490	469.490	Απομείνωση ως νέον				
Αποτελέσματα ως νέον		(3.228.518)	(2.022.300)	Υπόλοιπο 1/1/2008	3.998.735	27.711	469.490	
Σύνολο		8.338.665	2.473.620	Εκδοση μετοχικού κεφαλαίου				
				Έξοδα αύξησης μετοχικού κεφαλαίου				
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις				Συναλλαγές με διοικητές				
Υποχρεώσεις παροχών προσωπικού λόγω αξιών από την υπηρεσία	4.9	178.272	130.984	Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα				
Λοιπές προβλέψεις	4.10	265.073	268.051	Υπόλοιπο 31/12/2008	3.998.735	27.711	469.490	
Σύνολο		443.345	399.035	Υπόλοιπο 1/1/2009	3.998.735	27.711	469.490	
				Εκδοση μετοχικού κεφαλαίου				
Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις				Έξοδα αύξησης μετοχικού κεφαλαίου				
Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις	4.11	10.778.244	9.027.700	Συναλλαγές με διοικητές				
Φόρος εισοδήματος πληρωτέος	4.12	-	108.777	Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα				
Υποχρεώσεις σε Συνδεδεμένες εταιρείες		-	8.063.204	Υπόλοιπο 31/12/2008	20.141.229	27.711	469.490	
Βραχυπρόθεσμες δανειακές υποχρεώσεις		2.428.983	-	Υπόλοιπο 1/1/2009	8.071.247			
Λοιπές βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις	4.11	2.730.227	2.235.050	Έξοδα αύξησης μετοχικού κεφαλαίου				
Σύνολο		19.935.434	19.454.797	Συναλλαγές με διοικητές				
ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ		25.717.435	22.326.052	Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα				
				Υπόλοιπο 31/12/2008	20.141.229	27.711	469.490	
				Υπόλοιπο 1/1/2009	8.071.247			
				Εκδοση μετοχικού κεφαλαίου				
				Έξοδα αύξησης μετοχικού κεφαλαίου				
				Συναλλαγές με διοικητές				
				Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα				
				Υπόλοιπο 31/12/2008	20.141.229	27.711	469.490	
				Υπόλοιπο 1/1/2009	8.071.247			
				Εκδοση μετοχικού κεφαλαίου				
				Έξοδα αύξησης μετοχικού κεφαλαίου				
				Συναλλαγές με διοικητές				
				Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα				
				Υπόλοιπο 31/12/2008	20.141.229	27.711	469.490	
				Υπόλοιπο 1/1/2009	8.071.247			

Τυχόν διαφορές σε εθροίσματα οφείλονται σε στρογγυλοποιήσεις.
Οι συνοδευτικές σημειώσεις αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων.

Ο Ρόλος και η Επίδραση του Ελέγχου στη διαμόρφωση Ανταγωνιστικών Επιχειρήσεων

Κατάσταση Ταμειακών Ροών		
	31/12/2009	31/12/2008
Λειτουργικές δραστηριότητες		
Κέρδη προ φόρων	(1.182.736)	884.785
Γέρον / μείον προσαρμογές για:		
Αποσβέσεις	857.418	1.094.228
(Αποσβέσεις επηρεαγέτων)		
Ζημιές / (Κέρδη) από πώληση παγίων		2.148
Προβλέψεις / Έσοδα από σημαντικές προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων	-	(100.000)
Ζημιές / (Κέρδη) αλλαγής αξίας επενδύσεων σε Ακίνητα		
Συνολοαριθμητικές διαφορές	-	(21.380)
Αποτελέσματα (έσοδα, έξοδα, κέρδη και ζημιές) επενδυτικής δραστηριότητας		
Αποτίμηση καινοτομιών με τη μέθοδο της καθαρής θέσης		
Πασιμικοί τόκοι και συναφή έσοδα	(4.305)	(8.453)
Πασιμικοί τόκοι και συναφή έξοδα	83.480	21.188
Λειτουργικά κέρδη προ μεταβολών κεφαλαίου κίνησης	(286.164)	1.672.513
Γέρον / μείον προσαρμογές για μεταβολές λογαριασμών κεφαλαίου κίνησης ή που σχετίζονται με τις λειτουργικές δραστηριότητες		
Μείωση / (αύξηση) αποθεμάτων		
Μείωση / (αύξηση) απαιτήσεων	(4.305.074)	(4.203.271)
Μείωση / (αύξηση) υποχρεώσεων (πλην τραπεζών)	2.245.715	4.030.882
Μείον:		
Χρηστικοί τόκοι και συναφή έξοδα καταβληθέντα	(56.222)	(21.186)
Καταβληθέντα φόροι	(108.777)	(87.993)
Σύνολο εισροών / (εκροών) από λειτουργικές δραστηριότητες (α)	(2.490.522)	1.390.944
Επενδυτικές δραστηριότητες		
Αγορά ενσώματων και άυλων παγίων	(576.122)	(848.635)
Εκπτώσεις από πωλήσεις ενσώματων και άυλων παγίων	0	0
Τόκοι εισπραχθέντες / (πληρωθέντες)	4.305	8.453
Μερίσματα εισπραχθέντα	0	0
Σύνολο εισροών / (εκροών) από επενδυτικές δραστηριότητες (β)	(571.818)	(840.181)
Χρηματοδοτικές δραστηριότητες		
Εκπτώσεις από αύξηση μετοχικού κεφαλαίου	1.468	-
Εκπτώσεις από έκδοθέντα / αναληφθέντα δάνεια	5.140.000	-
Πωλήσεις / (αγορές) ίδιων μετοχών	0	-
Εξοφλήσεις δανείων	(2.750.000)	-
Σύνολο εισροών / (εκροών) από χρηματοδοτικές δραστηριότητες (γ)	2.391.468	0
Καθαρή αύξηση / μείωση στο ταμειακό διαθέσιμο και ισοδύναμα (α)+(β)+(γ)	(670.872)	550.763
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα έναρξης περιόδου	1.470.748	919.985
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα λήξης περιόδου	799.876	1.470.748
<p>Τυχόν διαφορές σε αθροίσματα οφείλονται σε στραγγιλοποιήσεις Οι συνοδευτικές σημειώσεις αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων Στη χρήση 2009 παρατηρείται πως οι ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες είναι αρνητικές, που οφείλεται στο γεγονός πως η σταθμια παρουσίαση υστέρηση εισπραχθέντων οφελών κυρίως από τα Δημόσια από άδελτες - είναι σε διαδικασία διακανονισμού μαζί τους. Από την άλλη μεριά η εταιρεία καταβάλλει μισθούς και άλλες υποχρεώσεις σε μηνιαία τακτά διαστήματα</p>		

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
“ACS ΑΕ”

Ο Ρόλος και η Επίδραση του Ελέγχου στη διαμόρφωση Ανταγωνιστικών Επιχειρήσεων

ACS ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ & ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΕΙΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Συνολικά οικονομικά στοιχεία και πληροφορίες της χρήσης από 1 Ιανουαρίου 2007 έως 31 Δεκεμβρίου 2007
(δημοσιευμένα βάσει του κ.ν. 2190/1920, άρθρο 136 για επιχειρήσεις που συντάσσουν τίτλους οικονομικής κατάσταση ενοποιημένες και μη, από το

Τα παρακάτω στοιχεία και πληροφορίες, συγκρίνουν σε μια γενική αντιμετώπιση για την οικονομική κατάσταση και τα αποτελέσματα της "ACS Α.Ε.Ε." Ο ομιλώντης που στήληνά να αντίληψη ελαττωματική βάσει της οικονομικής θέσης και των αποτελεσμάτων της, πρώτο να (ελαττωματική πρόσβαση στη σχέση οικονομικής κατάστασης που προβλέπουν τα διεθνή λογιστικά Πρότυπα καθώς και η έκθεση ελέγχου του αρχικού λογιστή. Ενδεικτικό μπορεί να ανατρέξει στη διεύθυνση διαδικτύου της όπου αναρτώνται τα εν λόγω στοιχεία και στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιρειών με αριθμό 2789004/Β/92/118/99)

Αρμόδιο Έβρος Εταιρείας Ασκήτητος 29 14988 Κρουαίρα - Αττικής ΑΡ Μ.Α.Ε. 2789004/Β/92/118/99)	Ορκωτός ελεγκτής λογιστής Στυλιανός Μ. Ξενάκης (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Α 11541)	Υπόψη διοικητικού συμβουλίου: Παύλος Θεόδωρος
Αρμόδιο Μεταφορές Ανατολικής Αττικής	Ελεγκτική εταιρεία ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΟΚΡΗΤΩΙ	Φίλιππος Θεόδωρος
Μεταφορές εγγραφής των τίτλων οικονομικών καταστάσεων (από τις οποίες αντιλήφθηκαν τα συνολικά στοιχεία) 14 Φεβρουαρίου 2008	ΛΟΥΙΣΤΕΣ Α.Ε.Ο.Ε. (Α.Μ.Σ.Ο.Ε.Α. 128)	Τιμωροί: Τζωάννης Αποστολίδης
	Τύπος Έκθεσης ελέγχου ελεγκτών: Με σύμφωνη γνώμη διεύθυνση διαδικτύου www.emeat.gr	Καταστάσεις: Ευαγγελία
		Μέλος: Καραγιάννης Δημήτριος
		Αθήνας Στυλιανός

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ (Ποσό αναφέρεται σε χιλιάδες €)

	31/12/2007	31/12/2006
ΕΠΕΡΧΗΜΙΚΟ		
Πόση στοιχεία ενεργητικού	3.590	3.971
Επένδυση	15	14
Αποθέματα	493	485
Απομείωση από πωλήσεις	19.556	20.177
Αυτή στοιχεία ενεργητικού	3.899	1.822
ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΕΡΧΗΜΙΚΟΥ	27.383	26.469

	31/12/2007	31/12/2006
ΠΑΘΗΤΙΚΟ		
Μεσοπρόθεσμες υποχρεώσεις	1.940	1.075
Βραχυπρόθεσμες τραπεζικές υποχρεώσεις	190	2.469
Προμήθειες	2.727	2.725
Λοιπές βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	8.949	8.044
Σύνολο υποχρεώσεων (α)	12.806	14.313
Μετοχές Κεφάλαιο	13.373	13.373
Αυτή στοιχεία καθαρά θέσης μετόχων εταιρείας	1.220	(1.511)
Σύνολο Καθαράς θέσης μετόχων εταιρείας (β)	14.493	11.862
ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ (γ) = (α) + (β)	27.389	26.175

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΑΜΙΑΚΩΝ ΡΟΩΝ ΧΡΗΣΗΣ (Ποσό αναφέρεται σε χιλιάδες €)

	31/12/2007	31/12/2006
Καθαρή θέση έναρξης χρήσεως (1/1/2007 και 1/1/2006 αντίστοιχα)	11.592	2.134
Κέρδη (ζημίες) της χρήσεως μετά από φόρους	2.931	1.345
Αύξηση (μείωση) μετοχικού κεφαλαίου	14.493	3.479
Καθαρή θέση λήξης χρήσεως (31/12/2007 και 31/12/2006 αντίστοιχα)	14.493	11.958

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΑΜΙΑΚΩΝ ΡΟΩΝ ΧΡΗΣΗΣ (Ποσό αναφέρεται σε χιλιάδες €)

	31/12/2007	31/12/2006
Επιμεση μέθοδος		
Απομείωση δραστηριότητας		
Κέρδη προ φόρων	4.101	3.049
Πλέον/μείον προσαρμογές για		
Αποσβέσεις	1.208	1.181
Προβλέψεις	233	151
Αποτελέσματα (εσοδα, έξοδα, κέρδη και ζημίες) επενδυτικής δραστηριότητας	(535)	(410)
Χρηματικό τόκο και συναφή έξοδα	125	399

	31/12/2007	31/12/2006
Πλέον/μείον προσαρμογές για μεταβολές λογαριασμών κερφαίου κίνησης ή που σχετίζονται με τις λειτουργικές δραστηριότητες		
Μείωση / (αύξηση) αποθεμάτων	52	(10)
Μείωση / (αύξηση) απαιτήσεων	893	(2.236)
Αύξηση / (μείωση) υποχρεώσεων (πλην δανωσίων)	(888)	(3.640)
Μείον:		
Χρηματικό τόκο και συναφή έξοδα καταβλημένα	(125)	(389)
Καταβλημένα φόρο	(475)	(14)
Σύνολο εισροών/εξροών από λειτουργικές δραστηριότητες (α)	4.962	(1.343)
Επενδυτικές δραστηριότητες		
Απόκτηση θυγατρικών, συμφωνιών, κοινοπραξιών και λοιπών στενδύσεων		
Αγορά ενσώματων και άυλων παγίων στοιχείων	(832)	(888)
Επενδύσεις από πωλήσεις ενσώματων και άυλων παγίων στοιχείων	7	12
Τόκοι απορροφώντων	530	406
Μερίσματα απορροφώντων	5	
Σύνολο εισροών/εξροών από επενδυτικές δραστηριότητες (β)	(290)	(471)
Εισπράξεις από αύξηση μετοχικού κεφαλαίου		8.083
Εισπράξεις από ενοίκια / αναληφθέντα δάνεια	2.200	4.750
Εξοφλήσεις δανείων	(4.078)	(9.708)
Εξοφλήσεις υποχρεώσεων από χρηματοδοτικές μεθόδους (χρημολύματα)	(582)	(581)
Σύνολο εισροών/εξροών από χρηματοδοτικές δραστηριότητες (γ)	(2.478)	2668
Καθαρή (μείωση)/αύξηση από διαθεσίμια και κοινόχρηστα χρήσεως (α)+(β)+(γ)	1.622	231
Ταμιακά διαθέσιμα και κοινόχρηστα έναρξης χρήσεως	590	359
Ταμιακά διαθέσιμα και κοινόχρηστα λήξης χρήσεως	2.472	590

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΗΣ (Ποσό αναφέρεται σε χιλιάδες €)

	31/12/2007	31/12/2006
Σύνολο κέρδη εργασιών	89.811	74.988
Μιστό Κέρδη	14.745	13.425
Κέρδη προ φόρων, χρηματοδοτικών και επενδυτικών αποτελεσμάτων και αποσβέσεων	4.894	4.217
Χρηματοοικονομικά και επενδυτικά αποτελέσματα	405	7
Κέρδη προ φόρων σύνολο	4181	3643
Μείον: Φόρος	(1.170)	(1.898)
Καθαρά κέρδη μετά από φόρους σύνολο	2.931	1.343
Κέρδη μετά από φόρους ανά μετοχή-βασισιά (α) €	0.15	0.10

Ο Ρόλος και η Επίδραση του Ελέγχου στη διαμόρφωση Ανταγωνιστικών Επιχειρήσεων

ΠΡΟΣΒΕΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΗΦΟΡΙΞ:

1. Υπάρχει επίδικη απαίτηση αποζημίωσης της Εταιρείας, από αγωγή που έχει ασκηθεί προς τρίτους για αθέμιτο ανταγωνισμό ποσού € 20,4 εκ. περίπου η οποία απερρίφθη στο Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών και στο Εφετείο Αθηνών. Εναντίον της αποφάσεως του Εφετείου έχει ασκηθεί αναίρεση ενώπιον του Αρείου Πάγου, η οποία έχει προαδιαρθεί να συζητηθεί την 17/11/2008 (Σχετικά παραπέμπουμε στην παράγραφο 28 των σημειώσεων της Εταιρείας).
2. Η Εταιρεία δεν έχει ελεγθεί φορολογικά για τη χρήση 2007.
3. Δεν υφίστανται εμπράγματα βάρη επί των παγίων στοιχείων (η εταιρεία δε διαθέτει ιδιότητα ακινήτου).
4. Ο αριθμός του απασχολούμενου προσωπικού της Εταιρείας ανερχόταν κατά την 31η Δεκεμβρίου 2007 και 31 Δεκεμβρίου 2006 σε 503 και 529 άτομα αντίστοιχα.
5. Τα ποσά των πωλήσεων και αγορών σωρευτικά από την έναρξη της τρέχουσας χρήσεως καθώς και τα υπόλοιπα των απαιτήσεων και υποχρεώσεων στη λήξη της τρέχουσας χρήσεως που έχουν προκύψει από συναλλαγές με τα συνδεδεμένα μέρη, όπως αυτά ορίζονται από το Δ.Α.Π. 24, έχουν ως εξής:

	1/1-31/12/2007
i) Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών	398
ii) Αγορές αγαθών και υπηρεσιών	85
iii) Απαιτήσεις από συνδεδεμένα μέρη	1.069
iv) Υποχρεώσεις προς συνδεδεμένα μέρη	330
v) Συναλλαγές και αμοιβές διευθυντικών στελεχών και μελών της διοίκησης	1.470
vi) Απαιτήσεις από διευθυντικά στελέχη και μέλη της διοίκησης	0
vii) Υποχρεώσεις προς διευθυντικά στελέχη και μέλη της διοίκησης	0

8. Δεν υπάρχουν σημαντικά γεγονότα μεταγενέστερα της 31ης Δεκεμβρίου 2007 τα οποία θα έπρεπε ή να κοινοποιηθούν ή να διαφοροποιήσουν τα κονδύλια των δημοσιευμένων οικονομικών καταστάσεων.
8. Οι οικονομικές καταστάσεις της εταιρείας περιλαμβάνονται στον ενοποιημένο ισολογισμό της εταιρείας INFO-QUEST Α.Ε.Β.Ε. με έδρα την Ελλάδα. Η Συμμετοχή της στο Μετοχικό Κεφάλαιο της Εταιρείας είναι 97,27% και ενσωματώνεται με τη μέθοδο της ολικής ενοποίησης.

Κρυονέρι, 1 Φεβρουαρίου 2008

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΦΕΣΣΑΣ
ΑΔΤ. ΑΒ 327202

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΓΕΩΡΓΑΝΤΖΗΣ
ΑΔΤ. Φ 090096

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΤΙΑ

ΚΩΝΣΤΑ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ
ΑΔΤ. Ι 186016
ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 0002602-Α' ΤΑΞΗΣ

Ο Ρόλος και η Επίδραση του Ελέγχου στη διαμόρφωση Ανταγωνιστικών Επιχειρήσεων

ACS ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ & ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΕΙΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΑΡ. Μ.Α.Ε. 27890/04/Β/92/118(99) Ασκληπιού 25, 14568 Κρονιέρα- Αττικής

ΕΠΤ
333 99-102
ΕΠΕΑΕΚ 2/2004/02/0048
Τομέας: Υπηρεσίες

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΧΡΗΣΗΣ ΑΠΟ 1 Ιανουαρίου 2008 έως 31 Δεκεμβρίου 2008
(δημοσιευμένα βάσει του κ.ν. 2150/1920, άρθρο για επιχειρήσεις που συντάσσουν επίσημες οικονομικές καταστάσεις ενσωματωμένες και μη, κατά τα ΔΑΠ)

Τα παρακάτω στοιχεία και πληροφορίες, που προκύπτουν από τις οικονομικές καταστάσεις, σταθμίζονται σε μια γενική ενημέρωση για την οικονομική κατάσταση και τα αποτελέσματα της "ACS ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ & ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΕΙΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ". Συνιστάται επομένως στον αναγνώστη, πριν προβεί σε οποιαδήποτε είδους επενδυτική επιλογή ή άλλη συναλλαγή με την εταιρεία, να ανατρέξει στη διεύθυνση διαδικτύου της εταιρείας, όπου αναρτώνται οι οικονομικές καταστάσεις καθώς και η έκθεση ελέγχου του ορκωτού ελεγκτή λογιστή.

Αρμόδια Υπηρεσία: Νομαρχία Ανατολικής Αττικής Διεύθυνση Διαδικτυού: www.acs.gr Ημερομηνία έγκρισης από το Διοικητικό Συμβούλιο των επίσημων οικονομικών καταστάσεων: 17 Φεβρουαρίου 2009	Ορκωτός ελεγκτής λογιστής Στυλιανός Μ. Ξενάκης (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Α. 11541) Ελεγκτική εταιρεία: ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΟΙΚΗΤΟΙ ΛΟΓΙΣΤΕΣ Α.Ε.Ο.Ε. (Α.Μ.Σ.Ο.Ε.Α. 125) Τύπος έκθεσης ελέγχου ελεγκτών: Με σύμφωνη γνώμη	Σύμβαση Διοικητικού συμβουλίου: Πρόεδρος: Φώσκος Θεόδωρος Αντιπρόεδρος: Κουλουριέλη Ευτυχία Διευθύνων Σύμβουλος: Γεωργιαντζής Απόστολος Μέλος: Καρναγιάλης Δημήτριος Μέλος: Αβλιχός Στυλιανός
---	---	--

ΣΤΟΙΧΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΣ (Ποσά εκφρασμένα σε χιλιάδες €)

	31/12/2008	31/12/2007
ΕΠΕΝΔΥΣΗ		
Πόσο στοιχεία ενεργητικού	3.141	3.214
Άλλα περιουσιακά στοιχεία	288	373
Λοιπά μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία	15	19
Αποθέματα	593	433
Απαίτησης από πελάτες	21.954	19.528
Λοιπά κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία	5.025	3.838
ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	31.916	27.399
ΚΑΘΑΡΗ ΘΕΣΗ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ		
Μετοχικό Κεφάλαιο	8.433	13.373
Λοιπά στοιχεία Καθαρής Θέσης	4.640	1.120
Σύνολο Καθαρής Θέσης (α)	13.073	14.493
Προβλεπόμενες/Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	1.230	1.040
Βραχυπρόθεσμες δανειακές υποχρεώσεις	1	190
Προμηθευτές	2.874	2.727
Λοιπές βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	14.031	8.949
Σύνολο υποχρεώσεων (β)	17.942	12.906
ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΘΑΡΗΣ ΘΕΣΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ (α) + (β)	31.916	27.399

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΑΜΙΑΚΩΝ ΡΟΩΝ ΧΡΗΣΗΣ (Ποσά εκφρασμένα σε χιλιάδες €)

	31/12/2008	31/12/2007
Έμμεση μέθοδος		
Λειτουργικές δραστηριότητες		
Αποτελέσματα προ φόρων (συνεχιζόμενες δραστηριότητες)	5.250	4.101
Πλέον/μείον προσαρμογές για:		
Αποβιώσεις	1.203	1.208
Προβλέψεις	157	233
Αποτελέσματα (έσοδα, έξοδα, κέρδη και ζημιές) επενδυτικών δραστηριοτήτων	(908)	(535)
Χρηματικοί τόκοι και συναφή έσοδα	89	125
Πλέον/μείον προσαρμογές για μεταβολές λειτουργικών κεφαλαίων κίνησης ή που σχετίζονται με τις λειτουργικές δραστηριότητες:		
Μείωση / (αύξηση) αποθεμάτων	(100)	52
Μείωση / (αύξηση) απαιτήσεων	(1128)	816
Αύξηση / (μείωση) υποχρεώσεων (πλην δανειακών)	2.509	(310)
Μείον:		
Χρηματικοί τόκοι και συναφή έξοδα καταβληθέντα	(89)	(125)
Καταβληθέντα φόροι	(1773)	(883)
Σύνολο εισροών/(εξορών) από λειτουργικές δραστηριότητες (α)	5.331	4.382

	31/12/2008	31/12/2007
Επενδυτικές δραστηριότητες		
Αγορά ενσώματων και άυλων πάγιων στοιχείων	(1.101)	(833)
Εισπράξεις από πωλήσεις ενσώματων και άυλων πάγιων στοιχείων	11	7
Τόκοι εισπραχθέντες	544	530
Μερίσματα εισπραχθέντα	9	5
Σύνολο εισροών/(εξορών) από επενδυτικές δραστηριότητες (β)	(538)	(294)
Χρηματοδοτικές δραστηριότητες		
Πληρωμές για μείωση μεταχρεώ κεφαλαίου	(2.470)	-
Εισπράξεις από εκδοθέντα/αναληφθέντα δάνεια	-	2200
Εξοφλήσεις δανειακών	-	(4.078)
Εξοφλήσεις υποχρεώσεων από χρηματοδοτικές μεθόδους (χρημίσια)	(189)	(582)
Μερίσματα πληρωθέντα	(625)	-
Σύνολο εισροών/(εξορών) από χρηματοδοτικές δραστηριότητες (γ)	(3284)	(2478)
Καθαρή (μείωση)/αύξηση στο ταμιακό διαθέσιμο και ισοδύναμα χρήσεων (α) + (β) + (γ)	1.729	1.821
Ταμιακά διαθέσιμα και ισοδύναμα έναρξης χρήσης	2.412	590
Ταμιακά διαθέσιμα και ισοδύναμα λήξης χρήσης	4.141	2.412

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΗΣ (Ποσά εκφρασμένα σε χιλιάδες €)

	1/1-31/12/2008	1/1-31/12/2007
Κόστος εργασιών	27.579	30.611
Μικτά Κέρδη/(Ζημιές)	16.797	13.743
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρων, χρηματοδοτικών και επενδυτικών αποτελεσμάτων	4.773	3.896
Χρηματοοικονομικά και επενδυτικά αποτελέσματα	475	405
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρων	5.250	4.301
Κέρδη/(ζημιές) μετά από φόρους	3.122	2.931
Κέρδη/(ζημιές) μετά από φόρους ανά μετοχή-βασικό (σε €)	0,1643	0,1543
Μέρδη προ φόρων, χρηματοδοτικών, επενδυτικών αποτελεσμάτων και συναφών αποβιώσεων	5.979	4.904

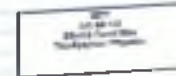
Ο Ρόλος και η Επίδραση του Ελέγχου στη διαμόρφωση Ανταγωνιστικών Επιχειρήσεων

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΤΑΤΑΞΗΣ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΚΟΣΤΗΡΗΣ ΘΕΣΗΣ ΧΡΗΣΗΣ (Ποσά εκφρασμένα σε χιλιάδες €)		
	31/12/2008	31/12/2007
Σύνολο καθαρής θέσης έναρξης χρήσεως (1/1/2008 και 1/1/2007 αντίστοιχα)	14.493	11.562
Κέρδη/(ζημιές) χρήσεως μετά από φόρους (συνεχόμενες δραστηριότητες)	3.122	2.931
Αύξηση/(μείωση) μετοχικού εταιρικού κεφαλαίου	(4.940)	-
Διανεμηθέντα μερίσματα	(625)	-
Καθαρό εισόδημα καταχωρημένο απ' ευθείας στην καθαρή θέση	1.023	-
Σύνολο καθαρής θέσης λήξης χρήσεως (31/12/2008 και 31/12/2007 αντίστοιχα)	13.073	14.493
ΠΡΟΒΛΕΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΟΡΘΟΡΙΣΙ:		
<p>1. Υπάρχει επίδικη απαίτηση αποζημίωσης της Εταιρείας από αγωγή που έχει ασκηθεί προς τρίτους για αθέτητο ανταγωνισμό ποσού € 20,4 εκ. περίπου η οποία απέρριψε στο Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών και στο Εφετείο Αθηνών. Εναντίον της αποφάσεως του Εφετερίου έχει ασκηθεί αναίρεση ενώπιον του Αρείου Πάγου η οποία έχει προαναρριχθεί να συζητηθεί την 18/11/2009 (Συζητικό παραλήπτομα στην παράγραφο 30 των σημειώσεων της Εταιρείας). 2. Η Εταιρεία δεν έχει ελεγθεί φορολογικά για τις χρήσεις 2007 και 2008. 3. Ο αριθμός του απασχολούμενου προσωπικού της Εταιρείας ανέρχεται κατά την 31η Δεκεμβρίου 2008 και 31 Δεκεμβρίου 2007 σε 489 και 503 άτομα αντίστοιχα. 4. Τα ποσά των πωλήσεων και αγορών σωρευτικά από την έναρξη της τρέχουσας χρήσεως καθώς και τα υπόλοιπα των απαιτήσεων και υποχρεώσεων στη λήξη της τρέχουσας χρήσεως που έχουν προκύψει από συναλλαγές με τα συνδεδεμένα μέρη, όπως αυτά ορίζονται από το Δ.Λ.Π. 24, έχουν ως εξής:</p>		
	1/1-31/12/2008	
ι) Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών	589	
α) Αγορές αγαθών και υπηρεσιών	88	
β) Απαιτήσεις από συνδεδεμένα μέρη	73	
iv) Υποχρεώσεις σε συνδεδεμένα μέρη	140	
ν) Συναλλαγές και αμοιβές διευθυντικών στελεχών και μελών της διοίκησης	1.737	
vi) Απαιτήσεις από διευθυντικά στελέχη και μέλη της διοίκησης	0	
vi) Υποχρεώσεις προς διευθυντικά στελέχη και μέλη της διοίκησης	0	
5. Οι προβλέψεις της εταιρείας αναλύονται ως εξής:	31/12/2008	31/12/2007
Προβλέψεις σχετικές με επίδικες ή υπό διαπίστωση διαφορές	0	0
Προβλέψεις σχετικές με ανυπέρβιμες φορολογικά χρήσεις	812	312
Λοιπές προβλέψεις	5.178	6.808
<p>Το κονδύλι των λοιπών προβλέψεων αφορά σε προβλέψεις σχετικές με επισφαλείς καταχωρήσεις και με την αποζημίωση του προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία. 6. Στην παρούσα χρήση καταχωρήθηκαν απ' ευθείας στην καθαρή θέση έσοδα ποσού € 1.023 χιλ. που αφορούν ανταγωνισμό πρόβλεψης που είχε γίνει σε προηγούμενες χρήσεις για υπό εκκαθάριση θυγατρική εταιρεία της οποίας η ολοκλήρωση και διαγραφή έγινε στη χρήση 2008. 7. Δεν υπάρχουν σημαντικά γεγονότα μεταγενέστερα της 31ης Δεκεμβρίου 2008 τα οποία θα επηρέαζαν ή να κοινοποιηθούν ή να διαφοροποιηθούν τα κονδύλια των δημοσιευμένων οικονομικών καταστάσεων. 8. Οι οικονομικές καταστάσεις της εταιρείας περιλαμβάνονται στον ενσωματωμένο ισολογισμό της εταιρείας (INFO-QUEST A.E.B.E. με έδρα την Ελλάδα. Η Συμμετοχή της στο Μετοχικό Κεφάλαιο της Εταιρείας είναι 99,68% και ενσωματώνεται με τη μέθοδο της αόριστης ενσωμάτωσης.</p>		
Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.	Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ	Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΤΙΑ
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΦΕΣΣΑΣ ΑΔΤ. ΑΒ 327202	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΑΝΤΖΗΣ ΑΔΤ. Φ 090096	ΚΩΝ/ΝΑ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ ΑΔΤ. Ι 186016 ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 0002602-Α' ΤΑΞΗΣ

Κρουσέρι, 17 Φεβρουαρίου 2009

Ο Ρόλος και η Επίδραση του Ελέγχου στη διαμόρφωση Ανταγωνιστικών Επιχειρήσεων

ΑCS ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ & ΔΙΕΥΚΟΛΥΣΕΙΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΑΡ. Μ.Α.Ε. 27890/04/Β/92/11(89) Ακκλητών 25, 14568 Κρυονέρι- Αττικής

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΧΡΗΣΗΣ ΑΠΟ 1 Ιανουαρίου 2009 έως 31 Δεκεμβρίου 2009
(δημοσιευμένα βάσει του κ.ν. 2150/1920, άρθρο για επιχειρήσεις που συντάσσουν ετήσιες οικονομικές καταστάσεις, ενσωματωμένες και μη, κατά τα ΔΛΠ)

Τα παρακάτω στοιχεία και πληροφορίες, που προκύπτουν από τις οικονομικές καταστάσεις, στοχεύουν σε μια γενική ενημέρωση για την οικονομική κατάσταση και τα αποτελέσματα της "ΑCS ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ & ΔΙΕΥΚΟΛΥΣΕΙΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ". Συνιστούμε επωμένως στον αναγνώστη, πριν προβεί σε οποιαδήποτε είδους επένδυση, επένδυση ή άλλη συναλλαγή με την εταιρεία, να ανατρέξει στη διαβίωση διαδικτύου της εταιρείας, όπου αναγράφεται οι οικονομικές καταστάσεις καθώς και η έκθεση ελέγχου του αρκούντως ελεγκτή λογιστή.

Αρμόδια Υπηρεσία: Νομαρχία Ανατολικής Αττικής Διεύθυνση Διαδικτύου: www.ques.gr Ημερομηνία έγκρισης από το Διοικητικό Συμβούλιο των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων: 23 Φεβρουαρίου 2010	Ορκισμένος ελεγκτής λογιστής Γεώργιος Κ. Νικολάουλος (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Α. 14131) Ελεγκτική εταιρεία: ΣΥΝΕΡΓΑΣΟΜΕΝΟΙ ΟΚΡΩΤΟΙ ΛΟΓΙΣΤΕΣ Α.Ε.Ο.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Α. 125) Τύπος έκθεσης ελέγχου ελεγκτών: Με σύμφωνη γνώμη	Σύμβαση Διοικητικού συμβουλίου: Πρόεδρος: Φίλιππος Θεόδωρος Αντιπρόεδρος: Κουτσουρέλη Ευτυχία Διευθύνων Σύμβουλος: Γεωργιανής Απόστολος Μέλος: Καργαύρης Δημήτριος Μέλος: Αβλάχος Στυλιανός
--	---	--

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΡΟΛΟΓΙΣΜΟΥ (Ποσό εφεσφιμένα σε χιλιάδες €)	31/12/2009	31/12/2008
ΕΜΕΡΗΤΙΚΟ		
Πόσα στοιχεία ενεργητικού	2.710	3.141
Άλλα περιουσιακά στοιχεία	249	280
Λοπά μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία	15	15
Αποδόματα	480	593
Αποζητίαια από πελάτες	22.852	21.954
Λοπά κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία	8.506	5.026
ΣΥΝΟΛΟ ΕΜΕΡΗΤΙΚΟΥ	34.872	31.016
ΚΑΘΗΡΗ ΘΕΣΗ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ		
Μισθολογικά Κεφάλαια	8.433	8.433
Λοπά στοιχεία Καθαρής Θέσης	7.552	4.040
Σύνολο Καθαρής Θέσης (α)	15.985	13.873
Προβλέψεις/Λοπά μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	1.228	1.228
Επιχειρησιακές δανειακές υποχρεώσεις	1	1
Προμηθευτές	4.299	2.074
Λοπά βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	13.209	14.031
Σύνολο υποχρεώσεων (β)	18.837	17.342
ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΘΗΡΗΣ ΘΕΣΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ (α) + (β)	34.822	31.016

	31/12/2009	31/12/2008
Επενδυτικές δραστηριότητες		
Αγορά ενσώματων και άυλων πηγών στοιχείων	(732)	(1.101)
Εισπράξεις από πωλήσεις ενσώματων και άυλων πηγών στοιχείων	3	11
Τόκοι εισπραχθέντες	520	544
Μερίσματα εισπραχθέντα	10	9
Σύνολο εισπράξεων/παραίων από επενδυτικές δραστηριότητες (β)	(208)	(538)
Χρηματοδοτικές δραστηριότητες		
Πληρωμές για μίσση μεταφορικού κεφαλαίου	(2.470)	(2.470)
Εισπράξεις από εκδοθέντα/αναληφθέντα δάνεια	-	-
Εξοφλήσεις δανείων	(0)	-
Εξοφλήσεις υποχρεώσεων από χρηματοδοτικές μορφές (χρεώσεις)	-	(180)
Μερίσματα πληρωθέντα	-	(82)
Σύνολο εισπράξεων/παραίων από χρηματοδοτικές δραστηριότητες (α)	(2.470)	(324)
Καθαρή (μείωση)/αύξηση στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα χρήσεων (α) + (β) + (γ)	3.988	1.728
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα έναρξης χρήσεως	4.141	2.412
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα λήξης χρήσεως	8.168	4.141

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ (Ποσό εφεσφιμένα σε χιλιάδες €)	31/12/2009	31/12/2008
Εύμεση μέθοδος		
Λειτουργικές δραστηριότητες		
Αποτελέσματα προ φόρων (συνεχίζόμενες δραστηριότητες)	5.351	5.250
Πόσα/μείον προσημαστές φο:		
Αποφάσεις	1.184	1.203
Προβλέψεις	147	157
Αποσβέσεις (έσοδα, έξοδα, κέρδη και ζημιές) επενδυτικές δραστηριότητες	(208)	(508)
Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα	80	89
Πόσα/μείον προσημαστές φο μεταβολές λειτουργικών κεφαλαίου κίνησης ή που σχετίζονται με τις λειτουργικές δραστηριότητες:		
Μείωση / (αύξηση) αποθεμάτων	107	(100)
Μείωση / (αύξηση) απαιτήσεων	(341)	(1128)
Αύξηση / (μείωση) υποχρεώσεων (πλην δανειακών)	3.523	2.508
Μείον:		
Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα καταβληθέντα	(80)	(89)
Καταβληθέντα φόρα	(2.782)	(1.773)
Σύνολο εισοδήμων/επιδόσεων από λειτουργικές δραστηριότητες (α)	6.669	3.331

	1/1-31/12/2009	1/1-31/12/2008
Κόστος εργασιών	83.063	87.579
Μικτά Κέρδη/(ζημιές)	18.463	16.780
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρων, χρηματοδοτικών και επενδυτικών αποτελεσμάτων	4.911	4.775
Χρηματοοικονομικά και επενδυτικά αποτελέσματα	440	475
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρων	5.351	5.250
Κέρδη/(ζημιές) μετά από φόρους (Α)	2.912	3.122
Λοπά συνολικά έσοδα/(ζημιές) μετά από φόρους (Β)	-	1.823
Συνεπενδυτικά συνολικά έσοδα κέρδη/(ζημιές) χρήσεως μετά από φόρους (Α) + (Β)	2.912	4.146
Κέρδη/(ζημιές) μετά από φόρους ανά μετοχή-βασικά (σε ευρώ)	0,1533	0,1643
Κέρδη προ φόρων, χρηματοδοτικών, επενδυτικών αποτελεσμάτων και συνολικών αποσβέσεων	6.085	5.879

Ο Ρόλος και η Επίδραση του Ελέγχου στη διαμόρφωση Ανταγωνιστικών Επιχειρήσεων

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΚΑΘΑΡΗΣ ΘΕΣΗΣ ΧΡΗΣΗΣ (Ποσά εκφρασμένα σε χιλιάδες €)

	31/12/2009	31/12/2008
Σύνολο καθαρής θέσης έναρξης χρήσεως (1/1/2009 και 1/1/2008 αντίστοιχα)	13.073	14.481
Κέρδη/(ζημιές) χρήσεως μετά από φόρους (συνεχιζόμενες δραστηριότητες)	2.912	3.122
Αύξηση/(μείωση) μεταχρηστού εταιρικού κεφαλαίου	-	(4.940)
Διανομθέντα μερίσματα	-	(625)
Σύνολο καθαρής θέσης λήξης χρήσεως (31/12/2008 και 31/12/2007 αντίστοιχα)	15.985	13.073

ΠΡΟΣΘΕΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ:

1. Υπάρχει επίδικη απαίτηση αποζημίωσης της Εταιρείας, από αγωγή που έχει ασκηθεί προς τρίτους για αδίκημα ανταγωνισμό ποσού € 20,4 εκ. περίπου η οποία απερρίφθη στα Πολυμελές Πρωτοδικεία Αθηνών και στο Εφετείο Αθηνών. Ενάντιον της απόφασης του Εφετείου έχει ασκηθεί αναίρεση ενώπιον του Αρείου Πάγου, η οποία έχει προσδιοριστεί να συζητηθεί την 16/11/2009 (Σχετικά παραπέμπουμε στην παράγραφο 30 των σημειώσεων της Εταιρείας). 2. Η Εταιρεία δεν έχει ελεγθεί φορολογικά για τη χρήση 2008. 3. Ο αριθμός του απασχολούμενου προσωπικού της Εταιρείας ανέρχεται κατά την 31η Δεκεμβρίου 2009 και 31 Δεκεμβρίου 2008 σε 457 και 489 άτομα αντίστοιχα. 4. Τα ποσά των πωλήσεων και αγορών σωρευτικά από την έναρξη της τρέχουσας χρήσεως καθώς και τα υπόλοιπα των απαιτήσεων και υποχρεώσεων στη λήξη της τρέχουσας χρήσεως που έχουν προκύψει από συναλλαγές με τα συνδεδεμένα μέρη, όπως αυτά ορίζονται από το Δ.Α.Π. 24, έχουν ως εξής:

	1/1-31/12/2009
i) Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών	666
ii) Αγορές αγαθών και υπηρεσιών	106
iii) Απαιτήσεις από συνδεδεμένα μέρη	190
iv) Υποχρεώσεις σε συνδεδεμένα μέρη	80
v) Συναλλαγές και αμοιβές διευθυντικών στελεχών και μελών της διοίκησης	2.197
vi) Απαιτήσεις από διευθυντικά στελέχη και μέλη της διοίκησης	0
vii) Υποχρεώσεις προς διευθυντικά στελέχη και μέλη της διοίκησης	0

5. Οι προβλέψεις της εταιρείας αναλύονται ως εξής:

	31/12/2009	31/12/2008
Προβλέψεις σχετικές με επίδικες ή υπό δικασμό διαφορές	0	0
Προβλέψεις σχετικές με ανεξέλεγκτες φορολογικά χρήσεις	500	812
Λοιπές προβλέψεις	6.770	5.178

Το κενό των λοιπών προβλέψεων αφορά σε προβλέψεις σχετικές με επαφές καταχωρήσεις και με την αποζημίωση του προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία. 6. Δεν υπάρχουν σημαντικά γεγονότα μεγαλύτερα της 31ης Δεκεμβρίου 2009 τα οποία θα έπρεπε ή να κοινοποιηθούν ή να διαφοροποιηθούν τα κενά των δημοσιευμένων οικονομικών καταστάσεων. 8. Οι οικονομικές καταστάσεις της εταιρείας περιλαμβάνονται στον ενσωματωμένο ισολογισμό της εταιρείας INFO-QUEST Α.Ε.Β.Ε. με έδρα την Ελλάδα. Η Συμμετοχή της στο Μετοχικό Κεφάλαιο της Εταιρείας είναι 99,68% και ενσωματώνεται με τη μέθοδο της αληθούς ενσωμάωσης.

Κρυονέρι, 17 Φεβρουαρίου 2009

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΦΕΣΣΑΣ
ΑΔΤ. ΑΒ 327202

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΓΕΩΡΓΑΝΤΖΗΣ
ΑΔΤ. Φ 090096

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΤΙΑ

ΚΩΝ/ΝΑ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ
ΑΔΤ. Ι 186016
ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 0002602-Α' ΤΑΞΗΣ

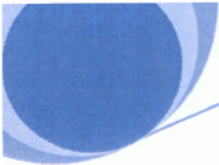
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
“ΟΡΜΠΙΤ ΤΑΧΥΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΑΕ”

Ο Ρόλος και η Επίδραση του Ελέγχου στη διαμόρφωση Ανταγωνιστικών Επιχειρήσεων

"ΟΡΜΠΙΤ ΤΑΧΥΜΕΤΑΦΟΡΕΣ Α.Ε." ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 31ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2007 4η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΧΡΗΣΗ (1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ - 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2007) ΑΡ. Μ.Α.Ε. 55036/04Β/03/145/(03) (Ποσά σε €)

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ			ΠΑΘΗΤΙΚΟ					
Ποσά κλειόμενης περιόδου 2007			Ποσά προηγούμενης περιόδου 2006					
	Διενεργητικός	Αποσβέσιμος	Αντισβέσιμη αξία	Διενεργητικός	Αποσβέσιμος	Αντισβέσιμη αξία	Ποσά κλειόμενης περιόδου 2007	Ποσά προηγούμενης περιόδου 2006
B. ΕΞΟΔΑ ΕΓΚΑΤΑΤΑΞΕΩΣ								
1. Εξοδα άρρωστων και πρώτης εγκατάστασης	14.347,22	11.740,50	2.606,72	14.347,22	8.871,06	5.476,16		
4. Λοιπά εξοδα εγκαταστάσεως	1.552,39	770,06	782,33	335,50	335,29	0,29		
	<u>15.899,61</u>	<u>12.510,56</u>	<u>3.389,05</u>	<u>14.682,80</u>	<u>9.206,35</u>	<u>5.476,45</u>		
Γ. ΠΑΠΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ								
II. Ενυμνητικές απαιτήσεις								
3. Κτίρια και τεχνικά έργα σε ακίνητα χρήτων	122.788,39	77.590,07	45.189,32	110.488,34	56.525,80	58.860,54		
4. Μηχανήματα-Τεχνικές εγκαταστάσεις και λοιπές μηχανολογικές εξοπλιστικές	44.023,54	11.441,93	32.581,61	25.243,44	6.873,28	18.370,16		
5. Μεταφορικά μέσα	113.038,91	83.448,34	50.190,47	113.827,09	48.084,79	65.542,30		
6. Εππληκ και λοιπές (τόκων)	<u>106.452,05</u>	<u>86.866,41</u>	<u>41.486,24</u>	<u>89.832,75</u>	<u>48.105,43</u>	<u>51.727,32</u>		
Σύνολο ακινητοποιήσεων (ΓΒ)	<u>388.883,39</u>	<u>219.455,75</u>	<u>169.427,84</u>	<u>355.189,62</u>	<u>159.599,30</u>	<u>195.600,32</u>		
III. Συναρτητικές και άλλες υποχρεώσεις κοινωφελών οικονομικών σφαιρών								
7. Λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις			19.773,71			17.757,15		
Σύνολο Πάγου Ενεργητικού (ΓΓ+ΓΔ)			<u>189.201,35</u>			<u>213.357,47</u>		
Δ. ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ								
II. Απαιτήσεις								
1. Πελάτες			1.000.989,21			665.726,84		
3α. Επιδείξεις εισπρακτικές			38.846,73			42.217,17		
3β. Επιδείξεις εισπρακτικές ως καθυστέρηση			1.000,00			1.000,00		
10. Επισφαλείς εξηλεκτρικοί κελύφες και χρωμάτες Μπών Προβλήτων		50.085,65			23.328,90			
		<u>44.188,20</u>	5.900,65		<u>21.383,71</u>	1.946,19		
11. Χρεώσεις διάφορες			24.823,49			16.007,78		
11α. Εμπληκτά Δημόσια			169.533,73			156.117,30		
			<u>1.330.893,81</u>			<u>883.015,28</u>		
IV. Διαθέσιμα								
1. Ταμείο			15.825,17			1.331,81		
3. Καταθέσεις όψεως και προέλευσης			284,90			136.856,60		
			<u>16.110,07</u>			<u>137.987,51</u>		
Σύνολο Κυκλοφορούντος Ενεργητικού (ΔΒ+ΔΓ)			<u>1.348.903,88</u>			<u>1.021.002,74</u>		
Ε. ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ								
1. Εξοδα επένδυσεων χρηστών			15.570,39			20.007,70		
2. Εξοδα χρήσεως εισπρακτικά			52.718,69			4.608,03		
			<u>68.289,08</u>			<u>24.615,73</u>		
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ (B+Γ+Δ+Ε)			<u>1.607.684,36</u>			<u>1.284.452,44</u>		
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΑΒΕΩΣ ΧΡΕΩΤΙΚΟΥ								
2. Χρεωστικοί λογαριασμοί εργαζομένων και υπεράμειστη ασφαλείων			3.400,00			3.400,00		
Α. ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ								
I. Μετοχικό Κεφάλαιο (100.000 μετοχές των € 3,00)								
1. Καταβλημένα							300.000,00	300.000,00
IV. Αποθεματικό κεφάλαιο								
1. Τεκνικό αποθεματικό							8.500,00	0,00
V. Απριτίλεωτο εκ τίτλο Υπόλοιπο κερδών εκ τίτλο							<u>22.745,78</u>	<u>-20.528,27</u>
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων (ΑΙ+ΑΒ+ΑΓ)							<u>329.245,78</u>	<u>279.473,73</u>
Γ. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ								
II. Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις								
1. Προμηθευτές							485.558,94	306.571,38
3. Τράπεζες λόγω βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων							474.497,87	500.000,00
4. Προσαρτήσεις πιστώσεων							3.518,92	2.565,48
5. Υποχρεώσεις από φόρους -τίλη							106.382,57	45.030,92
6. Ασφαλιστικοί οργανισμοί							114.508,78	93.758,82
10. Μετοχές κληρονομία							60.000,00	0,00
Σύνολο Υποχρεώσεων (ΓΠ)							<u>1.284.449,08</u>	<u>947.928,61</u>
Δ. ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ								
2. Εξοδα χρήσεως δουλευμένα							13.785,70	36.848,28
3. Λοιποί μεταβατικοί λογαριασμοί παθητικού							<u>203,82</u>	<u>203,82</u>
							<u>13.989,52</u>	<u>37.052,10</u>
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ (Α+Γ+Δ)							<u>1.607.684,36</u>	<u>1.284.452,44</u>
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΑΒΕΩΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ								
2. Πιστωτικοί λογαριασμοί εργαζομένων και υπεράμειστη ασφαλείων							3.400,00	3.400,00

Ο Ρόλος και η Επίδραση του Ελέγχου στη διαμόρφωση Ανταγωνιστικών Επιχειρήσεων

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΣΜΑΤΩΝ ΠΡΟΧΕΙΡΙΣΕΩΣ 31ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2007 (1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ - 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2007)

	Ποσό μετατρέπεται σύμφωνα 2007	Ποσό μετατρέπεται σύμφωνα 2006	Ποσό μετατρέπεται σύμφωνα 2007	Ποσό μετατρέπεται σύμφωνα 2006
Αποτελέσματα δραστηριοτήτων				
Κόστος εργασιών (συμπεριλαμβανομένων)	4.614.339,79	4.558.854,24		
Μείωση κόστους πωλησιών, εισπραξιμών	3.888.354,98	3.828.382,61		
Μείωση αποτελεσμάτων (κέρδη) περιλαμβανομένων	956.044,71	730.301,33		
Πλέον 1 Αλλο έσοδα και ζημιές	0,00	18.835,85		
Ζημιώδη	956.044,71	749.137,18		
Μείωση 1 Έσοδα αναποτελεσματικών επενδύσεων	391.058,88	338.188,34		
2 Έσοδα μεταπώλησης Ομόλογων	333.058,08	224.114,88		
Μείωση αποτελεσμάτων (κέρδη) περιλαμβανομένων	589,73	232.829,65		
Πλέον 2 Περαιτέρω έσοδα και ζημιές έσοδα			148,83	82.851,13
Μείωση				
3 Χρηματοπιστωτικά αποτελέσματα (κέρδη)	27.867,30	37.287,57	32.183,25	32.153,62
Ουσιαστικά αποτελέσματα (κέρδη) περιλαμβανομένων				50.987,51
ΠΛΕΟΝ ΕΣΟΔΑ ΚΑΙ ΖΗΜΙΕΣ	4.504,89	12,73		
1 Έσοδα και ζημιές έσοδα	1.998,95	8,00		
2 Έσοδα κέρδη	8.594,88	13,73		
Μείωση				
1 Έσοδα και ζημιές (κέρδη)	2.382,08	1.058,83		
2 Έσοδα προσημασμένων εφελκυσμών	34,28	387,81		
4 Προβλήματα για λειτουργικές καθυστερήσεις	22.887,49	25.189,77	18.854,89	-1.863,05
Ουσιαστικά αποτελέσματα (κέρδη) περιλαμβανομένων			188.958,19	88.933,95
Μείωση 3 Έσοδα και ζημιές έσοδα	63.173,58		58.275,28	
Μείωση 3 από παλιές επενδυτικές επενδύσεις				0,00
ΚΑΘΑΡΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ (κέρδη) ΠΡΟΧΕΙΡΙΣΕΩΣ σε ευρώ	796.858,18		48.833,86	

Καύσιμη 28 Φεβρουαρίου 2008
ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

Η ΠΡΟΕΔΡΑ ΗΜ ΑΣΦΙΤΗΡΩΝ

ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
Α.Δ.Τ.Ρ. 1118121893

ΚΑΤΑΡΑΔΗ Η ΕΠΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ
Α.Δ.Τ. Η 0928434883

ΛΟΓΙΤΗΣ Η ΕΛΕΓΧΗ
Α.Δ.Τ. ΑΔ 2434772088
Αφ. Αριθμ. Ο.Ε.Ε. Νο. 2931404/1008

ΕΚΘΕΣΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΥ ΟΡΚΩΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ ΛΟΓΙΤΩΝ Προς τους Μετόχους της "ΟΡΜΗΤ ΤΑΧΥΜΕΤΑΦΟΡΕΣ Α.Ε."

Ελέγχσαμε τις οικονομικές καταστάσεις της "ΟΡΜΗΤ ΤΑΧΥΜΕΤΑΦΟΡΕΣ Α.Ε." που αποτελούνται από τον ισολογισμό της 31ης Δεκεμβρίου 2007, την κατάσταση αποτελεσμάτων και τον πίνακα θεμάτων αποτελεσμάτων της χρήσεως που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και το προσάρτημα, την κατάσταση μετρητικών κίνησης κερφαίων και την κατάσταση κερφαίων ρυθίων.

Ευθύνη Διοικήσεως για τις Οικονομικές Καταστάσεις
Η Διοίκηση της εταιρείας έχει την ευθύνη για την καθάρτητα και εύλογη επεξεργασία αυτών των Οικονομικών Καταστάσεων σύμφωνα με το Λογιστικό Πρότυπο που προδιαγράφονται από την Ελληνική Νομοθεσία. Η ευθύνη αυτή περιλαμβάνει σχεδιασμό, εφαρμογή και διατήρηση συστήματος εσωτερικού ελέγχου σχετιώδη με την καθάρτητα και εύλογη επεξεργασία οικονομικών καταστάσεων, απολογισμών από οικονομία ανακεφαλαίωσης, που οφείλονται σε απάτη ή λάθος. Η ευθύνη αυτή περιλαμβάνει επίσης την επίλυση και απορρόφηση κατάλληλων λογιστικών πτυχικών και την διερεύνηση λογιστικών ελλείψεων που είναι λογικές για τις περιπτώσεις.

Ευθύνη Ελεγκτή
Διά της ευθύνης είναι η εφαρμογή γνώμης επί αυτών των Οικονομικών Καταστάσεων, με βάση τον έλεγχο μας. Διεκνήριση του ελέγχου σύμφωνα με τα Ελληνικά Ελεγκτικά Πρότυπα, που είναι αναγνωρισμένα με το Λογιστικό Πρότυπο. Τα Πρότυπα αυτά απαιτούν τη διαμετρική μας με τους κανόνες δεοντολογίας και το σχεδιασμό και διεκνήριση του ελέγχου μας με σκοπό την εύλογη διασφάλιση ότι οι οικονομικές καταστάσεις είναι αναληγόμενες από οικονομία ανακεφαλαίωσης. Ο έλεγχος περιλαμβάνει τη διερεύνηση διαθέσιμων για την συμπερίληψη ελεγκτικών τεκμηρίων, σχετικά με τα ποσά και τις πληροφορίες που περιλαμβάνονται στις οικονομικές καταστάσεις. Τα διαθέσιμα ελέγχονται κατά την κρίση και ελεγχτεί και περιλαμβάνονται στην κατάσταση που κερφαίου οικονομίας ανακεφαλαίωσης των οικονομικών καταστάσεων, λόγω απώλειας ή λάθους. Για την επίλυση του ενδεδειγμένου αυτού, ο ελεγκτής λαμβάνει υπόψη το σύστημα εσωτερικού ελέγχου σχετιώδη με την καθάρτητα και εύλογη επεξεργασία των οικονομικών καταστάσεων με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών για τις περιπτώσεις και όχι για την έγκριση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου της εταιρείας. Ο έλεγχος περιλαμβάνει επίσης την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των λογιστικών πτυχικών που αναμενόμενα και του ελέγχου των αποτελεσμάτων που έγιναν από τη Διοίκηση, καθώς και αξιολόγηση της συνολικής λειτουργίας των οικονομικών καταστάσεων. Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε συλλέξει είναι επαρκή και κατάλληλα για τη διεκνήριση της γνώμης μας.

Γνώμη
Κατά τη γνώμη μας, οι οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα από κάθε οικονομία καθάρτητα της Εταιρείας κατά την 31 Δεκεμβρίου 2007 και την χρησιμοοικονομική της κατάσταση για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με το Λογιστικό Πρότυπο που προδιαγράφονται από την Ελληνική Νομοθεσία. Λογικά να διατυπώσουμε επιφυλάξεις ως προς το συμπέρασμα του ελέγχου μας α. Επειδή με την προσαγωγή στη παρ. 7 (γ) του προσαρτήματος των οικονομικών καταστάσεων, στην οποία γίνεται αναφορά στα γεγονότα ότι οι φορολογικές βελτιώσεις από δημοτικές της εταιρείας δεν έχουν εξετασθεί από τις φορολογικές αρχές, με συνέπεια να υπάρχει ο ενδεχόμενος επιβλαβής προσημασμένων εφελκυσμών και προσοφισμών κατά το χρόνο που θα εξετασθούν και οριστικοποιηθούν. Η έκθεση του φορολογικού ελέγχου δεν είναι διαθέσιμη να προβλεφθεί στο παρόν στάδιο και, ως εκ τούτου, δεν έχει γίνει οποιαδήποτε πρόβλεψη στις οικονομικές καταστάσεις σε σχέση με το θέμα αυτό. β. Επίσης, επειδή με την προσαγωγή στη διεκνήριση των σχετιώδη με τα προβλήματα του προσημασμένου εφελκυσμού από την ημερομηνία 31ης παρ. 7 (γ) του προσαρτήματος, που οι θεμελιώδεις διατάξεις οικονομικών καταστάσεων, μέχρι τη γνώμη μας, το θέμα της προβλεψιμότητας αυτής θα επηρεάσει να αφορά όλο το προσημασμένο της εταιρείας, ανεξαρτήτως χρόνου θεμελιώδους διαπραγματεύσεων, ανανεώσεων ή ανανεώσεων. Αν σχετιωθούν και/ή συνών τον τρόπο η πρόβλεψη το θέμα αυτής την 31.12.2007 θα ανερχόταν σε € 124.388,00 εκ. των οποίων € 4.742,00 αφορούν την κερφαίου χρήση για το υπόλοιπο € Β3.946,00 εκ. προσημασμένων.

Αναφορά επί άλλων νομικών και οικονομικών θεμάτων.
Το περιεχόμενο της Έκθεσης του Διοικητικού Συμβουλίου είναι συνεπές με τις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις.

Αθήνα 28 Φεβρουαρίου 2008
Ο ΟΡΚΩΤΟΣ ΕΛΕΓΚΤΗΣ ΛΟΓΙΤΩΝ

ΚΩΝΣΤΟΣ Η. ΑΣΕΜΕΤΗΣ
Α.Μ. ΣΤΕΦΑ 16871
Ε.Ο.Ε. ο.ι.ο.ε.

Ο Ρόλος και η Επίδραση του Ελέγχου στη διαμόρφωση Ανταγωνιστικών Επιχειρήσεων

ΒΑΛΕΣΤΑΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ			(ΠΙΝΑΚΑΣ) ΔΗΜΟΣΙΑΚΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
31ης Δεκεμβρίου 2008 (1. Ιανουαρίου - 31 Δεκεμβρίου 2008)			31ης Δεκεμβρίου 2007		
	Ποσά κλειστάως κωδ. (€) 2008	Ποσά κλειστάως κωδ. (€) 2007	Εταιρ. αλφριθμ. 2008	Εταιρ. αλφριθμ. 2007	Λογ. προηγούμενης 2007
Ανεπίδραση επί ταμειακών					
Καθαρά κέρδη (επίσης) υπερσυστοιχία	5.000.749,20	4.545.530,79			
Μείωση κέρδους (επίσης) υπερσυστοιχίας	5.020.084,00	5.080.584,00			
Μείωση κέρδους (επίσης) υπερσυστοιχίας	405.231,83	391.650,00			
3. Εξόφληση απαιτήσεων	408.037,12	333.056,00			
Μείωση κέρδους (επίσης) υπερσυστοιχίας	18.800,63	58.773,00			
Παύση 4. Προσφορά (επίσης) υπερσυστοιχίας	362,48	500,73			
Μείωση	36.711,85	30.348,48			
Ομοια στοιχεία (επίσης) υπερσυστοιχίας		27.047,20			
ΠΛΕΟΝ ΕΛΕΓΧΟΥ ΑΠΕΡΑΙΩΤΗΤΑ					
1. Έκπτωση και απόσπασμα κέρδους	3.987,30	4.994,00			
2. Έκπτωση κέρδους	2.183,23	1.000,00			
3. Έκπτωση κέρδους	50.100,62	0.504,50			
Μείωση					
4. Έκπτωση και απόσπασμα κέρδους	1.576,44	2.302,00			
5. Έκπτωση κέρδους	4.045,42	0,00			
6. Εξόφληση απαιτήσεων	874,28	34,20			
7. Προβόλες και απαιτήσεις κέρδους	20.030,92	22.530,20			
8. Προβόλες και απαιτήσεις κέρδους	-2.347,64	22.042,40			
9. Προβόλες και απαιτήσεις κέρδους	50.777,75	25.198,77			
10. Προβόλες και απαιτήσεις κέρδους	80.778,49	50.777,75			
11. Προβόλες και απαιτήσεις κέρδους	80.778,49	0,00			
12. Προβόλες και απαιτήσεις κέρδους	60.177,75	0,00			
ΚΑΘΑΡΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ (επίσης) ΑΡΜΕΣΕΙ προ φόρων					
Ο ΠΡΟΪΟΝΤΑΣ ΔΕΙΞΕΙΣ ΑΥΤ. Ε. ΟΡΜΗΤΑ					
ΜΕΣΟΒΟΤΑΝΑΣ ΔΕΙΞΕΙΣ ΑΥΤ. Ε. ΟΡΜΗΤΑ					
ΚΑΤΑΛΑΛΗΚΗ 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ					
ΚΑΤΑΛΑΛΗΚΗ 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ					

Ελέγχθηκε η σωστή Οικονομική Καταστάση της "ΟΡΜΗΤΑ ΤΑΧΥΜΕΤΑΦΟΡΕΣ Α.Ε." που αποτελείται από τον καταλογισμό της 31ης Δεκεμβρίου 2008 της απρόσμενης αποτελεσμάτων επί των τίτλων διαθέσιμων αποτελεσμάτων της χρήσης που έληξε την 31η Δεκεμβρίου 2008, καθώς και το πρόσθετο, την κατάσταση μεταβλητών κεφαλαίων και την κατάσταση ταμειακών ροών.

Ειδική Διάκριση για τις Οικονομικές Καταστάσεις.

Η Διάκριση της εταιρείας έχει την ευθύνη για την κατάσταση και ελέγχει παραστατικά στοιχείων των Οικονομικών Καταστάσεων σύμφωνα με το Λογιστικό Πρότυπο που προδιαγράφονται από την Ελληνική Νομοθεσία. Η ευθύνη αυτή περιλαμβάνει σχεδιασμό, εφαρμογή και διατήρηση συστήματος εσωτερικού ελέγχου σχεδίου με την καθήκηση και ελέγχει παραστατικά οικονομικών αποτελεσμάτων αποτελεσμάτων που συσχετίζονται με τον ορισμένο από τη Διάκριση. Η ευθύνη αυτή περιλαμβάνει επίσης την επιλογή και εφαρμογή κατάλληλων λογιστικών πολιτικών και την διενέργεια λογιστικών επιλογών που είναι λογικές για τις περιστάσεις.

Ευθύνη Ελεγκτή

Αυτή μας ευθύνη είναι η εφαρμογή γνώσης επί συνόλων των Οικονομικών Καταστάσεων με βάση τον έλεγχο μας. Διατηρήσαμε τον έλεγχο σύμφωνα με τα Ελληνικά Ελεγκτικά Πρότυπα. Τα Πρότυπα αυτά απαιτούν τη συμμόρφωση μας με τους κανόνες θεσπίζοντας και το σχεδιασμό και διατήρηση του ελέγχου μας με σκοπό την εύλογη διασφάλιση ότι οι οικονομικές καταστάσεις είναι απεικονισμένες από αμεταβλήτα στοιχεία. Ο έλεγχος περιλαμβάνει τη διερεύνηση θεμάτων και την ανακάλυψη ελεγκτικών κερμάτων, σχεδόν με τη μορφή και η πληροφορία που περιλαμβάνονται στις οικονομικές καταστάσεις. Οι διαδικασίες επιβάλλονται μετά την κρίση του ελεγκτή και περιλαμβάνουν την εκτίμηση του κινδύνου ουσιώδους ανακάλυψης των οικονομικών καταστάσεων λόγω σφαλμάτων ή λάθους. Για την εκτίμηση του κινδύνου ουσιώδους ανακάλυψης λαμβάνεται υπόψη το σύστημα εσωτερικού ελέγχου σχεδίου με την καθήκηση και ελέγχει παραστατικά των οικονομικών καταστάσεων, με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών για να διασφαλιστεί ότι για την διερεύνηση γνώσης επί της ανακάλυψης κερμάτων του συστήματος εσωτερικού ελέγχου της εταιρείας. Ο έλεγχος περιλαμβάνει επίσης την εξακρίβωση της απεικονιστικότητας των λογιστικών πολιτικών που εφαρμόστηκαν και του εύρους των αμφισβητούμενων στοιχείων από τη Διάκριση, καθώς και εξακρίβωση της ανακάλυψης των ουσιώδων παραστάσεων των οικονομικών καταστάσεων. Για να ελεγκτούμε τα κέρδη και τις απώλειες είναι απαραίτητο να διερευνήσουμε τη θεμελιώδη της γνώσης μας.

Από τον έλεγχο μας προέκυψαν τα ακόλουθα θέματα:

(α) Κατά την γνώμη μας υπάρχει να διενεργηθεί από την εταιρεία επιπλέον πρόβλεψη για κόλυμα επιστροφών και επίλυση απαιτήσεων από "Πλάτες" και "Επιστολές εισπραξιμότητας" συνολικού ύψους € 62.809,44 (€) Η εταιρεία δεν συμμόρφωσε πρόβλεψη απαιτήσεων και προσδοκώμενων κέρδων από την εταιρεία, με βάση τη γνωμοδότηση αριθμ. 2006/1908 της Ομάδας των Ελεγκτών Συμβούλων της Διοικήσεως και το άρθρο 31 παρ. 1κ του Ν. 2238/1994, όσον δεν υπάρχει κανείς που να διακρίνει διαθέσιμα οικονομικά στοιχεία με βάση τον έλεγχο της εταιρείας. Κατά τη γνώμη μας το ύψος της προβλεπόμενης αυτής θα έπρεπε να αφορά όλο το προσωπικό της εταιρείας, ανεξαρτήτως χρόνου θεμελιώδους δικαιώματος συνταξιοδότησης. Αν συμπεριλάβουμε επί συνόλων των ετών 1000 ημερών ημερήσια το ύψος αυτής την 31.12.2008 θα ανερχόταν σε € 158.536,00 σε των οποίων € 43.008,00 αφορά την κλειστή χρήση το δε υπόλοιπο € 112.809,00 της προηγούμενης 31.12.07. Αξίζει να σημειωθεί ότι η προαναφερθείσα θέμα, συνέρχεται πρωταρχική εφαρμογή των άρθρων 47 και 48 παρ. 1γ του Κ.Ν. 2190/1990.

Γνωρίζουμε

Με ελέγχοντες τις επιπτώσεις των θεμάτων που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο, κατά τη γνώμη μας οι οικονομικές Καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογη από εμάς αμεταβλήτη απεικόνιση της οικονομικής κατάστασης της Εταιρείας κατά την 31 Δεκεμβρίου 2008, την χρηματοοικονομική της κατάσταση και τις ροές για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τα Λογιστικά Πρότυπα που προδιαγράφονται από την Ελληνική Νομοθεσία. Χωρίς να δεσμευόμαστε επιμέλεια ως προς τα συμπεράσματά μας, εφάρμοσε την προσοχή μας στη σχεδίαση και την εφαρμογή της παρ. 3 ή) που περιλαμβάνει στα Πρότυπα των οικονομικών καταστάσεων, στην όλη γνώση που έχουμε από τη φορολογική δήλωση για την χρήση 2007, δεν έχει επηρεαστεί από τις φορολογικές αρχές με συνέπεια να υπάρξει το ενδιαφέρον επιβλέπων παραστάσεων από το χρόνο που θα ελεγχθεί και οριστικοποιηθεί. Η έλλοψη του φορολογικού ελέγχου δεν είναι δυνατόν να προβλεφθεί στα παλαιά στοιχεία, ως εκ τούτου, δεν έχει γίνει οποιαδήποτε πρόβλεψη στις οικονομικές καταστάσεις σε σχέση με το θέμα αυτό.

Αναφορά επί άλλων νομίμων και εθνοτυπικών θεμάτων

Η Έκθεση του Διακριτού Ευνοήματος περιλαμβάνει τις πληροφορίες που προβλέπεται από το άρθρο 43α παράγραφος 3 του Κ.Ν. 2190/2008 και το παραρτήμα της είναι συνυφάνη με τις οικονομικές καταστάσεις.

Αθήνα, 9 Μαρτίου 2009
Ο ΟΡΜΗΤΑ ΕΛΕΓΚΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΗΣ

ΚΩΝΣΤΑΣ Β. ΔΕΜΗΤΗΣ
Α.Μ. ΣΟΕΑ 10471
Σ.Ο.Α. Α.Ε.Α.Ε.

Ο Ρόλος και η Επίδραση του Ελέγχου στη διαμόρφωση Ανταγωνιστικών Επιχειρήσεων

ΎΟΡΜΠΤ ΤΑΧΥΜΕΤΑΦΟΡΕΣ Α.Ε
ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 31ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2009
6η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΧΡΗΣΗ (1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ - 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2009)
ΑΡ. Μ.Α.Ε. 55036/04/Β/03/145(03)
(Ποσά σε €)

	Ποσά κλειόμενης περιόδου 2009			Ποσά προηγούμενης περιόδου 2008			ΠΛΗΘΙΚΟ Ποσά κλειόμενης περιόδου 2009	ΠΛΗΘΙΚΟ Ποσά προηγούμενης περιόδου 2008
	Διμετρικός	Αποσβέσεις	Αναπόσβεστη αξία	Διμετρικός	Αποσβέσεις	Αναπόσβεστη αξία		
Β. ΕΚΔΑ ΕΚΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ								
1. Εξόδα διάθεσης και παύσης εγκαταστάσεων	54.347,22	18.167,88	36.179,34	54.347,22	14.889,24	39.458,01		
4. Λοιπά έσοδα εγκαταστάσεων	3.950,40	1.972,65	1.977,75	3.239,96	1.265,09	1.973,87		
	<u>17.897,62</u>	<u>16.319,74</u>	<u>1.577,88</u>	<u>17.587,18</u>	<u>15.281,20</u>	<u>2.325,98</u>		
Γ. ΠΛΗΘ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ								
α. Επενδύσεις μακροπρόθεσμες								
3. Κτίρια και τεχνικά έργα σε ακίνητα γήινα	154.952,76	130.840,81	24.311,95	134.952,76	104.721,02	30.231,74		
4. Μηχανήματα-Τεχνικές εγκαταστάσεις και λοιπός μηχανολογικός εξοπλισμός	45.283,54	21.335,02	23.948,52	45.283,54	16.353,83	28.929,71		
5. Μικροοικα μόν	91.036,25	78.940,49	12.395,76	94.277,80	67.666,00	26.621,20		
6. Επικαι και λοιπός εξοπλισμός	131.172,83	104.131,11	27.041,52	128.083,85	85.633,88	42.429,97		
Σύνολο ακινητοποιήσεων (Γ'α)	<u>422.445,18</u>	<u>334.747,43</u>	<u>87.697,75</u>	<u>402.577,95</u>	<u>274.385,33</u>	<u>128.212,82</u>		
β. Έπιμετωτικές και άλλες μακροπρόθεσμες κομμοποσοδοκρατικές επενδύσεις								
7. Λοιπές μακροπρόθεσμες επενδύσεις			20.775,44			23.167,72		
Σύνολο Πλάγιου Εννεργητικού (Γ'β+Γ'α)			<u>108.473,19</u>			<u>151.380,34</u>		
Α. ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝΤΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ								
α. Αποσβέσεις								
1. Πλάτες			908.510,15			1.087.854,80		
3α. Επταστές εισπρακτικές			26.493,43			75.021,47		
3β. Επταστές εισπρακτικές σε κοινοστήρηση			1.000,00			1.299,27		
10. Επισφαλείς -Επίθετοι πωλάτες και χρεώστες Μέσον Προβλέψεως		36.103,73			121.925,56			
11. Χρεώστες διάφοροι		0,00	36.103,73		70.226,12	51.690,44		
11α. Ειληκτικό Διηρέσο			31.816,44			24.230,87		
			<u>52.204,40</u>			<u>156.766,72</u>		
			<u>1.146.136,15</u>			<u>1.396.872,57</u>		
β. Διαθέσιμα								
1. Ταμεία			12.387,04			14.963,75		
3. Κασσίδια έστωκ και προαρκίας			<u>293.342,95</u>			<u>15.866,44</u>		
			<u>305.729,99</u>			<u>30.830,19</u>		
Σύνολο Κυκλοφορούντος Εννεργητικού (Δ'α+Δ'β)			<u>1.451.865,14</u>			<u>1.427.724,76</u>		
Ε. ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ								
1. Έσοδα επόμενων χρήσεων			2.350,10			12.233,35		
2. Έσοδα χρήσεως υποαρκία			26,33			1.346,89		
			<u>2.376,43</u>			<u>13.580,24</u>		
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ (Β+Γ+Δ+Ε)			<u>1.564.283,64</u>			<u>1.595.011,12</u>		
ΔΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΑΠΕΩΣ ΧΡΕΩΣΤΙΚΟΥ								
2. Χρεωστικοί λογαριασμοί εργασιών και εμπόρων στην ασφαλίαν			3.400,00			3.400,00		
Α. ΞΕΝΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ								
Ι. Μετοχικό κεφάλαιο (100.000 μετοχές των € 3,00)								
1. Καθαρόμντο						300.000,00	300.000,00	
ΙΙ. Αποθεματικά κεφάλαια								
1. Τακτικά αποθεματικά						11.000,00	8.500,00	
ΙΙΙ. Απομεινόμενα εκ νέου								
Υπόλοιπο κερών εκ νέου						37.192,13	-119.050,97	
Σύνολο Ξένων Κεφαλαίων (Α+Β+Γ+Δ)						<u>348.192,13</u>	<u>188.449,03</u>	
Β. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ								
α. Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις								
1. Προμηθευτές						478.651,85	533.447,75	
3. Τράπεζες λογορ. βραχυπρόθεσμων υποαρκιών						250.000,00	528.573,11	
4. Προκαταβολές πελατών						206.653,44	101.473,80	
5. Υποαρκία από φόρους -τέλη						143.383,78	82.963,88	
6. Αποδοκίμο Οργανισμοί						123.656,10	133.244,95	
Σύνολο Υποαρκιών (Γ'β)						<u>1.202.246,97</u>	<u>1.377.703,19</u>	
Δ. ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ ΠΛΗΘΙΚΟΥ								
2. Έσοδα χρήσεως δουλεμννα						13.650,72	29.655,06	
3. Λοιπώ μεταβατικοί λογαοισμοί						203,82	203,82	
						<u>13.854,54</u>	<u>28.858,90</u>	
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΠΛΗΘΙΚΟΥ (Α+Γ+Δ)						<u>1.564.293,64</u>	<u>1.595.011,12</u>	
ΔΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΑΠΕΩΣ ΠΛΗΘΙΚΟΥ								
2. Πιστωτικοί λογαριασμοί εργασιών και εμπόρων στην ασφαλίαν						3.400,00	3.400,00	

Ο Ρόλος και η Επίδραση του Ελέγχου στη διαμόρφωση Ανταγωνιστικών Επιχειρήσεων

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΕΛΤΙΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ		ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΕΛΤΙΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ		ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΕΛΤΙΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ	
Ποσοστά επί του προηγούμενου έτους		Ποσοστά επί του προηγούμενου έτους		Ποσοστά επί του προηγούμενου έτους	
2009	2008	2009	2008	2009	2008
Λογιστικά στοιχεία					
Καθαρά κέρδη μετά φόρο	5.679.838,17	5.000.740,29	Καθαρά κέρδη μετά φόρο	224.725,45	-50.777,75
Μεταβλητό κεφάλαιο	4.004.923,62	5.076.054,98	Επίδομα όψεως προεπιλεγμένης διάρκειας	-118.058,87	22.745,78
Μεταβλητό κεφάλαιο (από την επανεκτίμηση)	1.075.014,55	554.001,37	(-) Διανομή απορρογώσιμων ελέγχων		
Μεταβλητό κεφάλαιο (από την επανεκτίμηση)	469.419,29	493.256,64	Προβλεπόμενα έσοδα	0,00	-90.018,00
3) Είδη κινήσεως	343.289,81	488.827,13	Υπόλοιπα	108.814,87	-138.025,97
Μεταβλητό κεφάλαιο (από την επανεκτίμηση)	252.389,25	10.000,03	Με ΚΜ 1 Φόρος συνολικός	-54.882,35	0,00
Πάγια	738,87	382,45	Ρυθμίσεις	0,00	118.058,87
Μεταβλητό κεφάλαιο (από την επανεκτίμηση)	48.816,06	45.879,88	Κέρδη προς διάθεση	41.892,13	0,00
Ομόλογοι	748.511,27	39.219,93	48.838,17		
1) Έσοδα και εισφορές	5.580,53	3.887,38			
2) Έσοδα από πωλήσεις	5.173,11	26.183,23			
3) Έσοδα από πωλήσεις	18.763,94	38.188,82			
4) Έσοδα από πωλήσεις	2.327,79	1.576,84			
5) Έσοδα από πωλήσεις	987,13	4.045,82			
6) Έσοδα από πωλήσεις	0,00	378,29			
7) Έσοδα από πωλήσεις	38.218,54	32.546,45	24.285,82	32.528,25	-2.247,84
8) Έσοδα από πωλήσεις	63.879,88	224.725,45	0,00	0,00	-50.777,75
9) Έσοδα από πωλήσεις	83.878,88	0,00	0,00	0,00	8,00
10) Έσοδα από πωλήσεις	724.725,45		90.177,75		

Ο ΠΡΟΪΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ. ΗΡΩΣ ΠΑΡΕΘΕΛΗ ΛΟΓΙΣΤΗΣ
 Η ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΥΠΟΨΗΦΙΑΚΗ ΜΟΝΙΜΟΤΗΤΑ ΔΕΛΤΑ ΔΙ ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

ΜΟΝΙΜΟΤΗΤΑ ΔΕΛΤΑ ΔΙ ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ ΗΡΩΣ ΠΑΡΕΘΕΛΗ ΛΟΓΙΣΤΗΣ
 Α.Δ.Τ. Π. 1116127983

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ Α.Δ.Τ. Η 8086831993

ΑΧΡΗΣΤΟΣ Β. ΕΛΕΘΗ Α.Δ.Τ. Π. 3438727804

ΕΚΘΕΣΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΥ ΟΡΚΟΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ ΛΟΓΙΣΤΗ

Προς τους Μετόχους της "ΟΡΒΙΤΗ ΤΑΧΥΜΕΤΑΦΟΡΕΣ Α.Ε."

Εξέταση επί των Οικονομικών Καταστάσεων
 Ελέγχσαμε τις οικονομικές καταστάσεις της Εταιρείας «ΟΡΒΙΤΗ ΤΑΧΥΜΕΤΑΦΟΡΕΣ Α.Ε.» που αποτελούνται από τον ισολογισμό της 31 Δεκεμβρίου 2009 τις καταστάσεις αποτελεσμάτων, μεταβολών κινήσεων κεφαλαίων και κινήσεων ροών και τον πίνακα διόδωσης αποτελεσμάτων της χρήσεως που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και το σχετικό προσάρτημα.
Ευθύνη της Διοίκησης για τις Οικονομικές Καταστάσεις
 Η διοίκηση είναι υπεύθυνη για την κατάρτιση και ελέγχση των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με το Λογιστικό Πρότυπο που προδεδειγμένο από την Ελληνική Νομοθεσία όπως και για εκείνες τις πληροφορίες που ελέγχονται και διορθώνονται κατά περίπτωση ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδη σφάλματα που οφείλονται είτε σε σπίνθη είτε σε λάθη.
Ευθύνη του Ελεγκτή
 Η ευθύνη εμάς εστιμάται να περιοριστεί γύρω από τις οικονομικές καταστάσεις με βάση τον έλεγχο μας. Διεκρίναμε τον έλεγχο μας σύμφωνα με το Διεθνή Πρότυπο Ελέγχου. Τα πρότυπα αυτά ορίζονται να συμμορφώνονται με κανόνες δεοντολογίας, καθώς και να σχεδιάζουμε και διεκτελούμε τον έλεγχο με σκοπό την απόκτηση εύλογης διασφάλισης για το εάν οι οικονομικές καταστάσεις είναι απαλλαγμένες από ουσιώδη σφάλματα. Ο έλεγχος περιλαμβάνει τη διερεύνηση δεδομένων για την απόκτηση ελέγχσιμων τεκμηρίων, σχετικό με τα τεκμήρια και τη συμμόρφωση στις οικονομικές καταστάσεις. Οι εν λόγω αυτές διαδικασίες βασίζονται στην κρίση του ελεγκτή περί της αξιοπιστίας της πληροφορίας που παρέχεται από τις οικονομικές καταστάσεις που οφείλονται σε σπίνθη είτε σε λάθη. Κατά τη διερεύνηση αυτών των πληροφοριών κινδύνου, ο ελεγκτής εξέτασε τις συστάσεις διακρίσεων που σχετίζονται με την απόκτηση και αξιολόγηση των οικονομικών καταστάσεων της εταιρείας, με σκοπό να σχεδιασθούν ελεγκτικές διαδικασίες κατάλληλες για τις περιπτώσεις και όχι με σκοπό την έκδοση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των ελεγκτικών διαδικασιών της εταιρείας. Ο έλεγχος περιλαμβάνει επίσης την αξιολόγηση της καταλληλότητας των λογιστικών αρχών και μεθόδων που χρησιμοποιούνται και του εύρους των επιπτώσεων που έχουν από τη διοίκηση, καθώς και αξιολόγηση της συνολικής παρουσίας των οικονομικών καταστάσεων. Περιτομάρα ότι τα ελεγμένα τεκμήρια που έχουμε είναι ενήργως είναι επαρκή και κατάλληλα για τη διερεύνηση της ελεγκτικής μας γνώμης.
Γνώμη για Γνώμη με Επισφάλεια
 Από τον έλεγχο μας προέκυψε ότι δεν έχει σχηματιστεί πρόβλημα για πρόβλεψη του προβλεπόμενου φόρου και προσαρτήσεως σε σχέση με τις αντίστοιχες φορολογικές χρήσεις 2007 έως 2008.
Γνώμη με Επισφάλεια
 Κατά τη γνώμη μας, κατά τις επιστάσεις του θεματικού που περιλαμβάνεται στην παράγραφο Β΄ βάση για Γνώμη με Επισφάλεια, οι οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν ουσιώδη σφάλματα, από εφόδια ουσιώδη σπίνθη ήν ουσιώδη σπίνθη της Εταιρείας κατά την 31 Δεκεμβρίου 2008, η χρηματοοικονομική της κατάσταση και η τιμολογία της ροής για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή συμμορφώνεται με τα Λογιστικά Πρότυπα που προδεδειγμένα από την Ελληνική Νομοθεσία.
Θεματικό Β΄
 Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 19 της Γνώμης μας, εφεσώθη την προσηγορία της ελέγχσης (1) 2) να κινδύνου «Γρήγορης εισπραξιμότητας» και «Επισφάλεια» επί των πωληθέντων και γράμματα προς αρμόδιους φορολογικούς και ελεγκτικούς οφειλόμενους συνολικού ποσού € 37.103,73, για τις οποίες δεν έχει σχηματιστεί συμπεριλαμβανόμενη πρόβλεψη για την απόκτηση (από την επανεκτίμηση) μέρους των ετήσιων αυτών απαιτήσεων. Ο μη σχηματισμός της απαιτήσεως της συμπεριλαμβανόμενης πρόβλεψης από τις λογιστικές αρχές που περιλαμβάνονται από την Ελληνική Νομοθεσία (κ.δ. Ν. 2160/1920 και ΕΓ Α2) με συνέπεια η αξία των απαιτήσεων να αποτελέσει πρόβλεψη και να υπολογισθεί με βάση το 100% του ποσού. (2) Μετά από την επανεκτίμηση των λογιστικών αρχών που περιλαμβάνονται από την Ελληνική Νομοθεσία (κ.δ. Ν. 1291/1920 και ΕΓ Α2), στην ελεγκτική πρόβλεψη για απαιτήσεως προσηγορίας ελέγχου από την επανεκτίμηση ποσού ευρώ 163.468,80. Ως εκ τούτου τα ίδια κεφάλαια εμφορούνται κίνδυνος σπίνθη και το αποτέλεσμα της χρήσεως και των προσηγοριών αρθροσυνολικά ποσού € 48.510,80 και € 139.960,00 αντίστοιχα.
Αναφορά επί Άλλων Νομίμων και Κινηματογραφικών Θεμάτων
 Επικλήση στην παραινότητα και την αντιμετώπιση του περιεχόμενου της Έκθεσης του Διοικητικού Συμβουλίου με τις αντίστοιχες οικονομικές καταστάσεις στο πλαίσιο των οριζώντων από το άρθρο 43α και 37 του Κ.Ν. 2190/1920.

Αθήνα, 29 Φεβρουαρίου 2010

ΝΟΜΙΚΟΣ Η. ΚΩΤΗΣ
 Α.Μ.Σ.Ο.Ε.Α. 18861
 Επιτελεστικός Ορκωτός Λογιστής π.ε.ο.ε.
 μέλος της Σύνθετης Νομοτεχνικής Επιτροπής
 Φωκ. Νέμευ 3, 11257 Αθήνα
 Αρ.Μ.Σ.Ο.Ε.Α. 126